

แนวทางการออกแบบอาคารศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขนาด 50 คน สำหรับองค์การปกครองส่วนท้องถิ่น กรณีศึกษาอาคารศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขนาด 50 คน จังหวัดชลบุรี

CONCEPTUAL DESIGN FOR THE CHILD DEVELOPMENT CENTER

CASE STUDY : CHILD DEVELOPMENT CENTER

นายธีรวิทย์ ตันตยานนท์

ปฏิญานีพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรครุศาสตร์อุตสาหกรรมบัณฑิต

สาขาวิชาสถาปัตยกรรม ภาควิชาครุศาสตร์อุตสาหกรรม

คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม

สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง

ปีการศึกษา 2546

เลขหมู่.....

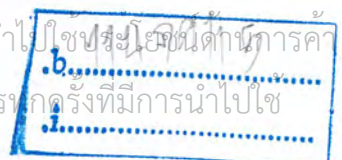
55830

เลขทะเบียน.....

26 พ.ค. 2548

วัน,เดือน,ปี.....

เอกสารนี้เป็นเอกสารลิขสิทธิ์สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ปฏิญานิพนธ์ : แนวทางการออกแบบอาคารศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขนาด 50 คน
สำหรับองค์การปกครองส่วนท้องถิ่น กรณีศึกษาอาคารศูนย์
พัฒนาเด็กเล็กขนาด 50 คน จังหวัดชลบุรี
CONCEPTUAL DESIGN FOR THE CHILD
DEVERLOPMENT CENTER
CASE STUDY : CHILD DEVERLOPMENT CENTER

นักศึกษา : นายธีรวุฒิ ต้นตยานนท์ รหัส 45035058
อาจารย์ที่ปรึกษา : อาจารย์ชาติไทย จันเสน
คณะ : วิศวกรรมศาสตรบัณฑิต
ภาควิชา : วิศวกรรมสถาปัตยกรรม
สาขาวิชา : สถาปัตยกรรม

ปฏิญานิพนธ์ฉบับนี้คณะกรรมการตรวจปฏิญานิพนธ์ได้ตรวจพิจารณาและเห็นชอบ
แล้วจึงอนุมัติให้ปฏิญานิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา ตามหลักสูตรวิศวกรรมศาสตรบัณฑิต
วิศวกรรมบัณฑิต ประจำปีการศึกษา 2545

.....คณบดีคณะวิศวกรรมศาสตรบัณฑิต
(รศ.ดร.รวิวรรณ ชินะตระกูล)

.....ประธานกรรมการ
(อาจารย์ พัสตราภรณ์ มีศิริ)

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

.....กรรมการ

(อาจารย์ สมสิทธิ์ หวังเจริญ)

.....กรรมการ

(ผศ.สมพล ดำรงเสถียร)

.....กรรมการ

(ผศ. สุรศักดิ์ กิ่งขาว)

.....กรรมการ

(ผศ. สุทัศน์ จุฬามณี)

.....กรรมการ

(ดร. คุ่มพงศ์ หนูบรรจง)

.....กรรมการ

(อาจารย์ สันติ กวินวงศ์ไพบูลย์)

.....กรรมการ

(อาจารย์ เบญจวรรณ อุบลศรี)

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

.....กรรมการ

(อาจารย์ ทศพร โสดาบรรล)

.....กรรมการ

(อาจารย์อัศวพงศ์ อนุพันธุ์พงศ์)

.....กรรมการและเลขานุการ

(อาจารย์ ชูเกียรติ แซ่ตั้ง)

.....กรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ

(อาจารย์ ชาติไท จินแดน)

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ปริญญาานิพนธ์ : แนวทางการออกแบบอาคารศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขนาด 50 คน
 สำหรับองค์การปกครองส่วนท้องถิ่น กรณีศึกษาอาคารศูนย์
 พัฒนาเด็กเล็กขนาด 50 คน จังหวัดชลบุรี
 CONCEPTUAL DESIGN FOR THE CHILD
 DEVELOPMENT CENTER
 CASE STUDY : CHILD DEVELOPMENT CENTER

นักศึกษา : นายธีรวุฒิ ดันตยานนท์ รหัส 45035058
 อาจารย์ที่ปรึกษา : อาจารย์ชาติไทย จันเสน
 คณะ : วิศวกรรมศาสตรบัณฑิต
 ภาควิชา : วิศวกรรมสถาปัตย์
 สาขาวิชา : สถาปัตย์

บทคัดย่อ

สำนักบริหารการศึกษาท้องถิ่น กรมการปกครองจึงได้มีแผนการปฏิบัติจัดการศึกษาออก
 ระบบและศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก โดยได้มีนโยบายให้จัดตั้ง ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กชุมชนละ 1 แห่งโดยมี
 หน้าที่ให้การสนับสนุน นโยบายและเงินทุนในการสนับสนุนก่อสร้าง อาคารศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก
 แทนกองพัฒนาเด็ก กรมพัฒนาชุมชน โดยกองพัฒนาเด็ก มีหน้าที่เพียงสนับสนุนในด้านการศึกษา
 แทน

โดยการดำเนินการจัด ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสามารถทำได้ 3 รูปแบบ คือ

1. รับโอน ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กจากหน่วยงานของ กรมพัฒนาชุมชน
2. เทศบาลจัดตั้ง ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขึ้นมาใหม่
3. เทศบาลจัดตั้ง ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กโดยสนับสนุนให้ชุมชนเข้ามาบริหารงาน
 ศูนย์เอง

และเนื่องจาก แบบมาตรฐานของอาคารศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเดิมของกรมพัฒนาชุมชนที่จะทำ
 การถ่ายโอนไปยัง สำนักบริหารการศึกษาท้องถิ่น ซึ่งจากการศึกษาเบื้องต้น ได้พบปัญหาในการใช้
 งานของอาคารนั้นไม่สอดคล้องกับกิจกรรมและการพัฒนาการของเด็กในแต่ละวัย รวมทั้งพื้นที่ใช้
 สอย ภายในและภายนอก ของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก นั้นยังไม่เพียงพอต่อจำนวนเด็กที่เพิ่มจำนวน

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
 ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

มากขึ้นทุกปี ประกอบกับ สำนักบริหารการศึกษาท้องถิ่น กรมการปกครอง ยังขาดแนวทางในการ ออกแบบอาคารศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่สอดคล้องกับกิจกรรมและการพัฒนาการของเด็กในแต่ละวัย และเหมาะสมกับสภาพแวดล้อมของบริบทชุมชนนั้น เพื่อเป็นแนวทางสำหรับชุมชนที่ต้องการจัดตั้ง ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขึ้น

จากปัญหาต่างๆดังกล่าวจะเห็นได้ว่า จากการศึกษาที่สำนักบริหารการศึกษาท้องถิ่น กรมการปกครองยังขาด แนวทางการออกแบบอาคารศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ที่จะใช้เป็นแนวทางในการออกแบบก่อสร้าง อาจทำให้ชุมชนที่มีความพร้อมและต้องการจัดตั้งศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเกิดปัญหาในการ ออกแบบก่อสร้างได้ ดังนั้นผู้วิจัยจึงเห็นสมควรที่จะทำการศึกษาถึงลักษณะและแนวทางในการ ออกแบบอาคารศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ที่ถูกต้องเหมาะสมกับชุมชน เพื่อเด็ก เพื่อใช้เป็นต้นแบบในการ ก่อสร้างสำหรับชุมชน และเป็นประโยชน์ต่อการศึกษาวิจัยต่อไป

ในการวิจัยนี้ผู้วิจัยมี จุดมุ่งหมายที่จะศึกษาถึงลักษณะสภาพแวดล้อมทางกายภาพ ปัจจุบันของอาคารศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขนาด 50 คน เพื่อนำไปสู่การเสนอแนวทางการออกแบบ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขนาด 50 คน ที่สอดคล้องกับกิจกรรมและการพัฒนาการของเด็ก เพื่อใช้เป็น แนวในการก่อสร้างสำหรับชุมชน โดยมีวัตถุประสงค์ของการวิจัยดังนี้

1. เพื่อศึกษาลักษณะสภาพแวดล้อมทางกายภาพปัจจุบัน ของอาคารศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ขนาด 50 คน
2. เพื่อศึกษาวเคราะห์ กิจกรรมและการใช้พื้นที่ใช้สอยภายในและภายนอก ของอาคารศูนย์ พัฒนาเด็กเล็ก ขนาด 50 คน
3. เพื่อเสนอแนวทางการออกแบบอาคารศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ขนาด 50 คน ให้สอดคล้องกับ กิจกรรมและการพัฒนาการของเด็ก

กิตติกรรมประกาศ

ปริญญาานิพนธ์ฉบับนี้จะสำเร็จลงไม่ได้เลย หากไม่ได้รับความอนุเคราะห์และช่วยเหลือจากบุคคลเหล่านี้

กราบขอบพระคุณ คุณพ่อ คุณแม่ผู้มีพระคุณที่ทำให้กระผมได้ทำปริญญาานิพนธ์จนสำเร็จ รุ่งเรืองไปได้ดี

อ. ชาตีไทย จันเสน อ. ที่ปรึกษาที่ให้ความรู้และความเข้าใจในการทำวิจัย ที่ดีตลอดมา
 กรมพัฒนาเด็ก กรมพัฒนาชุมชน
 กรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย
 ครูพี่เลี้ยงเด็ก ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านบางเสด็จ
 ครูพี่เลี้ยงเด็ก ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านโป่งดินดำ
 ครูพี่เลี้ยงเด็ก ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กหนองขา
 ห้องสมุด ภายในสถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง
 และเพื่อนๆ Studio ที่ให้ความช่วยเหลือทั้งแรงกาย และแรงใจ ตลอดมา
 และที่ขาดไม่ได้ คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม สาขาสถาปัตยกรรม ที่ทำให้ผมได้มีโอกาส
 สัมผัสความรู้ลึกซึ้งของหน้าที่ที่ยิ่งใหญ่ของคำว่า ครู

ธีรวุฒิ ตันตยานนท์
 ผู้จัดทำ

สารบัญ

หน้า

บทคัดย่อ		ก
กิตติกรรมประกาศ		ข
สารบัญ		ค
สารบัญตาราง		ง
สารบัญแผนภูมิ		จ
สารบัญรูปภาพ		ฉ
บทที่ 1 บทนำ		
1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา		1
1.2 ประเด็นปัญหาการวิจัย		3
1.3 วัตถุประสงค์ของการวิจัย		4
1.4 คำถามการวิจัย		4
1.5 ขอบเขตของการวิจัย		5
1.6 ระเบียบวิธีวิจัย		5
1.7 ตัวแปรที่จะทำการศึกษา		6
1.8 นิยามศัพท์เฉพาะที่ใช้ในการวิจัย		6
1.9 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ		6
บทที่ 2 การทบทวนเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง		
2.1 แนวคิดนักรักศึกษาและแนวคิดของนักทฤษฎีด้านพัฒนาการเด็ก		9
2.2 รู้จักเด็กวัยแรกเริ่ม		12
2.3 ธรรมชาติและลักษณะเฉพาะของเด็กปฐมวัย		15
2.4 พัฒนาการของเด็กวัย 3-6 ขวบ		21
2.5 พัฒนาการการเล่น		24
2.6 การเรียนรู้ของเด็กปฐมวัย		25
2.7 การจัดประสบการณ์สำหรับเด็กก่อนวัยเรียน		28
2.8 ประเภทของแนวการจัดประสบการณ์		29
2.9 แนวการจัดประสบการณ์ที่ดี		30
2.10 แนวการจัดประสบการณ์ระดับปฐมวัยศึกษาในประเทศไทย		31

2.11	หลักสูตรและการจัดประสบการณ์	32
2.12	แนวคิดเกี่ยวกับการออกแบบศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก	33
2.13	แนวคิดเกี่ยวกับการจัดสภาพแวดล้อมทางกายภาพ	57
2.14	เกณฑ์และมาตรฐานสำหรับสถานรับเลี้ยงเด็ก	66
2.15	แนวความคิดในการออกแบบสถานรับเลี้ยงเด็ก	69
2.16	ตัวแปรต่าง ๆ ที่มีผลต่อพฤติกรรมมนุษย์ในสภาพแวดล้อม	73
บทที่ 3	ระเบียบวิธีวิจัย	
3.1	ประเภทของการวิจัย	77
3.2	ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	77
3.3	เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	77
3.4	วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล	78
3.5	วิธีการวิเคราะห์ข้อมูล	78
3.6	ขั้นตอนการดำเนินการวิจัย	79
3.7	วิธีการดำเนินการวิจัย	81
3.8	ตัวแปรที่ศึกษา	82
บทที่ 4	การวิเคราะห์ข้อมูล	
4.1	การเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามและการสัมภาษณ์	86
4.2	แบบสัมภาษณ์	97
4.3	การเสนอผลการวิเคราะห์ทางกายภาพจังหวัดชลบุรี	99
บทที่ 5	สรุปผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ	
5.1	สรุปผลการวิจัย	114
5.2	ข้อเสนอแนะในการออกแบบ	116

บรรณานุกรม

ภาคผนวก

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

สารบัญตาราง

ตารางที่ 3.1	ตัวแปรที่ศึกษา	82
ตารางที่ 4.1	แสดงข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม	86
ตารางที่ 4.2	แสดงลักษณะการจัดครูภัณฑ์ที่เหมาะสมกับกิจกรรมและพัฒนาการของเด็ก	87
ตารางที่ 4.3	ความต้องการพื้นที่ใดเพิ่มมากที่สุด	90
ตารางที่ 4.4	ท่านคิดว่าตำแหน่งพื้นที่ต่อไปนี้จะควรอยู่ในห้องเรียนหรืออยู่นอกห้องเรียน	90
ตารางที่ 4.4	ท่านคิดว่าตำแหน่งพื้นที่ต่อไปนี้จะควรอยู่ในห้องเรียนหรืออยู่นอกห้องเรียน	91
ตารางที่ 4.6	ความพึงพอใจต่อตำแหน่งพื้นที่ใช้สอยภายในและภายนอกอาคาร	94
ตารางที่ 4.7	ตารางจำนวนประชากร	100
ตารางที่ 4.8	สถิติอาคารศูนย์พัฒนาเด็กเล็กภายในจังหวัดชลบุรี	101

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

สารบัญแผนภูมิ

แผนภูมิที่ 2.1 การเชื่อมโยงเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง กับตัวแปร	8
แผนภูมิที่ 2.2 การเชื่อมโยงวัตถุประสงค์กับหัวข้อที่จะทำการศึกษา	9
แผนภูมิที่ 3.1 ขั้นตอนการดำเนินการวิจัย	80
แผนภูมิที่ 3.2 วิธีการดำเนินวิจัย	81
แผนภูมิที่ 3.3 การเชื่อมโยงตัวแปรที่จะทำการศึกษา	85

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
 ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

สารบัญภาพ

ภาพที่ 2.1	การแยกห้องเรียนออกเป็น 2 ส่วน	37
ภาพที่ 2.2	จัดกลุ่มกิจกรรมเรียงตามยาวและมีทางเดินร่วมคั่นเป็นแถว	38
ภาพที่ 2.3	จัดกลุ่มกิจกรรมรอบทางเดินร่วมโดยมีบริเวณกิจกรรมรวมใหญ่อยู่ตรงกลาง	38
ภาพที่ 2.4	จัดบริเวณเปิดอิสระสำหรับเด็กเล่นเป็นกลุ่มโดยไม่มีฝักกั้นแบ่งระหว่างกลุ่ม	39
ภาพที่ 2.5	จัดแบบให้เด็กเล่นอิสระแต่มีตู้เก็บของหรือแผงกั้นเตี้ยๆ	40
ภาพที่ 2.6	จัดแบบให้เด็กเล่นเป็นกลุ่มประมาณ 0 – 12 คนในชอกมุมที่กำหนดเป็นสัดส่วน	40
ภาพที่ 2.7	พื้นที่สำหรับการนอนกลางวัน	46
ภาพที่ 2.8	การจัดห้องนอนแบบแยกห้องนอน	47
ภาพที่ 2.9	การจัดเป็นพื้นที่เอนกประสงค์ใช้ประโยชน์ได้ทั้งเป็นส่วน	48
ภาพที่ 2.10	การใช้ห้องเรียนเป็นห้องนอน	48
ภาพที่ 2.11	การจัดศูนย์การเรียนรู้	51
ภาพที่ 4.1	แผนที่และอาณาเขต	99
ภาพที่ 4.2	ตำบลบางเสว	102
ภาพที่ 4.3	ผังอาคารศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก บ้านบางเสว	104
ภาพที่ 4.4	ด้านหน้าอาคารศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก บ้านบางเสว	104
ภาพที่ 4.5	ถนนด้านหน้าอาคารศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก บ้านบางเสว	104
ภาพที่ 4.6	สำรวจกิจกรรมที่เกิดขึ้นภายในอาคารศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก	105
ภาพที่ 4.7	กิจกรรมที่เกิดขึ้นภายในอาคารศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก บ้านบางเสว	105
ภาพที่ 4.8	บ้านโป่งดินดำ ต.บางพระ	106
ภาพที่ 4.9	ผังอาคารศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก บ้านโป่งดินดำ ต.บางพระ อ.ศรีราชา จ.ชลบุรี	107
ภาพที่ 4.10	ภายในอาคาร ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก บ้านโป่งดินดำ 1	108
ภาพที่ 4.11	ภายในอาคาร ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก บ้านโป่งดินดำ 2	108
ภาพที่ 4.12	ด้านหน้าภายในอาคาร ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก บ้านโป่งดินดำ	108
ภาพที่ 4.13	การสำรวจกิจกรรม	109
ภาพที่ 4.14	การวิเคราะห์กิจกรรม	109
ภาพที่ 4.15	บ้านหนองข่า ต.บางพระ อ.ศรีราชา	110
ภาพที่ 4.16	ผังอาคารศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านหนองข่า ต.บางพระ อ.ศรีราชา	111
ภาพที่ 4.17	สนามเด็กเล่นอาคารศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านหนองข่า ต.บางพระ อ.ศรีราชา	112
ภาพที่ 4.18	ห้องกิจกรรมอาคารศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านหนองข่า ต.บางพระ	112

ภาพที่ 4.19	ส่วนรับประทานอาหารอาคารศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านหนองข่า	112
ภาพที่ 4.20	กิจกรรมภายในอาคารศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านหนองข่า	113
ภาพที่ 4.21	วิเคราะห์กิจกรรมภายในอาคารศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านหนองข่า	113
ภาพที่ 5.1	สัดส่วนเด็ก 3- 5ปี	116
ภาพที่ 5.2	สัดส่วนเด็ก	117
ภาพที่ 5.3	สัดส่วนความสูง	117
ภาพที่ 5.4	สัดส่วนความสูงต่างๆ	117
ภาพที่ 5.5	แสดงการใช้พื้นที่/ 1คน	118
ภาพที่ 5.6	กิจกรรมที่ต้องการความเงียบ	118
ภาพที่ 5.7	กิจกรรมที่ต้องการการเคลื่อนไหว	119
ภาพที่ 5.8	การจัดพื้นที่การนอน	119
ภาพที่ 5.9	การจัดพื้นที่ ส่วนรับประทานอาหาร	120
ภาพที่ 5.10	ขนาดอ่างล้างมือ และ ที่ดื่ม น้ำ	122
ภาพที่ 5.11	แสดงการจัดส่วนสนามเด็กเล่น	123
ภาพที่ 5.12	การจัดส่วนสนามเด็กเล่น	123
ภาพที่ 5.13	การจัดzone อาคาร	124
ภาพที่ 5.14	การจัดแบ่งส่วนกิจกรรมออกจากกัน	124
ภาพที่ 5.15	การจัดวางตำแหน่งพื้นที่และขนาดแต่ละกิจกรรม	124
ภาพที่ 5.16	plan 1 st type A	125
ภาพที่ 5.17	plan 2 nd type A	126
ภาพที่ 5.18	elevation 1	127
ภาพที่ 5.19	elevation 2	127
ภาพที่ 5.20	section 1	128
ภาพที่ 5.21	perspective 1	129
ภาพที่ 5.22	mass model type A	130
ภาพที่ 5.23	mass model type A	130
ภาพที่ 5.24	mass model type A	131
ภาพที่ 5.25	mass model type A	131
ภาพที่ 5.26	mass model type A	132

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ภาพที่ 5.27 mass model type A	132
ภาพที่ 5.28 mass model type A	133
ภาพที่ 5.29 mass model type A	133
ภาพที่ 5.30 plan 1 st type B	134
ภาพที่ 5.31 plan 2 nd type B	135
ภาพที่ 5.32 elevation 2	136
ภาพที่ 5.33 section 1	136
ภาพที่ 5.34 perspective 1	137
ภาพที่ 5.35 perspective 1	137
ภาพที่ 5.36 mass model type B	138
ภาพที่ 5.37 mass model type B	138
ภาพที่ 5.38 mass model type B	139
ภาพที่ 5.39 mass model type B	139

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การพัฒนาคุณภาพของประชากรของชาติ เป็นสิ่งสำคัญอย่างยิ่งต่อการพัฒนาประเทศให้มีความก้าวหน้า ทั้งทางด้านเศรษฐกิจ สังคม และการเมืองการปกครอง ดังนั้น การพัฒนาคุณภาพของประชากรของชาติ จึงจำเป็นอย่างมาก และจะต้องเริ่มกระทำตั้งแต่ วัยแรกเริ่มแรกของชีวิต คือ ตั้งแต่ แรกเกิดจนกระทั่ง 6 ปี เพราะเป็นระยะที่สำคัญที่สุดของการพัฒนาทั้งทางร่างกาย สติปัญญา สังคมบุคลิกภาพ เพราะสมองของเด็กตั้งแต่เริ่มปฏิสนธิจนถึง 6 ปี จะเจริญเติบโตอย่างรวดเร็วและแม่นยำ จึงถือได้ว่าเด็กในช่วง 0-6 ปี เป็นช่วงที่สำคัญที่สุดของชีวิตมนุษย์ ที่จะเป็พื้นฐานของพัฒนาการในวัยต่อไป

รัฐบาลจึงได้ตระหนักถึงความสำคัญของการพัฒนาเด็กปฐมวัย จึงได้มีการกำหนดนโยบาย หลักการ และแผนการดำเนินงานไว้ใน แผนพัฒนาเศรษฐกิจแห่งชาติ แผนการศึกษาแห่งชาติ แผนมหาดไทย รวมทั้งนโยบายรัฐบาลเพื่อช่วยส่งเสริมกิจกรรมการพัฒนารของเด็กปฐมวัย และยังได้ทำการลงนามในภาคยานุวัติสารรับรองสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก เมื่อวันที่ 12 กุมภาพันธ์ 2535 ซึ่งมีสาระสำคัญมุ่งปกป้องและส่งเสริมเด็ก รวมถึงตระหนักในคุณค่าความสำคัญของเด็ก และส่งเสริมสิทธิพื้นฐานของเด็ก

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 จึงได้บัญญัติในมาตรา 30 ให้เด็กมีฐานะเทียบเท่าบุคคลอื่นในสังคม และมาตรา 43 ให้เด็กทุกคนมีสิทธิเสมอในการได้รับการศึกษาขั้นพื้นฐานไม่น้อยกว่า 12 ปี

คณะรัฐมนตรีได้มีมติเมื่อวันที่ 16 มีนาคม 2542 กำหนดให้มีการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน 12 ปี และการศึกษาภาคบังคับ 9 ปี และการศึกษาปฐมวัยมิใช่การศึกษาภาคบังคับ แต่คณะรัฐมนตรีได้ให้จัดทำแผนปฏิบัติการ นโยบายและมาตรการการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน 12 ปี ซึ่งยังครอบคลุมถึงการพัฒนาเด็กปฐมวัย (0-5ปี) ด้วย ทำให้การจัดการศึกษาปฐมวัยเป็นบริการสาธารณะที่รัฐต้องส่งเสริมและสนับสนุนควบคู่ไปกับการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน¹

¹ ที่มา : สำนักบริหารการศึกษาท้องถิ่นกรมการปกครอง

ในปีพุทธศักราช 2542 ได้มีการออกพระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พุทธศักราช 2542 เพื่อลดขนาดและบทบาทของภาคราชการลงเพื่อเพิ่มศักยภาพและความเข้มแข็งแก่ชุมชน ทำให้องค์กรชุมชนส่วนท้องถิ่นมีขีดความสามารถในการแก้ไขปัญหาและพัฒนาชุมชนเองได้ และมีหน้าที่รับผิดชอบการจัดการบริการสาธารณะให้แก่ประชาชนในพื้นที่ ซึ่งรวมถึง การจัดการการศึกษา ด้วยโดยกำหนดให้การจัดการศึกษาปฐมวัยหรือก่อนประถมศึกษา เป็นหน้าที่ที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต้องทำ

จากการดำเนินงานงานพัฒนาเด็ก วัย 0-6 ปี ทั้งในรูปแบบของการพัฒนาเด็กใน ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก และการพัฒนาเด็กนอกศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ของหน่วยงานต่างๆที่ได้ทำการดำเนินการพัฒนาเด็กในวัยดังกล่าว รวมเด็กที่ได้รับการพัฒนาแล้ว จำนวน 3,000,096 คน² จากจำนวนเด็ก อายุ 0-6 ปีทั้งสิ้น 6,403,359คน³ จากข้อมูลดังกล่าว พบว่ายังมีเด็กวัย 0-6 ปี ที่ยังไม่ได้รับการพัฒนา จำนวนถึง 3,403,263คน ซึ่งเด็กส่วนใหญ่จะอยู่ในชนบท ประกอบกับกรมพัฒนาชุมชน ได้ทำการวิจัยบทบาทขององค์กรบริหารส่วนตำบล กับการพัฒนาเด็ก พบว่า ยังขาดความรู้ ความเข้าใจในการพัฒนาเด็กรวมถึงการ ออกแบบก่อสร้างอาคารศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ด้วย⁴

สำนักบริหารการศึกษาท้องถิ่น กรมการปกครองจึงได้มีแผนการปฏิบัติจัดการศึกษานอกระบบและศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก โดยได้มีนโยบายให้จัดตั้ง ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กชุมชนละ 1 แห่งโดยมีหน้าที่ให้การสนับสนุน นโยบายและเงินทุนในการสนับสนุนก่อสร้าง อาคารศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก แทนกองพัฒนาเด็ก กรมพัฒนาชุมชน โดยกองพัฒนาเด็ก มีหน้าที่เพียงสนับสนุนในด้านการศึกษา แทน

โดยการดำเนินการจัด ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสามารถทำได้ 3 รูปแบบ คือ

1. รับโอน ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กจากหน่วยงานของ กรมพัฒนาชุมชน
2. เทศบาลจัดตั้ง ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขึ้นมาใหม่
3. เทศบาลจัดตั้ง ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กโดยสนับสนุนให้ชุมชนเข้ามาบริหารงานศูนย์
เอง

และเนื่องจาก แบบมาตรฐานของอาคารศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเดิมของกรมพัฒนาชุมชนที่จะทำการถ่ายโอนไปยัง สำนักบริหารการศึกษาท้องถิ่น ซึ่งจากการศึกษาเบื้องต้น ได้พบปัญหาในการใช้งานของอาคารนั้นไม่สอดคล้องกับกิจกรรมและการพัฒนาการของเด็กในแต่ละวัย รวมทั้งพื้นที่

² ที่มา : สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ 2541

³ ที่มา : สำนักบริหารทะเบียน กรมการปกครอง 2541

⁴ ที่มา : อ.บ.ต.กับการพัฒนาเด็ก กรมพัฒนาชุมชน 2541
เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนลิขสิทธิ์ไว้เพื่อใช้ในการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ใช้สอย ภายในและภายนอก ของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก นั้นยังไม่เพียงพอต่อจำนวนเด็กที่เพิ่มจำนวนมากขึ้นทุกปี ประกอบกับ สำนักบริหารการศึกษาท้องถิ่น กรมการปกครอง ยังขาดแนวทางในการออกแบบอาคารศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่สอดคล้องกับกิจกรรมและการพัฒนาการของเด็กในแต่ละวัย และเหมาะสมกับสภาพแวดล้อมของบริบทชุมชนนั้น เพื่อเป็นแนวทางสำหรับชุมชนที่ต้องการจัดตั้งศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขึ้น

จากปัญหาต่างๆดังกล่าวจะเห็นได้ว่า จากการที่สำนักบริหารการศึกษาท้องถิ่น กรมการปกครองยังขาด แนวทางการออกแบบอาคารศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ที่จะใช้เป็นแนวทางในการออกแบบก่อสร้าง อาจทำให้ชุมชนที่มีความพร้อมและต้องการจัดตั้งศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเกิดปัญหาในการออกแบบก่อสร้างได้ ดังนั้นผู้วิจัยจึงเห็นสมควรที่จะทำการศึกษาถึงลักษณะและแนวทางในการออกแบบอาคารศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ที่ถูกต้องเหมาะสมกับชุมชน เพื่อเด็ก เพื่อใช้เป็นต้นแบบในการก่อสร้างสำหรับชุมชน และเป็นประโยชน์ต่อการศึกษาวิจัยต่อไป

1.2 ประเด็นปัญหาการวิจัย

เนื่องจากสำนักบริหารการศึกษาท้องถิ่น กรมการปกครอง ยังขาดแนวทางการแบบออกแบบอาคารศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสำหรับชุมชน และในปัจจุบันได้ทำการรับโอนอาคารศูนย์พัฒนาเด็กเล็กจากกรมพัฒนาชุมชน ซึ่งจากการศึกษาแบบมาตรฐานของอาคารศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขนาด 50 คนในขั้นต้น ได้พบประเด็นปัญหาที่เกิดขึ้นดังนี้

1. ลักษณะสภาพแวดล้อมทางกายภาพปัจจุบัน ของอาคารศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขนาด 50 คน ไม่สอดคล้องกับ กิจกรรมและการพัฒนาการของเด็ก
2. กิจกรรมและการใช้พื้นที่ใช้สอยภายในและภายนอก ของอาคารศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขนาด 50 คน ไม่เพียงพอต่อจำนวนเด็กและไม่สอดคล้องกับกิจกรรมและการพัฒนาการของเด็ก
3. สำนักบริหารการศึกษาท้องถิ่น กรมการปกครอง ยังขาดต้นแบบอาคารศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

1.3 วัตถุประสงค์ของการวิจัย

ในการวิจัยนี้ผู้วิจัยมี จุดมุ่งหมายที่จะศึกษาถึงลักษณะสภาพแวดล้อมทางกายภาพ ปัจจุบันของอาคารศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขนาด 50 คน เพื่อนำไปสู่การเสนอแนวทางการออกแบบ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขนาด 50 คน ที่สอดคล้องกับกิจกรรมและการพัฒนาการของเด็ก เพื่อใช้เป็น แนวในการก่อสร้างสำหรับชุมชน โดยมีวัตถุประสงค์ของการวิจัยดังนี้

1. เพื่อศึกษาถึงลักษณะสภาพแวดล้อมทางกายภาพปัจจุบัน ของอาคารศูนย์พัฒนาเด็ก เล็กขนาด 50 คน
2. เพื่อศึกษาวิเคราะห์ กิจกรรมและการใช้พื้นที่ใช้สอยภายในและภายนอก ของอาคาร ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ขนาด 50 คน
3. เพื่อเสนอแนวทางการออกแบบอาคารศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ขนาด 50 คน ให้สอดคล้อง กับกิจกรรมและการพัฒนาการของเด็ก

1.4 คำถามการวิจัย

วัตถุประสงค์ของการวิจัยข้อที่ 1 เพื่อศึกษาถึงลักษณะสภาพแวดล้อมทางกายภาพ ของ อาคารศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขนาด 50 คน

- แบบมาตรฐานอาคารศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขนาด 50 คนในปัจจุบันส่งผลต่อการจัดกิจกรรม การพัฒนาการเด็กอย่างไร

วัตถุประสงค์ของการวิจัยข้อที่ 2 เพื่อศึกษาวิเคราะห์ กิจกรรมและการใช้พื้นที่ใช้สอยภายในและภายนอก ของอาคารศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ขนาด 50 คน

- กิจกรรมและการใช้พื้นที่ใช้สอยภายในและภายนอก เป็นอย่างไร มีอะไรบ้าง
- กิจกรรม ส่งผลต่อการใช้พื้นที่ใช้สอยภายในและภายนอก อย่างไร
- การใช้พื้นที่ใช้สอยภายในและภายนอก เพียงพอต่อจำนวนเด็กหรือไม่

วัตถุประสงค์ของการวิจัยข้อที่ 3 เพื่อเสนอแนวทางการออกแบบอาคารศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ขนาด 50 คน ให้สอดคล้องกับกิจกรรมและการพัฒนาการของเด็ก

- แนวทางการออกแบบอาคารศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ขนาด 50 คน เป็นอย่างไร

1.5 ขอบเขตของการวิจัย

1.5.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรในการศึกษาวิจัย

- เด็กนักเรียนอายุ 3-5 ปี
- ครูพี่เลี้ยงเด็ก
- ผู้บริหาร ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

กลุ่มตัวอย่างในการศึกษาวิจัยนี้

ผู้วิจัยได้เลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง และได้ทำการเลือกอาคารศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในจังหวัดชลบุรีเป็นตัวแทนของภาคตะวันออก ที่จะใช้ในการศึกษาวิจัย

1.5.1 ขอบเขตด้านสถานที่

อาคารศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ขนาด 50 คน ที่อยู่ในจังหวัดชลบุรีที่ใช้แบบอาคารศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ขนาด 50 คน แบบ พช.ที่ 01/5/36 กรมพัฒนาชุมชน กระทรวงมหาดไทย มาทำการศึกษาวิจัย

1.6 ระเบียบวิธีวิจัย

วิธีการดำเนินการวิจัย เพื่อเสนอแนวทางการออกแบบ อาคารศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ได้แบ่งขั้นตอนไว้ 3 ขั้นตอนได้แก่

1. การศึกษาหาข้อมูลเบื้องต้น แนวคิดในการออกแบบออกแบบ การจัดการศึกษาการจัดกิจกรรมและการจัดพื้นที่ใช้สอยของอาคารศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก
2. การเก็บรวบรวมข้อมูล
 - ทบทวนวรรณกรรมและการศึกษาทฤษฎีจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
 - การศึกษากิจกรรมและการพัฒนาการ โดยการสัมภาษณ์และแบบสอบถาม ตามประเด็นต่างๆที่ต้องการ
 - เก็บรวบรวมข้อมูลเบื้องต้นและการวิเคราะห์ข้อมูล เพื่อเสนอแนวทางในการออกแบบ อาคารศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก
3. สรุปผลและนำเสนอ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

1.7 ตัวแปรที่จะทำการศึกษา

ตัวแปรต้น

- ลักษณะกายภาพของเด็กปฐมวัย
- ลักษณะกิจกรรมการเรียนรู้
- ลักษณะกายภาพ

ตัวแปรตาม

- แนวทางการออกแบบอาคารศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขนาด 50 คน

1.8 นิยามศัพท์เฉพาะที่ใช้ในการวิจัย

ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก หมายถึง สถานที่ดูแลและให้การศึกษาคณะเด็กอายุระหว่าง 3-5 ปีและมีฐานะเทียบเท่าสถานศึกษา

การพัฒนาเด็ก คือ การประสานกิจกรรมที่จะกระตุ้นให้เด็ก วัยแรกเกิด -6 ปี ได้เกิดการเรียนรู้และพัฒนาได้เต็มตามศักยภาพ ภายใต้ความร่วมมือของพ่อแม่ หรือผู้เลี้ยงดู

เด็กปฐมวัย หมายถึง เด็กวัยก่อนประถมศึกษาอายุระหว่าง 0-8 ปี

สภาพแวดล้อมทางกายภาพ หมายถึง สภาพการจัดพื้นที่ สี วัสดุ วัสดุ ครุภัณฑ์ ทั้งภายในและภายนอกห้องเรียนให้เหมาะสม มีคุณภาพ เพื่อให้เกิดพฤติกรรมทางบวกเกิดการเรียนรู้ และพัฒนาทั้งทางด้านร่างกาย อารมณ์-จิตใจ สังคม และสติปัญญา

การศึกษานปฐมวัย หมายถึง การศึกษาที่ครอบคลุมการดูแล และการศึกษาที่จัดให้กับเด็กแรกเกิดถึงอายุ 8 ปี

1.9 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

2. ผลของการวิจัย ได้ทราบถึงลักษณะสภาพแวดล้อมทางกายภาพ ของอาคารศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขนาด 50 คน
3. ผลของการวิจัย ได้ทราบถึงกิจกรรมและการใช้พื้นที่ใช้สอยภายในและภายนอก ของอาคารศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ขนาด 50 คน
4. ผลของการวิจัย จะเป็นแนวทางในการออกแบบอาคารศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ขนาด 50 คน สำหรับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอื่นๆต่อไป

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

บทที่ 2

การทบทวนเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

สถานศึกษาปฐมวัย เป็นสถานศึกษาสำหรับเด็กอายุ 2-6 ปี ในการเตรียมเด็กก่อนการเข้าเรียนในระดับประถมศึกษา การออกแบบพื้นที่ใช้สอยภายในอาคารสถานศึกษาปฐมวัยจึงเป็นการออกแบบที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนามนุษย์ในช่วงปฐมวัย ความต้องการอาคารที่สนองประโยชน์สำหรับการศึกษาปฐมวัยมีเพิ่มมากขึ้นในระยะหลายปีมานี้ แต่อาคารสถานศึกษาปฐมวัยที่มีการออกแบบที่ดีและเหมาะสมนั้นยังไม่พัฒนาไปมากนัก การออกแบบพื้นที่ใช้สอยภายในอาคารสถานศึกษาปฐมวัยนั้น ผู้ออกแบบต้องศึกษาปรัชญาของระบบการศึกษา แนวคิดและหลักการจัดการศึกษา ความต้องการของเด็ก พฤติกรรมและกิจกรรมต่างๆ ที่เด็กชอบทำและสิ่งต่างๆ เหล่านี้ต่างก็เป็นปัจจัยสำคัญที่มีอิทธิพลต่อลักษณะของสถานศึกษาปฐมวัย (นิคม ทำแดงและ กมลวรรณ สิมปนาทร. 2529: 162)

การวิจัยเรื่อง แนวทางการออกแบบอาคารศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขนาด 50 คน มีการทบทวนเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

1. แนวคิดนักรการศึกษาและแนวคิดนักทฤษฎีการพัฒนาเด็ก
2. ลักษณะพฤติกรรมและการพัฒนาการของเด็กช่วงอายุ 3-5ปี
3. รูปแบบการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ของเด็กปฐมวัย
4. แนวคิดเกี่ยวกับการออกแบบศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก
5. แนวคิดเกี่ยวกับการจัดสภาพแวดล้อมทางกายภาพของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

การเชื่อมโยงเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง กับตัวแปร

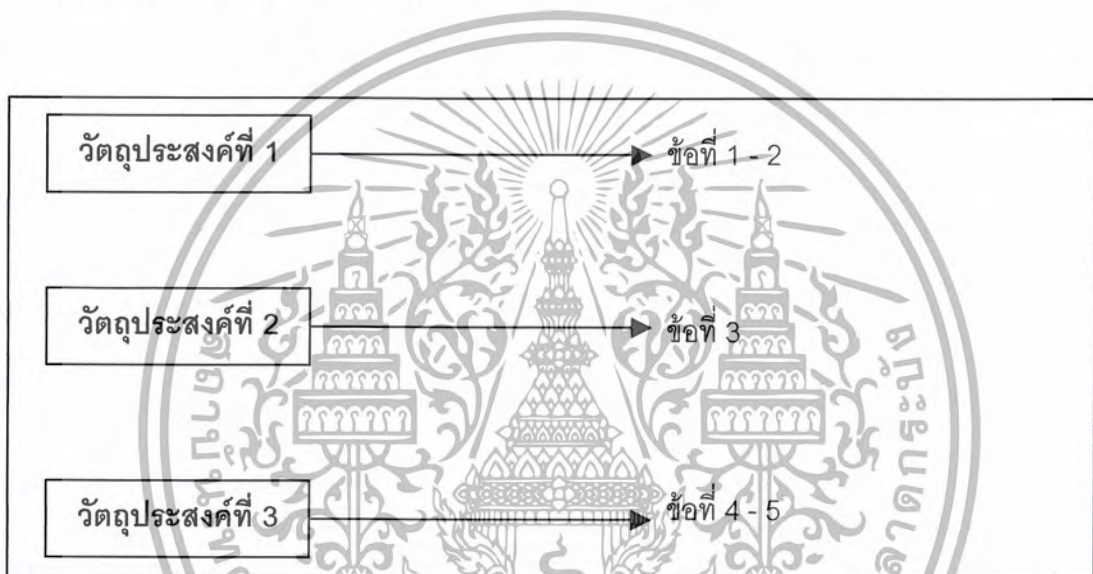

แผนภูมิที่ 2.1 การเชื่อมโยงเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง กับตัวแปร

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
 ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

การเชื่อมโยงวัตถุประสงค์กับหัวข้อที่จะทำการศึกษา

1. เพื่อศึกษาลักษณะสภาพแวดล้อมทางกายภาพปัจจุบัน ของอาคารศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ขนาด 50 คน
2. เพื่อศึกษาวิเคราะห์ กิจกรรมและการใช้พื้นที่ใช้สอยภายในและภายนอก ของอาคาร ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ขนาด 50 คน
3. เพื่อเสนอแนวทางการออกแบบอาคารศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ขนาด 50 คน ให้สอดคล้อง กับกิจกรรมและการพัฒนาการของเด็ก

แผนภูมิที่ 2.2 การเชื่อมโยงวัตถุประสงค์กับหัวข้อที่จะทำการศึกษา

2.1 แนวคิดนักการศึกษาและแนวคิดของนักทฤษฎีด้านพัฒนาการเด็ก

2.1.1 แนวคิดนักการศึกษา

การศึกษาถึงแนวคิดของนักปฐมนิเทศศึกษาช่วยให้เข้าใจและได้แนวทางในการจัดประสบการณ์ที่เหมาะสมและสอดคล้องกับความต้องการ แนวคิดของบุคคลหลายคนในอดีตถูกนำมาประยุกต์ใช้ในการกำหนดทิศทางหรือสาระของแนวทางการจัดประสบการณ์ระดับปฐมนิเทศศึกษา โดยได้กล่าวถึงแนวคิดของบุคคลที่มีอิทธิพลต่อการศึกษาครั้งนี้ (อรุณี หรดาล. 2537 : 71)

รูสโซ (Rousseau) มีความเชื่อว่าเด็กเรียนรู้จากสิ่งที่เป็นรูปธรรม ด้วยการได้ลงมือกระทำ หรือทดลองด้วยวิธีการลองผิดถูก การจัดการศึกษาให้เด็กควรจะต้องให้สอดคล้องสัมพันธ์กับระดับพัฒนาการเด็กไม่ใช่จัดตามความต้องการของผู้ใหญ่ และผู้ใหญ่ควรจัดสภาพแวดล้อมให้เด็กอย่างเหมาะสมเพื่อเด็กจะได้พัฒนาได้อย่างสูงสุด

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

เปสตาลอซซี (Pestalozzi) เน้นในเรื่องความแตกต่างระหว่างบุคคลของเด็ก และการที่เด็กจะมีโอกาสได้ทำกิจกรรมต่างๆ ด้วยตนเองตามความสนใจ ตามความสามารถและเรียนจากประสบการณ์ตรงแทนการเรียนรู้อย่างท่องจำ

เฟรอเบล (Froebel) มีความเชื่อว่า การจัดการปฐมวัยศึกษาควรจัดให้สอดคล้องกับระดับพัฒนาการเด็ก เด็กที่มีอายุต่างกันจะมีระดับพัฒนาการที่ต่างกัน นอกจากนี้เขายังเน้นถึงความสำคัญของการเล่นที่มีต่อพัฒนาการเด็ก เขามองว่าเด็กจะสามารถเรียนรู้ได้จากกระบวนการเล่น การจัดการปฐมวัยศึกษาตามแนวคิดเฟรอเบลเน้นที่การเล่นและการให้เด็กได้เรียนรู้จากการใช้ประสาทสัมผัส

2.1.2 แนวคิดของนักทฤษฎีด้านพัฒนาการเด็ก

มอนเตสซอรี (Montessori) เชื่อว่าเด็กมีวิธีการเรียนรู้ที่แตกต่างจากผู้ใหญ่โดยเด็กในช่วงปฐมวัยเรียนรู้ได้ดีที่สุดจากการใช้ประสาทสัมผัส ดังนั้นจึงเน้นที่การจัดสภาพแวดล้อมและกิจกรรมที่เหมาะสมกับระดับพัฒนาการเด็ก การจัดการปฐมวัยศึกษาตามแนวคิดของมอนเตสซอรีเน้นที่การให้เด็กทำกิจกรรมต่างๆ เช่น การให้เด็กจำแนกอุปกรณ์ตามขนาด รูปร่าง สี กลิ่น ฯลฯ การให้เด็กหัดช่วยทำงานบ้าน

ทฤษฎีพัฒนาการมนุษย์ช่วยให้ผู้ศึกษามีความเข้าใจถึงกระบวนการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในระยะต่างๆ ของชีวิตมนุษย์ ดังนั้นผู้ที่เกี่ยวข้องกับเด็กปฐมวัยควรจะได้ศึกษาทฤษฎีพัฒนาการมนุษย์เพื่อนำเอาแนวคิดมาปรับใช้เพื่อให้เด็กได้เรียนรู้ได้อย่างเหมาะสมกับวัย ซึ่งนักทฤษฎีพัฒนาการที่มีอิทธิพลต่อการจัดปฐมวัยมากที่สุดคือ ฟรอยด์ อิริคสัน สกินเนอร์และพิวเจต์ (อูร์นิ หรดาล. 2537 : 73)

ฟรอยด์ (Freud) เน้นถึงความสำคัญของชีวิตในช่วงปฐมวัยว่าเป็นพื้นฐานของพัฒนาการในขั้นต่อไป และเป็นรากฐานที่สำคัญของพัฒนาการทุกด้านของมนุษย์ ฟรอยด์เชื่อว่าพฤติกรรมทุกอย่างของมนุษย์ที่เกิดขึ้นมีจุดมุ่งหมายเพื่อทำให้อินทรีย์เกิดความพึงพอใจหรือหลีกเลี่ยงความไม่พึงพอใจ บุคลิกภาพของคนประกอบด้วย 3 ระบบใหญ่ ๆ คือ อิด (id) อีโก้ (ego) และซูเปอร์อีโก้ (super-ego) ถ้าทั้ง 3 ระบบนี้ทำงานประสานกันดีจะทำให้บุคคลสามารถปรับตัวให้เข้ากับสภาพแวดล้อมได้ดี

อิด (id) เป็นระบบแรกสุดของบุคลิกภาพที่ต้องการทำให้บุคคลมีความสุข ความพึงพอใจโดยไม่คำนึงถึงกฎระเบียบ ไม่มีการพิจารณาถึงความถูกต้องและเหมาะสม ยึดถือหลักของความสุขสบายเป็นสำคัญ

อีโก้ (ego) มีการรับรู้ที่ถูกต้องเหมาะสมกับความเป็นจริง เพื่อหาทางตอบสนองความต้องการของบุคคลในวิถีทางที่ถูกต้องโดยการพิจารณาใช้หลักเหตุผลในการแสดงพฤติกรรม

ไม่อาจรู้ได้ๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ซูเปอร์อีโก้ (super-ego) เป็นระบบในส่วนของคุณธรรมที่ได้รับการถ่ายทอดมาจาก พ่อแม่ ครู อาจารย์และกระบวนการเรียนรู้ทางสังคม ทำให้คำนึงถึงคุณธรรม จริยธรรม รวมทั้งระบบและกฎเกณฑ์ของสังคมเป็นแนวทางปฏิบัติ

ผู้สอนจึงควรที่จะต้องเข้าใจถึงความรู้สึกขัดแย้งในใจเด็กที่มีต่อกฎระเบียบต่างๆ ที่สังคมกำหนด เพื่อจะได้หาทางช่วยให้เด็กพัฒนาบุคลิกภาพที่เหมาะสม การเล่นและการให้เด็กได้ใช้จินตนาการเป็นวิธีหนึ่งที่สามารถช่วยให้เด็กได้ระบายความต้องการหรือความรู้สึกภายในใจได้

อีริกสัน (Erikson) ได้ขยายแนวความคิดของ فروยด์ โดยแบ่งขั้นพัฒนาการมนุษย์ออกเป็น 8 ขั้น ตั้งแต่เกิดถึงวัยชราพัฒนาการแต่ละขั้นจะมีผลเกี่ยวเนื่องถึงพัฒนาการขั้นอื่นๆ ด้วยตามแนวคิดของอีริกสัน เด็กปฐมวัย (3-6 ปี) จะอยู่ในขั้นการคิดริเริ่มและการรู้สึกผิด (initiative & Guilt) เด็กวัยนี้มีลักษณะอยากรู้ อยากเห็น จึงชอบที่จะทดลองทำสิ่งต่างๆ ทั้งโดยลำพังและกับกลุ่มเพื่อน ชอบเลียนแบบผู้ใหญ่ในเรื่องต่างๆ ถ้าผู้ใหญ่สนับสนุนและส่งเสริม เด็กมีแนวโน้มที่จะค้นคว้า สำรวจ และมีความคิดริเริ่มเป็นของตนเองจึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่ครูและผู้เกี่ยวข้องกับการจัดการปฐมวัยศึกษาจะได้เปิดโอกาสให้เด็กได้ริเริ่มและมีส่วนร่วมในการวางแผนและลงมือปฏิบัติกิจกรรมด้วยตนเองอย่างหลากหลาย อีริกสันให้ความสำคัญกับการเล่นของเด็กปฐมวัยเป็นอย่างมากเพราะเขาเชื่อว่าการเล่นจะช่วยให้เด็กได้พัฒนาการในทุกๆ ด้าน

สกินเนอร์ (Skinner) เชื่อว่าพฤติกรรมมนุษย์เกิดจากปัจจัยภายนอก เขาจึงปรับพฤติกรรมได้ด้วยตัวเสริมแรงซึ่งมีทั้งตัวเสริมแรงทางสังคมและตัวเสริมแรงทางวัตถุ ตัวเสริมแรงสามารถช่วยเพิ่ม ลด หรือยุติพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์และพึงประสงค์ได้ ครูและผู้เกี่ยวข้องกับเด็กปฐมวัยนิยมใช้ตัวเสริมแรงทางสังคมกับเด็กเพื่อเพิ่มพฤติกรรมที่พึงประสงค์ ตัวเสริมแรงทางสังคมที่ครูนิยมใช้ เช่น การให้ความสนใจ การชมเชย การแสดงการยอมรับ ฯลฯ

ปีอาเจท์ (Piaget) มองกระบวนการคิดว่าเป็นกระบวนการของการปรับตัวต่อสิ่งแวดล้อมและพัฒนาการด้านสติปัญญา ประกอบด้วย การเปลี่ยนแปลงวิถีทางที่บุคคลสามารถปรับตัวได้สำเร็จ เขาเชื่อว่าพฤติกรรมของคนคือ การปรับตัวของร่างกายและการจัดระบบของสิ่งแวดล้อมซึ่งจะก่อให้เกิดโครงสร้างทางปัญญาขึ้น ซึ่งเมื่อมีสิ่งเร้าเข้ามาบุคคลจะรับรู้สิ่งเร้า นั้นเข้าไปสู่กระบวนการคิดซึ่งทำงานโดยสองกระบวนการคือ การจัดระบบและการปรับตัวโดยมีการจัดระบบเป็นวัฏจักรภายในและการปรับตัวประกอบขึ้นภายนอก การทำงานของกระบวนการปรับตัวจะทำให้มีโครงสร้างทางการคิด ซึ่งสะท้อนให้เห็นในรูปของพฤติกรรมที่สังเกตได้ โครงสร้างทางการคิดจะเปลี่ยนไปตามข้อมูลหรือประสบการณ์ใหม่ๆ จากสิ่งแวดล้อมที่ได้รับเข้ามา โครงสร้างของการคิด

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

พัฒนาจากความไม่ซับซ้อนไปสู่ความซับซ้อน พือาเจต์แบ่งความสามารถทางการคิดเป็น 4 ขั้นตอน

1. ขั้นประสาทสัมผัสและการเคลื่อนไหว ช่วยอายุแรกเกิด – 2 ขวบ เด็กรู้จักการใช้ประสาทสัมผัส เช่น ปาก หู ตา ฯลฯ
2. ขั้นความคิดก่อนเกิดปฏิบัติการ ช่วยอายุ 2-7 ปี เด็กเริ่มเรียนรู้ภาษาพูด และเข้าใจเครื่องหมายเรียนรู้สิ่งต่างๆ ได้ดีขึ้น แต่ยังอาศัยการรับรู้เป็นส่วนใหญ่
3. ขั้นปฏิบัติการคิดรูปธรรม ช่วงอายุ 7-11 ปี เด็กสามารถใช้เหตุผลกับสิ่งที่เห็นได้ เช่น การจัดกลุ่ม แบ่งพวก ฯลฯ เห็นความสัมพันธ์ของสิ่งต่างๆ
4. ขั้นปฏิบัติการคิดแบบนามธรรม ช่วงอายุ 11 – 15 ปี เด็กรู้จักคิดหาเหตุผล และเรียนรู้เกี่ยวกับนามธรรมได้ดีขึ้น มีความคิดเท่าผู้ใหญ่จะต่างในเรื่องประสบการณ์

ตามทฤษฎีของเขา เด็กปฐมวัยมีความสามารถของการคิดอยู่ในขั้นที่ 2 คือ การคิดในขั้นก่อนปฏิบัติการ พัฒนาการทางภาษาจะเป็นไปอย่างรวดเร็ว การใช้จินตนาการเป็นสิ่งสำคัญในกิจกรรมเล่นของเด็ก เด็กสามารถสมมุติแต่เด็กยังยึดตัวเองเป็นศูนย์กลาง (Egocentrism) เด็กยังไม่สามารถเข้าใจความคิดเห็นของคนอื่นๆ และเชื่อว่าทุกคนคิดเหมือนเขา ตามแนวคิดของพือาเจต์ ครูต้องจัดกิจกรรมต่างๆ ให้เด็กอย่างหลากหลายเพื่อกระตุ้นให้เด็กได้ใช้ภาษา ใช้เหตุผลให้เด็กได้เรียนรู้ผ่านการสัมผัส สำรวจ ทดลองและลงมือกระทำด้วยตนเอง พือาเจต์ได้เสนอแนะจุดมุ่งหมายที่สำคัญของการศึกษาคือ การส่งเสริมความเป็นตัวของตัวเอง (Autonomy)

ซึ่งในรายงานวิจัยนี้ได้นำทฤษฎีของ พือาเจต์ มาใช้ซึ่งสอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 ที่ถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด กระบวนการจัดการศึกษาต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มตามศักยภาพ (องค์การค่าครูสภาพ. 2542 : 17) และการจัดการศึกษาปฐมวัยที่ยึดเด็กเป็นศูนย์กลางโดยจัดการศึกษาให้สอดคล้องกับพัฒนาการของเด็ก (กระทรวงศึกษาธิการ. 2541 : 10)

2.2 รู้จักเด็กวัยแรกเริ่ม

ระยะตั้งแต่อยู่ในครรภ์ ถึงอายุ 5 ปี เป็นช่วงเวลาสำคัญที่สุด ของการสร้างรากฐาน ชีวิตจิตใจของมนุษย์ เพราะร่างกายเติบโตเร็ว โดยเฉพาะสมอง เจริญเติบโตสูงสุดในช่วงนี้เท่านั้น เด็กมีความรู้สึก รับรู้สัมผัสทั้งรูป รส กลิ่น เสียง กายสัมผัส และยังเลียนแบบอย่าง ตั้งแต่แรกเกิด เด็กเล็กๆ เรียนรู้จากประสบการณ์ การเลี้ยงดู และภาวะแวดล้อม ได้เร็ว และฝังลึกในจิตใจ การเลี้ยงดูเด็กวัยนี้ จึงส่งผล ทั้งที่เป็นคุณและโทษ แก่ชีวิตได้ ในระยะยาว

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

เด็กในวัยแรกเริ่มนี้ จะมีชีวิตรอด และเติบโตได้ ก็ด้วยการพึ่งพาพ่อแม่ และผู้ใหญ่ ที่ช่วยเลี้ยงดู และปกป้องจากอันตราย หากผู้ใหญ่ ให้ความรักเอาใจใส่ ใกล้ชิด อบรมเลี้ยงดู โดยเข้าใจ ลูก พร้อมจะตอบสนอง ความต้องการพื้นฐานของลูก ที่เปลี่ยนตามวัย ได้อย่างเหมาะสม ให้สมดุลกัน ทั้งด้านร่างกาย จิตใจ อารมณ์ สติปัญญา และสังคมแล้ว ลูกก็จะเติบโต แข็งแรง แจ่มใส มีความมั่นคงทางใจ รู้ภาษา ใฝ่รู้และใฝ่ดี พร้อมทั้งจะพัฒนาตนเอง ในขั้นต่อไป ให้เป็นคนเก่ง คนดี อยู่ในสังคมอย่างมีความสุข และมีประโยชน์

เด็กวัยนี้เริ่มไปโรงเรียนแล้ว มีสังคมกับคนภายนอกมากขึ้น เล่นกับเพื่อนเป็น ควรสอนให้ลูกรู้ว่าตนเองเป็นเพศใด เมื่ออายุ 3 ปี โดยมีพ่อแม่เป็นรูปแบบ ปัจจุบันเด็กเติบโตขึ้นมีพฤติกรรมเบี่ยงเบนทางเพศเพิ่มขึ้น ส่วนหนึ่งเกิดจากได้รับการเลี้ยงดูไม่เหมาะสม การแต่งตัวก็สำคัญ เด็กหญิงจะต้องสวมชุดด้วยการใส่กระโปรงเหมือนแม่ เด็กชายใส่กางเกงตัดผมสั้น และพ่อควรมีบทบาทในการดูแลอบรมเลี้ยงดูลูกชาย ให้เจริญเติบโตอย่างเหมาะสมตามเพศของตน

น้ำหนักและส่วนสูงโดยประมาณ

อายุ 3 ปี น้ำหนัก13.8 กิโลกรัม 92 เซนติเมตร (ค่าประมาณ)

อายุ 4 ปี น้ำหนัก16 กิโลกรัม100 เซนติเมตร (ค่าประมาณ)

อายุ 5 ปี น้ำหนัก18 กิโลกรัม108 เซนติเมตร (ค่าประมาณ)

อายุ 6 ปี น้ำหนัก20 กิโลกรัม115 เซนติเมตร (ค่าประมาณ)

ซึ่งมีการพัฒนาการดังนี้

การทางตัว และเคลื่อนไหว เด็กสามารถยืนขาเดียวชั่วคราว กระโดดขาเดียวได้ ขึ้นลงได้สลับเท้าเดินต่อส้นเท้าเป็นเส้นตรงไปข้างหน้าได้

การใช้ตา และมือ/สติปัญญา เด็กต่อชิ้นไม้สามชิ้นเป็นสะพาน วาดรูปคนมืออย่างน้อย 2 ส่วน คือ ส่วนหัวและแขนหรือขา เขียนวงกลม สีเหลี่ยมและสามเหลี่ยมได้ตามแบบเมื่ออายุ 3,4 และ 5 ปี ตามลำดับ

การสื่อความหมาย และภาษา เด็กเข้าใจความหมายของคำมากขึ้น เล่าเรื่องได้ นับของได้ถึง 3-5 ขึ้น ถาม "ทำไม" "เมื่อไร" นับ 1-10 โดยท่องจำ

อารมณ์ และสังคม เด็กสามารถควบคุมการถ่ายอุจจาระได้ดี แยกจากแม่ได้ไม่ร้อง ช่วยตัวเองในกิจวัตรประจำวันได้ ควบคุมการถ่ายปัสสาวะได้ส่วนใหญ่ ไม่ปัสสาวะรดที่นอน หลังอายุ 4 ปี ปรับตัวได้กับกฎระเบียบ เล่นสมมุติและมีจินตนาการมาก เล่าให้พ่อแม่ฟังได้

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

พัฒนาการที่ผิดปกติ มีอาการดังต่อไปนี้

- แสดงอาการหวาดกลัว และซี้ซลาดมาก
- ก้าวร้าวมาก
- เกาะแม่หรือพ่อแฉะ
- ไม่สนใจเล่นกับเพื่อน
- ไม่ตอบสนองต่อคนรอบข้าง
- ไม่เล่นสมมติ หรือเล่นตามอย่างเพื่อน
- ดูเหมือนเป็นเด็กไม่มีความสุข ซึมเศร้าตลอดเวลา
- ไม่เข้าร่วมทำกิจกรรมอะไรเลย
- หลีกเลี้ยงที่จะคบกับเด็กคนอื่น
- ไม่แสดงอารมณ์ใด ๆ ให้เห็น
- ไม่ยอมกิน นอน ใช้ส้วม
- แยกโลกแห่งจินตนาการจาก โลกแห่งความจริงไม่ได้
- ไม่เข้าใจคำสั่ง "วางถ้วยบนโต๊ะ"
- บอกชื่อและนามสกุลตัวเองไม่ได้
- ไม่พูดถึงกิจกรรม และประสบการณ์ใน แต่ละวันให้พ่อแม่ฟัง
- จบดินสอไม่ค่อยเป็น
- ถอดเสื้อไม่ค่อยได้
- แปร่งฟันไม่ได้ดี
- ล้างมือและเช็ดมือไม่เป็น

พัฒนาการด้านอื่น ๆ ที่ปกติมีดังนี้ การใช้มือและนิ้ว

- 3 ขวบ เขียนวงกลมได้ - 4 ขวบ เขียนสี่เหลี่ยมได้ - 5 ขวบ เขียนรูปสามเหลี่ยมได้
- เขียนสามเหลี่ยมและตัวเลขตามแบบได้
- เขียนรูปภาพที่มีลำตัวได้
- เขียนตัวหนังสือได้บางตัว
- ใส่เสื้อและถอดเสื้อได้โดยไม่ต้องช่วยเหลือ

- ใช้ ช้อน ส้อม ได้

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

- เข้าตัวเองได้

พัฒนาด้านภาษา

- จำเรื่องราวบางตอนของนิทานได้
- พูดประโยคยาวมากกว่า 5 พยางค์
- เล่าเรื่องยาว ๆ ได้
- บอกชื่อตัวเองและที่อยู่ได้

พัฒนาด้านความคิดและความจริง

- นับเลขได้เกิน 10
- บอกสีต่าง ๆ ได้ถูกต้องอย่างน้อย 4 สี
- เข้าใจความสำคัญของเวลา
- รู้จักของใช้ในบ้าน

พัฒนาการด้านสังคมและอารมณ์

- ต้องการเอาใจเพื่อน
- ต้องการทำหรือมีของอย่างเพื่อน
- ทำตามกฎเกณฑ์
- ชอบร้องเพลง เต้นรำ และแสดง
- ชอบอิจฉา และไปบ้านเพื่อนที่อยู่ใกล้ด้วยตัวเอง
- รู้จักเพศ
- แยกแยะได้ว่าอะไรเป็นโลกแห่งความจริง
- บางครั้งแสดงความต้องการ ให้ทำอย่างนั้นอย่างนี้ บางครั้งก็ให้ความร่วมมืออย่างดี

2.3 ธรรมชาติและลักษณะเฉพาะของเด็กปฐมวัย

เด็กปฐมวัยคือเด็กที่มีอายุตั้งแต่ประมาณ 1.5 ปีหรือ 2 ถึง 6 ปี ซึ่งจะมีธรรมชาติและลักษณะเฉพาะที่แตกต่างไปจากบุคคลในวัยอื่นๆ ดังนั้นผู้ที่เกี่ยวข้องจึงควรต้องมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับธรรมชาติและลักษณะของเด็กปฐมวัย ซึ่งลักษณะเด่นที่สำคัญอย่างหนึ่งของเด็กปฐมวัยคือ การยึดตนเองเป็นศูนย์กลาง ซึ่งอาจจะเป็นธรรมชาติของเด็กเองหรือเด็กยังไม่ได้เรียนรู้ในเรื่องการเข้าสังคมก็ได้ (พัชรี สวนแก้ว, 2536 : 13)

เพียเจท์ (Piaget, 1955) พบว่า ส่วนใหญ่ของประโยคที่เด็กในวัยนี้พูดจะเป็นการพูดที่แสดงถึงการยึดตนเองเป็นศูนย์กลาง เช่น การพูดซ้ำ คือเด็กจะพูดซ้ำในสิ่งที่ตนเองได้ยินซึ่งอาจ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

จะเป็นการฝึกพูดของเด็กก็ได้ การพูดกับตนเองและการพูดกับตนเองเมื่ออยู่กับเด็กคนอื่นจะมีลักษณะคล้ายกับการพูดกับตนเองเมื่ออยู่ตามลำพัง

ด้านความคิด เด็กจะรับรู้ เรียนรู้และกระทำกับทุกสิ่งที่อยู่รอบตัวเอง เด็กจะทำทุกอย่างตามความต้องการของตนเอง ยังไม่สามารถเรียนรู้เกี่ยวกับโลกที่แยกไปจากตัวของเขาได้

การเล่น เป็นสิ่งที่แสดงให้เห็นชัดเจนว่าเด็กยึดตนเองเป็นศูนย์กลางโดยการเล่นที่เด็กจะเล่นเพียงคนเดียว เด็กจะมุ่งเฉพาะความต้องการและความสนใจของตนเองเท่านั้น ครูควรจัดสภาพแวดล้อมที่ช่วยลดความขัดแย้งระหว่างเด็ก ให้เด็กได้พัฒนาความคิดสร้างสรรค์

การแบ่งปัน เมื่อเด็กเริ่มเข้าสังคม โดยมีการปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่นเด็กจะต้องเริ่มพัฒนาพฤติกรรมแบ่งปันแต่เนื่องจากเด็กยังยึดตนเองเป็นศูนย์กลาง โดยเด็กจะมุ่งที่ตนเองจึงทำให้เด็กปฏิเสธไม่ยอมแบ่งปันสิ่งของต่างๆ ให้ผู้อื่น

2.3.1 ลักษณะเด่นของเด็กวัย 3-6 ปี (วันเพ็ญ บุญประกอบ. 2538 : 1)

การเรียนรู้ด้านภาษา เด็กวัยนี้เป็นวัยที่เจริญมากในการเรียนรู้ด้านภาษา ซึ่งเป็นรากฐานในการพัฒนาความคิดต่อไป จึงควรเน้นการพัฒนาการเรียนรู้ด้านนี้เป็นสำคัญ แต่ทั้งนี้เด็กต้องได้รับการพัฒนาทุกด้านไปพร้อมๆ กันด้วย เด็กวัยนี้ช่างซักถามการพูดคุยกับเด็กจะทำให้ได้เรียนรู้ภาษามากขึ้นและเป็นวัยที่จำคำศัพท์ต่างๆ ได้รวดเร็ว วัยนี้จะมีจินตนาการและมโนภาพสูง เด็กจะรู้สึกเพียงว่าสิ่งที่เขาเห็น คนอื่นจะต้องคิดตามเขา จึงมีลักษณะเอาแต่ใจตัวเอง การเรียนรู้ที่ดีที่สุดของเด็กวัยนี้คือ เรียนรู้ธรรมชาติ สิ่งแวดล้อมที่พบเห็นจับต้องได้เป็นรูปธรรม

พัฒนาการทางอารมณ์ วัยนี้จะแสดงอารมณ์ความรู้สึกอย่างเปิดเผย เช่น โกรธ ดีใจ จะแสดงออกมา วัยนี้จะเป็นวัยแห่งความกลัวเนื่องจากเด็กยังไม่เข้าใจอะไรอย่างถ่องแท้ แต่ยกเว้นที่กลัวมากเกินไปคือกลัวทุกอย่าง ความกลัวที่เห็นชัดเจนคือกลัวการถูกทอดทิ้ง การเข้าโรงเรียนอนุบาลถือเป็นครั้งแรกที่เด็กแยกจากพ่อแม่ เด็กเลยมองให้เป็นธรรมดาแล้วจึงมีการปรับตัว เด็กจะคุ้นกับโรงเรียนมากขึ้น

การปลูกฝังด้านคุณธรรม ควรเริ่มตั้งแต่ในวัยนี้ให้รู้ว่าอะไรถูก อะไรผิด อะไรดี อะไรไม่ดี ซึ่งจะมีผลเมื่อเขาโตขึ้น และสิ่งที่สำคัญที่สุดคือการปลูกฝังด้านวินัย การจัดระเบียบ เด็กจะควบคุมตัวเองได้ดีเมื่อโตขึ้น

การเลียนแบบของเด็กในวัยนี้เป็นเรื่องสำคัญมาก เพราะเป็นวัยที่มีการเลียนแบบสูง การเล่นและการพูดจาจะเป็นผลมาจากสิ่งแวดล้อมที่เด็กซึมซับมา ซึ่งเด็กวัยนี้จะซึมซับการกระทำของผู้ใหญ่

พัฒนาการทางสังคม ปกติเด็กวัยนี้จะมีพัฒนาการทางสังคมควบคู่กับพัฒนาการทางอารมณ์เสมอ เด็กอนุบาลจะเริ่มสนใจจะเล่นกับเด็กๆ ด้วยกัน จะเห็นได้ว่า เด็กวัย 1 ปี ชอบเล่นคนเดียวหรือไม่ก็เล่นกับผู้ใหญ่ เด็กวัย 2 ปีจะต่างคนต่างเล่น เด็กวัย 3 ปีเข้าวัยอนุบาลจะเริ่มเล่นด้วยกันแต่ถึงอย่างไรเด็กก็ยังเอาแต่ใจตัวเอง ยังคิดถึงตัวเองอยู่

2.3.2 พฤติกรรมการเล่นของเด็กวัย 3-6 ปี

การเล่นของเด็กวัยนี้จะเล่นแบบอิสระ จึงควรจัดสรรเวลาให้เด็กได้เล่นตามลำพัง ให้เด็กได้คิดเอง เล่นเอง เด็กวัยนี้จะชอบเล่นสมมติ สมมติว่าตัวเองเป็นนั่นเป็นนี่ ซึ่งเป็นการกระตุ้นให้เขาได้แสดงออก การเล่นเป็นสิ่งจำเป็นในวัยเด็กและให้ประโยชน์หลายอย่างเช่น การบริหารกล้ามเนื้อ การเพิ่มความไว การออกกำลัง การระบายความเครียด ช่วยให้ได้เรียนรู้การเข้าสังคม (วิวัฒน์ บุญประกอบ, 2538 : 8)

พฤติกรรมการเล่นของเด็กเป็นดังนี้ (ปิยะลักษณ์ สิมะแสงยาภรณ์, 2534 : 2)

1. เด็กวัย 3-4 ปี

เด็กวัยนี้วันๆ หนึ่งจะง่วนกับการเล่น กล้ามเนื้อใหญ่พัฒนาดีขึ้นเคลื่อนไหว กระฉับกระเฉง วิ่งและหยุดได้ดี กระโดดได้ทั้งขาเดียวและสองขาพร้อมกัน ชอบที่จะปีนป่าย เครื่องสนาม กระดานลื่นและกระดานหก ทรงตัวได้ดีเมื่อเดินบนพื้นลาดเอียงเรื่อยๆ ในส่วนของกล้ามเนื้อเล็กเด็กวัยนี้ชอบของเล่นที่ต้องใช้ทักษะมือ และนิ้วมือเขาจะเลือกใช้มือที่ถนัดไม่ว่าจะข้างซ้ายหรือขวา หัดใช้สิ่ว เข็ม และดินสอสีวาดหรือระบายสีซึ่งสามารถควบคุมได้ดีขึ้น ลากเส้นได้ตรง วาดรูปวงกลม กากบาท ตอปลอกได้ การทำงานของมือและตาจะประสานมากขึ้นแต่การประสานการทำงานยังเป็นไปในแนวนอนและแนวตั้ง ยังทำอะไรตามแนวเฉียงไม่ได้ ชอบที่จะตัดกระดาษ ร้อยลูกปัดเพื่อพัฒนาทักษะการใช้มือ เด็กวัยนี้จะรู้จักนำคำต่างๆ มาเรียงเป็นคำพูด เด็กๆ จะกระตือรือร้นที่จะฝึกความสามารถในการใช้ภาษา ดังนั้นพ่อแม่จึงควรตอบคำถามลูกทุกคำถามด้วยภาษาง่ายๆ เด็กจะเริ่มสนใจการใช้คำบอกถึงความรู้สึก ความคิดที่เป็นนามธรรมได้ เช่น ดี เห็นออย หนาว ร้อน ฯลฯ ชอบที่จะฟังนิทานเกี่ยวกับ รถไฟ เรือ สัตว์ต่างๆ ชอบนิทานเรื่องสั้นๆ ไม่มีรายละเอียดมาก เพลงง่ายๆ เขาอยากรู้อยากเห็นสิ่งต่างๆ รอบกายและชอบตั้งคำถามใคร อะไร ที่ไหน ฯลฯ ทุกสิ่งล้วนเป็นของแปลกใหม่สำหรับเด็กวัยนี้ ดังนั้นเพื่อเป็นการเพิ่มประสบการณ์จึงควรพาเด็กไปในสถานที่ต่างๆ เช่น ห้องครัว ห้างสรรพสินค้า ตลาด สวนสัตว์ ฯลฯ

พัฒนาการของเด็กวัย 3-4 ปี จะรู้ว่าตัวเองเป็นสมาชิกคนหนึ่งในสังคม เริ่มเล่นกับเพื่อน เวลาส่วนใหญ่จะใช้ในการสมาคมกับเด็กอื่นๆ แต่ก็ยังเอาใจตัวเองเป็นที่ตั้งยังคิดถึงตัวเองอยู่ เด็ก

ผู้ขายและผู้หญิงเล่นด้วยกันได้โดยไม่แบ่งเพศหรือไม่รู้ถึงความแตกต่างระหว่างเพศและเล่นเกม

ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

แบบเดียวกันได้ เด็กจะมีเพื่อนสนิท 2-3 คนโดยจะเป็นเพื่อนที่มีนิสัยถูกคอกัน การเล่นของเด็กในวัยนี้จะเล่นแบบอิสระ ชอบเล่นสมมุติ เช่น ตึกตาคนอาชีพต่างๆ ตึกตาสัตว์ต่างๆ หุ่นสำหรับเล่นละคร ชุดของเล่นเครื่องใช้ในบ้าน เช่น โต๊ะอาหาร ชุดเครื่องครัว จะทำให้เด็กต้องเล่นด้วยกัน 2-3 คนเป็นการกระตุ้นจินตนาการ เด็กวัยนี้จะชอบและเพลิดเพลินกับการต่อบล็อก การเล่นทดลอง เช่น แม่เหล็ก แวนขายายและชอบเสียงเพลง ชอบเคาะจังหวะ แม้ว่าพวกเขากำลังเจริญเติบโตเคลื่อนไหวร่างกายได้ดี แต่เด็กวัยนี้กลับชอบนั่งอยู่กับที่ จะเล่นลูกบอลหรือวิ่งเล่นได้เพียงระยะสั้นๆ เท่านั้น ของเล่นที่โปรดปรานมากคือ ภาพต่อ ภาพจับคู่สิ่งของ โดมิโนรูปภาพ

2. เด็กวัย 4-5 ปี

เด็กวัยนี้สามารถควบคุมระบบต่างๆ ของร่างกายได้ดี วิ่งได้เร็ว เลี้ยวหัวมุม กระโดดได้ดี การทรงตัวของเด็กดีขึ้น วัยนี้จะสนุกมากกับการปีนต้นไม้และบันไดชอบการเล่นที่โลดโผนเช่น ห้อยหัวลงและงอขาเกี่ยวไว้ ตีลังกา ฯลฯ เด็กวัยนี้จะร้อยด้ายกับเข็มเย็บผ้า ตัดกระดาษเย็บ ผูกเชือกทรงทำตัวเอง วาดรูปงกลมแต่ยังไม่สามารถเขียนเป็นรูปทรงเพชรได้ พวกเขาจะใช้กรรไกรได้ดีขึ้นสามารถตัดกระดาษตามแนวได้ เด็กหลายคนในวัยนี้สามารถคัดลอกตัวเลขหรือหนังสือและร้อยลูกปัดเป็นสร้อยคอได้ ในวัยนี้ร่างกายยังต้องการพักผ่อน ดังนั้นจึงควรจัดให้เด็กนอนพักในตอนบ่ายและควรจัดกิจกรรมส่งเสริมความสัมพันธ์ระหว่างกล้ามเนื้อส่วนต่างๆ เช่น มือกับตา และสัมผัสต่าง ๆ เด็ก 4-5 ปี จะหลงใหลคำพูดทุกอย่างไม่ว่าจะเป็นเสียงหรือคำพูดที่ไม่มีความหมาย เด็กๆ จะช่างฝันและเริ่มรู้จักเล่าเรื่องราวต่างๆ ช่างซักถาม อยากรู้ อยากเห็น ดังนั้นเมื่อเด็กถามอะไรครูจะต้องพยายามตอบและแนะนำให้ทดลองเพื่อหาคำตอบเอง วัยนี้ชอบที่จะฟังนิทานหรือคำกลอนที่สัมผัสกันง่ายๆ จึงควรที่จะจัดนิทานที่เหมาะสมให้กับเด็กเพื่อเป็นการพัฒนาการทางภาษา เด็กวัยนี้จะชอบมีเพื่อนและอยู่ท่ามกลางเพื่อนๆ และไม่พอใจที่จะเล่นคนเดียว วัยนี้พยายามเรียนรู้ในการอยู่ร่วมกัน ทำงานร่วมกัน วัยนี้จะเล่นกันเป็นกลุ่มมีจำนวนมากกว่า 2 คน โดยเฉพาะเป็นจำนวนคี่ เช่น 3 คน และมักเกิดปัญหาคือเด็ก 2 คนจะร่วมมือกันกีดกันเด็กคนที่ 3 ครูอาจมีส่วนช่วยเหลือคือพยายามวางแผนร่วมมือกับเด็กว่าวันนี้จะทำอะไรกันและแบ่งกลุ่มมอบหมายหน้าที่ให้เพื่อให้เด็กเกิดความรู้สึกรับผิดชอบ เขาจะเริ่มต้นเรียนรู้ถึงความแตกต่างของเด็กๆ ด้วยกันว่ามีส่วนที่เหมือนและต่างจากเขา แต่ก็ยังมีความคิดและความรู้สึกเป็นของตัวเอง

การเล่นของเด็กวัยนี้จะเริ่มด้วยตนเอง สื่อต่างๆ จะจุดประกายความใคร่รู้เด็กวัยนี้ต้องการของเล่นหลายอย่างทั้งที่บ้านและโรงเรียน มีทักษะในการใช้มือมากจนสามารถสร้างสิ่งต่างๆ ได้ชอบกิจกรรมที่อาศัยการกระทำ เช่น รูปต่อ ของเล่นที่ใช้ประกอบ ปั้นดินน้ำมัน ระบาย

สี ต่อบล็อก การต่อบล็อกจะเริ่มซับซ้อนขึ้นดังนั้นของเล่นเสริมที่สามารถต่อเติมเป็นโครงสร้างไม่

มากจะทำให้เด็กเพลิดเพลินกับการคิด โดยเฉพาะถ้าได้เล่นเสริมที่สามารถต่อเติมเป็นโครงสร้างไม่
 มากจะทำให้เด็กเพลิดเพลินกับการคิดโดยเฉพาะ ถ้าได้เล่นกับเพื่อน 2-3 คน การเล่นสมมุติจะ
 เป็นการเล่นที่เด็กวัยนี้ชอบมาก เด็กทั้งหญิงและชายเล่นด้วยกันอย่างสนุกสนานในการสมมุติบทบาท
 เป็นหมอและนางพยาบาล จึงควรจัดบ้านจำลองที่มีอุปกรณ์เลียนแบบจะช่วยเสริม
 จินตนาการ เด็กวัยนี้สามารถค้นคว้าถึงประโยชน์ทางวิทยาศาสตร์ครุควร จะจัดหาอุปกรณ์และ
 เปิดโอกาสให้เด็กได้ทดลอง ความรู้ซึ่งจะให้เด็กวัยนี้ไม่ใช่อยู่นิ่งเนื้อหาวิชาจึงจำเป็นที่ครุควร
 พยายามสนับสนุนเด็ก โดยเรียนรู้จากชุมชนในชีวิตประจำวัน เช่น การซื้อขาย ค้นคว้าทดลอง
 ขณะการเล่น รู้จักเครื่องมือต่างๆ สนทนากิจการ เพลง เกมต่างๆ ฯลฯ การเล่นในโรงเรียนอนุบาล
 ของเด็กวัยนี้โดยตามหลักการโรงเรียนอนุบาลจะต้องจัดหาอุปกรณ์การเล่นต่างๆมากมาย ไว้ให้เด็ก
 วัย 4-5 ปี รวมทั้งให้มีโอกาสเล่นเป็นกลุ่ม การเล่นต่อบล็อกทำให้เด็กๆ มีโอกาสเล่นสมมุติได้จะ
 ทำให้เห็นการวางแผนล่วงหน้าอย่างละเอียดและระมัดระวังขณะที่เด็กร่วมกันวางแผนก็เท่ากับว่า
 เด็กแต่ละคนกำลังฝึกการแบ่งปันและการช่วยเหลือกัน เด็กวัยนี้ก็จะกระตือรือร้นในการตั้งคำถาม
 และพูดคุยเรื่องต่างๆ เกี่ยวกับวิทยาศาสตร์ ธรรมชาติหรือสัตว์ ห้องเรียนมักจะมีสัตว์เลี้ยงเล็กๆ
 อยู่ด้วยสัก 2-3 อย่าง เช่น ปลา เต่า ฯลฯ เด็กๆ จะสนุกกับการระบายสี ปั้นดินน้ำมัน งานไม้ง่ายๆ
 เด็ก 4 ขวบส่วนใหญ่ จะมีสมาธิโดยเฉลี่ยนาน 15-30 นาที แต่กิจกรรมการเล่นที่ดีที่สุดสำหรับ
 พวกเขาในวัยนี้คือ การเล่นตามจินตนาการซึ่งมาจากตัวเขาเอง

3. เด็กวัย 5-6 ปี

วัย 5-6 ปีมีสัดส่วนคล้ายผู้ใหญ่มากขึ้น กล้ามเนื้อและกระดูกแข็งแรง ควบคุมการเคลื่อนไหว
 ได้ดี สามารถเดิน วิ่ง กระโดด ปีนป่ายได้เป็นธรรมชาติทั้งเด็กหญิงและชาย ชอบที่จะเล่นโลด
 โผน เด็กวัยนี้จับดินสอแบบผู้ใหญ่ได้ สามารถวาดรูปตามแบบได้ สามารถบอกล่วงหน้าว่าจะวาด
 รูปอะไรก่อนลงมือ คัดลอกชื่อของตัวเองได้และเขียนพยัญชนะต่างๆ ได้บ้าง วัยนี้พูดได้ชัดเจน
 และเข้าใจง่าย สามารถแต่งประโยคถูกต้องตามไวยากรณ์ สามารถบรรยายเหตุการณ์ต่างๆ ได้ต่อ
 เนื่องและสัมพันธ์กันขึ้น เด็กวัยนี้จะจำสีได้ 10 สี พวกเขาพร้อมในการเรียนรู้กฎเกณฑ์ต่างๆ ทาง
 วิทยาศาสตร์และคณิตศาสตร์ ต้องการมีส่วนร่วมในการทดลอง พวกเขาจะขึ้นชอบธรรมชาติต่างๆ
 เช่น ดุสัตว์ ต้นไม้ แมลง เขาต้องการที่จะเรียนรู้การใช้ประสาทสัมผัสทั้ง 5 เด็กวัยนี้ยังไม่
 สามารถจัดการกับความคิดที่เป็นนามธรรมได้เด็กๆ มักจะสนใจเรื่องตัวหนังสือมากขึ้น ดังนั้นควร
 สร้างทักษะพื้นฐานในการอ่านผ่านกิจกรรมต่างๆ

การพัฒนาการทางสังคมของเด็กวัยนี้จะมีลักษณะเป็นอิสระ เป็นตัวของตัวเองมากขึ้น
 เขาจะกระตือรือร้นในการผูกมิตรกับเพื่อน ชอบมีเพื่อนหลายคนและชอบที่จะเข้าร่วมกิจกรรมรวม

กลุ่มทุกประเภทอย่างสนุกสนาน เขาจะเล่นและเข้ากันได้ดีกับเพื่อนๆ วัยเดียวกัน ตามปกติเขา
 ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

สามารถเล่นได้ทั้งเพื่อนผู้หญิงและผู้ชายทั้งที่โรงเรียนและที่บ้าน การเล่นเกมจะเป็นการชอบที่จะสร้างและประดิษฐ์ของ ชอบเล่นต่อบล็อก วาดภาพง่ายๆ บันทึคน้ำมัน การต่อบล็อกเป็นรูปร่างเป็นที่ชื่นชอบทั้งเด็กหญิงชาย ชอบที่จะตัดกระดาษร้อยลูกปัดประดิษฐ์สิ่งของ เด็กวัยนี้ชอบใช้เครื่องมือวิทยาศาสตร์ทดลองแบบง่ายๆ เช่น แว่นขยาย แม่เหล็ก ไฟฉาย ฯลฯ พวกเขาพร้อมที่จะเล่นสมมุติได้ทุกขณะเพียงแต่ได้รับการกระตุ้นจากสภาพแวดล้อม พวกเขาสนใจงานทุกประเภท พวกเขาเต็มไปด้วยความสนใจในโลกที่แสนตื่นเต้น โดยจะแสดงทำเป็นนักบิน มนุษย์อวกาศ หมอ ฯลฯ โรงเรียนจึงควรพยายามสร้างสรรคโอกาสให้เด็กได้พัฒนากล้ามเนื้อ การเล่นสมมุติ การเปรียบเทียบการสำรวจ ค้นคว้า รวมทั้งประสบการณ์ที่ช่วยพัฒนาทักษะการคิดโดยจัดของเล่นดังนี้คือ บล็อกขนาดและรูปร่างต่างๆ อุปกรณ์สำหรับเล่นเกี่ยวกับการเดินทางเช่น รถไฟ เรือ เครื่องบิน อุปกรณ์สำหรับวาดภาพ อุปกรณ์เล่นบ้านสมมุติ หนังสือหรือมุมหนังสือ อุปกรณ์ประดิษฐ์ เช่น กระดาษ กาว กรรไกร ดินน้ำมัน เกมการศึกษา ภาพต่อ อุปกรณ์ทดลองวิทยาศาสตร์ เช่น แว่นขยาย กระจก เครื่องชั่ง ตวง วัด ฯลฯ

และในงานวิจัยของโกคานและเพื่อน (Fokam & Chowksey) ได้ทำการวิจัยเกี่ยวกับเด็กอายุตั้งแต่ 2.5 – 6 ปี โดยการจัดมุมความสนใจมีของเล่นหลายชนิดจัดไว้เป็นมุมต่างๆ ผู้วิจัยพบว่าในกลุ่มเด็กโตจะมีการเล่นด้วยกันเป็นทีมมากกว่ากลุ่มเด็กเล็ก เกี่ยวกับความนิยมในอุปกรณ์เครื่องเล่นพบว่าชุดอุปกรณ์เครื่องเล่นในมุมบ้านเป็นที่นิยมมากที่สุดของเด็กชายและหญิงในทุกกลุ่มอายุ แต่มีจำนวนเด็กหญิงเล่นมากกว่าเด็กชาย ความนิยมอันดับรองลงมาคือ แท่งไม้ ซึ่งมีทั้งเด็กชายหญิงนิยมเล่น แต่เด็กชายมีจำนวนเล่นมากกว่าเด็กหญิงและในขณะที่เด็กโตชอบเล่นแท่งไม้ขนาดใหญ่ เด็กเล็กชอบเล่นชุดที่มีขนาดเล็กกว่า อุปกรณ์เครื่องเล่นที่เด็กกลุ่มอายุมากกว่าทั้งชายและหญิงชอบเล่นเป็นอันดับที่สามคือ ภาพตัดต่อ ซึ่งกลุ่มเด็กเล็กไม่เลือกเล่นเลย นอกจากนี้ยังพบว่าการเลือกเล่นอุปกรณ์ประเภทนี้จะมีจำนวนมากขึ้นในกลุ่มเด็กที่มีอายุสูงขึ้นตามลำดับ ในกลุ่มอุปกรณ์ที่เกี่ยวกับงานศิลปะ การตัดและปะเป็นกิจกรรมการเล่นที่เด็กชอบมากเช่นเดียวกับการปั้นดิน ซึ่งพบว่าเป็นที่นิยมมากของเด็กทุกคนในทุกกลุ่มอายุ (กมลวรรณ ลิมนานาทร. 2529 : 249)

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

สรุปพฤติกรรมการเล่นของเด็กวัย 3-6 ปี

เด็ก 3-4 ปี ชอบปีนป่าย ชอบของเล่นใช้ทักษะมือ หัดวาดภาพระบายสี ชอบนิทานสั้นๆ ง่ายๆ เล่นกับเพื่อนเป็นกลุ่มไม่แบ่งเพศเล่น สมมติต่อบล็อก ภาพต่อ

เด็ก 4-5 ปี ชอบปีนป่าย ของเล่นใช้ทักษะมือหัดวาดภาพระบายสี นิทานสั้นๆ เพลงง่ายๆ เล่นกับเพื่อนเป็นกลุ่มไม่แบ่งเพศ เล่นสมมติต่อบล็อก ดินน้ำมัน

เด็ก 5-6 ปี สนใจเรียงตัวเลข ชอบเล่นเป็นกลุ่ม เล่นไม่แบ่งเพศ เล่นสมมติ ต่อบล็อก บั๊นดินน้ำมัน วาดภาพ ประดิษฐ์ของ

2.4 พัฒนาการของเด็กวัย 3-6 ขวบ

2.4.1 พัฒนาการของเด็กวัย 3-6 ขวบ

1. ชอบใช้มือ

แม้ว่าเด็กวัยนี้กำลังเจริญเติบโตและเคลื่อนไหวร่างกายได้ดีขึ้น แต่ก็สามารถ นั่งเล่นกับที่ ได้หากมีของเล่นที่น่าสนใจ ของเล่นที่ลูกชอบคือ บล็อกไม้ จิ๊กซอว์ ตะเลงสี ชิด ๆ เขียน ๆ ฯลฯ เพราะตาและมือทำงานประสานกันมากขึ้น ลูกจึง ชอบการเล่นที่ต้องใช้มือและนิ้วถือมาก ลูกจะใช้ นิ้วโป้งกับนิ้วชี้หยิบเปลือก หอยเล็ก ๆ หรือลูกเกดได้มั่นคงขึ้น แะจะกระดุมตัวเองได้ และชอบของเล่นที่ หยอดตามรูทรงต่าง ๆ

2. ใช้สายตาได้ดี

ความสามารถทางสายตาของลูกวัยนี้พัฒนาขึ้นมาเทียบเท่าผู้ใหญ่ เขาสามารถเปรียบเทียบสิ่งต่าง ๆ ในด้านรูปร่าง ขนาด สี สัน ความเหมือนต่าง ระยะใกล้ - ไกล บน - ล่าง ได้

3. เล่นเป็นกลุ่มได้บ้าง

แม้ว่าจะยังยึดตัวเองเป็นศูนย์กลางและยังปรับตัวเข้ากับเพื่อน 1-2 คนได้ แต่ต้องเป็นการเล่นที่ไม่มีผลแพ้ - ชนะ และเน้นความคิดสร้างสรรค์มากกว่า เพราะด้วยความอดทนที่มีน้อยอาจทำให้ทะเลาะกันได้

4. รู้จักเวลา

เวลาในที่นี้ไม่ได้หมายถึงชั่วโมงหรือนาที แต่หมายถึงแค่ลำดับก่อน - หลัง เดี่ยวนี้ เช่น คุณพ่อคุณแม่สามารถบอกเขาว่า “อาบน้ำก่อนกินข้าว” “แม่จะ โทรศัพท์หาคุณพ่อเดี๋ยวนี้” ฯลฯ ซึ่งเขาสามารถเข้าใจและทำตามขั้นตอนได้

ของเล่นเด็กวัย 3-4 ขวบ

1. ของเล่นเสริมกล้ามเนื้อและประสาทสัมผัส

ได้แก่ บันไดงู รถบรรทุกของเล่นขนาดใหญ่ให้ลูกลากเล่น รถเข็นลากจูงบล็อกไม้ขนาดใหญ่ ฝีกกล้ามเนื้อแขน ขา ม้าโยก ซึ่งจะช่วยฝึกการเคลื่อนไหวของ กล้ามเนื้อบริเวณขา ข้อเท้า เท้า และควบคุมการทรงตัว ได้ออกกำลังกาย เกมโยน ห่วงช่วยพัฒนาการใช้สายตาและมือให้สัมพันธ์กัน ฯลฯ

2. ของเล่นเสริมสติปัญญา

ได้แก่ เกมเกี่ยวกับการจับคู่สี รูปทรง ลูกเต๋ารูปสัตว์ต่าง ๆ ซึ่งจะช่วยฝึกสังเกต ลายเส้นและสีที่สามารถต่อกันได้พอดี รวมทั้งยังรู้จักจำนวน การคิดภาพรวม โดมิโนรูปภาพ ช่วยฝึกการสังเกต รายละเอียดของภาพ ความเหมือนความต่าง เกมจับคู่ตัวเลขกับสิ่งของ ถาดไม้ตัวเลข ฝึกให้รู้จักตัวเลขต่าง ๆ ฯลฯ

3. ของเล่นเสริมความคิดสร้างสรรค์

ได้แก่ แป้งโด การวาดภาพ บล็อกขนาดและรูปต่าง ๆ เมืองของเล่น ซึ่งจะช่วย เสริมสร้างจินตนาการและความคิดสร้างสรรค์ และเด็กสามารถเล่าเรื่องต่าง ๆ ผ่านการสร้างเมืองที่มีสถานที่ต่าง ๆ ที่เขาพบเห็นในชีวิตประจำวัน เป็นการช่วยฝึกการสังเกตสภาพแวดล้อม ได้เรียนรู้บทบาทของคนต่างสาขาอาชีพ รู้จักสถานที่ในชุมชนของตนเอง ฯลฯ

4. ของเล่นเสริมบทบาทสมมุติ

ได้แก่ อุปกรณ์เกี่ยวกับบ้าน การเล่นขายของ การแต่งตัว บ้านตุ๊กตา (Dollhouse) ที่จะทำ ให้เด็ก ๆ ได้ใช้จินตนาการผ่านการเล่นชุด บ้านและ เฟอร์นิเจอร์ด้วย การเล่นบทบาทสมมุติ ช่วยให้เด็กได้รู้จักบทบาทสมมุติ ช่วยให้เด็กได้รู้จัก บทบาทและหน้าที่ของตนเองและคนอื่น ๆ ในบ้าน เช่น พ่อแม่ พี่น้อง และยังช่วย ให้เด็กระบายความเครียดได้ด้วย

2.4.2 พัฒนาการของเด็กวัย 4-6 ขวบ

1. กล้ามเนื้อใหญ่ - เล็กพัฒนาขึ้นมา

เด็กวัยนี้จะขี่จักรยาน 3 ล้อได้ ก่อนครบ 6 ขวบก็จะสามารถขี่จักรยาน 2 ล้อได้ ไม่ว่าจะ เป็นการขึ้นนั่ง ทรงตัว และหยุดรถ เด็กวัยนี้ทั้งผู้หญิงผู้ชายชอบกระโดดโลดเต้น เล่นผาดโผน เพราะ ร่างกายของเขา พัฒนาเต็มที่ รวมทั้งเด็ก ๆ วัยนี้มีพลังงานเหลือเฟือเพื่อเที่ยวละคะ ยิ่งลูกเข้าเรียนด้วย แล้ว เขาก็จะมีเพื่อน ที่เล่นสนุกด้วยกันได้ เขาคิดว่าเป็นเรื่องท้าทายที่จะได้ทดสอบกำลังของตนเอง จึงมักจะเล่นท่ายาก ๆ โลดโผน เช่น ห้อยหัวแบบค้างคาว ตีลังกาหกคะเมน งอเข่าเกี่ยวราวแล้ว

ห้อยหัวลง ฯลฯ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ส่วนกล้ามเนื้อเล็กนั้น เขาก็จับดินสอได้แบบผู้ใหญ่แล้ว สามารถวาดรูปตามแบบได้ วัยนี้สามารถวาด รูปคนมีหัว ลำตัว แขน ขา และใบหน้าได้แล้ว สามารถบอกได้ล่วงหน้าว่าจะวาดรูปอะไร

2. ช่วยตัวเองได้มาก

ลูกจะสามารถติดกระดุมเสื้อและผูกเชือกรองเท้าได้เอง เพราะกล้ามเนื้อมือเขาพัฒนาอย่างมาก พ่อแม่จึงต้องเปิดโอกาสให้ลูกได้ช่วยตัวเอง แม้ว่าลูกอาจจะทำได้ช้ากว่าที่พ่อแม่ทำให้ก็ตาม

3. มีสมาธิดีขึ้น

เด็กวัยนี้จะใช้เวลาเล่นของเล่นได้นานขึ้น เพราะสมาธิลูกดีขึ้น หากคุณพ่อคุณแม่สังเกตจะพบว่าลูกดู จดจ่อกับการเล่นเหมือนอย่างผู้ใหญ่จดจ่อกับการทำงานนั้นแหละ พยายามให้ลูกได้เล่นของเล่นที่ฝึก สมาธิเขาได้ เช่น เล่นไม้บล็อก วาดภาพ ระบายสี ต่อจิ๊กซอว์ เกมต่าง ๆ เป็นต้น

4. เล่นเป็นกลุ่มได้ดี

พัฒนาการทางสังคมของลูกวัยนี้ดีขึ้นมากจนสามารถเล่นรวมกลุ่มกับเพื่อน ๆ ได้ ลูกจะยอมรับกฎกติกาของการเล่นต่าง ๆ และของกลุ่มได้แล้วจึงพบว่า เด็กวัยนี้จะมีการแบ่งของกันเล่น รู้จักรอคอยเมื่อยังไม่ถึงเวลาที่ตนได้เล่น ฯลฯ ซึ่งยังไม่เกิดขึ้นในวัยก่อนหน้านี้

5. ช่างจินตนาการ

วัยนี้เป็นวัยช่างฝันและเริ่มรู้จักเล่าเรื่องราวต่าง ๆ ที่คิดขึ้นมาเองและต้องการ เล่าให้พ่อแม่หรือคนอื่น ๆ ฟัง จนบางครั้งผู้ใหญ่อาจคิดว่าเขาโกหก ซึ่งต้อง ระมัดระวังในเรื่องนี้ เพราะเส้นแบ่งของจินตนาการและความจริงของ เด็กวัยนี้ยังไม่ชัดเจน วัยนี้นับว่าเป็นช่วงหัวเลี้ยวหัวต่อของโลกทั้งสองนี้

ของเล่นเด็กวัย 4-6 ขวบ

1. ของเล่นเสริมกล้ามเนื้อและประสาทสัมผัส

ได้แก่ บันไดงู รถบรรทุกของเล่นขนาดใหญ่ให้ลูกลากเล่น รถเข็นลากจูงบล็อกหม้อขนาดใหญ่และจำนวนมากขึ้น กระดานสำหรับเล่นกอสร่าง

2. ของเล่นเสริมสติปัญญา

ได้แก่ ลูกคิดเด็กเล่น จิ๊กซอว์ประมาณ 15 ชิ้น เกมตัวเลข บล็อกรูปทรงสีสันต่าง ๆ ที่ต่อยากและซับซ้อนขึ้น

3. ของเล่นเสริมความคิดสร้างสรรค์

ได้แก่ หนังสือนิทาน แป้งโด การวาดภาพบล็อกขนาดและรูปทรงต่าง ๆ ชุดกอสร่าง

(Construction Play) เมืองของเล่น ซึ่งจะช่วยเสริมสร้างจินตนาการและฝึกความคิดสร้างสรรค์

ไม่ทราบชื่อใด ๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

เพราะเด็กสามารถเล่าเรื่องราวต่าง ๆ ผ่านการสร้างเมืองที่จะมีสถานที่ต่าง ๆ ที่เขาพบเห็นในชีวิตประจำวัน เป็นการช่วยฝึกการสังเกตสภาพแวดล้อม รู้จักสถานที่ในชุมชนของตนเอง ได้เรียนรู้บทบาทของคนต่างสาขาอาชีพ ฯลฯ

4. ของเล่นเสริมบทบาทสมมติ

ได้แก่ อุปกรณ์เกี่ยวกับบ้าน การเล่นขายของ เครื่องแต่งกายของคนอาชีพต่าง ๆ บ้านตุ๊กตา (Dollhouse) ที่จะทำให้เด็ก ๆ ได้ใช้จินตนาการผ่านของเล่นชุด บ้านและเฟอร์นิเจอร์ด้วยการเล่นบทบาทสมมติ และสร้างสรรค์การเล่นอย่าง อิสระด้วยตนเอง ช่วยฝึกการเล่าเรื่อง ช่วยพัฒนาการทางภาษา ได้เรียนรู้บทบาท หน้าที่ของตนเองและผู้อื่นในชีวิตประจำวัน สร้างพื้นฐานการอยู่ร่วมกันในสังคม

2.5 พัฒนาการการเล่น

นักจิตวิทยาได้แบ่งขั้นตอนการเล่นของเด็กโดยยึดหลักพัฒนาการไว้ 5 ขั้นตอน ซึ่งคุณพ่อคุณแม่น่าจะรู้ไว้เพื่อจะได้ตอบสนองลูกน้อยให้เหมาะสมกับขั้นตอนการเล่นของลูกแต่ละวัย และไม่เคียวเชิญลูกเกินขั้นตอนการพัฒนากการการเล่นของเขาไป ซึ่งมีขั้นตอนดังนี้

1. เล่นตามลำพังคนเดียว

ซึ่งเกิดขึ้นตั้งแต่แบเบาะ ช่วงนี้เด็กก็จะรู้จักเล่นแล้ว แต่เป็นการเล่นเพื่อทำความรู้จักกับสิ่งแวดล้อมรอบตัวและหาประสบการณ์ แม้มันไม่มีของเล่นเด็กก็เล่นกับอวัยวะของตัวเองเช่น นิ้ว มือ แขน ขา ทำเสียง ส่งเสียง มองตามสิ่งที่เห็น ถ้ามีของเล่นก็จะจับหรือฉวยไว้เคาะ ฟาด หยิบ จับ หรือหากมีผู้ใหญ่ที่คุ้นเคยก็จะมีปฏิสัมพันธ์ด้วยเช่น ยิ้ม โอบกอด ซึ่งเป็นรูปแบบของการเล่นอีกแบบหนึ่ง

2. ดูคนอื่นเล่น

จะเกิดขึ้นในช่วงอายุ 1-2 ขวบ เด็กจะเริ่มพัฒนาทักษะทางสังคมบ้างโดยการเฝ้าดูคนอื่น ๆ เล่น ช่วงนี้คุณหนูทั้งหลายมักยึดตัวเองเป็นศูนย์กลาง ชอบสำรวจจสิ่งต่างๆด้วยตนเองเป็นหลักสนใจคนอื่นบ้างแต่ยังไม่เล่นด้วย

4. ต่างคนต่างเล่น

จะเกิดขึ้นในช่วงวัย 2-3 ขวบ เป็นช่วงที่เด็กสังเกตคนอื่นเล่น เริ่มสนใจคนอื่นอยากมีเด็กอื่นเล่นอยู่ด้วยเหมือนกันแต่ยังไม่รู้จักผลัดกันเล่น บางทีเล่นเหมือนกันแต่ไม่เล่นด้วยกัน จะต่างคนต่างเล่น ไม่แบ่งของเล่นกันจึงเกิดปัญหาแย่งของเล่นกันบ่อยในวัยนี้

4. เล่นด้วยกัน

ขั้นตอนนี้จะอยู่ในช่วงอายุ 3-6 ขวบ ซึ่งเด็กมีพัฒนาการทางสังคมมากขึ้น รู้จักแบ่งปัน ถ้อยที่ถ้อยอาศัยกัน พุดคุยปรึกษาในเรื่องการเล่นกันได้ นำไปสู่ความร่วมมือในการเล่นเป็นหมู่คณะ หรือเป็นกลุ่ม อาจเป็นกลุ่มย่อย 2.3 คน

5. การเล่นเป็นกลุ่มเป็นทีม

จะเกิดขึ้นในช่วงอายุ 6- 12 ขวบ เพราะเป็นช่วงวัยที่เข้าใจกติกา ยอมรับกฎเกณฑ์ รู้จักแพ้ชนะ และการใช้เหตุผลมีการปรึกษาหารือ หาวิธีแก้ปัญหากันได้ดี เป็นวันที่เหมาะที่จะปลูกฝังการรู้จักยอมรับการแพ้-ชนะ และความรับผิดชอบต่อน้ำที่ที่ได้รับมอบหมาย

6. สร้างบรรยากาศให้เหมาะกับการเล่น

เช่น จัดหาของเล่น หรืออุปกรณ์ที่ลูกต้องการให้ เลือกมุมใดมุมหนึ่งในบ้านให้เป็นบริเวณสำหรับการเล่นของลูก จัดหมวดหมู่ของเล่นให้เป็นที่เป็นทาง ไม่ใช่ให้ลูกถูกแวดล้อมไปด้วยกองของเล่นสารพัดชนิดในคราวเดียวกัน

7. เล่นทีละชิ้น

ควรให้ลูกได้เล่นของเล่นใหม่ๆ ทีละชิ้นเท่านั้น เพื่อไม่สร้างความสับสนให้กับลูกเขาจะได้มีสมาธิกับการเล่น ของเล่นชิ้นใดชิ้นหนึ่งได้นานๆ โดยไม่ต้องแบ่งความสนใจไปหาของเล่นอีกหลายๆ ชิ้นที่มีอยู่

2.6 การเรียนรู้ของเด็กปฐมวัย

การที่จะศึกษาแนวการจัดประสบการณ์ระดับปฐมวัย ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องจะต้องตั้งคำถามที่สำคัญสองคำถามคือ เด็กเรียนรู้ได้อย่างไร และเด็กควรจะได้เรียนรู้อะไร เพราะการจัดประสบการณ์ควรจะต้องมีความสอดคล้อง และเหมาะสมกับวัยของเด็กสามารถสนองความต้องการของเด็กแต่ละคนได้ (อรุณี หรดาล. 2537 : 93)

ลักษณะการเรียนรู้ของเด็กปฐมวัย จะมีทั้งการเรียนรู้จากประสบการณ์ตรง และการเรียนรู้จากการบอกเล่า การเรียนรู้จากประสบการณ์ตรงเป็นการเรียนรู้ที่เด็กได้รับมาจากสภาพแวดล้อม โดยการกระทำ การรับรู้และการพบเห็น ซึ่งจำแนกเป็นการเสริมแรงทางบวก ได้แก่ สิ่งที่ทำให้เด็กพึงพอใจในกรณีที่เกิดพฤติกรรมบางอย่างเป็นผลให้เด็กแสดงพฤติกรรมนั้นๆ ซ้ำอีก และการลงโทษ ได้แก่ การทำให้เด็กไม่พึงพอใจหลังจากแสดงพฤติกรรมนั้นๆ ทำให้เด็กยุติการแสดงพฤติกรรมนั้น (พัชนี สวนแก้ว. 2536 : 45)

เด็กปฐมวัยมีวิธีการเรียนรู้ที่แตกต่างจากบุคคลในวัยอื่น คือ เด็กมีวิธีการเรียนรู้โดยผ่าน

สิ่งต่างๆ ดังนี้ (พัชนี สวนแก้ว. 2536 : 55)

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

1. เด็กเรียนรู้โดยผ่านความต้องการของเด็กเอง

การที่บุคคลจะเรียนรู้ในสิ่งใดได้ดีก็ต่อเมื่อบุคคลมีความต้องการในสิ่งนั้นๆ เนื่องจากเด็กปฐมวัยมีลักษณะที่ยึดตนเองเป็นศูนย์กลาง จึงมีความต้องการที่แตกต่างไปจากบุคคลวัยอื่นดังนี้

ความต้องการพื้นฐานทางกายให้ชีวิตดำรงอยู่ ได้แก่ ปัจจัยด้านโภชนาการ การออกกำลังกาย การพักผ่อนเมื่อถึงเวลา ความปลอดภัยซึ่งเป็นสิ่งที่เด็กต้องการมาก

ความต้องการความอิสระ เด็กปฐมวัยมีความต้องการความอิสระในการที่จะเริ่มต้นกระทำบางสิ่ง ดังนั้นการที่จะกระตุ้นให้เด็กรู้จักริเริ่มจึงนับได้ว่าเป็นพื้นฐานเบื้องต้นของชีวิตเด็กแต่ถ้าเด็กไม่มีอิสระในการสำรวจสิ่งต่างๆ รอบตัวจะทำให้เด็กขาดโอกาสในการเรียนรู้ได้อย่างเหมาะสม

ความต้องการผลสัมฤทธิ์ เด็กปฐมวัยเมื่อทำอะไรแล้วต้องการผลสัมฤทธิ์และผลสัมฤทธิ์มักจะเกี่ยวกับความต้องการที่จะประสบความสำเร็จ และความต้องการที่จะหลีกเลี่ยงความล้มเหลว เด็กที่มีผลสัมฤทธิ์สูงมักจะเป็นเด็กที่ได้รับอิทธิพลจากการเลี้ยงดูของผู้ปกครอง โดยที่ผู้ปกครองมักจะปล่อยให้เด็กพัฒนาไปตามความต้องการของเด็กเองตลอดจนสนับสนุนสภาพแวดล้อมให้เด็กมีโอกาสที่จะสำรวจและกระทำตามความต้องการ

ความต้องการประสบการณ์ที่ท้าทาย เด็กปฐมวัยทุกคนต้องการที่จะได้เผชิญกับสิ่งที่ท้าทาย ซึ่งเป็นสิ่งท้าทายในแง่ความแตกต่างระหว่างบุคคลซึ่งถ้าเด็กไม่รู้ถึงคุณภาพของโรงเรียนนั้นเป็นสิ่งท้าทายเด็กก็จะไม่เห็นว่ามีความจำเป็นที่ต้องเรียนรู้และถ้าสิ่งทำทายนั้นยากเกินไปเด็กก็จะไม่กล้าที่จะทำอาจเกิดความล้มเหลวขึ้นได้

ความต้องการมีเพื่อน เด็กปฐมวัยชอบอยู่ใกล้ชิดกับผู้อื่น เมื่อเด็กเริ่มเข้าเรียนในโรงเรียนอนุบาลเด็กก็เริ่มจะมีความสัมพันธ์กับเด็กตลอดจนผู้ใหญ่อื่นๆ ในสภาพแวดล้อมใหม่นั้นเด็กจะรู้สึกพึงพอใจที่ได้เป็นส่วนหนึ่งของกลุ่มตลอดจนการได้ร่วมงานและอยู่ร่วมกับผู้อื่น และการได้เรียนรู้มาตรฐานของพฤติกรรมทางสังคมที่เหมาะสม

2. เด็กเรียนรู้โดยผ่านความสนใจ

ความสนใจ หมายถึง ความรู้สึกหรือเจตคติของบุคคลที่มีต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่งโดยเฉพาะความรู้สึกนั้นทำให้บุคคลเอาใจใส่ และกระทำการจนบรรลุจุดหมายและลักษณะของความสนใจของเด็กปฐมวัยที่เด่นชัดมีดังนี้

ความสนใจร่วม เด็กที่มีอายุระดับใกล้เคียงกันมักจะมีความสนใจร่วมกับอยู่ในขณะเดียวกัน เด็กแต่ละคนย่อมมีความต่างกันในเรื่องของความสนใจพิเศษของแต่ละคนแต่โดยทั่วไป เด็กมักจะสนใจ สัตว์ชนิดต่างๆ พืชชนิด ยานพาหนะ ตลอดจนในใจวัตถุต่างๆ ที่จับต้องได้ ความสนใจ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ใจของเด็กมีความสำคัญต่อการเรียนรู้ของเด็กโดยเฉพาะอย่างยิ่งสามารถที่จะนำมาใช้เป็นแรงผลักดันให้เด็กเรียนรู้ได้ดีขึ้น ดังนั้นจึงควรจัดกิจกรรมเพื่อให้อสนองความสนใจพิเศษของเด็กในลักษณะกว้างๆ เพราะจะทำให้เด็กมีโอกาสที่จะพัฒนาความสนใจไปในด้านอื่นๆ ด้วย

ความสนใจในสิ่งใหม่ๆ ผู้ที่เกี่ยวข้องกับเด็กปฐมวัยควรเปิดโอกาสให้เด็กได้พบกับสิ่งใหม่ๆ ที่เด็กควรจะสนใจ การจัดการเรียนการสอนให้อสนองกับความสนใจของเด็กเป็นสิ่งที่ดีและควรเพิ่มกิจกรรมที่เป็นประสบการณ์ใหม่ให้กับเด็ก

ความสนใจชั่วคราวและความสนใจที่แตกต่างออกไป ความสนใจชั่วคราวของเด็กปฐมวัยมีประโยชน์น้อยมากในการที่จะจัดกิจกรรมเพื่อให้อสนองความสนใจ แต่ความสนใจที่แตกต่างออกไปเป็นความสนใจที่ควรนำมาพิจารณาจัดกิจกรรมเพื่อสนองความอยากรู้อยากเห็นของเด็กเช่นการที่เด็กได้เห็นการจัดงานบวช

เนื่องจากเด็กปฐมวัยมีพัฒนาการด้านต่างๆ ดีขึ้นกว่าทารก จึงมีผลให้ความสนใจขยายออกไป เด็กปฐมวัยจึงมีความสนใจในสิ่งต่างๆ ดังนี้ สนใจการเล่นและมักจะเล่นคนเดียวมากกว่าเป็นกลุ่ม และยังชอบเล่นสมมติ เช่น แม่กับลูก ครูกับนักเรียน ฯลฯ สนใจรูปภาพในหนังสือที่มีสีสันสดใสชัดเจน สนใจฟังวิทยุ โทรทัศน์ สนใจฟังเพลงต่างๆ และชอบซักถามเกี่ยวกับสิ่งรอบตัว

3. เด็กเรียนรู้โดยผ่านการปฏิบัติและการเล่น

การที่เด็กได้ลงมือกระทำกิจกรรมต่างๆ รวมทั้งการเล่นเป็นวิธีที่ทำให้เกิดการเรียนรู้ได้เช่นเด็กจะเรียนรู้จากการกระทำซ้ำๆ หรือเลียนแบบ เช่น การต่อภาพ ฯลฯ เรียนรู้จากการสำรวจ สัมผัส ค้นคว้า และเรียนรู้จากการปฏิบัติ เช่น การที่เด็กได้มีประสบการณ์ในการแก้ปัญหา จะนำไปสู่การแก้ปัญหาอื่นๆ ในภายหน้า การเล่นของเด็กส่วนใหญ่ชอบเล่นเลียนแบบการทำงานของผู้ใหญ่ซึ่งเด็กอาศัยการสังเกตการทำงานของผู้ใหญ่ภายในบ้านของตน การเล่นจึงเป็นกิจกรรมที่มีความสำคัญต่อเด็กซึ่งนอกจากจะเป็นธรรมชาติของเด็กแล้วยังเป็นการนำเด็กไปสู่การเรียนรู้สิ่งรอบตัว นอกจากนี้ยังนำไปสู่การรับผิดชอบต่อตนเอง ช่วยให้สามารถปรับตัวเข้ากับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข การเล่นของเด็กต้องเปิดโอกาสให้เด็กได้เล่นอย่างอิสระ ทั้งทางกาย ทางความคิด และทางสังคม

2.6.1 การเล่นและการเรียนรู้ของเด็กปฐมวัยพอจะสรุปได้ดังนี้

1. การเลียนแบบ (Imitation) การเลียนแบบช่วยให้เด็กเกิดการเรียนรู้สิ่งต่างๆ ที่ได้รับรู้ผ่านเข้าไปทางประสาทสัมผัส แต่อาจยังไม่เข้าใจหรือรู้ความหมายได้ในทันทีที่รับรู้ซึ่งเด็กจะผสมผสานหรือปรุงแต่งสิ่งที่ได้รับรู้ใหม่ให้สอดคล้องกับสิ่งที่เด็กเรียนรู้และคุ้นเคยแล้ว

2. การทดสอบ (Testing) สิ่งที่เด็กได้สำรวจศึกษาแล้วจะเป็นสิ่งที่เด็กนำมา

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่จัดทำขึ้นเพื่อใช้ในการเรียนการสอนและเป็นเอกสารที่จัดทำขึ้นเพื่อใช้ในการเรียนการสอน
 ไม่ควรนำเอกสารนี้ไปเผยแพร่โดยไม่ได้รับอนุญาตจากเจ้าของเอกสาร
 ไม่ควรนำเอกสารนี้ไปเผยแพร่โดยไม่ได้รับอนุญาตจากเจ้าของเอกสาร

ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

โอกาสที่จะเรียนรู้เกี่ยวกับวัตถุหรือสถานการณ์โดยการสำรวจและเล่นเลียนแบบซึ่งจะช่วยส่งเสริมพัฒนาการ รู้จักคิดอย่างมีเหตุผล

3. การสร้าง (Construction) หมายถึง การที่ผู้เล่นสร้างความสัมพันธ์ระหว่างตนเองกับสิ่งแวดล้อมในลักษณะต่างๆ เช่น จัดทำของเล่น การสร้างสถานการณ์การเล่นโดยการสร้างเรื่องการวางกฎเกณฑ์การเล่น การเล่นสร้างจะสะท้อนให้เห็นถึงความสามารถของเด็กในการควบคุมอารมณ์ ความคิดและเหตุผล เพื่อก่อให้เกิดประสบการณ์ใหม่ๆ

4. การสำรวจ (Exploration) ความสนใจ ความสงสัยใคร่รู้เป็นคุณสมบัติประจำวัยของเด็ก โดยเฉพาะในระหว่างอายุ 3-6 ปี ซึ่งถ้าสนับสนุนให้ถูกต้องคุณสมบัตินี้ จะได้รับการพัฒนาและมีติดตัวเด็กต่อไป การเล่นสำรวจนี้เป็นพฤติกรรมขั้นที่ จะนำเด็กไปสู่การค้นพบและการแก้ปัญหา

4. เด็กเรียนรู้โดยผ่านสิ่งที่ตนเองได้รับ

สิ่งที่เด็กได้รับประสบการณ์ไม่ว่าดีหรือไม่ดี ไม่ว่าจะ เป็นความพอใจหรือไม่ จะทำให้เด็กเกิดการเรียนรู้เสมอ ถ้าเป็นประสบการณ์ที่เด็กพอใจก็จะส่งเสริมให้เกิดการเรียนรู้และเด็กจะกระทำอย่างนั้นอีก แต่ถ้าเป็นสิ่งที่ไม่น่าพอใจเด็กจะหลีกเลี่ยงสิ่งเหล่านั้น

5. เด็กเรียนรู้ผ่านความพร้อมที่จะเรียน

ถ้าเราฝึกหัดเมื่อเด็กพร้อมย่อมทำให้เกิดผลดีต่อการเรียนรู้ของเด็ก การจัดกิจกรรมต่างๆ ให้เด็กปฏิบัติจะทำให้เกิดความพร้อมได้เร็วขึ้นจึงควรเน้นเรื่องของการสนับสนุนให้เด็กเกิดความพร้อมเพื่อการเรียนรู้ ไม่ควรบังคับเด็กจะทำให้เกิดความเครียด ดังข้อแนะนำคือ การเตรียมและจัดประสบการณ์ต่างๆ ให้เด็กจะช่วยให้เด็กมีความพร้อมที่จะเรียนรู้สิ่งต่างๆ ด้วยการให้เด็กได้รับรู้ ได้ดู ได้สัมผัส ฯลฯ กับสิ่งนั้น และเด็กจะมีความพร้อมในการเรียนสิ่งที่ยากขึ้นและแตกต่างจากเดิมเล็กน้อยหากเด็กได้รับความสำเร็จจากการเรียนรู้มาบ้างแล้ว

2.7 การจัดประสบการณ์สำหรับเด็กก่อนวัยเรียน

เมื่อประมวลแนวคิดของนักการปฐมวัยศึกษา ทฤษฎีด้านพัฒนาการเด็กอาจสรุปได้ว่ามี 3 กลุ่มใหญ่ๆ ที่มองแนวการจัดประสบการณ์ต่างกัน (อรุณี หรดาล. 2537 : 66)

1. มุ่งสนใจความเป็นปัจเจกบุคคล (Personal Relevance) แนวการจัดประสบการณ์ไม่ใช่สิ่งที่ถูกกำหนดจากส่วนกลาง แต่เป็นสิ่งที่เด็กและครูวางแผนร่วมกันและเป็นสิ่งที่สามารถส่งเสริมความเจริญงอกงามของเด็กแต่ละคนอย่างดีที่สุด ครูเป็นผู้อำนวยความสะดวกในการเรียน

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

แทนที่จะเป็นผู้กำหนดว่าเด็กต้องทำอะไรและอย่างไร ดังนั้นนักปฐมวัยจึงมองแนวการจัดประสบการณ์ในลักษณะไม่เป็นทางการ ไม่มีแบบแผน

2. มุ่งเน้นที่การพัฒนาสติปัญญา (Academic Rationalism) แนวจัดการประสบการณ์จึงควรกำหนดเป็นเนื้อหาสาระวิชาการแยกเป็นรายวิชาอย่างมีระบบระเบียบ เพราะการเรียนรู้วิชาการจะช่วยส่งเสริมความเจริญของทางสติปัญญาให้แก่เด็ก เป็นการส่งเสริมให้เด็กมีเสรีภาพทางความคิดและการเรียนวิชาการยังเป็นการเปิดโอกาสให้เด็กได้สำรวจความถนัดและความสนใจของตนเองด้วย แนวคิดนี้มีอิทธิพลมากต่อผู้ปกครองที่ต้องการให้บุตรหลานของตนสอบเข้าเรียนต่อในโรงเรียนประถมที่มีชื่อเสียงหลังจากจบอนุบาลแล้ว

3. จัดในลักษณะที่เตรียมตัวเด็กสำหรับชีวิตในอนาคต (Social Adaptation) มีแนวคิดในลักษณะที่ผสมผสานระหว่างแนวคิดของกลุ่มที่หนึ่งและกลุ่มที่สอง ที่เชื่อว่าสถานศึกษาปฐมวัยคือ การถ่ายทอดค่านิยมและวัฒนธรรมของสังคมให้เด็กเพื่อเตรียมตัวให้เด็กออกไปใช้ชีวิตในฐานะสมาชิกที่ดีมีคุณภาพของสังคม แนวการจัดการประสบการณ์ต้องให้ทั้งความรู้ ทักษะการแสวงหาความรู้ ทักษะการแก้ปัญหา รวมทั้งทักษะพื้นฐานที่สำคัญจำเป็นอื่นๆ ที่เด็กจำเป็นต้องรู้โดยพิจารณาจากความต้องการของเด็กและสังคม

2.8 ประเภทของแนวการจัดประสบการณ์

แนวการจัดประสบการณ์ระดับปฐมวัยที่จัดกันอยู่โดยทั่วๆ ไปมี 4 ประเภทคือ (อรุณี ทรดาล. 2537 : 77)

1. แนวการจัดประสบการณ์แบบรายวิชา (The Subject Curriculum)
2. แนวการจัดประสบการณ์แบบกระบวนการหรือกิจกรรม (The Process or Activity Curriculum)
3. แนวการจัดประสบการณ์แบบแกนวิชา (The Core Curriculum)
4. แนวการจัดประสบการณ์แบบบูรณาการ (The Interactive Curriculum)

1. แนวการจัดประสบการณ์แบบรายวิชา เป็นการจัดเนื้อหาสาระของแนวการจัดประสบการณ์แยกออกเป็นรายวิชาต่างๆ และสอนแยกเป็นรายวิชา เช่น ภาษา คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ สังคมศึกษา ฯลฯ จะเน้นการเรียนรู้เนื้อหาวิชาที่มีข้อดีคือดำเนินการสอนได้ง่าย สะดวกในการประเมินผล สมองจดมุ่งหมายของการจัดการศึกษาได้มากที่สุด แต่มีข้อจำกัดคือคำนึงถึงความต้องการของผู้ใหญ่มากกว่าความต้องการและความสนใจของเด็ก มุ่งเฉพาะวิชาการอย่างเดียวซึ่งครูเป็นผู้ถ่ายทอดความรู้ เด็กขาดความคิดสร้างสรรค์

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

2. แนวการจัดประสบการณ์แบบกระบวนการหรือกิจกรรม เป็นการจัดประสบการณ์ที่มุ่งเน้นความเข้าใจ และการใช้ทักษะทางสติปัญญาแก้ไขปัญหาของเด็ก เด็กจะได้รับการส่งเสริมให้รู้จักวางแผนและดำเนินการแก้ไขปัญหาที่ครูเป็นผู้สร้างสถานการณ์ให้ ซึ่งมีข้อดีคือ ยึดเด็กเป็นศูนย์กลางในการเรียนการสอน เด็กมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนรู้แต่ข้อจำกัดของการเรียนคือ ต้องใช้เวลาในการวางแผน ใช้วัสดุอุปกรณ์มากและครูต้องมีความรู้ความสามารถและกระตือรือร้น

3. แนวการจัดประสบการณ์แบบแกนวิชา เป็นการจัดประสบการณ์ที่นำเนื้อหาวิชาต่างๆ ที่มีความสัมพันธ์กันมาผสมผสานแล้วนำวิชาอื่นๆ มาเสริมเพื่อให้สอดคล้องกับประสบการณ์และการดำเนินชีวิตของเด็ก โดยมุ่งสนองความต้องการและความสนใจของเด็ก ข้อดีของการสอนคือเด็กมีส่วนร่วมในกิจกรรมอย่างหลากหลาย ได้เรียนรู้ปัญหาเกี่ยวกับตนเองหรือสังคม เด็กสามารถนำความรู้ไปใช้ประโยชน์ในชีวิตประจำวันได้ ข้อจำกัดของการเรียนคือต้องใช้เวลาในการวางแผนการจัดกิจกรรม ใช้สื่อและอุปกรณ์มาก ครูต้องมีความรอบรู้ในเรื่องต่างๆ และผู้ปกครองคิดว่าเด็กไม่ค่อยได้รับวิชาการ

4. แนวการจัดประสบการณ์แบบบูรณาการ เป็นการผสมผสานความรู้จากเนื้อหาสาระและประสบการณ์จากรายวิชาต่างๆ เข้ามาจัดเป็นกลุ่ม โดยเน้นความรู้ที่สัมพันธ์กับสภาพความเป็นจริงที่อยู่รอบตัวเด็ก เหมาะสมกับวัยและสภาพแวดล้อม ให้เด็กเกิดการเรียนรู้และสามารถนำไปใช้ประโยชน์ในชีวิตประจำวันได้ มีข้อดีคือ เด็กจะเรียนรู้ในสิ่งที่สัมพันธ์กับการดำเนินชีวิตได้รับประสบการณ์ตรง มีส่วนร่วมในกิจกรรมและสามารถนำความรู้ไปใช้ประโยชน์ได้ในชีวิตประจำวัน แต่การสอนก็มีข้อจำกัดคือ การวางแผนใช้เวลามาก ใช้วัสดุอุปกรณ์มากการบูรณาการเนื้อหาวิชาที่ทำให้เด็กเรียนรู้ในหลายวิชาทำได้ยาก ขาดผู้สอนซึ่งมีความรู้ความเข้าใจในการสอนแบบบูรณาการและผู้ปกครองคิดว่าเด็กไม่ได้เรียนรู้วิชาการ

2.9 แนวการจัดประสบการณ์ที่ดี

ควรเป็นแนวการจัดที่สามารถพัฒนาเด็กได้ทั้งทางร่างกายและจิตใจ สิ่งกำหนดแนวการจัดประสบการณ์ที่ควรจะต้องคำนึงถึงมี 3 ประการคือ

1. แนวคิดและหลักการจัดการปฐมวัยศึกษา
2. ลักษณะความต้องการและสภาพปัญหาสังคม
3. หลักการพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็กปฐมวัย

1. แนวคิดและหลักการจัดการปฐมวัยศึกษา ปัจจุบันมีผู้เสนอแนวคิดเกี่ยวกับการจัดการปฐมวัยศึกษาไว้อย่างหลากหลายขึ้นอยู่กับพื้นฐานความเชื่อในปรัชญาการศึกษาผลการศึกษา

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

วิจัยเกี่ยวกับเด็ก การจะเลือกแนวคิดมาใช้ควรที่ต้องพิจารณาว่าแนวคิดนั้นๆ มีการวิจัยจนเป็นที่เชื่อถือ และต้องปรับให้มีความสอดคล้องกับสภาพสังคมและวัฒนธรรม

2. ลักษณะความต้องการและสภาพปัญหาสังคม ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับแนวการจัดการ ประสพการณ์ปฐมวัยต้องคำนึงถึงลักษณะความต้องการและสภาพปัญหาสังคมเพื่อใช้ประกอบการกำหนดจุดมุ่งหมายการจัดการศึกษาปฐมวัยเพื่อให้แนวประสพการณ์สนองความต้องการของสังคม

3. หลักการพัฒนาและการเรียนรู้ของเด็กปฐมวัย เป็นข้อมูลหรือความรู้ที่สำคัญต่อการจัดปฐมวัยศึกษา การตัดสินใจเลือกสาระความรู้ การเลือกกิจกรรม รวมถึงการกำหนดสภาพแวดล้อมเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ของเด็ก

กิจกรรมการเรียนการสอนที่เหมาะสมในโรงเรียนอนุบาล ควรมีลักษณะดังนี้ (พัฒนา ชัชพงศ. 2538 : 21)

- กิจกรรมตรงตามวัยของเด็ก กิจกรรมของโรงเรียนควรจัดโดยคำนึงถึงเด็กเป็นหลัก เช่น เด็กอายุ 3 ปีจะมองรูปภาพในลักษณะที่เริ่มมองจากซ้ายไปขวา ซึ่งเป็นพื้นฐานสำหรับการอ่านกิจกรรมสำหรับเด็กอนุบาลมักไม่ใช่การสอนแต่จะเป็นลักษณะที่ครูและเด็กทำกิจกรรมร่วมกัน โรงเรียนอนุบาลคือสังคมแรกของเด็ก ถ้าสังคมนั้นไม่บังคับเขาให้เหนื่อย ให้เขาได้เล่นอย่างสนุกสนาน เด็กจะเกิดทัศนคติที่ดีต่อการเรียน

- การเรียนการสอนที่เปิดโอกาสให้เด็กกระทำด้วยตัวเอง การจัดกิจกรรมครูควรมีของหลายอย่างในเวลาเดียวกัน ควรมีการจัดมุมไว้หลายมุมเพื่อให้เด็กได้เรียนรู้ และสามารถให้เด็กได้เลือกเล่นได้ถ้าเขาสนใจ

- การเรียนการสอนที่ทำให้เด็กรู้จักคิดและให้เด็กมีส่วนร่วม การเรียนไม่ควรให้เด็กนั่งเรียนอยู่กับโต๊ะเพียงอย่างเดียว ควรเปลี่ยนแปลงรูปแบบการสอนและการจัดกิจกรรม มีงานวิจัยพบว่าการเรียนแบบให้เด็กเล่นและเล่นนิทาน ทำให้เด็กช่างสังเกตมากกว่าเด็กที่นั่งเรียนบวกเลขอย่างเดียว กิจกรรมสำหรับเด็กอนุบาลต้องไม่เครียด ซึ่งการเล่นเป็นวิถีทางนำไปสู่การเรียนรู้ที่ดีที่สุด

2.10 แนวการจัดการประสพการณ์ระดับปฐมวัยศึกษาในประเทศไทย

การศึกษาระดับปฐมวัยไม่ใช่การศึกษาภาคบังคับ ดังนั้นจึงไม่มีแนวการจัดการประสพการณ์กลางที่กระทรวงศึกษาธิการพัฒนาไว้เช่นการศึกษาระดับอื่น หากหน่วยงานที่จัดการปฐมวัยศึกษามีความประสงค์ก็สามารถพัฒนาแนวการจัดการประสพการณ์ขึ้นมาได้ หรือถ้าไม่พร้อมก็อาจ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

นำแนวการจัดประสบการณ์ของหน่วยงานอื่นมาใช้ได้ ซึ่งขณะนี้หลายหน่วยงานที่ได้พัฒนาแนวการจัดประสบการณ์ขึ้นมา เช่น สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ โรงเรียนสาธิต ฯลฯ แต่เมื่อพิจารณารายละเอียดของแนวการจัดประสบการณ์จากหน่วยงานดังกล่าวพบว่าไม่ค่อยมีความแตกต่างกันมากนัก แนวการจัดประสบการณ์ของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2541 โดยมีหลักการดังต่อไปนี้

1. มุ่งพัฒนาเด็กทุกด้าน หมายถึง การพัฒนาเด็กทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ – จิตใจ สังคม และสติปัญญา
2. ยึดปรัชญาการศึกษาระดับปฐมวัย ซึ่งมีนักการศึกษาหลายท่านได้กล่าวไว้
3. จัดให้สอดคล้องกับพัฒนาการของเด็ก ซึ่งการจัดประสบการณ์หากจัดให้สอดคล้องกับพัฒนาการ และความต้องการของเด็ก ย่อมจะช่วยให้เด็กได้พื้นฐานที่ดีสำหรับชีวิตในอนาคต
4. คำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล เด็กแต่ละคนจะมีความแตกต่างกันไม่ว่าจะเป็นร่างกาย อารมณ์ – จิตใจ สังคมและสติปัญญา ดังนั้นในการจัดการศึกษาควรยอมรับว่าเด็กมีความแตกต่างกัน ควรจัดกิจกรรมให้เด็กได้พัฒนาตามความสามารถของตน กิจกรรมที่จัดให้เด็กควรทำเป็นรายบุคคลให้มากที่สุด (ประมาณร้อยละ 75 ของกิจกรรมทั้งหมด)
5. จัดประสบการณ์ในรูปกิจกรรมบูรณาการ การจัดประสบการณ์ให้เด็กเรียนรู้เพียง 1 วิชาแต่เด็กจะได้หลายๆ วิชาในขณะเดียวกัน เช่น การชมสวนดอกไม้ เด็กจะได้ รู้ชื่อดอกไม้ ส่วนต่างๆ ของต้น รู้จักสี กลิ่น ขนาด จำนวน ฯลฯ
6. จัดกิจกรรมอย่างสมดุล มีทั้งกิจกรรมสงบและเคลื่อนไหว ในห้องเรียนและกลางแจ้ง จัดกิจกรรมทั้งรายบุคคล ร้อยละ 75 กลุ่มเล็ก ร้อยละ 15 กลุ่มใหญ่ ร้อยละ 10
7. ปลูกฝังความรักชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์และขนบธรรมเนียมประเพณีของชาติ

2.11 หลักสูตรและการจัดประสบการณ์

จากแนวการจัดประสบการณ์ที่มุ่งพัฒนาเด็กทุกด้าน สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติได้กำหนดเป็นกิจกรรมประจำวันในลักษณะบูรณาการขึ้น ดังนี้

1. การรับเด็ก ได้แก่ การตรวจสุขภาพเด็ก ความสะอาดของร่างกาย เครื่องแต่งกาย ฯลฯ
2. การสนทนาข่าวและเหตุการณ์ มีการให้เด็กออกมาเล่าข่าวหรือเหตุการณ์ การตกลงวางแผนงานกิจกรรม

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

3. การเคลื่อนไหวและจังหวะ การเคลื่อนไหวตามเสียงดนตรี การแสดงท่าตามเรื่องราว
4. กิจกรรมสร้างสรรค์ (ศิลปะศึกษา) ได้แก่ การวาดภาพพระบายสี การปั้น การพับ ฉีก ตัด
5. การเล่นตามมุม ได้แก่ การเล่นบทบาทสมมุติ การอ่านภาพ เล่นบล็อก ฯลฯ
6. กิจกรรมวงกลม ได้แก่ การสนทนา เล่านิทาน ร้องเพลง ฯลฯ
7. เล่นกลางแจ้ง
8. การรับประทานอาหาร มีการให้เด็กช่วยจัดโต๊ะอาหาร การฝึกมารยาท การรู้จักช่วยตนเองตามวัย ฯลฯ
9. การนอนพักผ่อน
10. เกมการศึกษา ได้แก่ การต่อภาพ จับคู่ภาพ เรียงลำดับภาพ ความเหมือนความต่าง และเมื่อเปรียบเทียบกับแนวการจัดประสบการณ์ของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชนพบว่า มีการเรียนการสอนแบบบูรณาการที่让孩子ได้ทำกิจกรรมด้วยการเล่นเพื่อให้เด็กได้รับประสบการณ์ตรงด้วยการทำกิจกรรมและการเล่น ได้แก่ กิจกรรมวงกลม กิจกรรมสร้างสรรค์ (ศิลปะศึกษา) กิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะ การเล่นตามมุม เกมการศึกษา การเล่นกลางแจ้ง ซึ่งเป็นการเสริมสร้างพัฒนาการเด็กทุกด้าน (อรุณี หวดาล. 2537 : 150)

2.12 แนวคิดเกี่ยวกับการออกแบบศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

สถานศึกษาปฐมวัย เป็นสถานศึกษาสำหรับเด็กอายุ 2-6 ปี ในการเตรียมเด็กก่อนการเข้าเรียนในระดับประถมศึกษา การออกแบบพื้นที่ใช้สอยภายในอาคารสถานศึกษาปฐมวัยจึงเป็นการออกแบบที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนามนุษย์ในช่วงปฐมวัย ความต้องการอาคารที่สนองประโยชน์สำหรับการศึกษาปฐมวัยมีเพิ่มมากขึ้นในระยะหลายปีมานี้ แต่อาคารสถานศึกษาปฐมวัยที่มีการออกแบบที่ดีและเหมาะสมนั้นยังไม่พัฒนาไปมากนัก การออกแบบพื้นที่ใช้สอยภายในอาคารสถานศึกษาปฐมวัยนั้น ผู้ออกแบบต้องศึกษาปรัชญาของระบบการศึกษา แนวคิดและหลักการจัดการศึกษา ความต้องการของเด็ก พฤติกรรมและกิจกรรมต่างๆ ที่เด็กชอบทำและสิ่งต่างๆ เหล่านี้ต่างก็เป็นปัจจัยสำคัญที่มีอิทธิพลต่อลักษณะของสถานศึกษาปฐมวัย (นิคม ทำแดงและ กมลวรรณ สิมปนาทร. 2529 : 162)

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ข้อพิจารณาเกี่ยวกับขนาดของโรงเรียน

โรงเรียนที่มีขนาดใหญ่เกินไปจะทำให้เด็กว่าเหว มีความรู้สึกไม่มั่นคง และผลที่ตามมาคือ เด็กจะไม่ชอบโรงเรียน (พัฒนา รัชพงศ์. 2538 : 24)

และงานวิจัยต่างประเทศได้แสดงให้เห็นว่าสิ่งหนึ่งที่มีผลกระทบกับความรู้สึกของนักเรียนเกี่ยวกับโรงเรียนก็คือ ขนาดของโรงเรียน การศึกษาได้แสดงให้เห็นว่านักเรียนที่อยู่ในโรงเรียนที่เล็กกว่า จะมีจินตนาการของตนเองไปในทางที่ดี การแสดงออกถึงความรับผิดชอบได้ดีกว่า และรับรู้ความต้องการผู้อื่นได้ดีกว่า แต่ไม่มีข้อมูลประกอบในการแบ่งขนาดของโรงเรียน และข้อเสนอแนะคือ การเพิ่มจำนวนโรงเรียนจะเป็นการดีกว่าการขยายขนาดโรงเรียน (Thomas E.Lasswell. 1985 : 98)

2.12.1 การจัดพื้นที่ใช้สอยของสถานศึกษาปฐมวัย

1. ข้อคำนึงพื้นฐานของสถานศึกษาปฐมวัย

การออกแบบพื้นที่ใช้สอยภายในอาคารสถานศึกษาปฐมวัยนั้น ผู้ออกแบบต้องศึกษาพฤติกรรมของเด็ก กิจกรรมต่างๆ ที่เด็กชอบทำ ความต้องการของเด็กและต้องเข้าใจเด็กนอกจากนี้ยังต้องศึกษาปรัชญาของระบบการศึกษา และแนวทางการปฏิบัติของสถานศึกษาด้วย (นิคม ทาแดง. 2529 : 162)

จากผลการศึกษาของ พิวกเจท์ ได้ชี้ชัดว่าเด็กปฐมวัยมีพัฒนาการอยู่ในขั้นก่อนการคิดแบบจัดการ ต้องอาศัยประสบการณ์จากการที่ได้ตอบสนองต่อสภาพแวดล้อมที่เป็นรูปธรรมจึงทำให้เกิดการเรียนรู้และพัฒนาทางสติปัญญาขึ้นได้ และลักษณะของเด็กวัยนี้มีลักษณะยึดตนเองเป็นศูนย์กลางจะกระทำกิจกรรมที่ตนเองสนใจและพอใจเท่านั้น ดังนั้นจึงจำเป็นต้องจัดเตรียมสภาพแวดล้อมให้สอดคล้องกับธรรมชาติเด็กเพื่อให้เกิดความสนใจ และพอใจที่จะเล่นหรือกระทำพฤติกรรมตอบสนองต่อสิ่งนั้นๆ แล้วเกิดการเรียนรู้ขึ้นโดยทางอ้อม (พัชรี สนวนแก้ว. 2535 : 111) และ Steele 1973 ได้แนะนำข้อคำนึงพื้นฐานในการจัดกายภาพของห้องเรียน คือ (Weinstein.et.al. 1995 : 27)

1. ความปลอดภัยและเป็นที่พักอาศัย (Security & Shelter) ความปลอดภัยและการเป็นที่พักอาศัยเป็นสิ่งสำคัญของการก่อสร้างสิ่งแวดลอม ห้องเรียนควรจะป้องกันผู้อยู่ภายในจากอากาศ เสียง ความร้อน และจัดความรู้สึกที่ปลอดภัยในทางจิตวิทยา นอกเหนือจากความปลอดภัยทางกายภาพซึ่งเป็นสิ่งสำคัญ เช่น เพิ่มความอ่อนนุ่ม เช่น หมอน พรม การใช้สีที่ดูอบอุ่น การให้เด็กได้มีโอกาสในการสร้างความเป็นส่วนตัว

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

2. การติดต่อสมาคม (Social Contact) การมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างนักเรียนซึ่งจะมีผลเกี่ยวกับการจัดโต๊ะเรียน การจัดโต๊ะเรียนเป็นกลุ่มจะช่วยสนับสนุนให้มีการติดต่อกันระหว่างนักเรียน สามารถทำงานหรือกิจกรรมร่วมกัน ส่วนการจัดแบบแถวหน้ากระดานจะลดการมีปฏิสัมพันธ์ของนักเรียนและทำให้เด็กสนใจงานที่ครูสั่งและยังทำให้มุ่งความสนใจไปที่ตัวผู้สอนด้วย ซึ่งเหมาะกับการสอนที่ครูเป็นศูนย์กลาง

3. ความพอใจ (Pleasure) ห้องเรียนที่น่าสนใจและมีความน่าพึงพอใจมีผลต่อผู้สอนและนักเรียน Maslow & Mint (1950) ได้ทำการทดลองเปรียบเทียบการสัมผัสภาษาที่เกิดขึ้นภายในห้องระหว่างห้องที่ไม่สวยงามกับห้องที่สวยงาม เขาพบว่า ผู้ถูกสัมผัสภาษาในห้องที่ไม่สวยงาม บ่นว่าปวดหัว เหนื่อยอ่อน รู้สึกไม่ค่อยสบายและการสัมผัสภาษาเสร็จอย่างรวดเร็ว

4. การพัฒนาการ (Growth) สภาพแวดล้อมสามารถช่วยสนับสนุนพัฒนาการด้านการเรียนรู้ของเด็ก ในทางจิตวิทยาได้พบว่ากรณีเปิดโอกาสให้เด็กได้มีการสำรวจและมีสภาพแวดล้อมที่กระตุ้นความอยากรู้อยากเห็นมีส่วนสัมพันธ์กับการพัฒนาการเรียนรู้ การจัดห้องเรียนควรให้เด็กได้สำรวจ สังเกต ทดลอง และค้นหา ซึ่งภายในห้องเรียนควรมีวัสดุหลากหลายเช่น ภาพต่อปริศนา เครื่องเล่นโดยที่ฝึกการใช้มือ เครื่องมือสนับสนุนงานศิลปะ ฯลฯ

2.12.2 พื้นที่ใช้สอยของสถานศึกษาปฐมวัย

พื้นที่ใช้สอยของสถานศึกษาปฐมวัยแบ่งได้เป็น 2 ประเภท ได้แก่ (นิคม ทาแดง. 2529 :

158)

1. พื้นที่ใช้สอยภายในอาคารสถานศึกษาปฐมวัย
2. พื้นที่ใช้สอยภายนอกอาคารสถานศึกษาปฐมวัย

1. พื้นที่ใช้สอยภายในอาคารสถานศึกษาปฐมวัย แบ่งเป็น 4 ประเภทใหญ่ๆ คือ
 1. พื้นที่สำหรับการทำกิจกรรมในห้องเรียน
 2. พื้นที่สำหรับการนอน ซึ่งอาจจะมีทั้งแยกพื้นที่นอนเป็นอีกห้องหนึ่งหรืออาจใช้ห้องเรียนเป็นห้องนอนก็ได้
 3. พื้นที่สำหรับส่วนบริการ ประกอบด้วย ครัว บริเวณรับประทานอาหาร ซึ่งแบ่งได้ 2 ลักษณะคือ การแยกห้องรับประทานอาหารให้อยู่ภายนอกห้องเรียน และการใช้ห้องเรียนเป็นห้องรับประทานอาหาร, ห้องน้ำ, ที่เก็บของใช้ส่วนตัวและห้องพยาบาล

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

4. พื้นที่สำหรับครูและผู้ปกครอง ได้แก่ บริเวณที่รับรองผู้ปกครอง ห้องพักผ่อนของครูและผู้ปกครอง ห้องน้ำและห้องทำงาน

2. พื้นที่ใช้สอยภายนอกอาคารสถานศึกษาปฐมวัย แบ่งเป็น 3 ประเภทได้แก่

1. พื้นที่สำหรับเด็กทำกิจกรรมนอกห้องเรียน มีทั้งการเล่นทราย น้ำ ดิน ฯลฯ

2. สนามเด็กเล่น

3. บริเวณเพื่อการพักผ่อน

และในรายงานวิจัยนี้จะกล่าวถึงเฉพาะในส่วนของการจัดพื้นที่กิจกรรมภายในห้องเรียน พื้นที่สำหรับการนอนกลางวันและพื้นที่ส่วนบริการอื่นได้แก่ ส่วนรับประทานอาหาร ส่วนเก็บของใช้ส่วนตัวและห้องน้ำ

2.12.3 การจัดพื้นที่ใช้สอยภายในโรงเรียนอนุบาล

1. การจัดห้องเรียนสำหรับเด็กอนุบาล

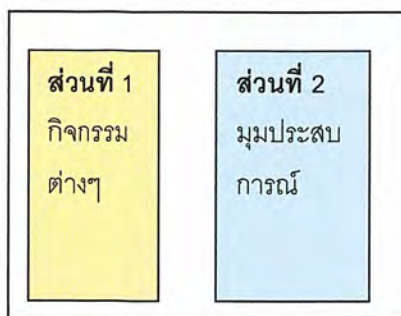
การจัดห้องเรียนมีความสำคัญต่อเด็กอนุบาลมากเนื่องจากเด็กในวัยนี้ยังมีความไม่พร้อมทางร่างกาย ยกเว้นเด็กที่มีความพร้อมเร็วและมีสติปัญญาสูง ดังนั้นการที่โรงเรียนจะเริ่มสอนอ่านเขียนให้เด็กทันทีจึงเป็นการข้ามขั้น การช่วยให้เด็กปรับตัวได้อย่างเป็นสุขนั้นไม่มีกิจกรรมใดดีไปกว่าการจัดให้เด็กได้เล่นเพื่อบรรลุจุดประสงค์ที่วางไว้ หากพิจารณาถึงลักษณะการเล่นของเด็กวัย 4-6 ปี ได้มีผู้ศึกษาพบว่าในช่วงแรกเด็กจะเล่นด้วยกันแต่ยังไม่มีการแบ่งบทบาทหน้าที่ (Associate Play) แต่ในระยะต่อมาเด็กจะเริ่มเล่นด้วยกันแบบมีจุดมุ่งหมายแน่นอน (Cooperative Play) เด็กๆ จะเริ่มแบ่งหน้าที่ว่าใครจะเล่นเป็นอะไร ดังนั้นการจัดที่เล่นต้องคำนึงถึงพัฒนาการของวัยและต้องจัดให้สอดคล้อง เช่น ให้มีการเล่นที่เด็กอาจจะเล่นบทบาทสมมติได้ ดังนั้นการจัดที่เล่นเลียนแบบของบ้านก็อาจจะถูกนำมาจัดไว้ในห้องเรียน นอกจากนี้จะต้องคำนึงถึงประโยชน์ที่เด็กๆ จะได้รับในด้านต่างๆ ซึ่งได้เสนอแนวทางการจัดห้องเรียนแบบประหยัดไม่แยกห้องเล่นแต่จัดรวมไว้ในห้องเรียนซึ่งปกติหากเป็นห้องเรียนขนาด 7*9 เมตร อาจใช้เป็นที่พักผ่อนอาหารและที่นอนได้เลย ซึ่งอาจจัดให้ได้ประโยชน์เต็มที่ตั้งนี้ (ราศี ทองสวัสดิ์. 2526 : 81)

แยกห้องเรียนออกเป็น 2 ส่วน ส่วนหนึ่งวางไว้สำหรับทำกิจกรรมต่างๆ เช่น การฟังครูเล่านิทานหรือให้ความรู้อื่นๆ หากพื้นที่สะอาดพอเด็กอาจนั่งกับพื้นได้เลย หากเป็นห้องที่ขอมให้เด็กสวมรองเท้าก็อาจใช้เก้าอี้ล้อมวง ส่วนที่สองตั้งโต๊ะสำหรับทำกิจกรรม เช่น ศิลปะ เกม การ

ศึกษา ทานอาหารจัดมุมเล่นหรือมุมประสบการณ์ไว้รอบๆ ห้อง

ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า

ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ภาพที่ 2.1 การแยกห้องเรียนออกเป็น 2 ส่วน

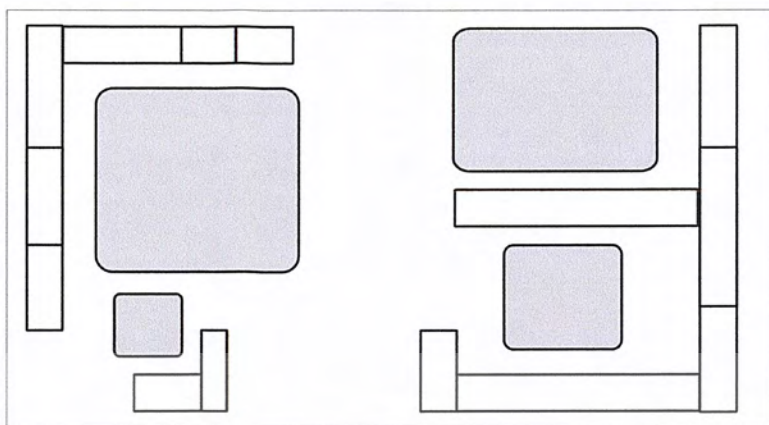
ห้องเรียนควรใหญ่พอสำหรับเด็กอาศัยและทำงานร่วมกัน พื้นที่ภายในห้องเรียนควรจะสามารถมีความยืดหยุ่นและปรับเปลี่ยนได้ มีบรรยากาศใกล้เคียงกับบ้าน ห้องรูปสี่เหลี่ยมผืนผ้าจะเหมาะสมกับการเตรียมความพร้อมมากกว่าห้องสี่เหลี่ยมจัตุรัส ห้องเรียนชั้นอนุบาลควรอยู่ชั้นล่างและพื้นที่ไม่ควรจะมีชอกหลืบซึ่งทำให้เป็นอุปสรรคต่อการมองเห็น นอกจากนี้ยังควรอยู่ใกล้กับห้องน้ำเพื่อความสะดวก พื้นที่สำหรับการทำงานคนเดียวเป็นสิ่งจำเป็น เด็กจะมีความเป็นอิสระจากการจ้องมองและสามารถใช้เวลาในการทำงานอย่างมีสมาธิ และควรจัดพื้นที่สำหรับการทำกิจกรรมคนเดียวและพื้นที่สำหรับทำกิจกรรมกลุ่มเล็กซึ่งในการแบ่งพื้นที่อาจจะใช้ตู้เตี้ยซึ่งจะทำให้ช่วยในการมองเห็นได้ดีขึ้นสำหรับครู

โดยทั่วไป จำนวนของนักเรียนในกลุ่มการเรียนรู้ที่น่าพอใจจะเป็นดังนี้ อายุ 3 ปีจำนวน 18-22 คน อายุ 4 ปีจำนวน 22-24 คน อายุ 5 ปีจำนวน 25 คน (ตัวเลขแสดงจำนวนเด็กในกลุ่มไม่ใช่จำนวนเด็กต่อครู) และ The New York State Education Department ได้เสนอพื้นที่สำหรับเด็กต่ำกว่า 5 ปีควรจัดให้ 35 ตารางฟุตเป็นอย่างน้อยสำหรับพื้นที่ภายในห้องเรียน และอายุ 5-7 ปี ควรจัดให้ 25 ตารางฟุตสำหรับพื้นที่ภายในห้องเรียน (Heinrich H. Waechter. 1951 : 36)

2. การจัดกลุ่มกิจกรรมและการจัดพื้นที่ลักษณะต่างๆ ภายในห้องเรียนอนุบาล

การจัดกลุ่มกิจกรรมกับทางสัญจร จะมีผลทางตรงต่อพฤติกรรมของเด็ก จะช่วยให้เขาได้เลือกทำกิจกรรมที่เขาเลือกอย่างตั้งใจ และช่วยลดปัญหาความขัดแย้งในเรื่องพื้นที่ซึ่งเด็กอาจจะก่อกวนแก่เพื่อนข้างเคียง พื้นที่กิจกรรมจะมีขนาดใหญ่หรือเล็กขึ้นอยู่กับจำนวนเด็กที่เข้าร่วมกิจกรรม โดยมีแนวทางการจัดกลุ่มกิจกรรมดังนี้

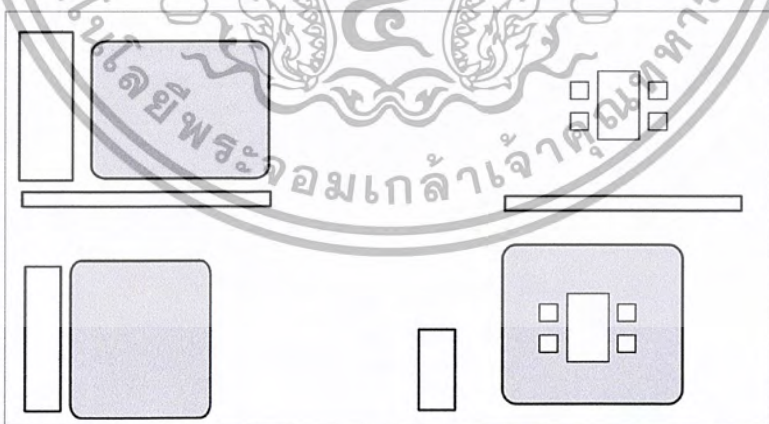
เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

กลุ่มกิจกรรม

ภาพที่ 2.5 จัดแบบให้เด็กเล่นอิสระแต่มีตู้เก็บของหรือแผงกั้นด้วย

5. จัดแบบให้เด็กเล่นเป็นกลุ่มประมาณ 10 – 12 คน ในชอกมุมที่กำหนด เป็นสัดส่วนและสามารถแยกกิจกรรมของเด็กที่เข้เสียงดังมากออกจากกิจกรรมที่เงียบได้และเป็น การเน้นให้เด็กแต่ละกลุ่มสนใจเฉพาะกลุ่มของตนเองมากขึ้น ซึ่งการจัดในลักษณะนี้จะเหมาะ สำหรับเด็กอายุ 5-6 ปี

กลุ่มกิจกรรม

ภาพที่ 2.6 จัดแบบให้เด็กเล่นเป็นกลุ่มประมาณ 10 – 12 คน ในชอกมุมที่

กำหนดเป็นสัดส่วน

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

นอกจากการจัดกลุ่มกิจกรรมในรูปแบบต่างๆ ดังกล่าวแล้ว ยังมีข้อเสนอแนะสำหรับการจัดพื้นที่ภายในห้องเรียนของชั้นอนุบาล ดังนี้ (Vergenront. 1984 : 2 – 22)

1. การจัดพื้นที่ระหว่างทางเข้ากับพื้นที่กิจกรรมให้ผู้ที่สามารถมองเห็นได้ชัดเจน จะเป็นการสื่อถึงว่าเป็นสถานที่สำหรับอะไรและการรับรู้ถึงกิจกรรมที่เกิดขึ้นภายในห้องจะทำให้เด็กที่ยังไม่คุ้นกับพื้นที่สามารถปรับตัวได้ง่าย

2. การกำหนดขอบเขตของพื้นที่ (Define Edges) พื้นที่ที่มีขอบเขตไม่ชัดเจน จะทำให้เกิดการเหลื่อมล้ำ สับสน อาจเกิดการรบกวนกันระหว่างการทำกิจกรรมดังนั้นจึงควรที่จะกำหนดขอบเขตของพื้นที่กิจกรรมให้ชัดเจนโดยอาจจะใช้ พรม เทปสีติดที่พื้น หรือชั้นวางของ เป็นตัวแบ่งพื้นที่

3. การกำหนดทางสัญจร การกำหนดทางสัญจรเพื่อเข้าถึงพื้นที่กิจกรรมควรกำหนดให้เกิดความชัดเจนและกว้างพอที่จะทำให้เกิดความสะดวก เนื่องจากพื้นที่ที่เข้าถึงยากจะไม่ค่อยได้รับการใช้งาน และควรระวังการใช้งานทางสัญจรที่อาจรบกวนพื้นที่กิจกรรม

4. ความสัมพันธ์ของกลุ่มกิจกรรม (Activity Cluster) การจัดแนวประสบการณ์ของเด็กปฐมวัยส่วนใหญ่เป็นการเรียนโดยทำกิจกรรมซึ่งต้องใช้วัสดุอุปกรณ์มากหรือบางครั้งมีการใช้วัสดุอุปกรณ์ร่วมกัน ดังนั้นจึงควรจัดกลุ่มกิจกรรมที่มีความสัมพันธ์กันเช่น กิจกรรมที่มีเสียงดัง กิจกรรมที่ต้องการความสงบ กิจกรรมที่ใช้วัสดุอุปกรณ์ร่วมกันได้หรือกิจกรรมที่มีลักษณะคล้ายกันให้อยู่ใกล้กันซึ่งจะช่วยลดเวลาและไม่เกิดการรบกวนกันระหว่างกิจกรรม

5. การจัดพื้นที่ที่มีขนาดแตกต่างกัน (Spaces Of Different Sizes) ในการทำกิจกรรมของเด็กจะมีการใช้พื้นที่หลายขนาด ดังนั้นภายในห้องเรียนจึงควรจัดพื้นที่ให้มีขนาดแตกต่างกัน เช่น พื้นที่ขนาดใหญ่สำหรับเด็กทั้งห้องทำกิจกรรมด้วยกัน พื้นที่สำหรับเด็กเล่นเป็นกลุ่มเล็กซึ่งสามารถขยายได้ พื้นที่สำหรับเด็กเล่น 4-6 คน พื้นที่สำหรับเด็กเล่น 1-2 คน ซึ่งการกำหนดพื้นที่ในลักษณะนี้จะช่วยสนับสนุนกิจกรรมที่เกิดขึ้นได้ดี

6. พื้นที่เล็กๆ (Small Spaces) ภายในห้องเรียนควรมีมุมหนึ่งซึ่งเป็นพื้นที่เล็กๆ มีลักษณะปิดล้อม สามารถให้เด็กคลานหรือเข้าไปเล่นได้ภายใน 2-3 คน ตามมุมห้องหรือพื้นที่ที่ห่างจากทางสัญจร อาจใช้เป็นบ้านจำลอง กล่องไม้ ฯลฯ เพื่อเป็นการสนับสนุนการเล่นที่ใช้จินตนาการ การเล่นสมมติ การสร้างสถานะความเป็นเพื่อน หรือให้เด็กได้พักเหนื่อยเพื่อคิดว่าจะทำกิจกรรมอะไรต่อไป

3. การจัดมุมกิจกรรมภายในห้องเรียนอนุบาล

การจัดศูนย์และโรงเรียนสำหรับเด็กปฐมวัยทั้งในประเทศและต่างประเทศ ผู้บริหารทั้งหลายต่างพบว่าสภาพแวดล้อมและบรรยากาศที่เหมาะสมที่สุดจะเกิดขึ้นเมื่อครุณาอุปกรณ์นั้นๆ มาจัดเป็นมุมหรือศูนย์แล้วกำหนดกฎเกณฑ์ภายในห้องเกี่ยวกับการใช้อุปกรณ์ดังกล่าวซึ่งจะเป็นการฝึกระเบียบวินัยในตนเองให้เด็ก (เลขา ปิยะอัจฉริยะ. 2529 : 262)

ครุสอนเด็กปฐมวัยอาจจัดศูนย์กิจกรรมภายในห้องเรียน โดยเรียกชื่อต่างกันออกไปเช่น ศูนย์ มุมความสนใจ หน่วย บริเวณ ฯลฯ ศูนย์เหล่านี้จะแบ่งแยกออกไปตามกิจกรรมเฉพาะอย่าง ซึ่งขึ้นอยู่กับจำนวนหรือชนิดของกิจกรรมที่ต้องจัดการตามเป้าหมายของโปรแกรม มุมความสนใจหมายถึง แหล่งรวมสื่อต่างๆ ไว้เป็นหมู่ เป็นกลุ่ม เพื่อให้เด็กปฐมวัยได้เลือกเล่นตามความสนใจ การเล่นตามมุมต่างๆ ช่วยให้เด็กมีประสบการณ์ซ้ำ มีพัฒนาการทางกล้ามเนื้อเล็ก กล้ามเนื้อใหญ่ การแสดงออกด้านจินตนาการของเด็กและเพื่อเป็นการเตรียมความพร้อมที่จะเรียนในระดับประถมศึกษา (นิตยกร สวรรณศรี. 2528 : 555)

จำนวนของมุมกิจกรรมภายในห้องเรียนควรพิจารณาองค์ประกอบต่อไปนี้คือ พื้นที่เป้าหมายของโปรแกรม จำนวนนักเรียนภายในห้อง ในห้องเรียนที่มีเด็ก 20 – 25 คน ควรมีผู้ดูแลอย่างน้อย 2 คนอาจเป็นครูประจำชั้นและผู้ช่วย นอกจากนี้เด็กเล็กๆ จะประสบความสำเร็จในการเล่นกับเพื่อนกลุ่มใหญ่ จึงควรจัดมุมกิจกรรมให้เด็กเล่น 1 ศูนย์ต่อเด็ก 4 คน เช่นถ้ามีเด็กอยู่ในห้อง 25 คนก็ควรมีมุมกิจกรรม 5-6 มุม โดยมุมกิจกรรมที่จัดอาจมีดังนี้ (หรรษา นิลวิเชียร. 2538 : 99)

1. มุมส่วนตัว มีประโยชน์มากสำหรับเด็กช้อยหรือเด็กที่กำลังเหนื่อยทำให้เด็กได้พักหรือหยุดคิดว่าจะทำกิจกรรมอะไรต่อไป อีกทั้งเป็นมุมสำหรับแยกเด็กแต่ไม่ได้หมายถึงว่าเป็นการลงโทษ มุมนี้ควรตั้งอยู่ห่างจากกิจกรรมที่มีเสียงดังมุมส่วนตัวนี้ยังสามารถใช้เป็นมุมหนังสือ มุมนิทาน (เยาวพา เตชะคุปต์. 2528 : 34)

ภายในมุมควรจัด พรม หมอน เสื้อ ฯลฯ เพื่อเป็นการสนับสนุนกิจกรรมให้เกิดความสบายและอบอุ่น ควรหลีกเลี่ยงวัสดุผิวมันวาว สะท้อนแสงและมีมุมแหลมคม (Vergenront. 1984 : 17)

2. มุมเล่นสมมติ เป็นมุมที่เด็กเรียนรู้โดยการอาศัยบทบาทสมมติ เช่น สมมติเป็นพ่อแม่ หรือสัตว์ประหลาด การเล่นของเด็กส่วนใหญ่จะเป็นการเล่นแบบผู้ใหญ่ และยังมีความ

สำคัญต่อเด็กคือ สามารถระบายความรู้สึกโดยการแสดงออกแทนคำพูด (เยาวพา เตชะคุปต์. 2528 : 33)

ที่ตั้งของมุมสมบัติหรือมุมบ้าน ควรตั้งอยู่ในบริเวณที่สะดวก กว้างและใกล้กับศูนย์ก่อสร้างไม้บล็อก เพราะจะสามารถทำกิจกรรมร่วมกันได้ อุปกรณ์ภายในมุมควรจัดหา บ้านจำลอง ตุ๊กตา โต๊ะเก้าอี้ ฯลฯ และมีอุปกรณ์ที่ช่วยดึงดูดความสนใจ อุปกรณ์ควรมีความแข็งแรง ทนทาน เพียงพอสำหรับใช้ทั้งกลุ่ม (กิติวัชร ศิริจันทร์สว่าง. 2541 : 19)

3. มุมของเล่นและเกม ห้องเรียนชั้นปฐมวัยส่วนใหญ่จะมีเกมและภาพต่อ ซึ่งช่วยส่งเสริมทักษะการใช้กล้ามเนื้อเล็ก และการฝึกทักษะตาให้สัมพันธ์กัน ซึ่งเป็นสิ่งจำเป็นของการเรียนอ่านเขียน เกมที่จัดได้แก่ ภาพต่อ ลูกบิด โดมิโน การจัดวางเกมหรือของเล่นสำหรับเด็ก ควรมีโต๊ะหรือใช้พื้นที่ห้องให้เด็กวางของเล่นใกล้ๆ เด็กควรมีโอกาสเลือกเกมด้วยตนเอง เด็กบางคนอาจมีทักษะในการจับดินสอแล้ว ครูควรจัดโต๊ะและอุปกรณ์สำหรับเด็กเขียนไว้ในมุมนี้ด้วย เช่น ดินสอ สีเทียน กระดาษ ฯลฯ (หรรษา นิลวิเชียร. 2538 : 102) ที่ตั้งของมุมของเล่นและเกมควรอยู่ในส่วนเงียบเพื่อให้เด็กมีสมาธิในการทำงาน (Joseph De Chiara. 1980 : 165)

4. มุมศิลปะ เด็กควรทำกิจกรรมศิลปะทุกวัน ควรเปิดโอกาสให้เด็กมีอิสระในกิจกรรมศิลปะ เด็กควรมีโอกาสเลือกกิจกรรม เลือกวัสดุด้วยตนเอง รู้จักการเริ่มต้น และเก็บของเข้าที่เมื่อทำงานเสร็จ (หรรษา นิลวิเชียร. 2538 : 108)

มุมนี้ควรตั้งห่างจากทางสัญจรและควรมีการกำหนดทางเข้าออก ควรมีที่ติดผลงานของเด็กและพื้นที่สำหรับฝั่งผลงานให้แห้ง (Joseph De Chiara. 1980 : 165)

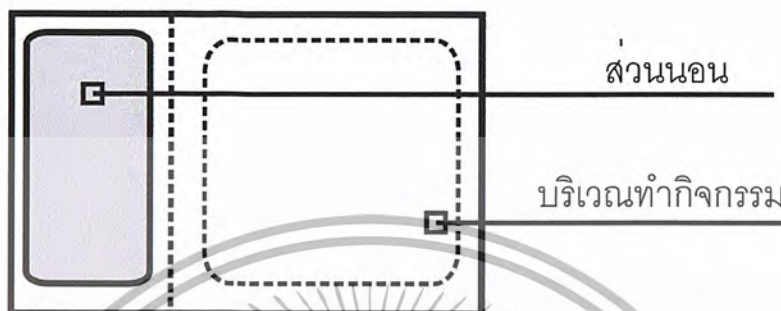
5. มุมดนตรี ดนตรีสำหรับเด็กเล็กเป็นสิ่งจำเป็นมากและเป็นหัวใจของการจัดกิจกรรมเพื่อการเรียนรู้ ดนตรีมีส่วนในการเสริมสร้างพัฒนาการของเด็กทุกๆ ด้าน ทั้งร่างกาย อารมณ์ สังคมและสติปัญญา การสอนดนตรีสำหรับเด็กทำได้หลายวิธี เช่น ให้เด็กฟังเพลง ร้องเพลง แสดงท่าทาง เคาะจังหวะ ฯลฯ (เยาวพา เตชะคุปต์. 2538 : 106)

มุมดนตรีเป็นมุมที่ควรจัดไว้อย่างถาวรและควรมีเครื่องดนตรีง่ายๆ มาไว้เช่น เครื่องเคาะจังหวะ เครื่องเล่นแผ่นเสียงชนิดตุ๊กๆ ฯลฯ เครื่องเล่นแผ่นเสียงหรือเครื่องเล่นเทปเป็นอุปกรณ์สำหรับเด็กฝึกฟังเท่านั้น ครูไม่ควรนำมาใช้แทนเวลาการเรียนหรือการฝึกดนตรีทั้งหมด เด็กควรมีโอกาสคิดดนตรีด้วยตนเอง เช่น ร้องเพลง ฮัมเพลง เล่นฮาโมนิก้า (Harmonica) กลอง ฯลฯ รวมทั้งการเคลื่อนไหวประกอบเพลง (หรรษา นิลวิเชียร. 2538 : 103)

6. มุมวิทยาศาสตร์และคณิตศาสตร์ การสร้างประสบการณ์ทางวิทยาศาสตร์ คือ การส่งเสริมให้เด็กสนใจ อยากรู้ อยากเห็น เกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมรอบตัวซึ่งเด็กจะได้ฝึกโดยการสังเกต

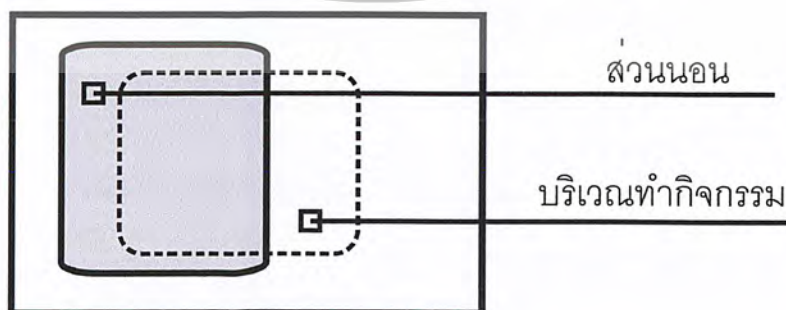
เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

การจัดเป็นพื้นที่เอนกประสงค์ใช้ประโยชน์ได้ทั้งเป็นส่วนเพิ่มเติมของพื้นที่เล่นของเด็กหรือเป็นพื้นที่นอนของเด็กแต่เป็นการเพิ่มเนื้อที่ห้องเรียนให้ใหญ่ขึ้น พื้นที่เอนกประสงค์ที่ใช้เป็นห้องนอนเด็กควรจะแยกออกจากพื้นที่ของห้องนอนควรจะแยกออกจากพื้นที่ของห้องเรียน

ภาพที่ 2.9 การจัดเป็นพื้นที่เอนกประสงค์ใช้ประโยชน์ได้ทั้งเป็นส่วน

2. การใช้ห้องเรียนเป็นห้องนอน การใช้ห้องๆ เดียวเป็นทั้งห้องเรียนและห้องนอนเป็นการประหยัดทรัพยากรของสถานศึกษาทำให้ได้ใช้พื้นที่ของอาคารสนองประโยชน์ใช้สอยอย่างคุ้มค่าแต่ต้องเตรียมที่เก็บที่นอนและครูต้องจัดและเก็บที่นอนเป็นประจำทุกวัน ในการจัดพื้นที่ควรมีพื้นที่สำหรับย้ายเครื่องเรือนในห้องเรียน เช่น โต๊ะ เก้าอี้ ไปไว้ที่มุมใดมุมหนึ่งของห้องเรียน เพื่อให้มีที่ว่างพอสำหรับให้เด็กนอนและการจัดที่ให้เด็กนอนควรให้มีระยะห่างระหว่างที่นอนไว้ให้ครูเดินและให้เด็กใช้เป็นทางเดินเข้าออกห้องน้ำด้วย การจัดที่นอนเด็กมีหลายวิธี และ ออสมอน (osmon, 1971) กล่าวว่า การจัดที่นอนในห้องนอนจะเป็นแบบมีฉากกั้นหรือ ไม่มีก็ตามควรให้พื้นที่ประมาณ 2.78 – 3.7 ตารางเมตรต่อเด็ก 1 คน และ แลนเดรท (Landreth, 1948) ได้เสนอการจัดที่นอนแบบซิดฟาย์ห้องเปิดทางเดินกลางซึ่งจะใช้พื้นที่ 2.09 ตารางเมตรต่อเด็ก 1 คน

ภาพที่ 2.10 การใช้ห้องเรียนเป็นห้องนอน

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

6. บริเวณรับประทานอาหาร

บริเวณรับประทานอาหารแบ่งได้ 2 ลักษณะคือ ลักษณะที่แยกเป็นห้องรับประทานอาหารและลักษณะที่ใช้ห้องเรียนเป็นห้องอาหารในกรณีที่ต้องประหยัด ขนาดของพื้นที่รับประทานอาหาร สลีปเปอร์ (sleeper, 1995) กำหนดให้เด็ก 1 คน ใช้พื้นที่รับประทานอาหารประมาณ 1.1 – 1.35 ตารางเมตร ดังนั้นขนาดของพื้นที่จะขึ้นกับจำนวนเด็กที่จะใช้บริเวณรับประทานอาหาร ขนาดพื้นที่ที่กำหนดโดยให้เด็กได้เคลื่อนไหวอย่างคล่องตัวในขณะที่ถือถาดไม่ว่าจะเดินไปยังที่จัดเลี้ยงอาหารหรือเดินกลับมาล้างที่โต๊ะอาหาร โดยไม่ทำความรำคาญให้กับเด็กข้างเคียง ที่ตั้งของบริเวณที่รับประทานอาหารควรจะอยู่ใกล้ครัวหรือติดต่อกับครัวเพื่อความสะดวก ควรอยู่ในที่ๆ อากาศถ่ายเทได้ดี การจัดบริเวณรับประทานอาหารควรจัดให้มีบรรยากาศของการผ่อนคลาย มีความสดใส ในสถานศึกษาที่ใช้ห้องเรียนเป็นห้องอาหารควรเก็บของเล่นและสิ่งทำให้เกิดความวอกแวกให้พ้นสายตาเด็ก การจัดโต๊ะอาหารควรจัดให้เด็กได้นั่งรับประทานเป็นกลุ่มๆ ละประมาณ 8-12 คน วัสดุที่ใช้ในบริเวณนี้ควรเป็นวัสดุที่ทำความสะอาดง่ายมีความคงทนต่อน้ำ

7. ห้องน้ำสำหรับโรงเรียนอนุบาล

ห้องน้ำเป็นส่วนหนึ่งของสถานศึกษาและพัฒนาเด็กในช่วงปฐมวัย เพราะการฝึกใช้ห้องน้ำมีผลหลายอย่างต่อพฤติกรรมของเด็ก รีดและแพทเตอร์สัน (Reed and Patterson, 1980) กล่าวว่า เด็กที่ได้รับการฝึกฝนจากบ้านว่าต้องไม่ทำเปียกและต้องสะอาดมากเกินไบนั้น จะไม่สามารถที่จะใช้อุปกรณ์และของเล่นในทางที่สร้างสรรค์ได้และเด็กจะไม่เข้าร่วมในกิจกรรมที่จะทำให้ตัวเขาเลอะเทอะ เช่น การเล่นโคลน การเล่นระบายสีด้วยมือ ทำให้เป็นเด็กที่ไม่มีลักษณะของความแจ่มใส ความสนุกสนานของเด็กปฐมวัย

ขนาดพื้นที่ของห้องน้ำควรจะถูกวางพอเพราะเด็กจะใช้ห้องน้ำพร้อมกันทีเดียวหลายคนและในห้องน้ำหนึ่งห้องอย่างน้อยควรจะมีเครื่องสุขภัณฑ์คือ อ่างล้างหน้า 2 ที่และโถส้วม 2 ที่ อ่างล้างหน้าควรจะถูกวางในตำแหน่งที่ใกล้กับทางเข้า และอยู่นอกส้วมเพื่อเป็นสิ่งคอยเตือนเด็กให้ล้างมือหลังจากการใช้ห้องน้ำทุกครั้ง ในบางสถานศึกษาจะจัดให้มีที่อาบน้ำด้วยและควรเป็นบริเวณที่ครูดูแลเด็กได้ง่ายและทั่วถึง เด็กในช่วงปฐมวัยจะต้องใช้ห้องน้ำบ่อย ถ้าห้องน้ำอยู่ไกลจากห้องเรียนจะทำให้เสียเวลาในการพาเด็กไปห้องน้ำ ดังนั้นการวางตำแหน่งห้องน้ำให้อยู่ใกล้ห้องเรียนหรือเป็นส่วนหนึ่งของห้องเรียนจะทำให้เกิดความสะดวกและเด็กเรียนรู้ที่จะช่วยตนเอง ห้องน้ำควรอยู่ในที่เข้าถึงง่ายจากบริเวณที่เล่นทั้งภายนอกและภายใน ควรมีทางเข้าออก 2 ทาง ทางหนึ่งเปิดออกสู่ภายนอกอาคารและอีกทางหนึ่งเปิดสู่ห้องเรียน จำนวนห้องน้ำต้องมีให้เพียงพอกับจำนวนเด็ก ถ้าสถานศึกษาที่มีเด็กมากกว่า 35 คน ควรจะจัดให้มีห้องน้ำหลาย ๆ จุด โดยทั่วๆ ไป จะไม่

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

แบ่งห้องน้ำ ชาย-หญิง ในสถานศึกษาปฐมวัย ซึ่งเป็นสิ่งที่จะให้เด็กได้เรียนรู้ความแตกต่างระหว่างเพศและความแตกต่างระหว่างเพศจะไม่ใช่เรื่องสำคัญสำหรับเด็กในวัยนี้ แต่สำหรับเด็กบางคนซึ่งอาจจะขี้อายและบางคนก็ไม่ต้องการปิดประตูตอนเข้าห้องน้ำซึ่งอาจแก้ปัญหาโดยกันผนังเตี้ยระหว่างห้องส้วมแต่ละห้องซึ่งเป็นการสะดวกในการดูแล วัสดุภายในห้องน้ำควรจะใช้วัสดุที่ไม่ลื่น มีสีสันสดใส อัตราส่วนของจำนวนเครื่องสุขภัณฑ์ต่อจำนวนเด็กมีดังนี้ 1:8 1:10 1:15 (จำนวนเครื่องสุขภัณฑ์ : จำนวนเด็ก) ซึ่งอัตราส่วน 1 : 15 ถือเป็นอัตราส่วนเหมาะสมที่ควรเลือกใช้เพราะประหยัดที่สุด (นิคม ทาแดง. 2529 : 179)

8. การจัดห้องศิลปะและการฝีมือ

การให้เด็กได้เรียนและเล่นในงานศิลปะสำหรับชั้นอนุบาลมีประโยชน์มากจะช่วยให้เด็กได้รู้จักคุณค่าของความงามและเป็นการระบายอารมณ์ของเด็กไปในตัว เด็กอนุบาลมักจะชอบปั้นดินน้ำมัน ดินเหนียว ระบายสี และในการทำงานศิลปะเด็กอาจต้องการเล่นหรือทำงานคนเดียวเงียบๆ ไม่อยากให้เพื่อนมายุ่งและบางขณะอาจต้องการการรวมกลุ่มกันทำงานซึ่งมีบริเวณที่สามารถทำความสะอาดได้ง่าย (กุสุมา ธรรมธำรง. 2529 : 42)

ในส่วนนี้อาจจะมีบริเวณที่ติดผลงานเพื่อให้เด็กภูมิใจในผลงานและเป็นการเรียนศิลปะจากการชมผลงานฝีมือของเพื่อนๆ ขนาดของความสูงของบอร์ดที่ติดผลงานให้เด็กดูไม่ควรสูงเกิน 1.20 เมตร เพราะระดับสายตาของเด็กโดยเฉลี่ยจะสูงประมาณ 0.90 เมตร ศูนย์การเรียนสำหรับเด็กเล็ก ความหมายและลักษณะของศูนย์การเรียน

2.12.14 การจัดศูนย์การเรียนรู้

ในการจัดการศึกษาระดับก่อนวัยเรียน การจัดศูนย์การเรียนรู้ อาจจะอีกอย่างว่า การจัดมุมความสนใจ ซึ่งหมายถึงแหล่งรวมสื่อต่างๆ ไว้เป็นหมู่พวก เป็นกลุ่มเพื่อให้เด็กปฐมวัยได้เลือกเล่นตามความสนใจ มุมความสนใจสามารถสร้างเสริมประสบการณ์ซ้ำมีพัฒนาการทางกล้ามเนื้อเล็กและกล้ามเนื้อใหญ่ บางครั้งเป็นการแสดงออกด้านจินตนาการของเด็ก ๆ การเล่นจะนำไปสู่การค้นพบการหาเหตุผล การคิด การเล่นจะเป็นสะพานไปสู่การสร้างความสัมพันธ์ทางสังคม การสร้างความสมดุลทางอารมณ์ เป็นการเลียนแบบการกระทำของผู้ใหญ่ เป็นการแสดงออกถึงความต้องการของเด็กเป็นกระแงของพัฒนาการและการเตรียมการเพื่อชีวิตและความพร้อมที่จะเรียนในระดับประถมศึกษา (มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช 2528: 555 อ้างใน นิตยา สุวรรณศรี; 17)

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ภาพที่ 2.11 การจัดศูนย์การเรียนรู้

ดอนเอ. เวลที และไดโรที เวลที (Welty 1976 : 193-195) ได้พูดถึงการเรียนไว้ว่าเป็น อาณาบริเวณส่วนหนึ่งของห้องเรียนซึ่งมีบทเรียนกิจกรรมและสื่อการสอนจัดเตรียมไว้ให้นักเรียนได้ เรียนรู้ความรู้บางอย่างหรือฝึกทักษะด้านใดด้านหนึ่ง ศูนย์การเรียนอาจจัดสำหรับนักเรียนราย บุคคล เป็นกลุ่ม หรือทุกคนในห้อง เนื้อหาที่จัดไว้เรียงตามลำดับความยากง่าย ศูนย์การเรียน อาจใช้สอนนิเทศน์ใหม่ หรือใช้เสริมในศูนย์การเรียนจะประกอบด้วยแผนปฏิบัติงานแบบฝึกหัด กิจกรรม เกมส์ต่าง ๆ แต่อาจจะมีไม่ครบทุกศูนย์ก็ได้ (การศึกษาทอววัยเรียน, นิตยา สุวรรณศรี; 17)

ศูนย์การเรียนจะจัดขึ้นในโรงเรียนหรือห้องเรียนก็ได้เพื่อเปิดโอกาสเฉพาะแก่ผู้เรียนในศูนย์ ที่เตรียมสำหรับเด็กทอววัยเรียน อาจจะไปประกอบด้วย ศูนย์ค้นพบ (Discovery Center) ศูนย์ การแสดง (Dramatic Center) ศูนย์บ้าน (Home Center) ศูนย์ภาษา (Language Cente) ศูนย์ เตรียมความพร้อม (Readiness Matorials.Center) ศูนย์ศิลปะ (Art Centr) ศูนย์หนังสือ (Book Center) ศูนย์ดนตรี(Music Center) และศูนย์ฝึกกล้ามเนื้อขนาดใหญ่ จัดเตรียมที่ว่างสำหรับ นอนพักผ่อน รับประทานอาหารซึ่งอาจจะจัดแยกต่างหากหรือจัดเป็นห้องนอนเนกประสงค์ก็ได้ (Flemming 1977:11)

ศูนย์การค้นพบ (DISCOVERY CENTER)

ศูนย์การค้นพบจะเป็นแหล่งที่เน้นขบวนการให้เด็กเล็กเกิดทักษะในการคิดอย่างมีวิจารณ ญาณเพื่อค้นคิดแสวงหาเหตุผล วิเคราะห์ วิจัย ซึ่งนำไปสู่ข้อสรุป หรือแก้ไขปัญหาในขั้นสุดท้าย แนวทางสำหรับสอนวิทยาศาสตร์ในศูนย์การค้นพบ

1. กระตุ้นให้เด็กเติบโตเรียนรู้และค้นพบคำตอบ ของความคิดรวบยอดของตน
2. จัดประสบการณ์หลาย ๆ อย่างให้เด็กและจัดให้มีเนื้อหาเรื่องต่าง ๆ เช่น สิ่งมีชีวิต ธรรมชาติ ที่อยู่รอบตัว

3. ใช้สื่อการเรียนหลาย ๆ ชนิด เช่นหุ่นจำลอง ของจริง รูปภาพต่าง ๆ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาดูงานเท่านั้น มิใช่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

4. โยงความสัมพันธ์ระหว่างเรื่องที่เรียนกับประสบการณ์อื่น ๆ ให้โอกาสในความก้าวหน้าในการเรียนรู้

ศูนย์การค้นพบควรจะเป็นศูนย์ที่เรียบง่ายพอสมควร ควรมีตู้ที่กว้างสำหรับเก็บวัสดุหรือสิ่งที่จำเป็นมีชั้นวางของที่บรรจุของหลาย ๆ ประเภทได้เช่น โต๊ะเล็ก ๆ เก้าอี้ หรือ เมาะ

ศูนย์บ้าน (HOME LIVING CENTER)

ศูนย์บ้าน เยาวพา เดชะคุปต์ (เยาวพา เดชะคุปต์ 2528:33) กล่าวว่าเป็นแหล่งที่จะช่วยให้เด็กเรียนรู้โดยอาศัยบทบาทสมมติ ณ ที่นี้เด็กอาจจะสมมติตนเองเป็นพ่อแม่ น้องเล็ก ๆ หรือตัวสัตว์ประเภทใดก็ได้ การเล่นส่วนใหญ่ของเขาจะเป็นการเล่นแบบผู้ใหญ่และจากการแสดงออกของเด็กจะช่วยให้ผู้ใหญ่ทราบว่าเขารู้และเข้าใจโลกเพียงใดและอย่างไร

ลักษณะของศูนย์บ้าน (Flemming 1977:17-18)

1. ควรตั้งอยู่ในบริเวณที่สะดวก กว้างและใกล้เคียงกับศูนย์ก่อสร้างไม้บล็อกหรือศูนย์การแสดงเพราะช่วยในการทำกิจกรรมร่วมกันได้
2. จัดบ้านจำลองที่เหมือนบ้านจริง ๆ มีภาพเป็นฉาก และมีอุปกรณ์ที่ช่วยดึงดูดความสนใจ
3. จัดระเบียบความสะอาดของเสื้อผ้าและซอมแซมเสื้อผ้าควรเป็นระเบียบจะช่วยให้การใช้เป็นระเบียบตามไปด้วย
4. อุปกรณ์และเครื่องมือต่าง ๆ ควรแข็งแรง ทนทาน เพียงพอ สำหรับการใช้ทั้งกลุ่มและขนาดใหญ่พอสำหรับเด็กที่จะใช้ด้วยตัวเอง

ศูนย์ก่อสร้างไม้บล็อก (Block – Building Center)

บล็อก (Block) เป็นอุปกรณ์พื้นฐานสำหรับการเล่นของเด็กเล็กเป็นอุปกรณ์ประเภทแรกที่เด็กชอบเล่น (Hammomd 1976:254 อ้างถึงใน เยาวพา เดชะคุปต์ : 22) บล็อกมีหลายชนิดซึ่งใช้กันในหลายจุดมุ่งหมาย เยาวพา (Kolumbus) 1979 อ้างถึง เยาวพา เดชะคุปต์ 2528:27) อ้างอิงว่า โคลัมบัสพูดถึงชนิดของบล็อกว่ามี 3 ชนิด

1. บล็อกชุด (Unit Block)
2. บล็อกคกลาง (Hollow Block)
3. บล็อกเล่นบนโต๊ะ (Table block)

บล็อกเป็นอุปกรณ์ที่เด็กชอบเล่นมาก เพราะสามารถเล่นได้ทั้งคนเดียวและหลายคน

จากการเล่นบล็อกเด็กจะรู้สึกว่าจะประสบความสำเร็จในหารทำงาน ทำให้ได้มีโอกาสทำงานร่วมกับผู้อื่น ช่วยให้เขาเข้าใจถึงสิ่งแวดล้อมและรูปทรง โครงสร้างของสิ่งต่าง ๆ รอบตัวที่มีขนาดใหญ่ และช่วยให้เด็กรู้จักตัวของตัวเองด้วย

ศูนย์วัสดุสำหรับเตรียมความพร้อมทางการเรียนรู้และภาษา(Learning,Language and Readiness Materail Center)

เยาวพา เดชะคุปต์ (เยาวพา เดชะคุปต์ 2528:50) กล่าวว่า การส่งเสริมพัฒนาการทางภาษาให้กับเด็กเป็นสิ่งที่มีความสำคัญเพราะภาษาเป็นเครื่องมือที่จะช่วยให้ผู้อื่นเข้าใจได้ ภาษาเป็นทั้งศาสตร์และศิลป์ ซึ่งจะต้องอาศัยทักษะทั้ง 4 ด้านคือ การฟัง พูดอ่าน เขียน ซึ่งเป็นทักษะที่สำคัญในการรับส่งข้อมูล ทักษะ 4 ประการนี้จะต้องพึ่งพาอาศัยกัน และควรได้รับการพัฒนาไปพร้อม ๆ กัน

ศูนย์เตรียมความพร้อมจะเป็นแหล่งรวบรวมข้อมูลต่าง ๆ สำหรับพัฒนาความพร้อมทางการเรียนรู้และภาษา เฟลมมิง (Flemming 1977:25-26) กล่าวว่าศูนย์นี้ต้องมีแสงสว่างเพียงพอ มีชั้นวางของโต๊ะ ซึ่งจัดสำหรับกลุ่มและรายบุคคล อาจจะมีโต๊ะใหญ่ไว้ข้าง ๆ ฝามันที่กันห้อง เพื่อให้เด็กมีที่ว่างมากขึ้น สำหรับทำกิจกรรมและไม่ต้องรบกวนหรือแข่งขันทับเด็กในโต๊ะอื่น ๆ หนึ่งศูนย์วัสดุอาจจะใช้โต๊ะควกขึ้นถ้าหากวงเก้าอี้ไว้รอบ ๆ โต๊ะสี่เหลี่ยมหรือโต๊ะกลม

ในบางศูนย์อาจจะวางโต๊ะแคบ ๆ ติดกับฝามันเพื่อวางภาพต่าง ๆ และอาจจะใช้เป็นศูนย์หนังสือด้วยก็ได้

ในศูนย์ภาษาหรือศูนย์หนังสือควรจะเปิดโอกาสให้เด็กได้ฝึก

1. การนั่ง: ช่วยให้เด็กค้นพบและทราบว่าจะแสดงความคิดออกมาดัง ๆ
2. การคิด: ให้โอกาสในการแก้ปัญหา
3. การพูด : กระตุ้นให้เด็กพูดสิ่งที่เขากำลังทำอยู่สิ่งที่กำลังจะทำในเวลาที่มืออยู่การตั้งชื่อสิ่งของ หรือการแสดงบทบาทสมมติในศูนย์การแสดง การพูดโทรศัพท์ ครูควรยอมรับว่าสิ่งที่เด็กพูดออกมามีความสำคัญ ยอมรับฟังความคิดเห็นของเด็ก ใช้เกมส์ในการสร้างคำศัพท์และเรียนรู้เกี่ยวกับคำนาม คำคุณศัพท์และคำขยายกิริยา
4. การเขียน: ช่วยเด็กได้ค้นพบคำศัพท์และความคิดที่ควรเขียนออกมา เช่น ชื่อสิ่งของที่เขียนไว้ การใช้เครื่องหมาย แผนภูมิเพลงภาพคู่กับคำ
5. การอ่าน: ครูอ่านให้เด็กฟัง ครูแสดงบัตรคำและบัตรภาพ ครูสัมพันธ์ภาพกับคำหรือคำกับสิ่งของเพื่อช่วยให้เด็กได้ตระหนักในความจำเป็น ความตื่นเต้นในการอ่านสัญลักษณ์

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

หนังสือและสิ่งอื่น ๆ ในโลกของเขา ให้เด็กได้มองเห็นความคิดของเขา เมื่อครูเขียนออกมาจึงจะเป็นการกระตุ้นเด็กแต่ละคนให้อยากเขียนด้วยตนเอง

ศูนย์ศิลปะ(Art Center)

เยาวพา เดชะคุปต์ (เยาวพา เดชะคุปต์ 2528 :96) กล่าวว่า ศิลปะเป็นแนวทางที่ช่วยให้เด็กได้แสดงความสามารถและความรู้สึกนึกคิดของตนออกมาในรูปภาพหรือสิ่งของที่เด็กสามารถแลเห็นได้เด็กจะใช้ศิลปะเพื่อเป็นสื่ออธิบายสิ่งที่เขาทำ เห็นรู้สึกและคิดออกมาเป็นผลงาน การจัดประสบการณ์ทางศิลปะให้แก่เด็กจะช่วยให้เด็กมีการค้นคว้าทดลอง และสื่อสารความคิด ความรู้สึกของตนให้ผู้อื่นและโลกที่อยู่รอบตัวเขาเข้าใจได้

ศูนย์ศิลปะควรตั้งอยู่บนพื้นที่ที่สามารถล้างได้ ใกล้เคียงกับอ่างล้างมือ มีเนื้อที่ว่างกว้าง ๆ และห่างจากทางเดินไปมาของเด็ก การสร้างสรรค์นี้จะสะท้อนให้เห็นถึงประสบการณ์ เน้นความสำคัญของกระบวนการ (Process) มากกว่าผลที่ได้รับ (Product) ประสบการณ์ด้านศิลปะจะช่วยให้เด็กได้ผ่อนคลาย ทำให้เกิดความคิดริเริ่มและสร้างสรรค์ เด็กมักจะแสดงความรู้สึกและความคิดออกทางศิลปะ

ศูนย์หนังสือ(Book Center)

การอ่านในวัยเด็ก จะมีลักษณะที่ไม่เป็นทางการและเป็นการบูรณาการหรือเตรียมความพร้อมเพื่อการแสวงหาความรู้จากแหล่งข้อมูลคือหนังสือ เมื่อเขาเติบโตขึ้นการเตรียมความพร้อมในการสอนอ่าน ควรมุ่งให้เด็กได้รับความเพลิดเพลิน สนใจ พอใจ และอยากที่จะอ่าน

การเลือกหนังสือสำหรับเด็กเล็กควรทำด้วยความระมัดระวังข้อแนะนำต่อไปนี้ เป็นแนวทางสำหรับการเลือกหนังสือสำหรับเด็ก

ศูนย์หนังสือควรมีแสงสว่างเพียงพอ เงียบ และเป็นส่วนตัว ควรอยู่ห่างจากศูนย์ที่มีกิจกรรมที่ต้องเคลื่อนไหวมาก ๆ อาจจัดศูนย์หนังสือไว้ใกล้ ๆ กับศูนย์วิทยาศาสตร์เพื่อที่อาจจะใช้หนังสืออ้างอิงได้ด้วย การตกแต่งบริเวณด้วยต้นพืช อ่างเลี้ยงปลา จะทำให้เด็กรู้สึกเหมือนกับอยู่ที่บ้านและกระตุ้นให้อยากอ่านค้นคว้าต่อไป

ศูนย์เหล่านี้ได้แบ่ง โรงเรียนหรือห้องเรียนออกเป็นส่วน ๆ เพื่อเปิดโอกาสให้นักเรียนได้เลือกกิจกรรมในแต่ละศูนย์และค่อย ๆ เคลื่อนศูนย์ใหม่อย่างมั่นใจและเป็นอิสระตามความจำเป็นของเขาและเปิดโอกาสให้นักเรียนเป็นจำนวนมากมีโอกาสเรียนเป็นกลุ่มเล็ก ๆ หรือรายบุคคลเพื่อที่ครูจะได้มีโอกาสในการสร้างความพร้อม และความสนใจในบทเรียนขึ้นในตัวเด็ก ซึ่งสิ่งเหล่านี้เป็นสิ่งที่ทำได้ยากในการเรียนกลุ่มใหญ่

สิ่งที่ควรคำนึงถึงก็คือ มิใช่จะจัดสภาพแวดล้อมที่สมบูรณ์แต่เพียงอย่างเดียวเท่านั้น ผู้ใหญ่จะต้องเป็นผู้ร่วมมือที่ดี เป็นผู้อำนวยความสะดวกแก่เด็ก และคอยแนะนำเพื่อเป็นแนวทางแก่เด็กการจัดสภาพศูนย์ควรอำนวยความสะดวกในคารนิเทศน์ ซึ่งบางศูนย์อาจต้องหยุดไปในวันนั้นก็อาจจะจัดศูนย์อื่นที่น่าสนใจนั้นมาแทน(การศึกษาก่อนวัยเรียน, นิตยา สุวรรณศรี ; 18,21)

2.12.15 ขนาดพื้นที่

ส่วนส่วนกิจกรรม

1. ควรมีรูปร่างสี่เหลี่ยมพื้นผ้า ขนาด 5x7 เมตร หรือ 7x9 เมตร (ดีที่สุด) เด็ก 2-3 ขวบ ควรมีพื้นที่ในห้องประมาณ 1075 ตารางเมตร ต่อ 1 คน เด็ก 3-4 ขวบประมาณ 2 ตารางเมตร ต่อ 1 คน ทั้งนี้ห้องควรสามารถดัดแปลงเป็นห้องนอนได้ด้วยหากไม่มีห้องนอนแยกต่างหาก
 2. ลักษณะของห้อง ควรโปร่ง มีหน้าต่างมาก มีช่องระบายอากาศเหนือหน้าต่างมีประตู 2 บาน สามารถปิดล็อกได้ เพดานสูงจากพื้น 3-3.50 เมตร มีดวงไฟที่ให้แสงสว่างได้เพียงพอ (หลอดฟลูออเรสเซนต์)
 - ผนังและเพดานห้องควรทาสีสวยงามเย็นตา
 - พื้นห้องควรทำด้วยไม้ขัดแน่นไม่มีร่องหากเป็นพื้นปูนซีเมนต์ ต้องปูเสื่อน้ำมัน
 - มีตู้หรือชั้นเก็บของใช้ส่วนตัวของเด็กแต่ละคน มีชั้นวางอุปกรณ์ของห้อง
 - ภายในห้องควรจัดให้มีมุมต่าง ๆ เช่น มุมบดล็อก มุมบ้าน มุมหนังสือ มุมคลินิก ฯลฯ
 - มีกระดานดำ อยู่ในระดับที่เด็กจะใช้ได้ และมีบอร์ด สำหรับติดผลงานเด็ก
 - ผนังห้องควรใช้ไม้เนื้ออ่อน หรือใช้วัสดุ เนื้อนุ่ม เพื่อป้องกันเสียงสะท้อน
- พื้นที่สำหรับจัดกิจกรรมพัฒนาเด็ก อาจจัดแยกเป็นห้องเฉพาะหรือจัดรวมเป็นห้องเอนกประสงค์ที่ใช้สำหรับจัดกิจกรรมหลาย ๆ อย่างก็ได้ โดยพื้นที่เดียวกันแต่ต่างเวลากัน และอาจปรับเปลี่ยนวัสดุและย้ายเครื่องเขียน ตามความเหมาะสมและข้อจำกัดของพื้นที่ (มาตรฐานชั้นพื้นฐานการจัดการบริการรับเลี้ยงเด็กและพัฒนาการเด็กปฐมวัย (0-6ปี) กรมประชาสงเคราะห์ 2539 หน้า 4)

บริเวณส่วนกิจกรรมและเล่นนี้เป็นที่ซึ่งเด็กใช้เวลามากที่สุดอยู่ในนั้นเหมือนบ้านที่สองของเขาสภาพความอบอุ่นและบรรยากาศต่าง ๆ จึงควรใกล้เคียงความเป็นบ้านมากกว่าเป็นห้อง Lecture การเรียนรู้ของเด็กวัย 3-6 ขวบนี้ ส่วนใหญ่จะเรียนจากเพื่อน ๆ ด้วยการเล่นร่วมกัน ทานขนม ฟังนิทาน ร้องเพลง เต้นรำ ร่วมกันและแน่นอนที่สุด เมื่อเด็ก ๆ จับรวมกลุ่มกันได้ เสียงหัวเราะ ร้องไห้ ตะโกน เคาะสิ่งของ จะต้องเกิดขึ้นมาทันที ระบบ acoustic และวัสดุดูด

เสียงต่าง ๆ จึงควรมานำมาปรับปรุงใช้กับบริเวณนี้ การจัดกลุ่มเด็กเล่น (activity area) อาจทำได้
เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับใช้ภายในเพื่อการศึกษาเท่านั้น มิอนุญาติให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

หลายวิธี เช่นเรียงตามยาว มีทางเดินร่วม (by pass routes) คั่นเป็นแถว ๆ หรือจับกลุ่มรอบทางเดินร่วม มีบริเวณความขนาดใหญ่อยู่กลางวง

เป็นการจัดบริเวณเปิดอิสระสำหรับเด็กเล่นเป็นกลุ่ม โดยไม่มีฝักัั้นระหว่างกลุ่มสะดวกสำหรับครูและพี่เลี้ยงที่จะดูแลใช้ผนังสองด้านเป็นที่เก็บเครื่องเล่นต่าง ๆ อย่างถาวร (permanent storage) สะดวกในการหยิบใช้เล่นแล้วเก็บ พื้นควรปูพรมหรือวัสดุที่นุ่มสบายพร้อมกับดูความเสี่ยงได้ การ planning แบบนี้อาจจะเกิดการรบกวนระหว่างกลุ่ม (conflict) เมื่อแต่ละกลุ่มของ activity center มาซ้อนหรือชนกันบ้างบางขณะที่เล่น ตัวอย่าง Phoebe hearst Preschool Learning Center

เป็นการจัดให้เด็กเล่นอิสระเช่นกันแต่มีตู้เก็บของหรือแผงกั้นเดี่ยว ๆ ซึ่งสามารถเคลื่อนที่ได้ง่ายเพื่อแบ่งกลุ่มเด็กเล่นไม่ให้ซ้อนกัน แบ่งสัดส่วนบ้างตามสมควร ความสูงของวัสดุแบ่งกั้นนี้ประมาณ 0.60 เมตร เหมาะสำหรับกิจกรรมที่เด็กต้องยืนหรือวิ่งเล่นและครูก็สามารถมองเห็นพฤติกรรมสะท้อนเสียงด้วยตู้ตัวอย่างจาก H. Jone Child Study Center และ The Bing Nursery School

เป็นการจัดให้เด็กเล่นเป็นกลุ่มประมาณ 10-12 คน ในซอกมุมที่กำหนดให้ เพื่อเป็นสัดส่วนและสามารถแยกกิจกรรมของเด็กที่ใช้เสียงดังมากออกจากดั่งน้อยได้ผลดี เน้นให้เด็กแต่ละกลุ่มสนใจเฉพาะกลุ่มของตนมากขึ้น อาจเหมาะสำหรับ 5-6 ขวบ ดูตัวอย่างจาก Child Minders School

เป็นแนวเสนอแนะในการออกแบบให้เกิด "Sense of place" บนพื้นอาคาร อาจทำเป็นหลุมกรูพรมไผ่ของเล่นบ้าง หรือชั้นบันไดเป็นอีระดับหนึ่ง เพื่อแยกเนื้อที่กัน อาจใช้รูปเรขาคณิตต่าง ๆ มาประกอบทำเป็นเฟอร์นิเจอร์พิเศษสำหรับเด็กเล็ก ๆ สมมติให้เป็นباب้าง รถบ้าง หรือนั่งอ่านหนังสือก็ได้ เช่นนี้เป็นต้น

ส่วนศิลปะและงานสร้างสรรค์

งานฝีมือเช่นนี้เด็กอาจต้องการเล่นหรือทำคนเดียวเงียบ ๆ ไม่อยากให้เพื่อน ๆ มายุ่ง บางขณะอาจต้องการรวมกลุ่มกันทำ มีการแข่งขันประกวดกันบ้างก็ได้ ดังนั้นการจัดห้องทำงานศิลปะและงานฝีมือเด็กเช่นนี้ ควรจัดโต๊ะหรือขาตั้ง (easel) เขียนภาพในลักษณะทั้งทำงานเดี่ยวและงานกลุ่มมีบริเวณกับอุปกรณ์เครื่องใช้ในางานนี้ พร้อมบริเวณอ่างล้างมือ พื้นควรใช้วัสดุที่ทำความสะอาดง่าย ฝาผนังบางส่วนควรกรุกระเบื้องเคลือบเพื่อง่ายแก่การรักษาความสะอาด บางส่วนที่ต้องการให้เด็กเขียนเล่นได้ก็ควรกรุโพลีเมอร์ ส่วนที่จะติดงานเด็กแสดงควรเป็นชานอ้อยเป็นต้น

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

แสดงจัดที่ทำงานศิลปะของเด็กทั้งเล่นคนเดียวและเล่นเป็นกลุ่มในห้องเดียวกันความสูงของโต๊ะที่เด็กจะนั่งทำงานประมาณ 0.55 เมตร ส่วนโต๊ะที่เด็กจะนั่งทำงานประมาณ 0.45 เมตรถึง 0.50 เมตร ขาตั้ง เขียนภาพอาจใช้แบบ Free Standing หรือติดข้างฝา (Counter กว้าง 0.75 เมตร สูง 0.50 เมตร) เหมาะสำหรับเด็กทำงานคนเดียว ไม่รบกวนกันสายตาไม่ประสานกัน

ส่วนนอนกลางวันของเด็ก

การพักผ่อนเป็นสิ่งหนึ่งที่สำคัญสำหรับเด็กเล็ก ดังนั้นชั่วโมงพักนอนหรือนอนหลับจะต้องจัดให้แก่เด็กคือประมาณ 3 ชั่วโมง ห้องนอนควรเงียบและมีอุปกรณ์ในการนอนอย่างเพียงพอห้องนอนควรสะอาด อากาศถ่ายเทได้สะดวก ที่นอนกลางวันเด็กควรมีบรรยากาศเงียบไม่ถูกรบกวนจากเสียงยวดยานภายนอกมากนักลมพัดผ่านได้ไม่ร้อนอ้าว ถ้าทางโรงเรียนไม่มีสถานที่พอให้เด็กนอนอาจทำความสะดวกบริเวณห้องเรียนแล้วปูที่นอนให้ แต่ครูจะมีภาระในการปูและเก็บที่นอนเพิ่มขึ้น ถ้าโรงเรียนไหนมีบริเวณมากพออาจจัดไว้เป็นที่นอนโดยเฉพาะก็จะดีมาก

ห้องอื่น ๆ

1. ห้องพยาบาล ควรอยู่ใกล้ห้องเรียน มีอากาศถ่ายเทสะดวก ขนาดของห้องกว้างพอที่จะตั้งเตียงพยาบาลได้ 3-5 เตียง มีเวชภัณฑ์ที่จำเป็นพอเพียง

เตียงพยาบาลสำหรับเด็ก 2-3 ขวบ ควรมีความยาว 75x135 ซม.

เตียงพยาบาลสำหรับเด็ก 3-4 ขวบ ควรมีความยาว 80x140 ซม.

หรือจะใช้เท้าของเด็กอนุบาลคือขนาด 85x145 ซม. ก็ได้

2. ห้องน้ำ - ห้องส้วม ควรอยู่ในห้องเดียวกันมีขนาดใหญ่พอ มีฝักบัวสำหรับอาบน้ำเด็ก 3-5 ที่ หรือมีอ่างน้ำทำด้วยซีเมนต์เป็นแนวยาวสูงประมาณ 35 ซม. ก็ได้

จำนวนห้องส้วม ควรเป็นอัตราส่วน 1 ห้องต่อนักเรียน 20 คน ขนาดของโถส้วมต้องให้เหมาะสมกับวัยของเด็ก 2-4 ขวบด้วย

2.13 แนวคิดเกี่ยวกับการจัดสภาพแวดล้อมทางกายภาพ

ลักษณะทางกายภาพ มีผลต่อพฤติกรรมของผู้ใช้สอยตามทฤษฎีจิตวิทยาสภาพแวดล้อม ดังนั้นการออกแบบสภาพแวดล้อมทางกายภาพให้ถูกต้องตามแนวการจัดประสบการณ์ จะช่วยส่งเสริมประสิทธิภาพการพัฒนาการแก่เด็กทั้งร่างกาย สติปัญญา อารมณ์และสังคม เพื่อเป็นพื้นฐานในการพัฒนาการขั้นต่อไป ดังนั้นจึงควรนำข้อมูลแนวการจัดประสบการณ์ และพฤติกรรมเด็กมาพิจารณาอย่างจริงจังในการออกแบบเพื่อให้สภาพแวดล้อมทางกายภาพตอบสนองประโยชน์ใช้สอยได้อย่างสมบูรณ์ที่สุด

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

สมมติฐานที่ต้องใช้ในงานวิจัยตามแนวคิดทฤษฎีนี้คือ การเรียนรู้พฤติกรรมเด็กในแต่ละวัย และกิจกรรมที่เกิดขึ้นในสภาพแวดล้อมทางกายภาพก่อให้เกิดการพัฒนาในทุก ๆ ด้านของเด็ก

การศึกษาลักษณะทางกายภาพให้สอดคล้องกับลักษณะพฤติกรรมนั้น อาจต้องคำนึงถึงตัวแปรต่าง ๆ เช่น

1. สภาพของตัวบุคคล
2. สภาพทางพฤติกรรม
3. สภาพแวดล้อมทางกายภาพ

2.13.1 องค์ประกอบในการจัดสภาพแวดล้อมทางกายภาพ

1. สภาพของตัวบุคคลและสภาพแวดล้อมทางกายภาพนับว่ามีความสัมพันธ์ต่อกันและกัน โดยต่างได้รับอิทธิพลดังนี้

- สรีรวิทยา เป็นขนาดสัดส่วนร่างกายของมนุษย์ จัดเป็นความต้องการพื้นฐานทางด้านชีวภาพ
- บุคลิกภาพ เป็นสิ่งที่มนุษย์มีมาแต่กำเนิด ประกอบการเรียนรู้และแรงจูงใจที่ได้รับจากสภาพโดยรอบ
- สังคม เป็นระเบียบหน้าที่โครงสร้างของสังคม

2. สภาพพฤติกรรม ในตัวบุคคลจะแตกต่างกันออกไป ซึ่งตัวแปรที่นำมาให้พฤติกรรมของบุคคลแตกต่างกันคือ

- ลักษณะต่าง ๆ ของตัวสภาพแวดล้อมทางกายภาพ คุณสมบัติของสภาพแวดล้อมทางกายภาพเป็นตัวกำหนดพฤติกรรมที่ควบคู่กับโอกาสในฐานะเป็นสิ่งเร้า ซึ่งมีผลต่อลักษณะทางพฤติกรรม
- โอกาสของสภาพแวดล้อมทางกายภาพมีผลต่อพฤติกรรมมนุษย์จะส่งเสริมหรือขัดขวางพฤติกรรมนั้น โอกาสจึงเป็นสิ่งเร้าที่ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมได้

ในการศึกษาวิจัยให้ความสำคัญต่อความสัมพันธ์ระหว่างกิจกรรมและสภาพแวดล้อมทางกายภาพที่สอดคล้องเพื่อส่งเสริมพัฒนาการของเด็กโดยเน้นความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมและกิจกรรมของเด็ก เป็นตัวกำหนดและก่อให้เกิดโปรแกรมในการจัดสภาพแวดล้อมทางกายภาพเพื่อสัมพันธ์กับพฤติกรรมของเด็ก

ผู้ให้คำแนะนำในด้านงานวิชาชีพของการออกแบบ(PROFESSIONAL DESIGN RECOMMENDATIONS) บทความตอนล่างนี้ได้ตัดทอนมาจากจดหมาย,การสัมภาษณ์และบทความ ข้อมูลหลากหลายจากคนคอยดูแลเด็ก นักจิตวิทยา, นักออกแบบภายใน นักคิดค้น เป็นต้น

1. การวางแผนพื้นที่ (SPACE PLANNING) เริ่มต้นโดยการกำหนดการแบ่งแยกพื้นที่ สำหรับการรับประทานอาหาร การนอนหลับเก็บของและห้องน้ำ แต่ปัญหาเรื่องงบประมาณจึงทำให้ต้องใช้พื้นที่เดียวกัน สำหรับกิจกรรมต่าง ๆ การแบ่งห้อง พรมต่างชนิดต่างสีกัน พื้นที่ภายใน ต้องคำนึงถึงความแตกต่างการเข้าออกโดยอิสระ สถานที่และกิจกรรมบางอย่างควรให้เด็ก ๆ ง่ายๆ เด็กที่เดินเตาะแตะ (Toddler) สามารถหยิบหนังสือมาดูเมื่อไรก็ได้ที่เขาต้องการ เด็กอายุ 3 ปีสามารถเข้าห้องน้ำเองได้โดยไม่ต้องขออนุญาตหรือมีพี่เลี้ยงคอยดูแล เด็กอายุ 4 ปี สามารถเดินไปดื่มน้ำเองได้

2. สี (Color) ส่วนหนึ่งของหลักสูตรการศึกษาของเด็กเล็ก ๆ คือเรื่องสีเป็นหัวข้อพื้นฐานเช่นเดียวกับการนับและชื่อรูปทรงพื้นฐานสีของสิ่งแวดล้อม

วัสดุต่าง ๆ จำนวนมากที่มีอยู่มักจะทำมาจากพลาสติก โดยทั่วไปมักจะมีสีสดใสของเล่นของเด็ก ซึ่งเป็นเครื่องมือการสอน มีสีสดใสที่ทำให้ไม่น่าเบื่อ เช่น สีแดง สีน้ำเงิน สีเหลือง สภาพแวดล้อมที่ออกแบบอย่างดี ทำให้มีสีสดใสตามความคิดของเด็ก จะแสดงตอบสนองสิ่งที่สดใสที่เคลื่อนไหว

ความคิดที่สับสนทอตันมาว่าเด็ก ๆ ที่ว่องไวและคล่องจะตอบได้กับวัสดุต่าง ๆ ที่มีสีสดใสและเด็กที่เสียบจะตอบได้กับสิ่งแวดล้อมที่มีสีสดใสอ่อนนุ่ม ความจริงแล้วนั้นเป็นสิ่งที่ตรงข้ามกับความคิดเป็นจริงเสมอ เด็ก ๆ ที่คล่องแคล่วว่องไวก็ชอบสิ่งแวดล้อมที่ราบเรียบ ที่ดีที่สุดควรจัดให้มีสีสดใสหลากหลายแล้วแต่กิจกรรม

3. แสง (Lighting) ถ้าเกิดใช้ไฟ (Fluorescent) ทั้งหมด พื้นที่ที่แตกต่างกันควรที่จะแบ่งแยกโดยใช้แสง (Spotlight) ในระดับอ่อน ๆ เพราะระดับแสงไฟที่ต่างกันสามารถสร้างความสะดวกอารมณ์ของเด็กลงได้ เช่น การเล่นิทาน เด็กจะมีสมาธิความตั้งใจและมีอารมณ์ที่คล้อยตามระดับแสงไฟที่สลัว ยังสามารถทำให้เด็กหลับได้ การเปลี่ยนระดับของแสงไฟยังบ่งบอกเด็กว่ากิจกรรมใหม่กำลังจะเริ่มขึ้น และยังเปลี่ยนความสนใจใหม่ให้เด็กอีกด้วย

4. พื้น (Flooring) ความอ่อนนุ่ม ในพื้นที่ที่เด็กสามารถเล่นและพักผ่อนเป็นปัจจัยที่สำคัญเมื่อเลือกพื้นที่ (Vinyl) ที่ทำความสะอาดได้ง่ายแล้วควรเตรียมพรมผืนเล็ก ๆ หรือพรมที่มีสีสดใสหลากหลาย เด็ก ๆ ส่วนมากจะไม่ชอบระดับเสียงสูง พื้นที่สามารถดูดซับเสียงสามารถช่วยได้เยอะในพื้นที่ที่มีกิจกรรมรวมถึงพื้นที่ที่เด็กใช้เล่นของเล่นด้วย

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

5. ผนัง (Wall Treatment) ในช่วงแรกของชีวิตเด็ก ผนังเปรียบเสมือนที่ดูแลความปลอดภัย และยังเป็นสิ่งกระตุ้นต่อการเรียนรู้ของเด็ก เด็กที่เริ่มโตเริ่มจะสนใจกับลวดลาย และ (Texture) ของผนัง ขณะเดียวกันมันก็เป็นสิ่งที่หลีกเลี่ยงไม่ได้ที่จะห้ามไม่ให้พวกเขาจับจองเป็นเจ้าของผนังโดยการวาดภาพ ซึ่งจำเป็นต้องใช้พื้นที่มากพอสำหรับกิจกรรม ผนังจึงต้องสามารถทำความสะอาดและสามารถเปลี่ยนผนังได้

พื้นที่ด้านในไม่ควรจะรกเ้าในการใช้สายตาของเด็ก ๆ ด้วยการใส่แสงสว่างมากเกินไปหรือแม่สีและผนังที่เต็มไปด้วยสีโปสเตอร์ ตัวอักษร, ตัวเลข, หรือภาพไดโนเสาร์ ต่าง ๆ เป็นการกระตุ้นมากเกินไปเป็นการทำให้เด็กท้อมากกว่าสนับสนุนให้เกิดการเรียนรู้เด็ก ๆ จะค้นพบและเรียนรู้ได้ดีในสภาพแวดล้อมที่ราบรื่น (สงบ) เชื่อเชิญ ไม่เปลี่ยนแปลงเป็นประจำ สิ่งที่ดีควรระวังอย่าใช้กระดาษปิดผนัง (Wall Paper) ที่มีลวดลายยุ่ง ๆ เหมือนหลายขวางหลายจุด ๆ เพราะทำให้เด็กมีกการมีนงง ป้ายต่าง ๆ ควรต้องเห็นชัด เข้าใจง่ายสำหรับเด็ก ๆ และควรแขวนที่ระดับความสูงของเด็ก ๆ ที่

6. อุปกรณ์การตกแต่ง (Decorative Elements) งานศิลปะ (Artwork) นาฬิกา โปสเตอร์ และสิ่งอื่น ๆ ที่ติดผนังควรแขวนที่ระดับของเด็กไม่ใช่ระดับของผู้ใหญ่เมื่อแขวนสิ่งต่าง ๆ เหล่านี้อยู่เหนือศีรษะของเด็ก ทำให้รู้สึกว่ห้องนี้เป็นของผู้ใหญ่ไม่ใช่ของเด็ก การเพิ่มกระจกที่ไม่แตก ตั้งไว้ที่ระดับต่ำเป็นสิ่งที่ดีในพื้นที่ของทารก

7. เฟอร์นิเจอร์ (Furniture) ถึงแม้จะมีความปลอดภัยและเป็นพื้นที่ทำความสะอาดได้ง่ายละมีเฟอร์นิเจอร์ในสัดส่วนที่เล็ก สภาพแวดล้อมใน Day care ที่ไม่ควรแตกต่างเลยจากโลกภายนอกเพราะไม่สามารถนั่งบนเก้าอี้เล็ก ๆ ได้ ส่วนใหญ่จะนั่งบนโซฟาอย่างน้อยในช่วงเวลาหรือบางเวลาที่ผู้ดูแลสามารถดูแลเด็ก 2-3 คน ได้ในเวลาเดียวกันที่เด็กสามารถนอนคุดูได้เช่นกัน

8. ห้องอาบน้ำ (Bath Room) สภาพแวดล้อมของ Day Care จากการศึกษาพบว่าควรมีที่ล้างมืออย่างถูกต้องเพราะสามารถช่วยลดการติดเชื้อโรคได้ ถ้าล้างที่สามารถใช้ได้สะดวกและง่ายควรมีไว้ใกล้ห้องน้ำ และส่วนรับประทานอาหาร

REFERENCE : HEALTH CARE DESIGN "FEDERAL DAY CARE" INTERIOR DESIGN (VOLUME 63) : 118-121.

LIDA DERSOOKIAN ผู้นำของ INTERIOR DESIGN อธิบายถึงจุดประสงค์ของศูนย์คือต้อนรับเด็ก ๆ ได้ประมาณ 100 คน ตั้งแต่ทารกถึง 5 ขวบ ที่ผู้ปกครองทำงานกับ SOCIAL SECURITY ADM ขนาดพื้นที่ยาว 129 ฟุต กว้าง 77 ฟุต เดิมทีสำนักงานในชั้นแรกของตึกองค์กรภายในจะมีฝ้าข้างเดียวที่มีหน้าต่าง นอกไปกว่านี้ห้องเรียนและห้องเหมือนกัน ในการออกแบบคือต้องทำทุกอย่างให้ดีที่สุด การกระทำประสบความสำเร็จโดยการทำให้พื้นที่ภายในให้เป็นเหมือนถนน แสงสว่างบางส่วนจะเกิดขึ้นจากการเจาะช่องผนังที่ทำเหมือนด้านหน้าของตึกซึ่งเป็นส่วนประกอบของงานสถาปัตยกรรม อย่างเช่นจั่วและเสาดิน

ภายในห้องเรียนรวมถึงเครื่องเล่นแต่ละระดับบ่งบอกภาพลักษณะที่หลากหลายโดยยกสูงเป็นแท่นสูงจากพื้น 3-5 ฟุต เพื่อให้เด็กได้ร่วมชุมนุมกันข้างใต้หรือข้างบน พื้นที่บนพื้นใช้เป็นที่คลานเล่นสำหรับเด็กเล็ก พื้นคือไม้แข็งหรือนิ่ม โดยเลือกเป็นแผ่นโฟมที่ปิด สำหรับกันกระแทกจากการก้าวพลาด การหล่น อุปกรณ์ที่ยู่อีกอย่างคือ เพลเด็ก ที่สำหรับเปลี่ยนผ้าอ้อมเด็ก ใช้สำหรับกิจกรรมภายใน ความสำเร็จของโครงการนี้คือการได้เป็นที่ยอมรับจากโปรแกรม FEDERAL DESIGN ACHIEVEMENT AWARA 1992

ในประการแรกนั้น เรามักอยู่ใกล้กันได้ แม้ว่ารู้จักกันกล่าวคือเด็กเล็กยังไม่แสดงว่าตนมีพฤติกรรมที่เว้นว่างส่วนบุคคลที่ชัดเจน ในขณะที่ผู้ใหญ่ทำการปกป้องหากมีการลงล่างที่เว้นว่างส่วนบุคคลย่อมหมายความว่า เด็กมีที่เว้นว่างส่วนบุคคลขนาดใหญ่ขึ้นตามอายุ การศึกษาของอาร์ไกลและดีน (Argyle and Deam, 1965) ได้ชี้ให้เห็นว่า เด็กเข้าใกล้คนอื่นและสิ่งของมากกว่าผู้ใหญ่ นั่นคือ เด็กมีที่เว้นว่างส่วนบุคคลขนาดเล็กกว่าผู้ใหญ่ นอกจากนี้ระยะห่างระหว่างเด็กด้วยกันมักมีระยะใกล้กว่าระยะห่างระหว่างเด็กกับผู้ใหญ่

การที่บุคคลรู้ว่าตัวเองมีตัวตน มีความเข้าใจในความหมายต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับตัวเองนั้น เป็นผลมาจากการเรียนรู้ที่จะแยกตัวเอง นั่นคือไม่รู้จักแยกตัวเองจากบุคคลอื่นและจากสภาพแวดล้อมเด็กอ่อน รับรู้ทุกสิ่งทุกอย่างเป็นส่วนต่อเนืองของตัวเองและคิดว่าควบคุมได้ด้วยตัวเองดังจะสังเกตได้จากการที่เด็กทารกพยายามไขว่คว้าดวงจันทร์ เด็กจึงไม่มีขอบเขตเฉพาะตน ไม่รู้ว่าเริ่มต้นที่ใดและจบลงที่เมื่อใด ต่อเมื่อเด็กได้เรียนรู้ในเวลาต่อมาที่จะแยกตัวเองจากผู้อื่นโดยเรียนรู้ในการกระทำต่อกันกับบุคคลอื่น จึงจะนับได้ว่าเป็นบุคคลที่รู้ตัวตน มีเอกลักษณ์ส่วนบุคคลในการกระทำต่อกันกับบุคคลอื่น เด็กเรียนรู้การควบคุมและการกำหนดความสัมพันธ์ต่อกันเด็กเรียนรู้ที่จะแยกพฤติกรรมของตนเองจากพฤติกรรมของบุคคลอื่นเรียนรู้สภาพแวดล้อมที่เป็นส่วนของตัวเอง และสภาพแวดล้อมที่

เป็นส่วนของผู้อื่น นั่นคือ เมื่อเด็กโตขึ้นมีการควบคุมขอบเขตให้มีภาวะเป็นส่วนตัวมากขึ้นตามลำดับ เพื่อให้มีเอกลักษณ์ส่วนบุคคล ส่วนเด็กอ่อนนั้นไม่มีการควบคุมเขต ไม่มีความจำเป็นส่วนตัวยังไม่มี ความรู้สึกต้องการมีเอกลักษณ์ส่วนบุคคลและด้วยเหตุผลดังกล่าวที่ใช้อธิบายได้ถึงการขาดพฤติกรรมที่ เว้นว่างส่วนบุคคลในเด็กเล็ก

1. **ระบบเสียง (Acoustics)** ห้องเรียนสำหรับเด็กเล็กจำเป็นต้องมีระบบป้องกันเสียงด้วย เช่น เสียงจากเครื่องปรับอากาศ เสียงรถ เสียงรถยนต์ตลอดจนเสียงอื่น ๆ ที่จะเข้ามารบกวนในห้อง ขณะเดียวกันต้องมีการป้องกันเสียงสะท้อนภายในห้องด้วย เพราะเด็กเล็ก ๆ มักส่งเสียงดังในขณะที่ ทำกิจกรรมดังนั้นห้องเรียนอาจใช้ผ้าบุฝ้าผนัง หรือใช้อุปกรณ์ประเภท soft ware หรือปูพื้น หรือใช้ กระจกฝ้าบุฝ้าผนังและเพดานเพื่อกันเสียงสะท้อนเพดานห้องควรสร้างให้สูงจากพื้นประมาณ 10-11 ฟุต

2. **พื้นห้อง** พื้นห้องต้องสะอาดและมีวัสดุอุปกรณ์ต่าง ๆ ที่สามารถทำความสะอาดได้ง่าย เด็กจะต้องใช้พื้นที่ห้องเรียนในการทำกิจกรรมมาก ห้องอาหารนั้นอาจดัดแปลงให้เป็นห้องเล่นได้ ดังนั้นโต๊ะเก้าอี้จึงควรทำความสะอาดได้ง่าย สามารถเคลื่อนย้ายได้ตามต้องการและดัดแปลงห้อง สำหรับใช้ทำกิจกรรมต่าง ๆ ได้โต๊ะเก้าอี้ควรสูงพอเหมาะเพื่อสุขภาพอนามัย

3. **ผนังห้อง** ผนังห้องเรียนอาจใช้เป็นที่แสดงผลงานของเด็กที่เด็กทำกิจกรรมใน ห้องเรียนเรียบร้อยแล้ว ประตูหน้าต่างก็เป็นส่วนหนึ่งของผนังที่สามารถจัดประดับและตกแต่งให้สวยงามได้ กระจกที่ใช้สำหรับแสดงผลงานของเด็กนั้นจะต้องจัดวางไว้ในระดับสายตาของเด็กที่สามารถ มองเห็นได้ง่าย ผนังควรใช้ไม้เนื้ออ่อนซึ่งจะช่วยกันเสียงสะท้อนได้และใช้เป็นแผนภูมิก็ได้ นอกจากนี้ ผนังห้องควรทำความสะอาดได้ง่าย ควรเลือกสีที่จะให้แสงสว่างแก่ห้องได้อย่างเหมาะสมการระบาย อากาศแสงสว่าง และน้ำดื่ม

เพื่อให้อากาศถ่ายเทได้ดี จึงต้องเปิดประตูหน้าต่างอยู่เสมอ ห้องเรียนควรมีอุณหภูมิที่เด็กจะอยู่ ได้อย่างสบายคือประมาณ 68-72° F ส่วนสวิตซ์ไฟฟ้า เครื่องปรับอากาศ พัดลม ควรติดไว้ในที่ ปลอดภัย สำหรับปลั๊กไฟฟ้าและเคลื่อนอุปกรณ์ต่าง ๆ เช่นกันควรคำนึงถึงความปลอดภัยของเด็กเป็น สำคัญ

ครูควรดูแลเกี่ยวกับแสงสว่างของห้องเรียน ถ้าให้เด็กทำงานที่ใช้สายตาตามากครูควรจัดแสง สว่างให้เพียงพอ และทำทองเดียวกันหากมุมใดมืดครูต้องคอยปรับแสงสว่างให้เข้าได้อย่างทั่วถึง สำหรับที่มีแสงสว่างจ้าเกินไปก็ควรหาทางลดหรือปรับแสงให้น้อยลง

4. **หน้าต่างและประตู** ประตูหน้าต่างเป็นส่วนประกอบที่สำคัญของห้องเรียน หน้าต่าง ควรอยู่ในระดับต่ำพอที่เด็กจะสามารถมองออกไปข้างนอกและให้ขนาดกว้างขวางพอเหมาะที่แสง

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

สว่างจะเข้าห้องได้อย่างทั่วถึง หน้าต่างควรมีม่าน สำหรับกรองแสงจ้าเกินไป ลูกปิดประตูควรรออยู่ระดับสูงพอที่เด็กจะเอื้อมมือถึงเพื่อเปิดประตูได้ ประตูควรรอยู่ในทิศทางที่เด็กจะออกไปสนามเล่นได้สะดวก

2.13.2 ความหนาแน่นและขนาดของพื้นที่ใช้สอย

การลดความหนาแน่นของพื้นที่ใช้สอยลงโดยให้มีพื้นที่ใช้สอยโดยเฉลี่ยต่อคนอย่างเพียงพอกับกิจกรรม เป็นวิธีหนึ่งที่จะช่วยให้บุคคลสามารถควบคุมขอบเขตระหว่างบุคคลได้ง่ายขึ้นมีภาวะเป็นส่วนตัวเพิ่มขึ้นได้ เพราะเป็นการลดการกระทำต่อกันที่ไม่จำเป็นต่อกิจกรรมในหน้าที่ลงโดยตรง นอกจากนี้การลดขนาดของพื้นที่ใช้สอยรวมลงโดยแยกเป็นส่วนใช้สอยย่อย ๆ มากขึ้น ก็เป็นอีกวิธีหนึ่งที่เป็นการใช้กลไกทางสภาพแวดล้อมกายภาพในการก่อให้เกิดภาวะเป็นส่วนตัว

ความหนาแน่นของผู้ใช้สอย เป็นองค์ประกอบหนึ่งของสภาพแวดล้อมที่มีผลกระทบต่อพฤติกรรมของมนุษย์ เป็นต้นว่า พฤติกรรมของเด็กในสนามเด็กเล่น ปรากฏว่าพฤติกรรมก้าวร้าว (AGGRESSIVE BEHAVIOR) จะได้รับผลกระทบจากความหนาแน่นของเด็กในสนามเด็กเล่นด้วยกัน กล่าวคือ ความขัดแย้งจะเกิดขึ้นน้อยเมื่อมีจำนวนเด็กเล่นมากขึ้น ซึ่งทำให้มีเนื้อที่สำหรับเล่นลดลง (RUDOLF H. MOOS, 1976 : 48)

อย่างไรก็ตาม ความหนาแน่นของผู้ใช้สอยซึ่งทำให้ขอบเขตที่เป็นส่วนบุคคลในเนื้อที่ใช้สอยลดลง อาจมีผลกระทบต่อพฤติกรรมในทางที่ดี เป็นต้นว่าทำให้ผู้ใช้สอยมีความรู้สึกตื่นตัว ระวัง และเป็นมิตรมากขึ้น (LILA SHOSHIKES, 1976 : 15)

อาจกล่าวโดยสรุปว่า ในการออกแบบสภาพแวดล้อมกายภาพให้เกิดภาวะเป็นส่วนตัวนั้นได้เสนอแนวทางหลักประการสำคัญคือ การจัดสภาพแวดล้อมกายภาพที่ช่วยให้บุคคลสามารถปรับการเปิดหรือปิดตัวเองมากหรือน้อยจากการเข้าถึงบุคคลอื่นได้ตามที่ต้องการ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ในสภาพแวดล้อมกายภาพที่สนองความต้องการดังกล่าวเช่น การหลีกเลี่ยงการจัดแปลนแบบเปิดตลอด การหลีกเลี่ยงกิจกรรมที่ต้องการภาวะเป็นส่วนตัวมากไว้ในพื้นที่ใช้สอยแบบอเนกประสงค์ การลดความหนาแน่นของพื้นที่ใช้สอยรวมโดยแยกเป็นส่วนย่อย ๆ การหลีกเลี่ยงการจัดพื้นที่โล่ง ๆ โดยไม่มีใครเป็นเจ้าของหรือไม่อาจอ้าง "สิทธิ" เป็นเจ้าของได้ และที่สำคัญคือการแยกอาณาบริเวณให้ชัดเจนโดยเฉพาะอย่างยิ่งระหว่างอาณาบริเวณส่วนตัวกับอาณาบริเวณสาธารณะ เมื่อเลยจากนี้ก็จะเข้าเกณฑ์การศึกษาภาคบังคับ (เมื่อเด็กอายุ 7 ปี) ซึ่งการจัดสถานรับเลี้ยงเด็กก็ได้ใช้เกณฑ์ดังกล่าวเป็นการแบ่งระดับการเลี้ยงดูออกเป็น 3 ระดับด้วยคือ

1. สถานรับเด็กอ่อน

2. สถานรับเลี้ยงเด็ก หรือศูนย์เด็กเล็กที่จัดแบบชั้นเด็กเล็ก

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนลิขสิทธิ์ของกรมส่งเสริมการค้าระหว่างประเทศ กระทรวงพาณิชย์ อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

3. สถานรับเลี้ยงเด็ก หรือศูนย์ที่จัดแบบชั้นอนุบาล

จากการศึกษาที่ได้มีมาก่อนหน้านี้ได้กล่าวถึงแนวทางการจัดตั้งสถานรับเลี้ยงเด็ก ตามความต้องการของพ่อแม่ผู้ปกครอง ผู้ประกอบการตลอดจนผู้ที่เกี่ยวข้องเพื่อให้ได้ถึงลักษณะสถานรับเลี้ยงเด็กที่เหมาะสมนั้น นับได้ว่าเป็นสิ่งที่สำคัญยิ่งจะทำให้เด็ก ๆ ที่ใช้บริการได้รับการเลี้ยงดูอย่างถูกต้องพร้อมกับมีการพัฒนาการที่เหมาะสมกับวัย อัตราค่าเลี้ยงดูที่ไม่แพงจนเกินไป ซึ่งสามารถตรวจสอบเบื้องต้นได้ดังนี้

2.13.3 สภาพที่ตั้งของสถานรับเลี้ยงเด็ก

1. การคมนาคมสะดวก ผู้ปกครองควรเลือกสถานรับเลี้ยงเด็กที่สะดวกในการเดินทางให้รับส่งมากที่สุด ใกล้บ้านมากที่สุด เด็กจะได้ไม่เหนื่อยในการเดินทาง อีกทางเลือกหนึ่งคือ เลือกสถานรับเลี้ยงเด็กที่อยู่ใกล้กับที่ทำงานของผู้ปกครองมากที่สุดหรือจัดให้มีสถานรับเลี้ยงเด็กขึ้นในสถานที่ประกอบการที่ผู้ปกครองทำงานอยู่ก็จะเป็นผลดีมาก ๆ เพราะพ่อแม่ของเด็กสามารถที่จะเข้าไปดูแลในเวลาพักได้และเป็นผลดีต่อพัฒนาการของเด็ก ในส่วนของผู้ประกอบการสถานรับเลี้ยงเด็กก็มักจะเลือกทำเลที่เป็นย่านชุมชนที่มีครอบครัวอยู่มาก ๆ เพื่อผลประโยชน์ที่จะได้รับด้วย
2. สภาพแวดล้อมใกล้เคียงควรเป็นที่ห่างไกลจากมลพิษ ทั้งทางด้านเสียง กลิ่น การสั่นสะเทือน น้ำไม่ขัง ไม่อยู่ใกล้ฉาปนสถาน ไม่มีสัตว์พาหะนำเชื้อโรค เป็นเขตที่ไม่มีความแออัดจนเกินไป มีระบบสาธารณสุขปลอดภัยดี
3. อยู่ใกล้แหล่งทางการแพทย์และสาธารณสุข สถานรับเลี้ยงเด็กจะต้องมีแพทย์หรือพยาบาลมาดูแลเป็นประจำ ถ้าหากอยู่ใกล้โรงพยาบาล คลินิก หรือ หน่วยพยาบาลต่าง ๆ ได้ก็จะสะดวกมากขึ้นในการพาเด็กไปพบแพทย์เมื่อยามเด็กป่วยรุนแรง ถ้าเด็กมีอาการผิดปกติเล็กน้อยพี่เลี้ยงสามารถดูแลหรือปฐมพยาบาลเองได้

2.13.4 รูปแบบอาคารสถานที่

ลักษณะตัวอาคารสถานที่ของสถานรับเลี้ยงเด็กบางแห่งก็จัดสร้างเป็นอาคารใหม่โดยเฉพาะบางแห่งก็ปรับปรุงอาคารที่มีอยู่เป็นที่ประกอบการ การจัดตั้งจะมีปัจจัยสำคัญ 3 ประการด้วยกันคือ เงินทุน ที่ดิน ตัวอาคาร หากเงินทุนมาก มีที่ดินพร้อมสามารถสร้างอาคารขึ้นมาโดยเฉพาะได้ หากเงินทุนน้อยก็ต้องอาศัยพื้นที่ว่างของอาคารที่มีอยู่แล้วมาดัดแปลงใช้

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

2.13.5 การจัดสถานที่ภายในสถานรับเลี้ยงเด็ก

จะจัดห้องต่าง ๆ ที่สำคัญตามกิจกรรมของเด็กโดยแบ่งเป็น

1. ห้องเรียน และเล่น หมายถึงห้องเลี้ยง ซึ่งสถานรับเลี้ยงเด็กมีข้อบังคับไว้ว่าจะต้องไม่สอน-เรียนให้แก่เด็ก

2. ห้องเตรียมอาหารและนม
3. ห้องน้ำ, ส้วม
4. บริเวณกิจกรรมการเล่น
5. ห้องเด็กป่วย
6. ห้องรับแขก, ทำงาน
7. ห้องรับเด็ก สำหรับทำความสะอาดเด็กก่อนเข้าอยู่ร่วมกับผู้อื่น

2.13.6 การจัดอุปกรณ์

เป็นการจัดอุปกรณ์สนองกิจกรรมของแต่ละห้อง มีจำนวนเพียงพอมีขนาดที่เหมาะสมกับผู้ใช้ และมีบรรยากาศที่ดี เพื่อสร้างความประทับใจให้กับผู้ใช้บริการ โดยครรณิการ์ ยูประพัฒน์ ได้กล่าวถึงอุปกรณ์ที่ใช้ในการเลี้ยงเด็กอ่อนดังนี้

1. อุปกรณ์สำหรับห้องเลี้ยงเด็กได้แก่ เตียงเด็ก ที่นอนพร้อมหมอน ผ้าปู ผ้าอ้อม ผ้าคลุมตัวเด็ก แป้งสาลี และภาชนะที่ใช้สำหรับชำระเมื่อเด็กปัสสาวะ อุจจาระ
 2. อุปกรณ์สำหรับห้องเตรียมอาหารและนม ได้แก่ ตู้สำหรับเก็บนมและอาหารเสริมถึงใส่ขวดนมที่ใช้แล้ว กาน้ำร้อน เครื่องอุ่นนม น้ำยาฆ่าเช็ดนม แปรงล้างขวดนม อ่างล้างมือ
 3. อุปกรณ์สำหรับอาบน้ำ ได้แก่ ถังเก็บผ้าอ้อม อ่างอาบน้ำเด็ก เครื่องทำน้ำอุ่น ผ้าอ้อม สบู่ แป้ง ที่วัดน้ำหนักและส่วนสูง
 4. อุปกรณ์สำหรับบริเวณกิจกรรมการเล่น ได้แก่ เครื่องเล่นตามพัฒนาการ
 5. อุปกรณ์สำหรับห้องเด็กป่วย ได้แก่ เตียงเด็ก ที่นอน หมอนผ้าปู ผ้าอ้อม ผ้าคลุมตัวเด็ก สาลี
 6. อุปกรณ์สำหรับห้องรับแขก, ทำงาน ได้แก่ โต๊ะ เก้าอี้ และชั้นเก็บเอกสาร
 7. อุปกรณ์สำหรับห้องรับเด็ก ได้แก่ ตู้ใส่เสื้อผ้าหอบเชื้อ สบู่ แป้ง ผ้าอ้อม
- การจัดอุปกรณ์สำหรับการเลี้ยงดูเด็กอายุ 2 – 4 ปี ศรีทัตทิมา พาณิชพันธ์ ได้กล่าวถึงนอกจากนี้คือ

1. อุปกรณ์สำหรับห้องนอนเด็ก ได้แก่ ที่ปูที่นอน หมอน ผ้าห่มหรือผ้าคลุมตัว

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

2. อุปกรณ์สำหรับห้องเรียนหรือห้องกิจกรรม (อาจเป็นห้องนอนด้วย) ได้แก่ ตู้หรือชั้นเก็บของใช้ส่วนตัวเด็ก มุมอุปกรณ์สื่อพัฒนาเด็ก โต๊ะเก้าอี้

- เด็กอายุ 2-3 ปี จะใช้โต๊ะกว้าง 0.30 ม x ยาว 0.42 ม. X สูง 0.33 ม. เก้าอี้สูง 0.20 ม.

- เด็กอายุ 3-4 ปี จะใช้โต๊ะกว้าง 0.35 ม. x ยาว 0.48 ม. X สูง 0.38 ม. เก้าอี้สูง 0.23 ม.

3. อุปกรณ์สำหรับห้องครัวหรือห้องเตรียมอาหาร ได้แก่ เครื่องมือและภาชนะต่าง ๆ

4. อุปกรณ์สำหรับรับประทานอาหาร อาจใช้โต๊ะร่วมกับห้องเรียนได้

5. อุปกรณ์สำหรับห้องส้วม ห้องน้ำ ได้แก่ โถส้วมที่เหมาะสมกับวัย จำนวนส้วม 1 ห้อง / เด็ก 20 คน ที่ล้างมือ กระจกเงา ผักบัวอาบน้ำ 3-5 ที่ อ่างน้ำก่อก่อเป็นแนวยาว สูง 0.35 ม. แป้ง สบู่ ผ้าเช็ดตัว เครื่องชั่งน้ำหนัก

6. อุปกรณ์สำหรับห้องเด็กป่วย ได้แก่ ตู้ยา ส้วม ผ้าห่มเด็ก

- เตียงพยาบาลสำหรับเด็กอายุ 2-3 ปี ขนาด 0.75x1.35 ม.

- เตียงพยาบาลสำหรับเด็กอายุ 3-4 ปี ขนาด 0.80x1.40 ม. หรือ 0.85x1.45 ม.

2.14 เกณฑ์และมาตรฐานสำหรับสถานรับเลี้ยงเด็ก

การจัดสถานที่สำหรับเลี้ยงเป็นเรื่องที่ต้องพิจารณาอย่างรอบคอบ ไม่ว่าจะเป็นการสร้างอาคารใหม่ขึ้นมาหรือปรับปรุงอาคารเดิม ผู้ใช้อาคารไม่ว่าจะเป็นผู้ใหญ่และเด็กจะต้องสามารถอาศัยอยู่อย่างสะดวกสบาย อย่างน้อยต้องได้รับการตอบสนองขั้นพื้นฐาน เด็กต้องมีที่อยู่อาศัยที่ถูกสุขลักษณะ กองส่งเคราะห์เด็กและบุคคลวัยรุ่น กรมประชาสงเคราะห์ได้กำหนดความเหมาะสมของสถานรับเลี้ยงเด็กไว้ว่า สถานที่รับเลี้ยงเด็กซึ่งอายุไม่เกิน 7 ปีบริบูรณ์ และมีจำนวนเกิน 5 คน ซึ่งไม่เกี่ยวข้องเป็นญาติกับผู้เลี้ยงแต่ไม่รวมถึงสถานพยาบาลหรือโรงเรียนอนุบาล ผู้ใดหรือหน่วยงานใดที่จะทำการจัดตั้งสถานรับเลี้ยงเด็กจะต้องคำนึงถึงปัจจัยดังนี้

1. **มีป้ายชัดเจน** สถานรับเลี้ยงเด็กจะต้องมีป้ายบอกสถานที่ชื่อ ภาษาไทย มองเห็นได้ชัดเจนจากระยะพอสมควร ถ้าใช้ชื่อเป็นภาษาต่างประเทศให้เขียนเป็นภาษาไทย

2. **มีทางออกชัดเจน** พร้อมมีช่องทางเคลื่อนย้ายเด็กหากเกิดอุบัติเหตุ

3. **การจัดห้องต่าง ๆ** ประกอบด้วยห้องดังนี้

- ห้องนอนเด็กหรือห้องเลี้ยงที่มีอายุต่ำกว่า 2 ปี

- ห้องนอนเด็กหรือห้องเลี้ยงที่มีอายุ 2 - 4 ปี

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวน **ห้องเด็กป่วย บริการการแพทย์** ศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

- ห้องพักที่เลี้ยง สำหรับที่เลี้ยงเปลี่ยนเสื้อผ้า, รองเท้าก่อนปฏิบัติงาน
- ส่วนซักล้าง เด็ก ๆ จะต้องมีผ้าอ้อม, เสื้อผ้าสะอาด ผงซักฟอก น้ำยาทำความสะอาดต่าง ๆ จะต้องห่างจากเด็ก
- ห้องครัว หรือเตรียมอาหารและขนนม
- ห้องน้ำ – ล้าง
- พื้นที่เด็กเล่นนอกห้อง

4. การใช้พื้นที่

ข้อกำหนดในกฎกระทรวงฉบับที่ 2 (พ.ศ. 2515) และการศึกษาของ Sara Hammond Leeper ได้กล่าวถึงการใช้พื้นที่สำหรับการเลี้ยงเด็กดังนี้

- ห้องเลี้ยงเด็กที่มีอายุต่ำกว่า 2 ปี ต้องมีพื้นที่ไม่ต่ำกว่า 1.65 ตร.ม. / เด็ก 1 คน (ประมาณ 1.40x1.40 ม. หรือ 1.28 x 1.28 ม.) และมีปริมาตรห้อง 4.94 ลบ.ม. / เด็ก 1 คน (ประมาณ 1x1.65ม. x สูง 3.00ม.)
- ห้องเลี้ยงเด็กที่มีอายุ 2-4 ปี ต้องมีพื้นที่ไม่ต่ำกว่า 1.94ตรม. / เด็ก 1 คน (ประมาณ 1.40x 1.40ม.) และมีปริมาตรห้อง 5.94ลบ.ม. / เด็ก 1 คน (ประมาณ 1.40x1.40ม. x สูง 3.00ม.)
- ห้องน้ำห้องล้าง กลุ่มเด็กที่มีอายุตั้งแต่ 2-7 ปี ต้องมีที่ถ่ายอุจจาระอย่างน้อย 1 ที่ / เด็ก 10-20 คน และอ่างล้างมือ 1 ที่ / เด็ก 10 – 20 คน

จากการศึกษาขององค์การยูเนสโก ได้กล่าวถึงพื้นที่ที่เกี่ยวข้องกับการเลี้ยงเด็กไว้ดังนี้

- ห้องพักเด็กป่วย จะใช้พื้นที่ 3.5 ตร.ม. / เด็ก 1 คน (สำหรับห้องที่มีเด็กป่วย 2-3คน) 2.5 ตร.ม./ เด็ก 1 คน(สำหรับห้องที่มีเด็กป่วย 4-5 คน)

- ห้องครัว, เตรียมอาหาร จะใช้พื้นที่ดังนี้

สถานรับเลี้ยงเด็กที่มีจำนวน	20 คน	จะใช้พื้นที่	10 ตร.ม.
สถานรับเลี้ยงเด็กที่มีจำนวน	60 คน	จะใช้พื้นที่	30 ตร.ม.
สถานรับเลี้ยงเด็กที่มีจำนวน	120 คน	จะใช้พื้นที่	60 ตร.ม.
สถานรับเลี้ยงเด็กที่มีจำนวน	240 คน	จะใช้พื้นที่	110 ตร.ม.

- พื้นที่บริเวณซักล้าง จะใช้พื้นที่เทียบกับจำนวนเด็ก คือ 0.25 ตร.ม. / เด็ก 1 คน
- พื้นที่เด็กเล่นนอกห้องเลี้ยงจะใช้พื้นที่ 2 ตร.ม. / เด็ก 1 คน
- พื้นที่สำหรับที่เก็บของใช้ต่าง ๆ จะใช้พื้นที่เทียบกับจำนวนเด็ก ดังนี้

บริเวณธุรการ ใช้พื้นที่เก็บอุปกรณ์ของใช้ประมาณ 0.05 ตร.ม. / เด็ก 1 คน

บริเวณห้องเลี้ยงเด็ก ใช้พื้นที่เก็บอุปกรณ์ของใช้ประมาณ 0.36 ตร.ม. / เด็ก 1

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

บริเวณห้องเก็บของทั่วไป ใช้พื้นที่เก็บอุปกรณ์ของใช้ประมาณ 0.05 ตร.ม. / เด็ก 1 คน

5. การให้แสงสว่าง

ให้ห้องเลี้ยงเด็กและห้องทำงานอื่น ๆ ต้องมีแสงสว่างตามธรรมชาติสว่างในระดับพอที่จะอ่านหนังสือได้โดยไม่ต้องเปิดไฟ และเด็กที่อยู่ในที่มืด ๆ ตลอดเวลาอาจจะเกิดความผิดปกติทางระบบประสาทตาได้ สำหรับความสว่างของแสงในห้องเลี้ยงควรวัดอยู่ระหว่าง 106-220ลักซ์ หากห้องสว่างเกินไปควรใช้ม่านหรือมู่ลี่ปรับแสงช่วยให้เด็กหลับง่ายขึ้น

เด็ก ๆ ควรได้รับแสงแดดอ่อน ๆ ตอนเช้า 6.00 – 7.00 น. โดยประมาณ แสงแดดจะช่วยให้กระดูกเด็กแข็งแรง พันธุกรรมมีภูมิคุ้มกันโรค ซึ่งปกติแสงแดดตอนเช้าสามารถส่องลอดหน้าต่างต่างเข้ามาในห้องได้อยู่แล้ว

นอกจากนี้ห้องเลี้ยงเด็กและห้องอื่น ๆ จะต้องมิใช่ช่องแสงและสามารถเปิดระบายอากาศได้ เป็นพื้นที่ร้อยละ 20 ของพื้นที่ห้อง

6. อุณหภูมิ

ห้องเลี้ยงเด็ก, ห้องนอนและห้องอื่น ๆ ควรจะมีอุณหภูมิประมาณ 22 – 27° C มีความชื้น 70% - 100% อากาศต้องถ่ายเทได้ดี ไม่มีมลพิษ(สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมและประสานงานเยาวชนแห่งชาติ, 2533: 17)

7. ข้อควรระวังต่าง ๆ ได้แก่

- วัสดุผิวต้องไม่ลื่น
- เฟอร์นิเจอร์มีนคมพอที่จะไม่ลิ่มทับเด็กได้
- ต้องมีที่เก็บผงซักฟอก สารพิษ ที่พื้นมือเด็ก
- หน้าต่างอาจปรับให้ขอบล่างต่ำลงให้เด็กมองเห็นภายนอกได้

8. การป้องกันการเกิดอุบัติเหตุไฟไหม้

สถานรับเลี้ยงเด็กควรมีแผนและการเตรียมการที่ดีที่จะป้องกันหรือแก้ไขเหตุการณ์เฉพาะหน้าได้ สามารถเคลื่อนย้ายเด็กได้ทันเวลา ซึ่ง Richard C. Endsley และ Marilyn R. Bradbard ได้กำหนดมาตรการไว้ดังนี้

- มีทางหนีไฟชัดเจน หรือเส้นทางเคลื่อนย้ายเด็กฉุกเฉิน ประตูต้องเปิดออกได้ง่าย หากเกิดไฟไหม้

- มีผังบอกตำแหน่ง เส้นทางเคลื่อนย้าย ติดอยู่ทุกห้อง
- ไฟฉุกเฉิน และสัญญาณเตือน

- มีถังอุปกรณ์ดับเพลิงเพียงพอ และอยู่ในสภาพใช้ได้

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษานี้เท่านั้น เมื่ออนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

- ปลั๊กไฟต้องมีฝาครอบปิด หรืออยู่สูงพ้นมือเด็ก
- อุปกรณ์เครื่องใช้ไฟฟ้าต้องอยู่ในสภาพดีปลอดภัย
- ในห้องต้องมีช่องระบายอากาศได้ ไม่สกปรก ไม่มีฝุ่นจับ
- พัดลมดูดอากาศต้องไม่มีคราบสกปรกหรือน้ำมันเกาะ
- ควรหลีกเลี่ยงการใช้วัสดุที่ติดไฟง่ายและเกิดควันพิษ เช่น พรม ขยะเศษผ้า

เชื้อเพลิงต่าง ๆ

- อุปกรณ์ที่เกี่ยวข้องต้องบำรุงรักษา และทุกคนต้องใช้เป็น

9. การจัดบุคลากร

พี่เลี้ยงเด็กสถานรับเลี้ยงเด็กตามข้อกำหนดของกรมประชาสงเคราะห์ต้องมีอายุ ไม่น้อยกว่า 15 ปีบริบูรณ์ มีสุขภาพแข็งแรงทั้งร่างกายและจิตใจ มีวุฒิการศึกษาภาคบังคับเป็นอย่างน้อย ผ่านการฝึกอบรมตามหลักสูตรตามหลักสูตรพี่เลี้ยงเด็ก อัตราส่วนพี่เลี้ยงเด็ก / จำนวนเด็กเป็นดังนี้

- เด็กอายุแรกเกิด – 2 ปี พี่เลี้ยงเด็ก 1 คน / เด็กไม่เกิน 3 คน
- เด็กอายุ 2 ปี – 3 ปี พี่เลี้ยงเด็ก 1 คน / เด็กไม่เกิน 8 คน
- เด็กอายุ 3 ปี – 4 ปี พี่เลี้ยงเด็ก 1 คน / เด็กไม่เกิน 12 คน

การเลี้ยงดูเด็กแรกเกิด – 2 ปี ต้องจัดให้มีแพทย์หรือพยาบาลอย่างน้อย 1 คนดูแลเป็นประจำ

2.15 แนวความคิดในการออกแบบสถานรับเลี้ยงเด็ก

สถานรับเลี้ยงเด็กเปรียบเสมือนบ้านหลังที่สองของเด็ก ที่เด็กจะได้รับการเลี้ยงดูอบรม จากบุคคลอื่นที่มีใจพ่อแม่ พี่เลี้ยงจะต้องคอยเอาใจใส่สอดส่องดูแลพร้อมกับช่วยส่งเสริมให้เด็กได้ มีการพัฒนาที่ดี ซึ่งโดยปกติชีวิตมนุษย์จะได้รับอิทธิพลมาจากพันธุกรรม ซึ่งให้วัตถุดิบแก่ชีวิต พร้อมกับสภาพแวดล้อมจะเห็นเครื่องช่วยดัดแปลงปรุงแต่งชีวิตอีกทีหนึ่ง ความแตกต่างกันไปบ้าง แต่ส่วนใหญ่ก็คล้ายคลึงกันแนวความคิดของเฟรเบล (Froebel) กับมอนเตสซอรี (Montessori) จะคล้ายคลึงกันมากโดยจะเน้นในการจัดสิ่งแวดล้อมให้เป็นธรรมชาติที่สุด เฟรเบลเน้นเรื่องให้ เด็กแสดงออกโดยกิจกรรมมอนเตสซอรีเน้นให้เด็กได้รับประสบการณ์ทางสิ่งแวดล้อมด้วยตัวเอง และสมัครใจโดยครูหรือพี่เลี้ยงเป็นผู้ช่วยเหลือ ซึ่งสอดคล้องกับความเห็นของ จอห์น ดิวอี้ (John Dewey)

ที่เห็นว่าเด็กควรได้รับประสบการณ์จริงในธรรมชาติมากกว่าที่จะได้รับตำราที่เตรียมไว้ให้ ส่วนรุษ

ไซ (Rousseau) และเปสต์ตาลอซี (Pestalozzi) ก็เน้นการเรียนรู้จากธรรมชาติเช่นกัน

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนลิขสิทธิ์ไว้ใช้ในเพื่อการศึกษานี้เท่านั้น มิใช่เพื่อเผยแพร่ให้ผู้อื่นใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

พัชรี สนวนแก้ว (2536 : 102) ได้กล่าวไว้ว่า ประสบการณ์กับสภาพแวดล้อมเป็นคำที่แยกจากกันไม่ได้มรสถานการณ์การเรียนรู้ เพราะสิ่งมีชีวิตใด ๆ จะเกิดการเรียนรู้ได้ก็โดยผ่านทางประสบการณ์ ซึ่งจะเกิดขึ้นเมื่อมีสถานการณ์หรือสิ่งเร้าชักนำให้บุคคลเกิดการตอบสนอง ซึ่งสถานการณ์หรือสิ่งเร้านี้รวมเรียกว่า "สภาพแวดล้อม" โดยแบ่งเป็น

- สภาพแวดล้อมทางจิตภาพ อันได้แก่ ลักษณะท่าทาง คำพูด สถานการณ์ที่มีอิทธิพลต่อความรู้สึกนึกคิด

-สภาพแวดล้อมกายภาพ อันได้แก่ สถานที่ สิ่งของ วัตถุ สี รูปร่าง ฯลฯ

ดังนั้นการจัดสภาพแวดล้อมในสถานรับเลี้ยงเด็กนอกจากจะให้ความสำคัญในด้านสภาพแวดล้อมจิตภาพแล้วจะต้องให้ความสำคัญในด้านสภาพแวดล้อมกายภาพอันเป็นเงื่อนไขที่จะสามารถนำไปสู่การออกแบบสภาพแวดล้อมภายในสำหรับสถานรับเลี้ยงเด็กที่เหมาะสม โดยพิจารณาให้เหมาะสมกับพัฒนาการของเด็กในส่วนที่ใช้เลี้ยงตามกลุ่มมา ธรรมชาติองอ้างไว้ดังนี้

การกำหนดขนาด (Dimension) สำหรับเด็ก การออกแบบจัดสภาพแวดล้อมภายในสำหรับสถานรับเลี้ยงเด็กจะต้องคำนึงถึงขนาดสัดส่วนของเด็ก ชอบเขตความสามารถของเด็กเช่นของเฟอร์นิเจอร์ อุปกรณ์ที่เป็นอันตรายต้องอยู่พ้นรัศมีเด็ก ความสูง ความกว้างของห้องเรียนแตกต่างกันไปตามความสำคัญของเนื้อที่ ที่ได้เป็นเนื้อที่ชอบเขตของเด็กสามารถใช้เพดานสูงเพียง 2.10 ม. ก็ได้ ถ้าพื้นเลี้ยงอยู่ด้วยก็ใช้ความสูงเพดานสำหรับผู้ใหญ่คือ 3.00 – 3.30 ม. ส่วนขนาดบันไดก็ใช้ขนาดปกติ แต่จำนวนขั้นอาจจะลดลงเพื่อเด็กจะได้ไม่เหนื่อย

รั้วและแนวป้องกัน ควรมีลักษณะโปร่ง, ต้อนรับ, ให้ความประทับใจแก่ผู้ใช้และผู้ผ่านไปมา คนภายนอกควรได้เห็นกิจกรรมภายในบ้าง และมีส่วนช่วยในการป้องกันภัยอันตรายแก่เด็ก ในขณะที่เดียวกันเด็กก็เรียนรู้ดูภายนอกได้บ้าง ซึ่งลักษณะดังกล่าวต้องคำนึงถึงความปลอดภัยและการรบกวนจากภายนอก หากมีช่องเปิดของห้องที่ขนานกับทางเดิน ระยะเวลาที่คนภายนอกมองเห็นกิจกรรมภายในโดยไม่ทำลายสมาธิของเด็กจะอยู่ระหว่าง 3.00-6.00ม.

บริการรับส่งเด็ก จากรั้วควรออกแบบให้มองเห็นลานเด็กเล่น ซึ่งจะจูงใจเด็กและหันเหความสนใจ มีทางนำเข้าสู่ภายใน บริเวณนี้ควรมีที่นั่งพักของพ่อแม่ขณะรับ-ส่ง และมองเห็นลูกและเด็ก ๆ เล่นอยู่ที่ลาน หรืออาจจะเป็นโถงกลาง (Lobby) โปร่งๆ

ส่วนสำนักงาน หรือส่วนธุรการ จัดได้ว่าเป็นส่วนต้อนรับของสถานรับเลี้ยงเด็ก ควรจะอยู่ด้านหน้าอาคาร หรือด้านอื่นๆ หรือชั้นถัดไปที่เห็นทางเข้าและสามารถมองเห็นกิจกรรมภายในได้แต่ไม่รบกวนสมาธิของเด็กๆ เจ้าหน้าที่สามารถต้อนรับแขกได้ขณะเดียวกันก็เห็นกิจกรรมทั้งในห้องเลี้ยงและลานเด็กเล่นได้

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

บรรยากาศห้องเลี้ยง เป็นที่ที่เด็กจะใช้เวลามากที่สุดอยู่ในห้องนี้ บรรยากาศควรที่จะคล้ายคลึงกับบ้านมากกว่าจะเป็นห้องบรรยาย (Lecture) เด็กๆ จะใช้ชีวิตร่วมกัน เล่น ร้องเพลง ห้องนี้อาจจัดกลุ่มในการเล่น เป็นมุมเป็นซอกโดยใช้เฟอร์นิเจอร์ช่วยแบ่ง เพื่อให้เด็กสนใจเฉพาะกลุ่มของตนหรืออาจจะเปิดอิสระเล่นรวมอยู่กลางห้อง ห้องนี้อาจกรุวูดักกันเสียงสะท้อนที่ผนังด้วย

ห้องนอน เด็กที่มีอายุต่ำกว่า 4 ปี มักนอนกลางวัน หากสถานรับเลี้ยงเด็กแห่งใดไม่มีพื้นที่เพียงพอก็สามารถใช้ห้องเรียนเป็นที่นอนได้ แต่ต้องมีที่เก็บที่นอนให้เรียบร้อย แต่ถ้ามีที่มากพอก็ควรจะมีที่นอนเฉพาะจะดีมาก เพราะเด็กจะไม่รบกวนกัน ที่นอนหรือเตียงของเด็กแต่ละคนจะมีพื้นที่ประมาณ 0.75 x 1.50 ม. หากรวมพื้นที่ช่องว่างทางเดิน (circulation) แล้วเด็ก 1 คนจะใช้พื้นที่ในการนอนตั้งแต่ 2 - 3.6 ตร.ม. ซึ่งขึ้นวิธีการจัดที่นอน (โดยทั่วไปเด็กจะใช้เวลานอนประมาณ 2 ชั่วโมง บริเวณห้องนอนควรจะติดจอกับห้องน้ำได้สะดวก)

ที่เก็บอุปกรณ์ของเล่น เป็นสิ่งจำเป็นเพื่อเก็บของเล่นให้เป็นระเบียบไม่กระจัดกระจาย และเป็นสถานที่ฝึกเด็กให้รู้จักเก็บของ รู้จักช่วยงานบ้าน โดยแบ่งเป็น

- แบบเปิดโล่ง ที่เด็กมองเห็น หยิบเล่นเองได้มีความสูงประมาณ 0.90 ม. เปิดทางเดินไว้ให้เด็กประมาณ 0.60 - 1.00 ม. (สำหรับเด็ก 2 - 4 ขวบ)
 - แบบทึบ เป็นตู้บานเปิดใช้เก็บของเล่นที่นานๆ ใช้สักครึ่งหนึ่ง หรือให้ผู้ใหญ่เป็นผู้ใช้
 - ที่เก็บอุปกรณ์กลางแจ้ง เพื่อกันแดดฝน ขนาดที่เด็กหยิบเองได้
- (กุสุมา ธรรมธำรง 2526 : 2-57)

ลานเด็กเล่น ปกติเด็กที่อายุน้อยจะได้รับการเลี้ยงดูและมีกิจกรรมเล่นแต่ในห้อง หากเด็กโตขึ้นประมาณ 2 ขวบ ที่วิ่งเล่นได้แล้วก็ควรที่จะมีลานให้เล่นแยกจากห้องเลี้ยง ใช้พื้นที่ 2 ตร.ม./เด็ก 1 คน (Unesco 1988 : 57)

สิ่งที่ควรระวังในลานเด็กเล่น คือ เด็กจะวิ่งร่อนวิ่งชนกันสะดุดหกล้มขณะที่มีความคึกคักวิ่งออกสู่ลานหรือสนาม จึงต้องระวังระดับพื้นที่ต่างกัน นอกจากช่องเปิด เช่น ประตู หน้าต่าง ช่องกระจกติดตาย จะต้องออกแบบให้ทั้งพี่เลี้ยงและเด็กเห็นลานเล่นได้เพื่อช่วยลดอุบัติเหตุ

(กุสุมา ธรรมธำรง 2526 : 2-57)

ที่ล้างมือ ที่อาบน้ำ ที่ดื่ม สำหรับเด็กที่ช่วยตัวเองได้

- อ่างล้างมือ (Wash Hand Basin) อยู่ด้านนอกของห้องน้ำห้องส้วม เพื่อให้เด็กที่ออกจากห้องส้วม และเด็กที่เล่นเลอะเทอะได้ใช้ พี่เลี้ยงก็มองเห็นได้ อาจใช้เป็นประเภทอ่างเดี่ยว (Individual sink) หรืออาจรวมที่เป็นรางยาว (group sink) โดยมีอัตราส่วนที่ล้าง 1 ที่ / เด็ก 8 คน (หรือ 5 - 10 คน) ความสูงที่ขอบอ่างประมาณ 0.45 ม. หรือปรับให้อ่างแต่ละที่มีความ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

สูงแตกต่างกันและเรียงลำดับกันไปก็ได้ ตามสัดส่วนความสูงของเด็กแต่ละคน ใช้ก๊อกที่เปิดง่าย (กุสุมา ธรรมธำรง 2526 : 32)

- ที่อาบน้ำสำหรับเด็กอ่อน (Washing/bathing Unit) สำหรับเด็กอ่อนที่ยังใช้ห้องอาบน้ำไม่ได้ ต้องมีอ่าง (Sink) สำหรับอาบน้ำ ซึ่งจะมีเบาะหรือฟูกอยู่ข้างๆ สำหรับเช็ดตัวและแต่งตัว โดยใช้อัตราส่วน 1 ที่ / เด็ก 10 คน ระดับความสูงของอ่างจะอยู่ระดับพื้นหรือจะอยู่ระดับหน้าเคาน์เตอร์ทั่วๆ ไปคือ 0.80 – 0.85 ก็ได้ แล้วแต่ความถนัดของพี่เลี้ยง (Unesco 1988 : 24 - 26)

- ที่อาบน้ำเด็กสำหรับเด็กเล็ก (Child washing) อาจเป็นลานหน้าห้องส้วมก็ได้ หรืออาจจะเป็นลานอาบน้ำรวม ให้ฝักบัวสายอ่อน โดยอัตราส่วน 1 ที่ / เด็ก 20 คน (Unesco 1988 : 41)

- ที่ดื่ม น้ำ (Drinking Fountains) ควรมีอยู่ในบริเวณลานเด็กเล่น บริเวณทานอาหาร หน้าห้องน้ำหน้าห้องส้วม มีความสูงประมาณ 0.60 ม. (กุสุมา ธรรมธำรง 2526 : 31 - 33)

ทั้งหมดใช้วัสดุพื้นที่เหมาะสม ไม่ลื่น ทำความสะอาดง่าย

REFERENCE : HEALTH CARE DESIGN "FEDERAL DAY CARE" INTERIOR DESIGN (VOLUME 63) : 118-121.

LIDA DERSOOKIAN ผู้นำของ INTERIOR DESIGN อธิบายถึงจุดประสงค์ของศูนย์คือต้อนรับเด็ก ๆ ได้ประมาณ 100 คน ตั้งแต่ทารกถึง 5 ขวบ ที่ผู้ปกครองทำงานกับ SOCIAL SECURITY ADM ขนาดพื้นที่ยาว 129 ฟุต กว้าง 77 ฟุต เดิมทีสำนักงานในชั้นแรกของตึกองค์กรภายในจะมีฝ้าข้างเดียวที่มีหน้าต่าง นอกไปกว่านี้ห้องเรียนและห้องเหมือนกัน ในการออกแบบคือต้องทำทุกอย่างให้ดีที่สุด การกระทำประสบความสำเร็จโดยการทำให้พื้นที่ภายในให้เป็นเหมือนถนน แสงสว่างบางส่วนจะเกิดขึ้นจากการเจาะช่องผนังที่ทำเหมือนด้านหน้าของตึกซึ่งเป็นส่วนประกอบของงานสถาปัตยกรรม อย่างเช่นजूและเสาหิน

ภายในห้องเรียนรวมถึงเครื่องเล่นแต่ละระดับบ่งบอกภาพลักษณะที่หลากหลายโดยยกสูงเป็นแท่นสูงจากพื้น 3-5 ฟุต เพื่อให้เด็กได้ร่วมชุมนุมกันข้างใต้หรือข้างบน พื้นที่เป็นพื้นใช้เป็นที่คลานเล่นสำหรับเด็กเล็ก พื้นคือไม้แข็งหรือนิ่ม โดยเลือกเป็นแผ่นโฟมที่ปิด สำหรับกันกระแทกจากการก้าวพลาด การหล่น อุปกรณ์ที่ยุ่งยากอย่างคือ เพลเด็ก ที่สำหรับเปลี่ยนผ้าอ้อมเด็ก ใช้สำหรับกิจกรรมภายใน ความสำเร็จของโครงการนี้คือการได้เป็นที่ยอมรับจากโปรแกรม FEDERAL DESIGN ACHIEVEMENT AWARDS 1992

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

2.16 ตัวแปรต่าง ๆ ที่มีผลต่อพฤติกรรมมนุษย์ในสภาพแวดล้อม

นอกจากการจัดสภาพแวดล้อมกายภาพตามที่ได้กล่าวมาแล้วทั้งหมด อิทธิพลที่มีความสำคัญต่อการแปรเปลี่ยนของพฤติกรรมที่เว้นว่างส่วนบุคคล ได้แก่ ตัวแปรต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับมนุษย์เป็นตัวแปรที่จะต้องนำมาพิจารณาในการออกแบบและการวางแผนสภาพแวดล้อมกายภาพในการจัดระยะห่างระหว่างบุคคลอย่างเช่นในการจัดที่นั่ง จำต้องคำนึงถึงความสนิทสนมระหว่างบุคคล บุคลิกภาพ บทบาททางสังคม ลักษณะเด่นทางสังคมนอกจากนี้ อายุและเพศของบุคคลยังเป็นสิ่งที่จะต้องนำมาพิจารณาประกอบในการออกแบบและการวางแผนสภาพแวดล้อมกายภาพ

อายุ อาจพิจารณาความสัมพันธ์ระหว่างอายุกับพฤติกรรมที่เว้นว่างส่วนบุคคลได้ใน 2 ประการ คือ การที่บุคคลแสดงว่าตนมีพฤติกรรมที่เว้นว่างส่วนบุคคล กับการที่บุคคลอื่นมีพฤติกรรมที่เว้นว่างส่วนบุคคลต่อตน

ในประการแรกนั้น เรามักอยู่ใกล้กันได้ แม้จะรู้จักกันก็แล้วแต่เด็กเล็กยังไม่แสดงว่าตนมีพฤติกรรมที่เว้นว่างส่วนบุคคลที่ชัดเจน ในขณะที่ผู้ใหญ่ทำการปกป้องหากมีการล่วงล้ำที่เว้นว่างส่วนบุคคลย่อมหมายความว่า เด็กมีที่เว้นว่างส่วนบุคคลขนาดใหญ่ขึ้นตามอายุ การศึกษาของอาร์ไกลและดีน (Argyle and Deam, 1965) ได้ชี้ให้เห็นว่า เด็กเข้าใกล้คนอื่นและสิ่งของมากกว่าผู้ใหญ่ นั่นคือ เด็กมีที่เว้นว่างส่วนบุคคลขนาดเล็กกว่าผู้ใหญ่ นอกจากนี้ระยะห่างระหว่างเด็กด้วยกันมักมีระยะใกล้กว่าระยะห่างระหว่างเด็กกับผู้ใหญ่

การที่บุคคลรู้ว่าตัวเองมีตัวตน มีความเข้าใจในความหมายต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับตัวเองนั้น เป็นผลมาจากการเรียนรู้ที่จะแยกตัวเอง นั่นคือไม่รู้จักแยกตัวเองจากบุคคลอื่นและจากสภาพแวดล้อมเด็กอ่อน รับรู้ทุกสิ่งทุกอย่างเป็นส่วนต่อเนื่องของตัวเองและคิดว่าควบคุมได้ด้วยตัวเองดังจะสังเกตได้จากการที่เด็กทารกพยายามไขว่คว้าดวงจันทร์ เด็กจึงไม่มีขอบเขตเฉพาะตน ไม่รู้ว่าเริ่มต้นที่ใดและจบลงที่เมื่อใด ต่อเมื่อเด็กได้เรียนรู้ในเวลาต่อมาที่จะแยกตัวเองจากผู้อื่นโดยเรียนรู้ในการกระทำต่อกันกับบุคคลอื่น จึงจะนับได้ว่าเป็นบุคคลที่รู้ตัวตน มีเอกลักษณ์ส่วนบุคคลในการกระทำต่อกันกับบุคคลอื่น เด็กเรียนรู้การควบคุมและการกำหนดความสัมพันธ์ต่อกันเด็กเรียนรู้ที่จะแยกพฤติกรรมของตนเองจากพฤติกรรมของบุคคลอื่นเรียนรู้สภาพแวดล้อมที่เป็นส่วนของตนเอง และสภาพแวดล้อมที่เป็นส่วนของผู้อื่น นั่นคือ เมื่อเด็กโตขึ้นมีการควบคุมขอบเขตให้มีภาวะเป็นส่วนตัวมากขึ้นตามลำดับ เพื่อให้มีเอกลักษณ์ส่วนบุคคล ส่วนเด็กอ่อนนั้นไม่มีการควบคุมเขต ไม่มีความจำเป็นส่วนตัวยังไม่มีความรู้สึกต้องการมีเอกลักษณ์ส่วนบุคคลและด้วยเหตุผลดังกล่าวที่ใช้อธิบายได้ถึงการขาดพฤติกรรมที่เว้นว่างส่วนบุคคลในเด็กเล็ก

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

1. **ระบบเสียง (Acoustics)** ห้องเรียนสำหรับเด็กเล็กจำเป็นต้องมีระบบป้องกันเสียงด้วย เช่น เสียงจากเครื่องปรับอากาศ เสียงรถ เสียงรถยนต์ตลอดจนเสียงอื่น ๆ ที่จะเข้ามาบรบกวนในห้อง ขณะเดียวกันต้องมีการป้องกันเสียงสะท้อนภายในห้องด้วย เพราะเด็กเล็ก ๆ มักส่งเสียงดังในขณะที่ทำกิจกรรมดังนั้นห้องเรียนอาจใช้ผ้าบุฝาผนัง หรือใช้อุปกรณ์ประเภท soft ware หรือบุพื้น หรือใช้กระดาษฟางบุฝาผนังและเพดานเพื่อกันเสียงสะท้อนเพดานห้องควรสร้างให้สูงจากพื้นประมาณ 10-11 ฟุต

2. **พื้นห้อง** พื้นห้องต้องสะอาดและมีวัสดุอุปกรณ์ต่าง ๆ ที่สามารถทำความสะอาดได้ง่าย เด็กจะต้องใช้พื้นที่ห้องเรียนในการทำกิจกรรมมาก ห้องอาหารนั้นอาจดัดแปลงให้เป็นห้องเล่นได้ ดังนั้นโต๊ะเก้าอี้จึงควรทำความสะอาดได้ง่าย สามารถเคลื่อนย้ายได้ตามต้องการและดัดแปลงห้องสำหรับใช้ทำกิจกรรมต่าง ๆ ได้โต๊ะเก้าอี้ควรสูงพอเหมาะเพื่อสุขภาพอนามัย

3. **ผนังห้อง** ผนังห้องเรียนอาจใช้เป็นที่แสดงผลงานของเด็กภายจากที่เด็กทำกิจกรรมในห้องเรียนเรียบร้อยแล้ว ประตูหน้าต่างก็เป็นส่วนหนึ่งของผนังที่สามารถจัดประดับและตกแต่งให้สวยงามได้ กระดานที่ใช้สำหรับแสดงผลงานของเด็กนั้นจะต้องจัดวางไว้ในระดับสายตาของเด็กที่สามารถมองเห็นได้ง่าย ผนังควรใช้ไม้เนื้ออ่อนซึ่งจะช่วยกันเสียงสะท้อนได้และใช้เป็นแผนภูมิก็ได้ นอกจากนี้ผนังห้องควรทำความสะอาดได้ง่าย ควรเลือกสีที่จะให้แสงสว่างแก่ห้องได้อย่างเหมาะสมการระบายอากาศแสงสว่าง และน้ำดื่ม

เพื่อให้อากาศถ่ายเทได้ดี จึงต้องเปิดประตูหน้าต่างอยู่เสมอ ห้องเรียนควรมีอุณหภูมิที่เด็กจะอยู่ได้อย่างสบายคือประมาณ 68-72° F ส่วนสวิตซ์ไฟฟ้า เครื่องปรับอากาศ พัดลม ควรติดไว้ในที่ปลอดภัย สำหรับปลั๊กไฟฟ้าและเคลื่อนอุปกรณ์ต่าง ๆ เช่นกันควรคำนึงถึงความปลอดภัยของเด็กเป็นสิ่งสำคัญ

ควรดูแลเกี่ยวกับแสงสว่างของห้องเรียน ถ้าให้เด็กทำงานที่ใช้สายตามากควรจัดแสงสว่างให้เพียงพอ และทำทองเดียวกันหากมุมใดมืดควรต้องคอยปรับแสงสว่างให้เข้าได้อย่างทั่วถึง สำหรับที่มีแสงสว่างจ้าเกินไปก็ควรหาทางลดหรือปรับแสงให้น้อยลง

4. **หน้าต่างและประตู** ประตูหน้าต่างเป็นส่วนประกอบที่สำคัญของห้องเรียน หน้าต่างควรอยู่ในระดับต่ำพอที่เด็กจะสามารถมองออกไปข้างนอกและให้ขนาดกว้างขวางพอเหมาะที่แสงสว่างจะเข้าห้องได้อย่างทั่วถึง หน้าต่างควรมีม่าน สำหรับกรองแสงจ้าเกินไป ลูกบิดประตูควรอยู่ระดับสูงพอที่เด็กจะเอื้อมมือถึงเพื่อเปิดประตูได้ ประตูควรอยู่ในทิศทางที่เด็กจะออกไปสนามเล่นได้สะดวก

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

2.16.1 ความหนาแน่นและขนาดของพื้นที่ใช้สอย

การลดความหนาแน่นของพื้นที่ใช้สอยลงโดยให้มีพื้นที่ใช้สอยโดยเฉลี่ยต่อคนอย่างเพียงพอกับกิจกรรม เป็นวิธีหนึ่งที่จะช่วยให้บุคคลสามารถควบคุมขอบเขตระหว่างบุคคลได้ง่ายขึ้นมีภาวะเป็นส่วนตัวเพิ่มขึ้นได้ เพราะเป็นการลดการกระทำต่อกันที่ไม่จำเป็นต่อกิจกรรมในหน้าที่ลงโดยตรง นอกจากนี้การลดขนาดของพื้นที่ใช้สอยรวมลงโดยแยกเป็นส่วนใช้สอยย่อย ๆ มากขึ้น ก็เป็นอีกวิธีหนึ่งที่เป็นการใช้กลไกลทางสภาพแวดล้อมกายภาพในการก่อให้เกิดภาวะเป็นส่วนตัว

ความหนาแน่นของผู้ใช้สอย เป็นองค์ประกอบหนึ่งของสภาพแวดล้อมที่มีผลกระทบต่อพฤติกรรมของมนุษย์ เป็นต้นว่า พฤติกรรมของเด็กในสนามเด็กเล่น ปรากฏว่าพฤติกรรมก้าวร้าว (AGGRESSIVE BEHAVIOR) จะได้รับผลกระทบจากความหนาแน่นของเด็กในสนามเด็กเล่นด้วยกัน กล่าวคือ ความขัดแย้งจะเกิดขึ้นบ่อยเมื่อมีจำนวนเด็กเล่นมากขึ้น ซึ่งทำให้มีเนื้อที่สำหรับเล่นลดลง (RUDOLF H. MOOS, 1976 : 48)

อย่างไรก็ตาม ความหนาแน่นของผู้ใช้สอยซึ่งทำให้ขอบเขตที่เป็นส่วนบุคคลในเนื้อที่ที่ใช้สอยลดลง อาจมีผลกระทบต่อพฤติกรรมในทางที่ดี เป็นต้นว่าทำให้ผู้ใช้สอยมีความรู้สึกตื่นตัว ระวัง และเป็นมิตรมากขึ้น (LILA SHOSHIKES, 1976 : 15)

อาจกล่าวโดยสรุปว่า ในการออกแบบสภาพแวดล้อมกายภาพให้เกิดภาวะเป็นส่วนตัวนั้นได้เสนอแนวทางหลักประการสำคัญคือ การจัดสภาพแวดล้อมกายภาพที่ช่วยให้บุคคลสามารถปรับการเปิดหรือปิดตัวเองมากหรือน้อยจากการเข้าถึงบุคคลอื่นได้ตามที่ต้องการ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ในสภาพแวดล้อมกายภาพที่สนองความต้องการดังกล่าวเช่น การหลีกเลี่ยงการจัดแปลนแบบเปิดตลอด การหลีกเลี่ยงกิจกรรมที่ต้องการภาวะเป็นส่วนตัวมากไว้ในพื้นที่ใช้สอยแบบอเนกประสงค์ การลดความหนาแน่นของพื้นที่ใช้สอยรวมโดยแยกเป็นส่วนย่อย ๆ การหลีกเลี่ยงการจัดพื้นที่โล่ง ๆ โดยไม่มีใครเป็นเจ้าของหรือไม่อาจอ้าง "สิทธิ" เป็นเจ้าของได้ และที่สำคัญคือการแยกอาณาบริเวณให้ชัดเจนโดยเฉพาะอย่างยิ่งระหว่างอาณาบริเวณส่วนตัวกับอาณาบริเวณสาธารณะ

2.16 .2 ความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมของมนุษย์และลักษณะทางกายภาพของเนื้อที่ ใช้สอย

ดังกล่าวแล้วว่า สภาพแวดล้อมทางกายภาพมีอิทธิพลสำคัญต่อพฤติกรรมมนุษย์ พฤติกรรมของมนุษย์จะแตกต่างกันไปในสภาพแวดล้อมทางกายภาพที่แตกต่างกันในกรณีที่มนุษย์ไม่สามารถเปลี่ยนสภาพแวดล้อมได้พฤติกรรมจะมีการเปลี่ยนแปลง หรือมีการปรับให้อยู่ในสภาพแวดล้อมการจัดแปลนระบบเปิด (Open System Planning) เพื่อให้นักเรียนต่างมีการกระทำต่อ

กันโดยตรงได้โดยที่ครูทำหน้าที่เป็นผู้คอยแนะนำ การกระทำที่มีต่อกันของนักเรียนย่อมมีมากขึ้น เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ได้และขณะเดียวกัน นักเรียนแต่ละคนสามารถปรับตัวให้มีการกระทำต่อกันมากขึ้นก็ได้ตามความต้องการของตนโดยทั่วไป กล่าวได้ว่าการจัดสภาพแวดล้อมแบบหลังนี้ เป็นการจัดที่ส่งเสริมให้มีการกระทำต่อกันมากขึ้น นักเรียนแนวโน้มที่จะเข้าหากันและลดขนาดของที่เว้นว่างส่วนบุคคลลง

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

บทที่ 3

วิธีการดำเนินวิจัย

การวิจัยเรื่อง แนวทางการออกแบบศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขนาด 50 คน เพื่อใช้เป็นแนวทางในการออกแบบศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสำหรับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้สอดคล้องกับกิจกรรมและพัฒนาการของเด็ก โดยผู้วิจัยกำหนดประชากรและกลุ่มตัวอย่างจาก เด็กอายุ 3-5 ปีที่เรียนอยู่ภายในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กจังหวัดชลบุรี

3.1 ประเภทของการวิจัย

การวิจัยเรื่อง แนวทางการออกแบบศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขนาด 100 คน เพื่อใช้เป็นแนวทางในการออกแบบศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสำหรับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ได้ใช้การวิจัยประเภท เชิงพรรณนา

3.2 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

3.2.1 ลักษณะและขอบเขตของประชากร

ได้แก่ เด็กอายุ 3-5 ปีและครูพี่เลี้ยงเด็กที่อยู่ภายในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขนาด 50 คน จังหวัดชลบุรี

3.2.2 ลักษณะและขนาดของกลุ่มตัวอย่าง

ได้แก่ เด็กอายุ 3-5 ปีและครูพี่เลี้ยงเด็กที่อยู่ภายในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขนาด 50 คน จังหวัดชลบุรี

3.3 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ประกอบด้วย แบบสัมภาษณ์ และการสำรวจ และสังเกตการณ์ โดยมีรายละเอียดดังนี้

3.3.1 แบบสัมภาษณ์

ผู้วิจัยใช้แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง (Structure interview) ต่อกลุ่มตัวอย่าง โดยทำการสัมภาษณ์ ครู พี่เลี้ยงเด็ก และผู้ทรงคุณวุฒิ โดยได้ทำการแบ่งหัวข้อแบบสอบถามออกเป็น 2 ส่วน

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ส่วนที่ 1

1. แบบสอบถามจำนวน นักเรียนและจำนวนครูพี่เลี้ยงภายในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก
2. แบบสอบถามลักษณะการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ภายในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

ส่วนที่ 2

1. แบบสอบถามลักษณะกายภาพ สภาพปัญหาที่เกิดขึ้นจากการใช้อาคาร

3.3.2 การสำรวจและสังเกตการณ์

ผู้วิจัยทำการสำรวจสภาพแวดล้อมโดยแบ่งการสำรวจเพื่อรวบรวมข้อมูล ดังนี้

การสำรวจสภาพแวดล้อมทางกายของอาคาร ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในเขต 2 โดยใช้การถ่ายภาพ การวัดขนาดพื้นที่ การเขียนผัง และการบันทึกลักษณะต่างๆของอาคาร ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขนาด 50 คน

3.4 วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยทำการเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างที่เลือก โดยมีขั้นตอน ดังนี้

1. ผู้วิจัยทำการศึกษาเบื้องต้นจากการรวบรวมเอกสาร บทความ งานวิจัยที่เกี่ยวกับการออกแบบศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก
2. ผู้วิจัยได้ใช้เครื่องมือในการวิจัยในการลงภาคสนามเพื่อเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างตามเงื่อนไขและเวลาที่กำหนด
3. ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลที่ได้นำมาวิเคราะห์ข้อมูลแยกในแต่ละครั้งและวิเคราะห์ข้อมูลรวมกันโดยใช้หลักทางสถิติ เพื่อนำไปเป็นสรุปในการวิจัยต่อไป

3.5 วิธีการวิเคราะห์ข้อมูล

1. วิเคราะห์ข้อมูลเบื้องต้นจากเอกสาร บทความ งานวิจัยที่เกี่ยวกับการออกแบบศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เพื่อใช้กำหนดกรอบและตัวแปรในการวิจัย
2. วิเคราะห์ข้อมูลจากการสำรวจ ภาพถ่าย และการบันทึกลักษณะทางกายภาพของอาคารศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก โดยใช้คำอธิบาย แผนภาพและภาพถ่ายในการแจกแจงผล
3. วิเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ ครูพี่เลี้ยงโดยทำการวิเคราะห์สถิติพรรณนา ร้อยละตามตัวแปรอิสระที่กำหนดไว้
4. สรุปผล โดยนำข้อมูลที่ใช้การวิเคราะห์ทางสถิติแปลความหมายเพื่อสรุปผล เสนอแนวทางการออกแบบศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขนาด 50 คน เพื่อใช้เป็นแนวทางในการออกแบบศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสำหรับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ต่อไป

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาค้นคว้าเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

3.6 ขั้นตอนการดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง แนวทางการออกแบบศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขนาด 50 คน เพื่อใช้เป็นแนวทางในการออกแบบศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสำหรับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ได้ใช้การวิจัยประเภท เชิงพรรณนา

3.6.1 การศึกษาเบื้องต้น

ทำการศึกษาปัญหาที่เกิดขึ้นและข้อมูลเบื้องต้นจากเอกสาร บทความ งานวิจัยที่เกี่ยวกับการออกแบบศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เพื่อใช้กำหนดกรอบและตัวแปรในการวิจัย

3.6.2 ออกแบบเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

สรุปตัวแปรที่จะทำการศึกษาแล้วนำมาใช้ในการออกแบบเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยโดยใช้เป็นแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง (Structure interview) ต่อกลุ่มตัวอย่าง โดยทำการสัมภาษณ์ครูพี่เลี้ยงเด็ก และผู้ทรงคุณวุฒิ โดยได้ทำการแบ่งหัวข้อแบบสอบถาม

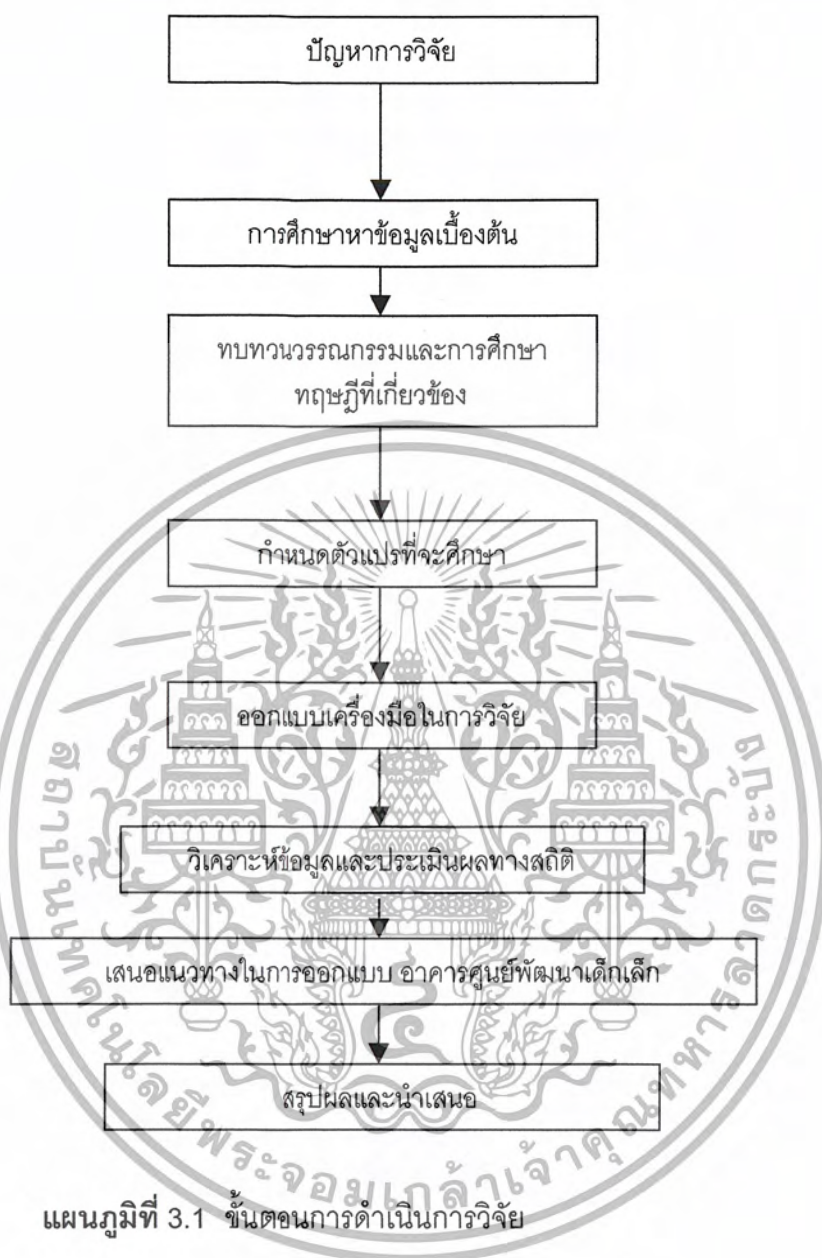
3.6.3 การวิเคราะห์ข้อมูล

วิเคราะห์ข้อมูลเบื้องต้นจากเอกสาร บทความ งานวิจัยที่เกี่ยวกับการออกแบบศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เพื่อใช้กำหนดกรอบและตัวแปรในการวิจัยวิเคราะห์ข้อมูลจากการสำรวจ ภาพถ่าย และการบันทึกลักษณะทางกายภาพของ อาคารศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก โดยใช้คำอธิบาย แผนภาพและภาพถ่ายในการแจกแจงผลวิเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ ครูพี่เลี้ยงโดยทำการวิเคราะห์สถิติพรรณนา ร้อยละ ตามตัวแปรอิสระที่กำหนดไว้

โดยสรุปผลและนำข้อมูลที่ใช้การวิเคราะห์ทางสถิติแปลความหมายเพื่อสรุปผล เสนอ แนวทางการออกแบบศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขนาด 50 คน เพื่อใช้เป็นแนวทางในการออกแบบศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสำหรับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ต่อไป

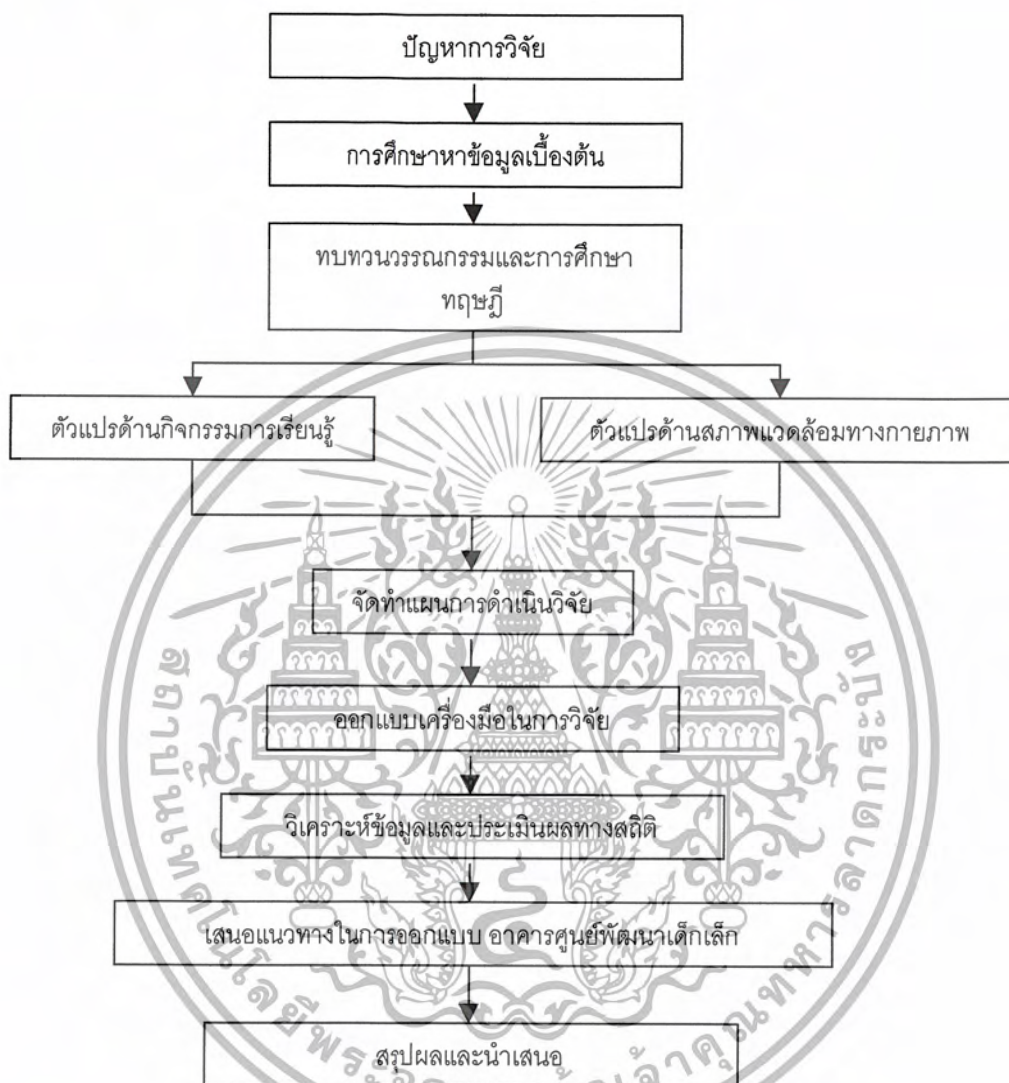
3.6.4 การนำเสนอผลงานวิจัย

การนำเสนอผลงานวิจัยจะนำเสนอในลักษณะแนวทางการจัดพื้นที่ และการออกแบบอาคารศูนย์พัฒนาเด็ก ขนาด 50 คน

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

3.7 วิธีการดำเนินวิจัย

แผนภูมิที่ 3.2 วิธีการดำเนินวิจัย

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

3.8 ตัวแปรที่ศึกษา

ลักษณะกายภาพของเด็กปฐมวัย

ตัวแปรเชิงเดี่ยว	ตัวแปรตาม	เครื่องมือ
ลักษณะกายภาพของ เด็กปฐมวัย		
- ลักษณะเฉพาะของ บุคคล	- ชาย - หญิง - ระดับช่วงอายุ 3 ปี - ระดับช่วงอายุ 4 ปี - ระดับช่วงอายุ 5 ปี	แบบสอบถาม แบบสอบถาม

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตัวแปรเชิงเดี่ยว	ตัวแปรตาม	เครื่องมือ
<p>หลักสูตรการจัดการศึกษา ปฐมวัย 2546</p>	<ul style="list-style-type: none"> - การรับเด็ก เช่นการตรวจสุขภาพ - การสนทนาข่าวและเหตุการณ์ - การเคลื่อนไหวและกิจกรรมเข้าจังหวะ - กิจกรรมสร้างสรรค์ - การเล่นตามมุม เช่น การอ่านภาพ เล่นบล็อก - กิจกรรมวงกลม เช่น การสนทนาการเล่านิทาน - เล่นกลางแจ้ง - การรับประทานอาหาร - การนอนพักผ่อน - เกมการศึกษา เช่น การต่อภาพ จับคู่ภาพ 	<p>แบบสัมภาษณ์และแบบสอบถาม</p>

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

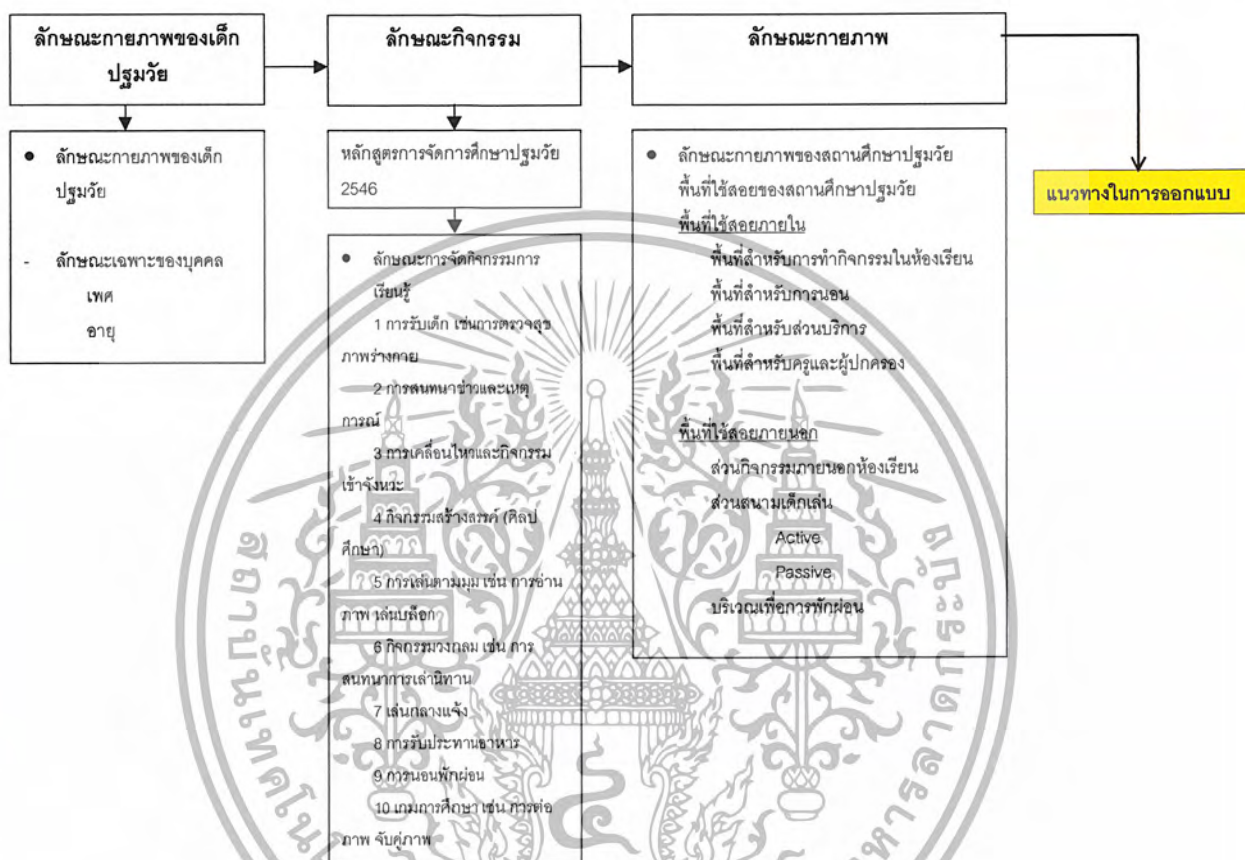
ลักษณะกายภาพของสถานศึกษาปฐมวัย

<p>พื้นที่ใช้สอยของสถานศึกษาปฐมวัย</p> <ul style="list-style-type: none"> - พื้นที่ใช้สอยภายในอาคารสถานศึกษาปฐมวัย 	<ul style="list-style-type: none"> - พื้นที่สำหรับการทำกิจกรรมในห้องเรียน - พื้นที่สำหรับการนอน - พื้นที่สำหรับส่วนบริการ - พื้นที่สำหรับครูและผู้ปกครอง 	<p>การสำรวจแบบสัมภาษณ์และแบบสอบถาม</p>
<ul style="list-style-type: none"> - พื้นที่ใช้สอยภายนอกอาคารสถานศึกษาปฐมวัย 	<ul style="list-style-type: none"> - ส่วนกิจกรรมภายนอกห้องเรียน - ส่วนสนามเด็กเล่น - Active - Passive - บริเวณเพื่อการพักผ่อน 	<p>การสำรวจแบบสัมภาษณ์และแบบสอบถาม</p>

ตารางที่ 3.1 ตัวแปรที่ศึกษา

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

3.8.1 การเชื่อมโยงตัวแปรที่จะทำการศึกษา

แผนภูมิที่ 3.3 การเชื่อมโยงตัวแปรที่จะทำการศึกษา

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

บทที่ 4

การวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิจัยนี้ผู้วิจัยมี จุดมุ่งหมายที่จะศึกษาถึงลักษณะสภาพแวดล้อมทางกายภาพปัจจุบันของอาคารศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขนาด 50 คน เพื่อนำไปสู่การเสนอแนวทางการออกแบบศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขนาด 50 คน ที่สอดคล้องกับกิจกรรมและการพัฒนาการของเด็ก โดยผู้วิจัยได้ผู้วิจัยใช้แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง (Structure interview) ต่อกลุ่มตัวอย่าง โดยทำการสัมภาษณ์ ครูพี่เลี้ยงเด็ก และผู้ทรงคุณวุฒิ และเมื่อได้ข้อมูลมาแล้วก็จะทำการรวบรวมและนำมาวิเคราะห์ เพื่อสรุปหาแนวทางที่ดีที่สุดเพื่อหาแนวทางในการออกแบบต่อไป

โดยลักษณะคำถามเป็นแบบปลายเปิดและได้ทำการแบ่งหัวข้อแบบสอบถามออกเป็น 4 ส่วน ดังนี้

- ตอนที่ 1. ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม
- ตอนที่ 2. ลักษณะการจัดครุภัณฑ์ในส่วนต่างๆที่เหมาะสมกับกิจกรรมและพัฒนาการของเด็ก
- ตอนที่ 3. ปัญหาการทำกิจกรรมที่มีผลต่อขนาดพื้นที่ภายในและภายนอกศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก
- ตอนที่ 4. สภาพปัญหาที่เกิดขึ้นภายในอาคารแบบศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขนาด 50 คน

4.1 การเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามและการสัมภาษณ์

4.1.1 แบบสอบถาม

- ตอนที่ 1. ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตารางที่ 4.1 แสดงข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 1 ข้อมูลผู้ตอบแบบสอบถาม	จำนวน	ร้อยละ
1. สถานะของผู้ตอบแบบสอบถาม	12	100
หัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็ก/ครูพี่เลี้ยงเด็ก	11	91.67
ครูพี่เลี้ยงเด็ก	1	8.33
ผู้ช่วยครูพี่เลี้ยงเด็ก	0	0.00
อื่นๆ โปรดระบุ.....	0	0.00

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

จากตารางจะพบว่า สถานะผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่จะเป็น หัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็ก
คิดเป็นร้อยละ 91.67 ลองลงมาเป็น ครูพี่เลี้ยงเด็ก คิดเป็นร้อยละ 8.33

**ตอนที่ 2. ลักษณะการจัดครุภัณฑ์ในส่วนต่างๆที่เหมาะสมกับกิจกรรมและพัฒนาการของ
เด็ก**

**ตารางที่ 4.2 แสดงลักษณะการจัดครุภัณฑ์ในส่วนต่างๆที่เหมาะสมกับกิจกรรมและพัฒนาการ
ของเด็ก**

ตอนที่ 2 ลักษณะการจัดครุภัณฑ์ในส่วนต่างๆที่เหมาะสมกับกิจกรรมและพัฒนาการของเด็ก	จำนวน	ร้อยละ
6. ท่านคิดว่าลักษณะการจัดส่วนกิจกรรมการเรียนรู้ภายในห้องเรียน ที่เหมาะสมควรเป็นอย่างไร	12	100
จัดให้มีชั้นเก็บของล้อมรอบส่วนกิจกรรม	4	33.33
จัดให้มีมุมกิจกรรมต่างๆ โดยใช้ชั้นเตี้ยๆมาเป็นตัวแบ่ง	2	16.67
จัดให้มีมุมกิจกรรมต่างๆ โดยใช้ชั้นเตี้ยๆมาเป็นตัวแบ่งและเปิดส่วนกิจกรรมด้วย	6	50.00
อื่นๆ.....	0	0.00
7. ท่านคิดว่าลักษณะการจัดส่วนรับประทานอาหารที่เหมาะสมควร เป็นอย่างไร	12	100
จัดให้มีชั้นเก็บของล้อมรอบส่วนกิจกรรม	4	33.33
จัดให้มีมุมกิจกรรมต่างๆ โดยใช้ชั้นเตี้ยๆมาเป็นตัวแบ่ง	2	16.67
จัดให้มีมุมกิจกรรมต่างๆ โดยใช้ชั้นเตี้ยๆมาเป็นตัวแบ่งและเปิดส่วนกิจกรรมด้วย	6	50.00
อื่นๆ.....	0	0.00
8. ท่านคิดว่าลักษณะการจัดมุมบ้านสมมุติและมุมบล็อกที่เหมาะสม ควรเป็นอย่างไร	12	100
จัดให้มีชั้นเก็บของล้อมรอบส่วนกิจกรรมทำให้เกิดมุมกิจกรรม	0	0.00
จัดให้มีมุมกิจกรรมต่างๆ โดยใช้ชั้นเตี้ยๆมาเป็นตัวแบ่งให้เกิดมุมกิจกรรม	8	66.67
จัดให้มีมุมกิจกรรมต่างๆ โดยใช้ชั้นเตี้ยๆมาเป็นตัวแบ่งและเปิดส่วนกิจกรรมด้วย	4	33.33

อื่นๆ.....	0	0.00
ตารางที่ 4.2 (ต่อ)		
ตอนที่ 2 ลักษณะการจัดครุภัณฑ์ในส่วนต่างๆที่เหมาะสมกับกิจกรรมและพัฒนาการของเด็ก	จำนวน	ร้อยละ
9. ท่านคิดว่าลักษณะการจัดสวนศิลปะและงานสร้างสรรค์ที่เหมาะสมควรเป็นอย่างไร	12	100
จัดแบบกลุ่มย่อย	6	50.00
จัดแบบกลุ่มใหญ่	2	16.67
จัดแบบหน้ากระดาน	0	0.00
จัดแบบกลุ่มอิสระ	4	33.33
อื่นๆ.....	0	0.00
10. ท่านคิดว่าลักษณะการจัดส่วนนอนที่เหมาะสมควรเป็นอย่างไร	12	100
อยู่ภายในห้องเดียวกันแต่แยกส่วนกัน	11	91.67
อยู่ภายในห้องเดียวกันและพื้นที่เดียวกัน	1	8.33
แยกห้องกับส่วนกิจกรรม	0	0.00
อื่นๆ.....	0	0.00
11. ท่านคิดว่าลักษณะการจัดที่นอนที่เหมาะสมควรเป็นอย่างไร	12	100
แบบที่ 1 จัดที่นอนแนวนอนเรียงชิดกันมีทางเดินตรงกลาง	0	0.00
แบบที่ 2 จัดที่นอนแนวนอนเรียงห่างกันมีทางเดินตรงกลาง	0	0.00
แบบที่ 3 จัดที่นอนแนวตั้งเรียงห่างกันมีทางเดินตรงกลาง	12	100.00
แบบที่ 4 จัดที่นอนแนวตั้งเรียงชิดกันมีทางเดินตรงกลาง	0	0.00
อื่นๆ.....	0	0.00
12. ท่านคิดว่ามุมกิจกรรมใดที่เด็กชอบเข้าไปเล่นมากที่สุด	12	100
มุมบ้านสมมุติและบล็อก	6	50.00
มุมนิทานอ่านหนังสือ	1	8.33
มุมศิลปะ	1	8.33
อื่นๆ.....	4	33.33

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

จากตารางจะพบว่าลักษณะการจัดสวนศิลปะและงานสร้างสร้างสรรค์ที่เหมาะสมควรเป็นอย่างไร ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เลือก การจัดแบบกลุ่มย่อย คิดเป็นร้อยละ 50.00 และลงลงมาคือ จัดแบบกลุ่มอิสระ คิดเป็นร้อยละ 33.33

ลักษณะการจัดสวนนอนที่เหมาะสมควรเป็นอย่างไร ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เลือก อยู่ภายในห้องเดียวกันแต่แยกส่วนกัน คิดเป็นร้อยละ 91.67 และลงลงมา คือ จัดให้มีมุขกิจกรรมต่างๆ โดยใช้ชั้นเตี้ยๆมาเป็นตัวแบ่งและเปิดสวนกิจกรรมด้วย คิดเป็นร้อยละ 50.00

ลักษณะการจัดมุขบ้านสมมุติและมุขบล็อกที่เหมาะสมควรเป็นอย่างไร ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เลือก จัดให้มีมุขกิจกรรมต่างๆ โดยใช้ชั้นเตี้ยๆมาเป็นตัวแบ่งให้เกิดมุขกิจกรรม คิดเป็นร้อยละ 66.67 ลงลงมาคือ จัดให้มีมุขกิจกรรมต่างๆ โดยใช้ชั้นเตี้ยๆมาเป็นตัวแบ่งและเปิดสวนกิจกรรมด้วย 33.33

ลักษณะการจัดสวนศิลปะและงานสร้างสร้างสรรค์ที่เหมาะสมควรเป็นอย่างไร ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เลือก จัดแบบกลุ่มย่อย คิดเป็นร้อยละ 50.00 และลงลงมาคือ จัดแบบกลุ่มอิสระ คิดเป็นร้อยละ 33.33

ลักษณะการจัดสวนนอนที่เหมาะสมควรเป็นอย่างไร ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เลือก อยู่ภายในห้องเดียวกันแต่แยกส่วนกัน คิดเป็นร้อยละ 91.67 และลงลงมาคือ อยู่ภายในห้องเดียวกันและพื้นที่เดียวกัน คิดเป็นร้อยละ 8.33

ลักษณะการจัดที่นั่งนอนที่เหมาะสมควรเป็นอย่างไร ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เลือก จัดที่นั่งนอนแนวตั้งเรียงห่างกันมีทางเดินตรงกลางคิดเป็นร้อยละ 100.00

มุขกิจกรรมใดที่เด็กชอบเข้าไปเล่นมากที่สุด ไร ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เลือก มุขบ้านสมมุติและบล็อก คิดเป็นร้อยละ 50.00 ลงลงมาคือ มุขอื่นๆเช่น มุขวีดีโอ คิดเป็นร้อยละ 33.33

ตารางที่ 4.3 ความต้องการพื้นที่ได้เพิ่มมากที่สุด

13. ท่านคิดว่าในปีปัจจุบัน ท่านต้องการพื้นที่ได้เพิ่มมากที่สุด	ความถี่	ค่าความสำคัญ
ส่วนนอน		4
ส่วนห้องเรียน/มุมนักกิจกรรม		2
ส่วนรับประทานอาหาร		3
ส่วนสนามเล่น		1
ส่วนห้องน้ำและห้องอาบน้ำ		5
อื่นๆ.....		6

จากตารางจะพบว่าความต้องการพื้นที่มากที่สุดคือ ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เลือก ส่วนสนามเล่น ต้องการมากที่สุด และลดลงมา ส่วนห้องเรียน/มุมนักกิจกรรม และส่วนรับประทานอาหาร

ตารางที่ 4.4 ท่านคิดว่าตำแหน่งพื้นที่ต่อไปนี้จะควรอยู่ภายในห้องเรียนหรืออยู่ภายนอกห้องเรียน

14. ท่านคิดว่าตำแหน่งพื้นที่ต่อไปนี้จะควรอยู่ภายในห้องเรียนหรืออยู่ภายนอกห้องเรียน	อยู่ในห้อง	อยู่นอกห้อง
พื้นที่รับประทานอาหาร		12
ส่วนห้องน้ำและห้องอาบน้ำ	12	
ส่วนนอน	12	

จากตารางจะพบว่าพื้นที่ที่ควรอยู่ภายนอกห้องเรียนได้แก่ พื้นที่รับประทานอาหาร และส่วนห้องน้ำและห้องอาบน้ำ และพื้นที่ที่ควรอยู่ภายในห้องเรียนได้แก่พื้นที่ส่วนนอน

ตารางที่ 4.5 ความพึงพอใจต่อขนาดพื้นที่ภายในและภายนอกศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

ตอนที่ 4 ความพึงพอใจต่อขนาดพื้นที่ภายในและภายนอกศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก	ร้อยละ
15. ท่านคิดว่าสวนห้องเรียนมีขนาดเพียงใดต่อจำนวนเด็ก	100.00
กว้างเกินไป	0.00
พอดี	16.67
ค่อนข้างแคบเกินไป	83.33
แคบเกินไป	0.00
16. ท่านคิดว่าพื้นที่สำหรับการนอนมีขนาดเพียงใดต่อจำนวนเด็ก	100.00
กว้างเกินไป	0.00
พอดี	25.00
ค่อนข้างแคบเกินไป	75.00
แคบเกินไป	0.00
17. ท่านคิดว่าพื้นที่ห้องครัวมีขนาด	100.00
กว้างเกินไป	0.00
พอดี	0.00
ค่อนข้างแคบเกินไป	66.67
แคบเกินไป	33.33
18. ท่านคิดว่าพื้นที่ส่วนรับประทานอาหารมีขนาดเพียงใดต่อจำนวนเด็ก	100.00
กว้างเกินไป	0.00
พอดี	0.00
ค่อนข้างแคบเกินไป	25.00
แคบเกินไป	75.00
19. ท่านคิดว่าพื้นที่ห้องส้วมมีขนาด	100.00
กว้างเกินไป	0.00
พอดี	83.33
ค่อนข้างแคบเกินไป	16.67

แคบเกินไป	0.00
-----------	------

ตารางที่ 4.5 (ต่อ)

20. ท่านคิดว่าพื้นที่ห้องอาบน้ำมีขนาด	100.00
กว้างเกินไป	100.00
พอดี	0.00
ค่อนข้างแคบเกินไป	0.00
แคบเกินไป	0.00
21. ท่านคิดว่าพื้นที่ห้องพยาบาลมีขนาด	100.00
กว้างเกินไป	83.33
พอดี	16.67
ค่อนข้างแคบเกินไป	0.00
แคบเกินไป	0.00
22. ท่านคิดว่าพื้นที่สำหรับทำกิจกรรมภายนอกห้องเรียนมีขนาดเพียงพอต่อจำนวนเด็ก	100.00
กว้างเกินไป	0.00
พอดี	0.00
ค่อนข้างแคบเกินไป	33.33
แคบเกินไป	66.67
23. ท่านคิดว่าพื้นที่สวนสนามเด็กเล่นกลางแจ้งมีขนาดเพียงพอต่อจำนวนเด็ก	100.00
กว้างเกินไป	0.00
พอดี	16.67
ค่อนข้างแคบเกินไป	58.33
แคบเกินไป	25.00

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

จากตารางจะพบว่า ส่วนห้องเรียนมีขนาดเพียงใดต่อจำนวนเด็ก ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ คิดว่าค่อนข้างแคบเกินไป คิดเป็นร้อยละ 83.33 และลองลงมาคิดว่า พอดี คิดเป็นร้อยละ 16.67

พื้นที่สำหรับการนอนมีขนาดเพียงใดต่อจำนวนเด็ก เด็ก ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ คิดว่าค่อนข้างแคบเกินไป คิดเป็นร้อยละ 75.00 และลองลงมาคิดว่า พอดี คิดเป็นร้อยละ 25.00

พื้นที่ห้องครัวมีขนาดเพียงใด ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ คิดว่า ค่อนข้างแคบเกินไป คิดเป็นร้อยละ 66.67 และลองลงมาคิดว่า แคบเกินไปคิดเป็นร้อยละ 33.33

พื้นที่ส่วนรับประทานอาหารมีขนาดเพียงใดต่อจำนวนเด็ก ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ คิดว่า แคบเกินไปไปคิดเป็นร้อยละ 75.00 และลองลงมาคิดว่า ค่อนข้างแคบเกินไปคิดเป็นร้อยละ 25.00

พื้นที่ห้องส้วมมีขนาดเพียงใดต่อจำนวนเด็ก เด็ก ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ คิดว่า พอดี คิดเป็นร้อยละ 83.33 และลองลงมาคิดว่า ค่อนข้างแคบเกินไป คิดเป็นร้อยละ 16.67

คิดว่าพื้นที่ห้องอาบน้ำมีขนาดเพียงใด ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ คิดว่า กว้างเกินไปคิดเป็นร้อยละ 100.00

พื้นที่ห้องพยาบาลมีขนาดเพียงใด ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ คิดว่า กว้างเกินไปคิดเป็นร้อยละ 83.33 และลองลงมาคิดว่า พอดี 16.67

พื้นที่สำหรับทำกิจกรรมภายนอกห้องเรียนมีขนาดเพียงใดต่อจำนวนเด็ก ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ คิดว่า แคบเกินไปคิดเป็นร้อยละ 66.67 และลองลงมาคิดว่า ค่อนข้างแคบเกินไป 33.33

พื้นที่ส่วนสนามเด็กเล่นกลางแจ้งมีขนาดเพียงใดต่อจำนวนเด็ก ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ คิดว่า ค่อนข้างแคบเกินไป คิดเป็นร้อยละ 58.33 และลองลงมาคิดว่า แคบเกินไป คิดเป็นร้อยละ 25.00

ตารางที่ 4.6 ความพึงพอใจต่อตำแหน่งพื้นที่ใช้สอยภายในและภายนอกอาคารศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

ตอนที่ 5 ความพึงพอใจต่อตำแหน่งพื้นที่ใช้สอยภายในและภายนอกอาคารศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก	ร้อยละ
24. ท่านคิดว่าตำแหน่งของสวนห้องเรียนอยู่ในตำแหน่งที่เหมาะสมหรือไม่	100.00
เหมาะสมมาก	58.33
ไม่เหมาะสม	41.67
25. ท่านคิดว่าตำแหน่งของสวนนอนอยู่ในตำแหน่งที่เหมาะสมหรือไม่	100.00
เหมาะสมมาก	75.00
ไม่เหมาะสม	25.00
26. ท่านคิดว่าตำแหน่งของสวนห้องครัวอยู่ในตำแหน่งที่เหมาะสมหรือไม่	100.00
เหมาะสมมาก	58.33
ไม่เหมาะสม	41.67
27. ท่านคิดว่าตำแหน่งของสวนรับประทานอาหารอยู่ในตำแหน่งที่เหมาะสมหรือไม่	100.00
เหมาะสมมาก	0.00
ไม่เหมาะสม	100.00
28. ท่านคิดว่าตำแหน่งของห้องส้วมอยู่ในตำแหน่งที่เหมาะสมหรือไม่	100.00
เหมาะสมมาก	0.00
ไม่เหมาะสม	100.00
29. ท่านคิดว่าตำแหน่งของห้องอาบน้ำอยู่ในตำแหน่งที่เหมาะสมหรือไม่	100.00
เหมาะสมมาก	0.00

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ไม่เหมาะสม	100.00
ตารางที่ 4.6 (ต่อ)	
ตอนที่ 5 ความพึงพอใจต่อตำแหน่งพื้นที่ใช้สอยภายในและภายนอกอาคารศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก	ร้อยละ
30. ท่านคิดว่าตำแหน่งของห้องพยาบาลอยู่ในตำแหน่งที่เหมาะสมหรือไม่	100.00
เหมาะสมมาก	100.00
ไม่เหมาะสม	
31. ท่านคิดว่าตำแหน่งสำหรับทำกิจกรรมนอกห้องเรียนอยู่ในตำแหน่งที่เหมาะสมหรือไม่	100.00
เหมาะสมมาก	75.00
ไม่เหมาะสม	25.00
32. ท่านคิดว่าตำแหน่งของสนามเด็กเล่นกลางแจ้งอยู่ในตำแหน่งที่เหมาะสมหรือไม่	100.00
เหมาะสมมาก	66.67
ไม่เหมาะสม	33.33

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

จากตารางจะพบว่าว่าตำแหน่งของส่วนห้องเรียนอยู่ในตำแหน่งที่เหมาะสมคิดเป็นร้อยละ 58.33 และไม่เหมาะสมคิดเป็นร้อยละ 41.67

ตำแหน่งของส่วนนอนอยู่ในตำแหน่งที่เหมาะสม คิดเป็นร้อยละ 75.00 และไม่เหมาะสมคิดเป็นร้อยละ 25.00

ตำแหน่งของส่วนห้องครัวอยู่ในตำแหน่งที่เหมาะสม คิดเป็นร้อยละ 58.33 และไม่เหมาะสมคิดเป็นร้อยละ 41.67

ตำแหน่งของส่วนรับประทานอาหารอยู่ในตำแหน่งที่ไม่เหมาะสมคิดเป็นร้อยละ 100.00

ตำแหน่งของห้องส้วมอยู่ในตำแหน่งที่ไม่เหมาะสมคิดเป็นร้อยละ 100.00

ตำแหน่งของห้องอาบน้ำอยู่ในตำแหน่งที่ไม่เหมาะสมคิดเป็นร้อยละ 100.00

ตำแหน่งของห้องพยาบาลอยู่ในตำแหน่งที่ไม่เหมาะสมคิดเป็นร้อยละ 100.00

ตำแหน่งสำหรับทำกิจกรรมนอกห้องเรียนอยู่ในตำแหน่งที่เหมาะสมคิดเป็นร้อยละ 75.0033

และไม่เหมาะสมคิดเป็นร้อยละ 25.00

คิดว่าตำแหน่งของสนามเด็กเล่นกลางแจ้งอยู่ในตำแหน่งที่เหมาะสมคิดเป็นร้อยละ 66.67 และไม่เหมาะสมคิดเป็นร้อยละ 33.33

4.2.2 แบบสัมภาษณ์

ส่วนที่เป็นแบบสัมภาษณ์ ทำการวิเคราะห์จากข้อมูลโดยการจัดกลุ่มคำตอบ โดยแบ่งออกเป็นในทางบวก ในทางลบ และทางกลาง โดยใช้ข้อมูลนี้เป็นตัวแปรต่อไปในการตัดสินใจ โดยทำการสัมภาษณ์ หัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก โดยมีรายละเอียดดังนี้

1. สภาพปัญหาที่เกิดขึ้นกับห้องเรียน
 - ควรจะแยกห้องเรียนออกมาตามกลุ่มอายุ
 - พื้นลื่นมาก
 - ต้องควบคุมเด็กตลอดเวลา
2. สภาพปัญหาที่เกิดขึ้นกับสวนนอน
 - ไม่เป็นสัดส่วน
 - แดดร้อน
3. สภาพปัญหาที่เกิดขึ้นกับลานกิจกรรมภายนอก
 - ใช้พื้นที่เดียวกับกิจกรรมอื่นๆพื้นที่ไม่พอเพียง
4. สภาพปัญหาที่เกิดขึ้นส่วนรับประทานอาหาร
 - ไม่เป็นสัดส่วน
 - พื้นที่ไม่พอเพียง
5. สภาพปัญหาที่เกิดขึ้นกับห้องครัว
 - แคบเกินไป
 - กลิ่นเข้าตัวอาคาร
6. สภาพปัญหาที่เกิดขึ้นกับห้องน้ำห้องส้วม
 - อันตรายดูแลยาก
 - อับมีกลิ่นอากาศไม่ระบาย
7. สภาพปัญหาที่เกิดขึ้นกับห้องอาบน้ำ
 - กว้างเกินไป
8. สภาพปัญหาที่เกิดขึ้นกับห้องเก็บของ
 - ไม่มีที่วางต้องวางในห้องเรียน
9. สภาพปัญหาที่เกิดขึ้นกับบริเวณสนามเด็กเล่น
 - พื้นที่ไม่เพียงพอ
 - ใช้ประโยชน์ไม่ได้เต็มที่

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

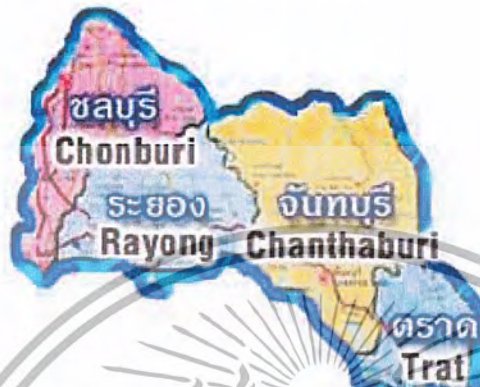
10. สภาพอากาศภายในและภายนอกอาคารศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก
ร้อนมาก
11. สภาพเสียงที่เกิดขึ้นภายในและภายนอกอาคารศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก
เสียงรบกวนดังมาก
อยู่ติดถนนเกินไป
12. สภาพแดดที่เกิดภายในและภายนอกอาคารศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก
แดดส่องเข้าอาคารอย่างมาก
13. สภาพลมที่เกิดภายในและภายนอกอาคารศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก
ลมถ่ายเทได้
13. สภาพฝุ่นที่เกิดภายในและภายนอกอาคารศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก
ฝุ่นเข้าถึงง่าย
14. สภาพปัญหาที่เกิดจากสภาพพื้น
พื้นลื่นมาก
15. สภาพปัญหาที่เกิดจากสภาพผนัง
ขาดผนังที่ไว้สำหรับเด็ก
16. สภาพปัญหาที่เกิดจากสภาพสี
ไม่เหมาะสมกับเด็ก
17. สภาพปัญหาที่เกิดจากสภาพหลังคา
กันแดดไม่ค่อยได้ดี
18. สภาพปัญหาที่เกิดจากสภาพการจัดตำแหน่งครุภัณฑ์
จัดพื้นที่กิจกรรมไม่ได้
19. สภาพปัญหาจากสภาพแวดล้อมที่เกิดภายในและภายนอกอาคารศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก
เสียงดังมาก

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

4.3 การเสนอผลการวิเคราะห์ทางกายภาพจังหวัดชลบุรี

มีอาณาเขตติดต่อกับจังหวัดใกล้เคียง ดังนี้

ภาพที่ 4.1 แผนที่และอาณาเขต

ทิศเหนือ เขตอำเภอพานทอง อำเภอพนัสนิคม และกิ่งอำเภอเกาะจันทร์ติดต่อกับจังหวัดฉะเชิงเทรา

ทิศใต้ เขตอำเภอสัตหีบและอำเภอบางละมุงติดต่อกับจังหวัดระยอง

ทิศตะวันออก เขตอำเภอบ่อทองและอำเภอหนองใหญ่ติดต่อกับจังหวัดฉะเชิงเทรา จันทบุรี และระยอง

ทิศตะวันตก เขตอำเภอเมืองชลบุรี ศรีราชา เกาะสีชัง และบางละมุง ติดต่อกับทะเลฝั่งตะวันออกของอ่าวไทย

ภูมิประเทศ

จังหวัดชลบุรีมีภูเขาทอดอยู่เกือบกลางของจังหวัด เป็นแนวยาวจากทิศตะวันตกเฉียงเหนือไปทางทิศตะวันออกเฉียงใต้ สภาพพื้นที่ส่วนใหญ่เป็นที่ราบสลับเนินเขา และที่ราบชายฝั่งทะเล ตอนเหนือเป็นที่ราบเหมาะแก่การกสิกรรม ทิศตะวันออกและทิศใต้เดิมเป็นป่าเขาพื้นที่ลุ่มดอน แต่ปัจจุบันเปลี่ยนสภาพจากป่าไม้เป็นที่โล่งเตียนใช้เพาะปลูกพืชเศรษฐกิจที่สำคัญ ได้แก่ มันสำปะหลัง อ้อย ข้าว สับปะรด ยางพารา และมะม่วงหิมพานต์ ซึ่งจะพบแหล่งเพาะปลูกเกือบทุกอำเภอ มีชายฝั่งทะเลและหาดสวยงามเหมาะแก่การท่องเที่ยวพักผ่อนหย่อนใจหลายแห่ง เช่น ชาย

หาดบางแสน พัทยา เป็นต้น ลักษณะดินส่วนใหญ่เป็นดินปนทราย ยกเว้นบางส่วนของอำเภอพนัสนิคม

เอกสารนี้เป็นเอกสารสงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

นิคมและส่วนใหญ่ของอำเภอพานทองจะเป็นดินเหนียว ดินตะกอนแหล่งน้ำธรรมชาติมีน้อย จึงมี ปัญหาขาดแคลนแหล่งน้ำ ประกอบกับมีการบุกรุกแผ้วถางป่าสงวนแห่งชาติ ทำให้พื้นที่ที่มีความ อุดมสมบูรณ์เกิดปัญหาดินเสื่อมโทรมจากการทำไร่มันสำปะหลัง และไร่อ้อย

ลักษณะภูมิอากาศ

โดยทั่วไป ฤดูร้อนไม่ร้อนจัด ฤดูหนาวอากาศไม่แห้งแล้งมากมีฝนตกชุกสลับกับแห้งแล้ง บริเวณใกล้ภูเขามีฝนตกมากกว่าบริเวณใกล้ชายทะเลลักษณะภูมิอากาศเป็นแบบมรสุมเมืองร้อน แบ่งออกเป็น 3 ฤดู คือ ฤดูหนาว เริ่มตั้งแต่เดือนพฤศจิกายนถึงกุมภาพันธ์อยู่ในช่วงอิทธิพลของลม มรสุมตะวันออกเฉียงเหนือ มีอากาศแห้งแล้งและหนาวเย็นฤดูร้อนเริ่มตั้งแต่เดือนมีนาคม พฤษภาคม เป็นฤดูเปลี่ยนมรสุมครั้งแรกจะมีอากาศร้อนจัดในเดือนเมษายนฤดูฝนเริ่มตั้งแต่เดือน มิถุนายนถึงตุลาคมอยู่ในช่วงอิทธิพลของลมมรสุม ตะวันตกเฉียงใต้มีฝนตกหนักในเดือนตุลาคม ปริมาณน้ำฝนรวมทั้งปี พ.ศ. 2545 วัดได้ 1,342.2 มิลลิเมตร

ตารางที่ 4.7 ตารางจำนวนประชากร

ที่	ลำดับ	อำเภอ / กิ่ง	จำนวนประชากร			จำนวนบ้าน
	รวม		ชาย	หญิง		
	รวมยอด	1,129,886	566,350	563,536	462,668	
	ในเขตเทศบาล	569,583	279,226	290,357	282,069	
	นอกเขตเทศบาล	560,303	287,124	273,179	180,599	

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 4.8 สถิติอาคารศูนย์พัฒนาเด็กเล็กภายในจังหวัดชลบุรี

อำเภอ	จำนวน ศพด. (ศูนย์)	จำนวนผู้ดูแลเด็ก			เด็กในศพด.แยกตามช่วงอายุ			จำนวน เด็กรวม (คน)	กองทุนศูนย์ พัฒนาเด็กเล็ก (บาท)	กองทุน โครงการฯ จ.ร.เอฟ	หมายเหตุ
		ได้รับค่าตอบแทนจากกรมฯ		รวม มคอ. ทั้งหมด (คน)	ต่ำกว่า 2ปี 6 เดือน	2 ปี 6 เดือน ถึง 3 ปี	3 ปี ถึง 6 ปี				
		ได้รับ	ไม่ได้รับ								
เมืองชลบุรี	1	4	-	4	1	20	57	78	200,000.00	-	
พนัสนิคม	12	31	-	31	27	214	470	711	1,734,172.00	-	
พานทอง	2	5	-	5	-	-	110	110	18,000.00	-	
บ้านบึง	5	20	-	20	-	-	438	438	1,015,500.00	-	
หนองใหญ่	2	4	-	4	-	-	75	75	77,533.98	-	
ศรีราชา	5	18	-	18	-	-	362	362	1,006,000.00	-	
บางละมุง	2	5	-	5	-	-	115	115	60,250.00	-	
สัตหีบ	3	8	-	8	-	56	125	181	15,371.00	-	
กิ่ง อ.เกาะจันทร์	1	5	-	5	-	10	97	107	5,000.00	-	
	33	100	-	100	28	300	1,849	2,177	4,131,826.98	0	

ข้อมูลงวดที่...1.....สำรวจ ณ วันที่...3 เมษายน 2545..

ได้ทำการเลือก อาคารที่จะทำการศึกษา มา 3อาคาร

ได้แก่ อ.ศรีราชา 2 แห่ง และ อ.สัตหีบ 1 แห่งที่มีอาคารศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ขนาด 50 คน

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก บ้านบางเสร์ อ.สัตหีบ จ.ชลบุรี

ภาพที่ 4.2 ตำบลบางเสร์

ประวัติความเป็นมา

ตำบลบางเสร์เป็นตำบลที่ตั้งขึ้นในปี พ.ศ.2523 เดิมมีชื่อเรียกกันว่า ลำห่อ เป็นหมู่บ้านที่ขึ้นอยู่กับตำบลนาจอมเทียน เมื่อหมู่บ้านขยายตัวเพิ่มมากขึ้น จึงขอแยกหมู่บ้านบางเสร์ ออกจากตำบลนาจอมเทียนมาตั้งใหม่เป็นตำบลบางเสร์ อำเภอสัตหีบ จังหวัดชลบุรี ชาวบ้านส่วนใหญ่มาจากท้องถิ่นอื่น และมีบางส่วนที่เป็นชาวบ้านดั้งเดิม

สภาพทั่วไปของตำบล

ตำบลบางเสร์ มีสภาพทางภูมิศาสตร์เป็นที่ราบลุ่มภูเขา มีทะเล ลำคลองธรรมชาติ และอ่างเก็บน้ำพาดผ่าน อยู่ห่างจากที่ว่าการอำเภอสัตหีบ 1.1 กิโลเมตร ปัจจุบันตำบลบางเสร์ แบ่งเขตการปกครองออกเป็น 2 เขต คือ

1. เขตองค์การบริหารส่วนตำบล มีพื้นที่โดยประมาณ 72.603 ตารางกิโลเมตร หรือประมาณ 48,657 ไร่ มีหมู่บ้านที่อยู่ในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลเดิมพื้นที่ คือ หมู่ 7, 11 และบางส่วนของหมู่ 3, 5, 6, 9, และ 10

2. เขตเทศบาลตำบลบางเสร์ ซึ่งยกฐานะจากสุขาภิบาลเป็นเทศบาล เมื่อวันที่ 25 พฤษภาคม 2542 มีพื้นที่ทั้งสิ้น 7.8 ตารางกิโลเมตร มีหมู่บ้านที่อยู่ในเขตพื้นที่เทศบาล คือ หมู่ 1, 2, 4, 8 และบางส่วนของหมู่ 3, 5, 6, 9, 10 ปัจจุบันแบ่งการปกครองออกเป็น 8 ชุมชน

อาณาเขตตำบล

ทิศเหนือ จดตำบลนาจอมเทียน

ทิศใต้ จดตำบลสัตหีบ และตำบลพุดตาลหวง

ทิศตะวันออก จดตำบลพุดตาลหวง

ทิศตะวันตก จดทะเลอ่าวไทย

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

จำนวนประชากรของตำบล

พื้นที่ อบต. มีประชากร 6,930 คน ชาย 4,312 คน หญิง 2,618 คน มีจำนวนบ้านเรือน
2,195 หลังคาเรือน (1 พ.ค.46)

พื้นที่เทศบาลมีประชากร 8,087 คน ชาย 3,918 คน หญิง 4,169 คน มีจำนวนบ้านเรือน
2,765 หลังคาเรือน (31 ม.ค.46)

ข้อมูลอาชีพของตำบล

ทำนา/ทำสวน/ทำไร่(มันสำปะหลัง)

เลี้ยงสัตว์/การประมง

ค้าขาย

รับจ้าง

รับราชการ

ข้อมูลศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก บ้านบางเสื่อ อ.สตึก จ.ชลบุรี

ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก บ้านบางเสื่อ อ.สตึก จ.ชลบุรี ปีที่สร้าง 2537

ครูพี่เลี้ยง 4 คน

นักเรียนรวม 60 คน

ชาย 25 คน

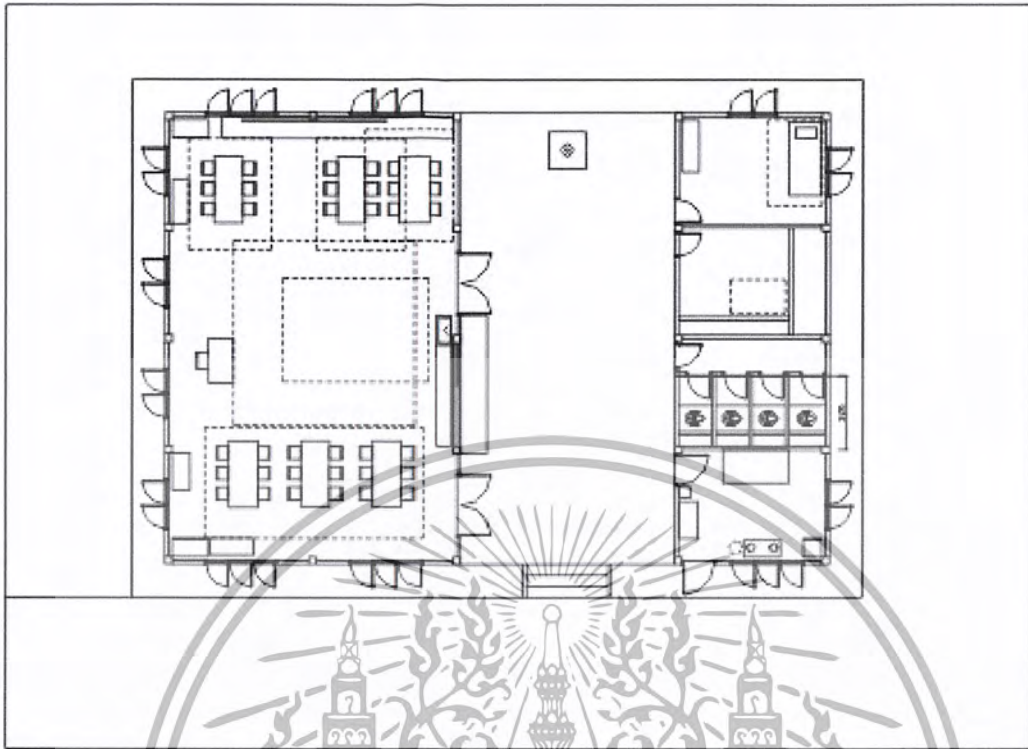
หญิง 35 คน

อายุ 4 ปี 25คน

อายุ 5 ปี 15 คน

อายุ 6 ปี 20 คน

ภาพที่ 4.3 ผังอาคารศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก บ้านบางเสร์

ภาพที่ 4.4 ด้านหน้าอาคารศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก บ้านบางเสร์

ภาพที่ 4.5 ถนนด้านหน้าอาคารศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก บ้านบางเสร์

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนลิขสิทธิ์ของข้าพเจ้า หากมีผู้อื่นนำเอกสารนี้ไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

CONCEPTUAL DESIGN FOR THE CHILD DEVELOPMENT CENTER
 Case study : chonburi child development center

แบบสำรวจ จากการภาพถ่าย

พื้นที่ : ลานกลางแจ้งกลางแจ้ง

ห้องน้ำ

สนามเด็กเล่น

พื้นที่กิจกรรม

ภาพที่ 4.6 สำรวจกิจกรรมที่เกิดขึ้นภายในอาคารศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

CONCEPTUAL DESIGN FOR THE CHILD DEVELOPMENT CENTER
 Case study : chonburi child development center

แบบสำรวจการทับซ้อนของกิจกรรม จากการบันทึก

7.30 – 8.20 น รับเด็ก
 8.20 – 8.40 น เคารพธงชาติ
 8.40 – 8.55 น ตรวจสุขภาพ
 8.55 – 9.15 น กิจกรรมเคลื่อนไหว
 9.15 – 10.00 น กิจกรรมกลุ่มใหญ่
 10.00 – 10.20 น พัก อาหารว่าง
 10.20 – 11.00 น กิจกรรมสร้างสรรค์
 11.00 – 11.30 น กิจกรรมกลางแจ้ง
 11.30 – 12.00 น รับประทานอาหาร
 12.00 – 14.00 น นอน
 14.00 – 14.20 น ดื่มน้ำ ทำความสะอาดร่างกาย
 14.20 – 14.40 น พัก
 14.40 – 15.00 น สรุปลงทวน รอกลับบ้าน

พื้นที่กิจกรรม

สนามเด็กเล่น

ห้องน้ำ

ลานกลางแจ้ง

ภาพที่ 4.7 กิจกรรมที่เกิดขึ้นภายในอาคารศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก บ้านบางเสา

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการแข่งขันเพื่อการศึกษาเท่านั้น มิได้อยู่ภายใต้เงื่อนไขข้อใด ๆ ด้านการค่า
 ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก บ้านโป่งดินดำ ต.บางพระ อ.ศรีราชา จ.ชลบุรี

ภาพที่ 4.8 บ้านโป่งดินดำ ต.บางพระ

สภาพทั่วไปของตำบล

มีลักษณะพื้นที่เต็มไปด้วยป่าเขาลำเนาไพรปกคลุมหนาแน่น ไม่มีแม่น้ำ, มีแต่ลำห้วยสายยาว ประชาชนได้อาศัยน้ำจากลำห้วย, อ่างเก็บน้ำโป่งดินดำ และอ่างเก็บน้ำบางพระบางส่วนของตำบลติดชายทะเล

อาณาเขตตำบล

ทิศเหนือ ติดต่อเทศบาลเมืองแสนสุข อปต.เหมือง อ.เมือง จ.ชลบุรี

ทิศใต้ ติดต่อเทศบาลเมืองศรีราชา และเทศบาลตำบลเจ้าพระยาสุรศักดิ์

ทิศตะวันออก ติดต่ออปต.คลองกิวอำเภอบ้านบึง

ทิศตะวันตก ติดต่อเทศบาลตำบลบางพระและอำเภไไทย

จำนวนประชากรของตำบล

จำนวนประชากรทั้งสิ้น 13,691 คน เป็นชาย 6,951 คน เป็นหญิง 6,740 คน (ข้อมูล ณ 10 ก.พ. 2546)

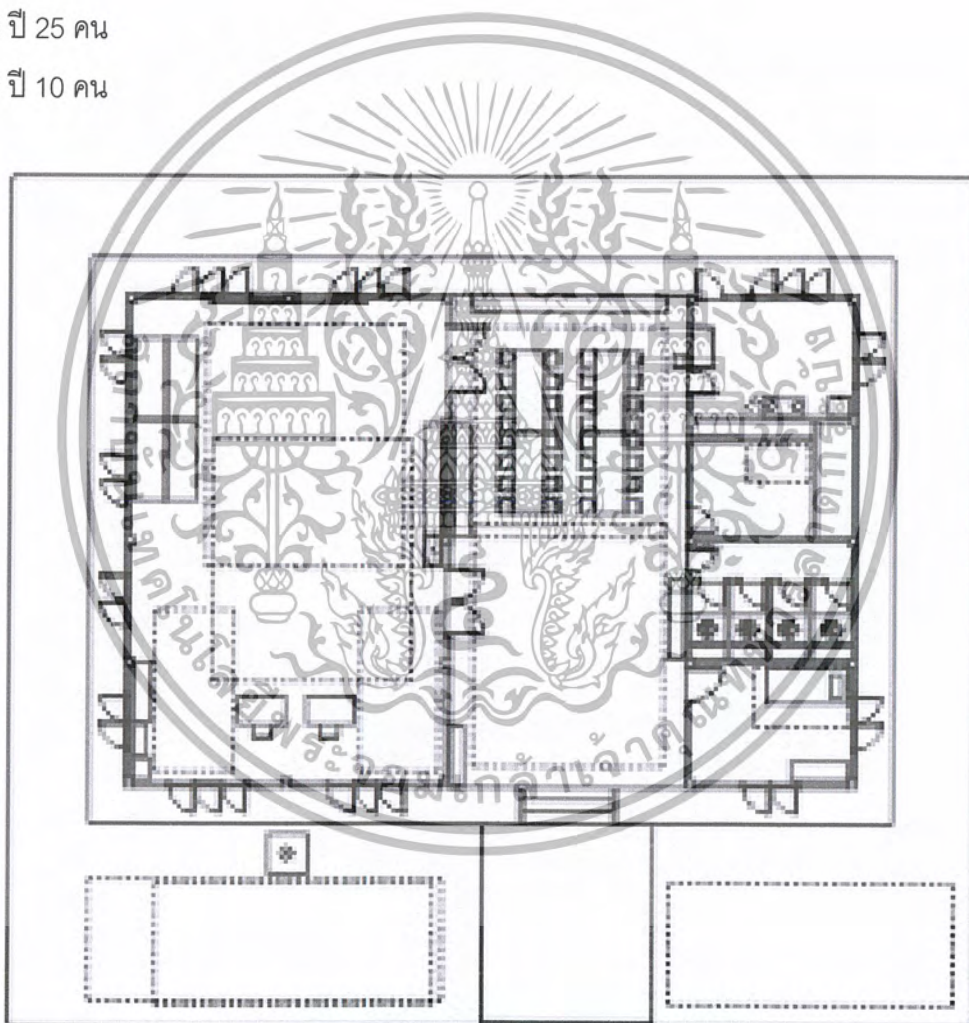
ข้อมูลอาชีพของตำบล

อาชีพหลัก ทำสวน/ทำไร่ /ประมง

อาชีพเสริม ทำงานสนามกอล์ฟ แปรรูปอาหาร

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ข้อมูลศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก บ้านโป่งดินดำ ต.บางพระอ.ศรีราชา จ.ชลบุรี
 ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก บ้านโป่งดินดำ ต.บางพระอ.ศรีราชา จ.ชลบุรี
 ครูพี่เลี้ยง 4 คน
 นักเรียนรวม 65 คน
 ชาย 20 คน
 หญิง 45 คน
 อายุ 4 ปี 25คน
 อายุ 5 ปี 25 คน
 อายุ 6 ปี 10 คน

ภาพที่ 4.9 ผังอาคารศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก บ้านโป่งดินดำ ต.บางพระอ.ศรีราชา

จ.ชลบุรี

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
 ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ภาพที่ 4.10 ภายในอาคาร ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก บ้านโป่งดินดำ 1

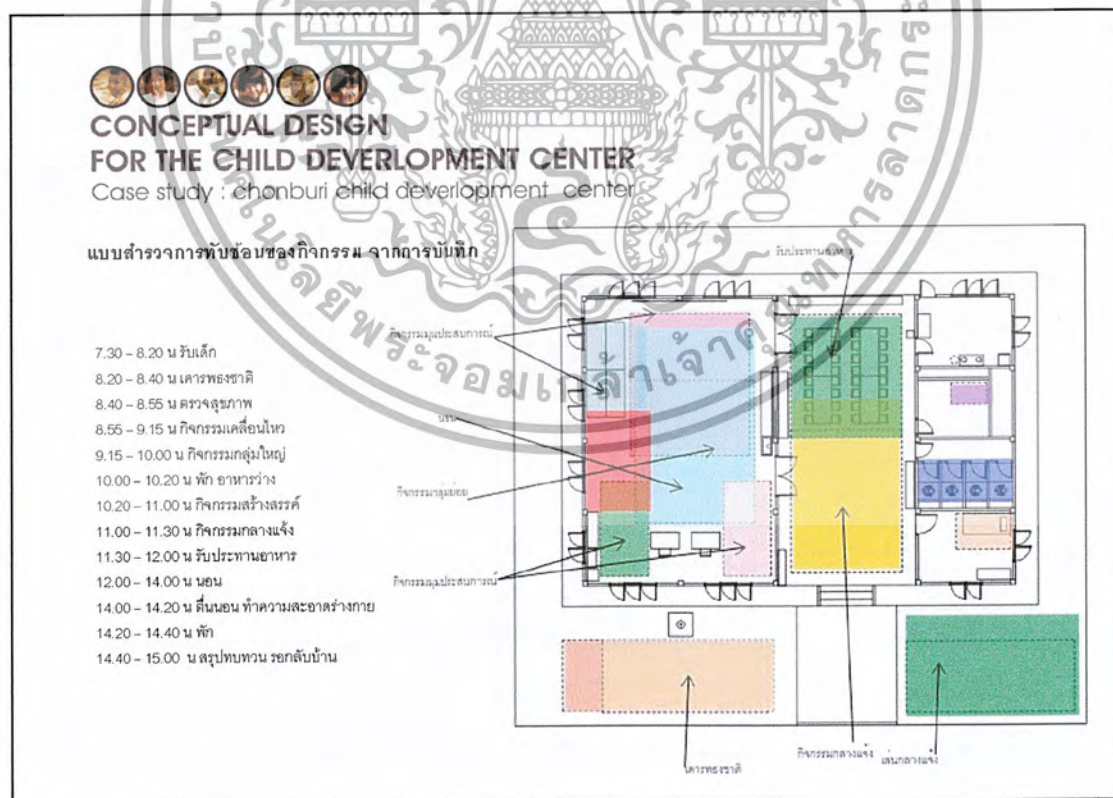
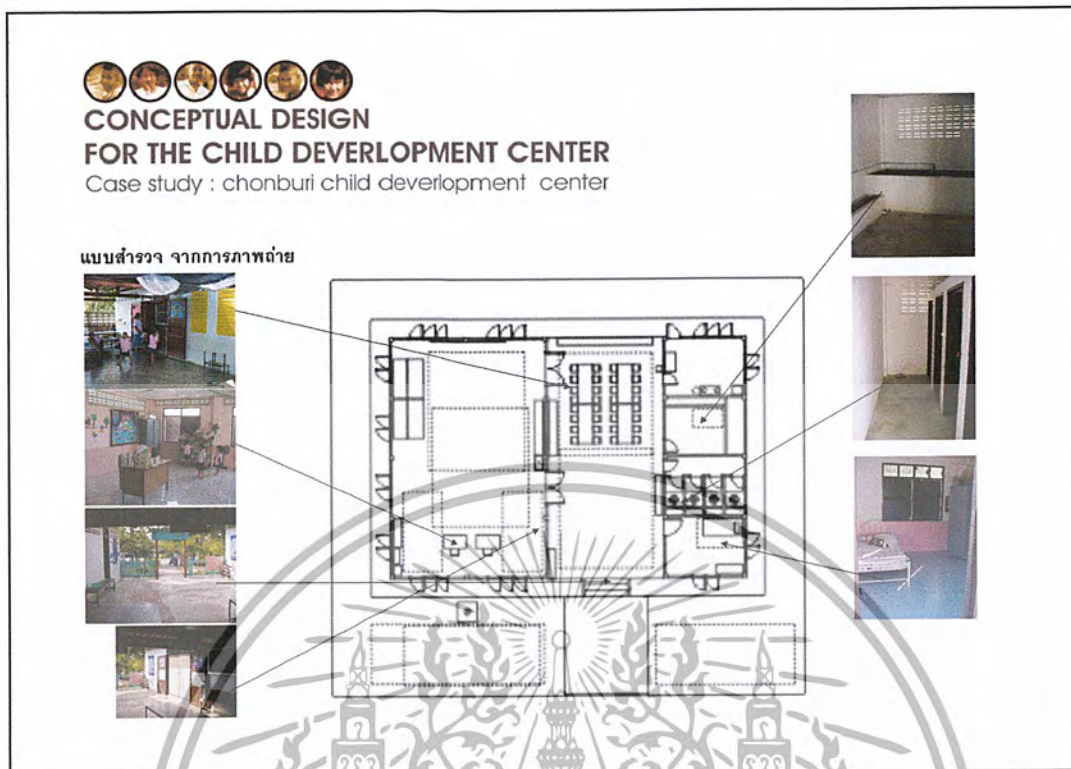

ภาพที่ 4.11 ภายในอาคาร ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก บ้านโป่งดินดำ 2

ภาพที่ 4.12 ด้านหน้าภายในอาคาร ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก บ้านโป่งดินดำ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนลิขสิทธิ์ไว้สำหรับใช้เพื่อการศึกษาเท่านั้น มิใช่เพื่อเผยแพร่โดยไม่ได้รับอนุญาต การนำเอกสารนี้ไปใช้โดยไม่ได้รับอนุญาตถือว่าผิดกฎหมาย ผู้ที่ฝ่าฝืนจะมีความผิดตามกฎหมายว่าด้วยการคุ้มครองสิทธิบัตรและเครื่องหมายการค้า

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก บ้านหนองข่า ต.บางพระอ.ศรีราชา

จ.ชลบุรี

ภาพที่ 4.15 บ้านหนองข่า ต.บางพระอ.ศรีราชา

สภาพทั่วไปของตำบล

มีลักษณะพื้นที่เต็มไปด้วยป่าเขาถ้ำเขาไฟรอบคลุมหนาแน่น ไม่มีแม่น้ำ มีแต่ลำห้วยสายยาว ประชาชนได้อาศัยน้ำจากลำห้วย, อ่างเก็บน้ำโป่งดินดำ และอ่างเก็บน้ำบางพระบางส่วนของตำบลติดชายทะเล

อาณาเขตตำบล

ทิศเหนือ ติดต่อเทศบาลเมืองแสนสุข อปต.เหมือง อ.เมือง จ.ชลบุรี

ทิศใต้ ติดต่อเทศบาลเมืองศรีราชา และเทศบาลตำบลเจ้าพระยาสุรศักดิ์

ทิศตะวันออก ติดต่ออปต.คลองกิ่วอำเภอบ้านบึง

ทิศตะวันตก ติดต่อเทศบาลตำบลบางพระและอ่าวไทย

จำนวนประชากรของตำบล

จำนวนประชากรทั้งสิ้น 13,691 คน เป็นชาย 6,951 คน เป็นหญิง 6,740 คน (ข้อมูล ณ 10 ก.พ. 2546)

ข้อมูลอาชีพของตำบล

อาชีพหลัก ทำสวน/ทำไร่ /ประมง

อาชีพเสริม ทำงานสนามกอล์ฟ แปรูปอาหาร

ข้อมูลศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก บ้านหนองข่า ต.บางพระอ.ศรีราชา จ.ชลบุรี

ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก บ้านหนองข่า ต.บางพระอ.ศรีราชา จ.ชลบุรี

ครูพี่เลี้ยง 3 คน

นักเรียนรวม 62 คน

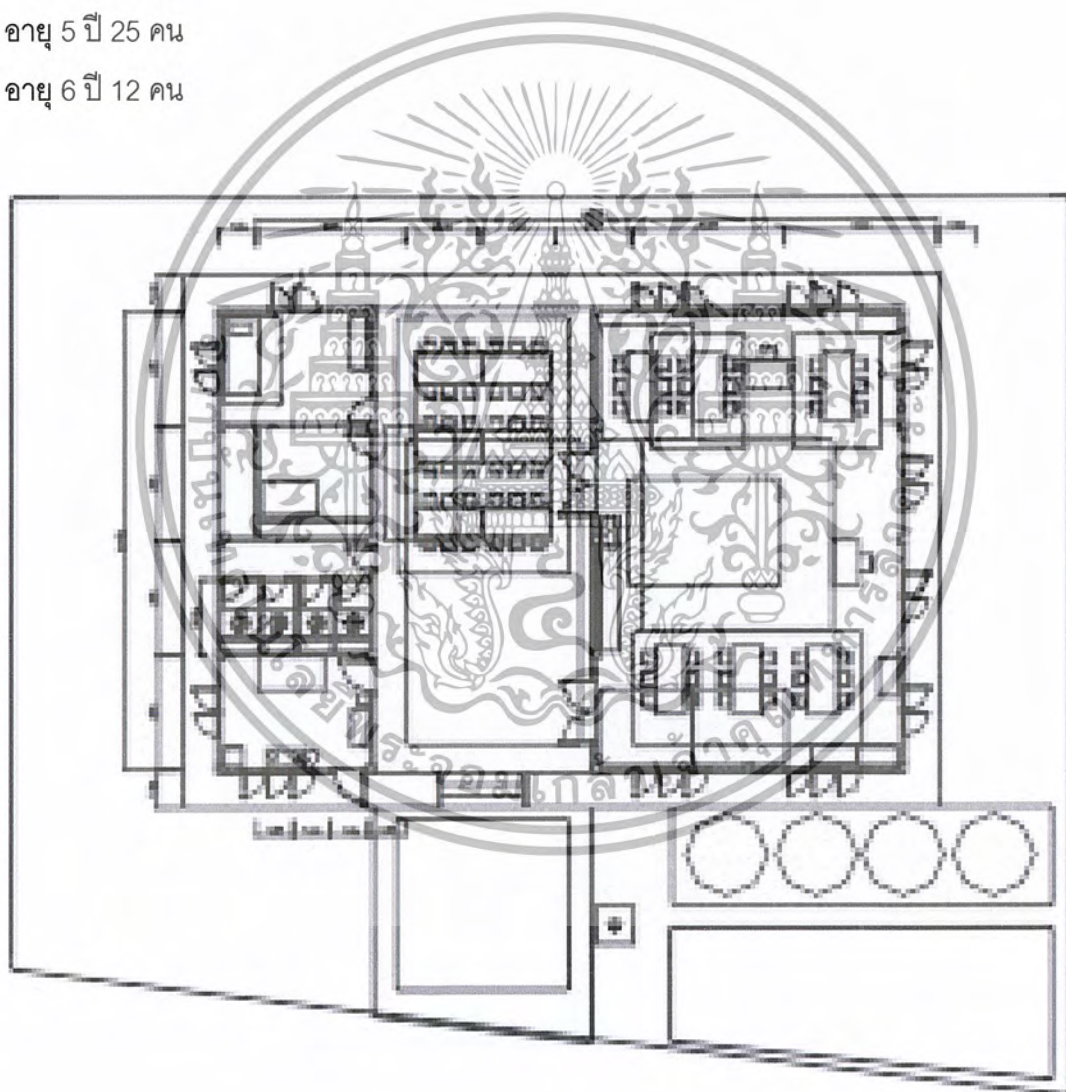
ชาย 22คน

หญิง 40 คน

อายุ 4 ปี 25คน

อายุ 5 ปี 25 คน

อายุ 6 ปี 12 คน

ภาพที่ 4.16 ผังอาคารศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านหนองข่า ต.บางพระอ.ศรีราชา

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ภาพที่ 4.17 สนามเด็กเล่นอาคารศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านหนองข่า ต.บางพระ

อ.ศรีราชา

ภาพที่ 4.18 ห้องกิจกรรมอาคารศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านหนองข่า ต.บางพระ

ภาพที่ 4.19 ส่วนรับประทานอาหารอาคารศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านหนองข่า

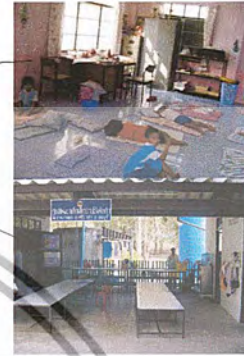
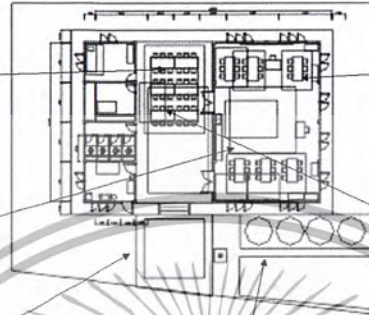
เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

**CONCEPTUAL DESIGN
FOR THE CHILD DEVELOPMENT CENTER**

Case study : chonburi child development center

แบบสำรวจ จากการถ่ายภาพ

ภาพที่ 4.20 กิจกรรมภายในอาคารศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านหนองข่า

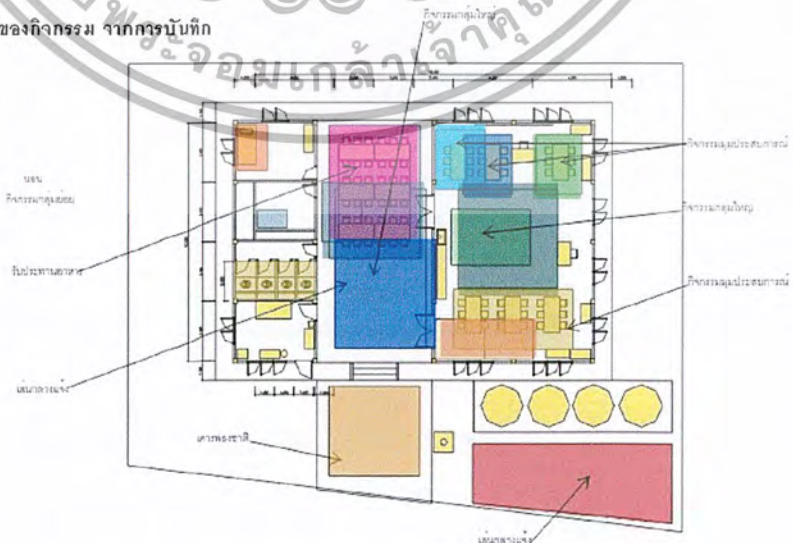

**CONCEPTUAL DESIGN
FOR THE CHILD DEVELOPMENT CENTER**

Case study : chonburi child development center

แบบสำรวจการทับซ้อนของกิจกรรม จากกรณีศึกษา

- 7.30 - 8.20 น.รับเด็ก
- 8.20 - 8.40 น.เคารพธงชาติ
- 8.40 - 8.55 น.สวดมนต์
- 8.55 - 9.15 น.กิจกรรมเคลื่อนไหว
- 9.15 - 10.00 น.กิจกรรมกลุ่มใหญ่
- 10.00 - 10.20 น.พักรายวัน
- 10.20 - 11.00 น.กิจกรรมวงกลม
- 11.00 - 11.30 น.กิจกรรมเล่นน้ำ
- 11.30 - 12.00 น.พักรับประทานอาหาร
- 12.00 - 14.00 น.เล่น
- 14.00 - 14.20 น.เตรียมส่งกลับบ้าน
- 14.20 - 14.40 น.พักรับประทานอาหาร
- 14.40 - 15.00 น.ส่งกลับบ้าน

ภาพที่ 4.21 วิเคราะห์กิจกรรมภายในอาคารศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านหนองข่า

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาค้นคว้าเท่านั้น มิได้อยู่ให้เห็นแบบใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ

5.1 สรุปผลการวิจัย

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

ในการวิจัยนี้ผู้วิจัยมี จุดมุ่งหมายที่จะศึกษาถึงลักษณะสภาพแวดล้อมทางกายภาพ ปัจจุบันของอาคารศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขนาด 50 คน เพื่อนำไปสู่การเสนอแนวทางการออกแบบ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขนาด 50 คน ที่สอดคล้องกับกิจกรรมและการพัฒนาการของเด็ก เพื่อใช้เป็น แนวในการก่อสร้างสำหรับชุมชน โดยมีวัตถุประสงค์ของการวิจัยดังนี้

1. เพื่อศึกษาลักษณะสภาพแวดล้อมทางกายภาพปัจจุบัน ของอาคารศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ขนาด 50 คน
2. เพื่อศึกษาวิเคราะห์ กิจกรรมและการใช้พื้นที่ใช้สอยภายในและภายนอก ของอาคารศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ขนาด 50 คน
3. เพื่อเสนอแนวทางการออกแบบอาคารศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ขนาด 50 คนให้สอดคล้องกับ กิจกรรมและการพัฒนาการของเด็ก

5.1.1 โดยสามารถสรุปผลการวิจัยจากบทที่ 4 ออกเป็น 4 ขั้นตอน

ตอนที่ 1 แสดงข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 ลักษณะการจัดครุภัณฑ์ในส่วนต่างๆที่เหมาะสมกับกิจกรรมและการพัฒนาการของเด็ก

ตอนที่ 3 ความพึงพอใจต่อขนาดพื้นที่ภายในและภายนอกศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

ตอนที่ 4 ความพึงพอใจต่อตำแหน่งพื้นที่ใช้สอยภายในและภายนอกอาคารศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

ตอนที่ 1. แสดงข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

จากการศึกษาพบว่า สถานะผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่จะเป็น หัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็ก ลองลงมาเป็น ครูพี่เลี้ยงเด็ก

ตอนที่ 2. ลักษณะการจัดครุภัณฑ์ในส่วนต่างๆที่เหมาะสมกับกิจกรรมและ พัฒนาการของเด็ก

จากการศึกษาพบว่าลักษณะการจัดส่วนศิลปะและงานสร้างสรรค์ที่เหมาะสมควรมี
มีการจัดแบบกลุ่ม

ลักษณะการจัดส่วนนอนที่เหมาะสมควรอยู่ภายในห้องเดียวกันแต่แยกส่วนกัน

ลักษณะการจัดมุมบ้านสมมุติและมุมบล็อกที่เหมาะสม จัดให้มีมุมกิจกรรมต่างๆ โดยใช้
ชั้นเตี้ยๆมาเป็นตัวแบ่งให้เกิดมุมกิจกรรม ส่วนกิจกรรมด้วย

ลักษณะการจัดส่วนศิลปะและงานสร้างสรรค์ที่เหมาะสมควร จัดแบบกลุ่มย่อย

ลักษณะการจัดส่วนนอนที่เหมาะสมควรอยู่ภายในห้องเดียวกันแต่แยกส่วนกัน

ลักษณะการจัดที่นั่งนอนที่เหมาะสมควรจัดที่นั่งนอนแนวตั้งเรียงห่างกันมีทางเดินตรงกลาง

มุมกิจกรรมที่เด็กชอบเข้าไปเล่นมากที่สุดคือมุมบ้านสมมุติและบล็อก

จากการศึกษาพบว่าความต้องการพื้นที่ที่ต้องการมากที่สุดคือ ส่วนสนามเล่น ต้องการ
มากที่สุด และลดลงมา ส่วนห้องเรียน/มุมกิจกรรม และส่วนรับประทานอาหาร

จากการศึกษาพบว่าพื้นที่ที่ควรอยู่ภายนอกห้องเรียนได้แก่ พื้นที่รับประทานอาหาร และ
ส่วนห้องน้ำและห้องอาบน้ำ และพื้นที่ที่ควรอยู่ภายในห้องเรียนได้แก่พื้นที่ส่วนนอน

ตอนที่ 3 ความพึงพอใจต่อขนาดพื้นที่ภายในและภายนอกศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

จากการศึกษาพบว่า ส่วนห้องเรียนมีขนาดค่อนข้างแคบเกินไป

พื้นที่สำหรับการนอนมีขนาดข้างแคบเกินไป

พื้นที่ห้องครัวมีขนาดค่อนข้างแคบเกินไป

พื้นที่ส่วนรับประทานอาหารมีขนาดคิดว่าแคบเกินไป

พื้นที่ห้องส้วมมีขนาดพอดี

คิดว่าพื้นที่ห้องอาบน้ำมีขนาด กว้างเกินไป

พื้นที่ห้องพยาบาลมีขนาด กว้างเกินไป

พื้นที่สำหรับทำกิจกรรมภายนอกห้องเรียนมีขนาด แคบเกินไป

พื้นที่ส่วนสนามเด็กเล่นกลางแจ้งมีขนาดค่อนข้างแคบเกินไป

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตอนที่ 4 ความพึงพอใจต่อตำแหน่งพื้นที่ใช้สอยภายในและภายนอกอาคารศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

จากการศึกษาพบว่าตำแหน่งของส่วนห้องเรียนอยู่ในตำแหน่งที่เหมาะสม

ตำแหน่งของส่วนนอนอยู่ในตำแหน่งที่เหมาะสม

ตำแหน่งของส่วนห้องครัวอยู่ในตำแหน่งที่เหมาะสม

ตำแหน่งของส่วนรับประทานอาหารอยู่ในตำแหน่งที่ไม่เหมาะสม

ตำแหน่งของห้องส้วมอยู่ในตำแหน่งที่ไม่เหมาะสม

ตำแหน่งของห้องอาบน้ำอยู่ในตำแหน่งที่ไม่เหมาะสม

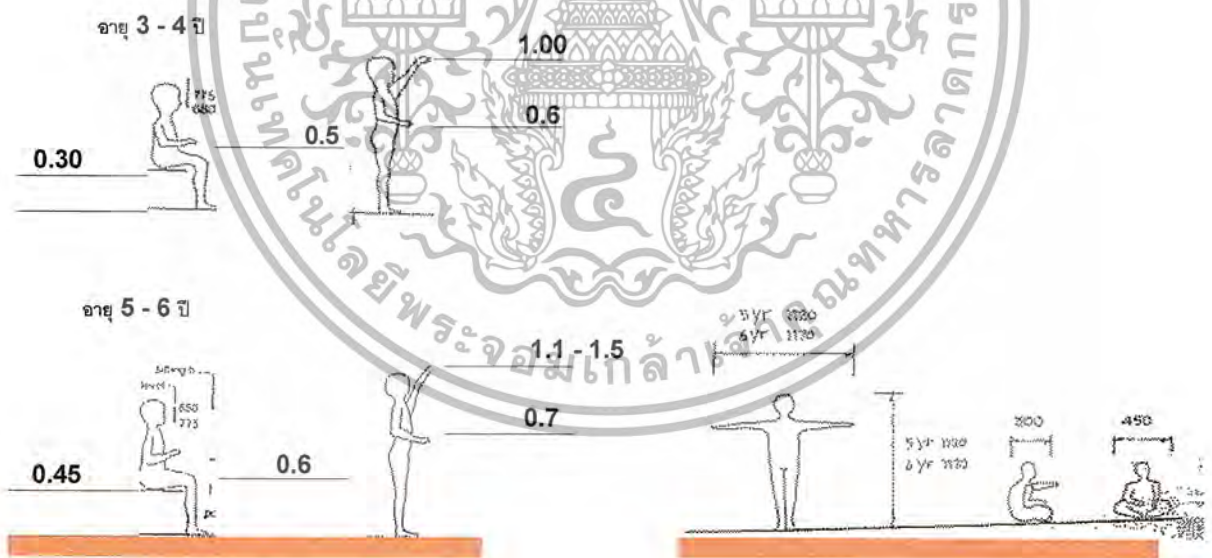
ตำแหน่งของห้องพยาบาลอยู่ในตำแหน่งที่ไม่เหมาะสม

ตำแหน่งสำหรับทำกิจกรรมนอกห้องเรียนอยู่ในตำแหน่งที่เหมาะสม

ตำแหน่งของสนามเด็กเล่นกลางแจ้งอยู่ในตำแหน่งที่เหมาะสมคิด

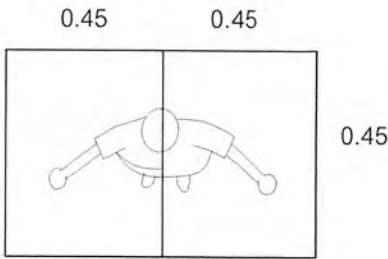
5.2 ข้อเสนอแนะในการออกแบบ

5.2.1 ขนาดสัดส่วนเด็ก 3-5 ปี

ภาพที่ 5.1 สัดส่วนเด็ก 3-5 ปี

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

แสดงการใช้พื้นที่เด็ก 1 คน 0.45*0.90

ภาพที่ 5.2 สัดส่วนเด็ก

ระยะที่เด็กไม่สามารถเอื้อมหยิบอะไรได้ ระดับนี้สามารถติดตั้งอุปกรณ์ที่อันตรายสำหรับเด็กได้

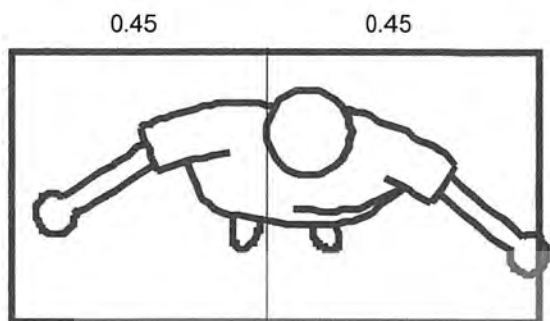
ภาพที่ 5.3 สัดส่วนความสูง

การเลือกใช้สัดส่วน ความสูงกับกิจกรรมที่จัดให้กับเด็ก

ภาพที่ 5.4 สัดส่วนความสูงต่างๆ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

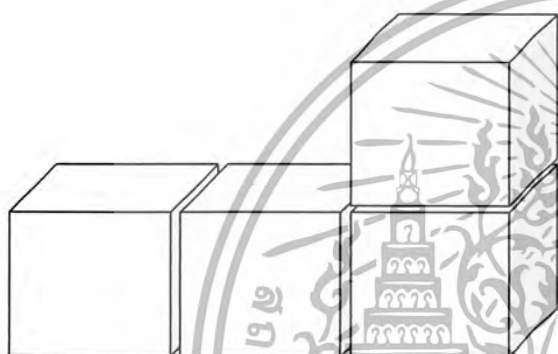

แสดงการใช้พื้นที่เด็ก 1 คน 0.45*0.90

0.45 ตร.ม

สามารถนำสัดส่วนนี้ไปใช้ทำขนาด
เฟอร์นิเจอร์สำหรับเด็กได้จะได้กล่องขนาด
0.45 * 0.45 * 0.45

จะเป็นสัดส่วนที่พอดีกับเด็กอายุ 3-5 ปี
และจะช่วยให้เด็กเสริมสร้างจินตนาการ
ด้วยการจัดเรียงกล่องวางเป็นรูปต่างๆ

ภาพที่ 5.5 แสดงการใช้พื้นที่/ 1 คน

5.2.2 พื้นที่ใช้สอยภายในอาคาร

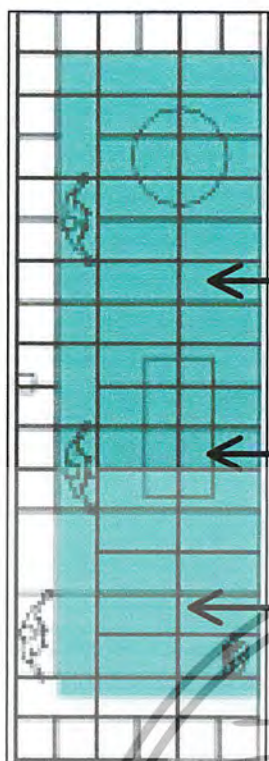

กิจกรรมที่ต้องการความสงบ เช่น ศิลปะ ใช้ประมาณ 4-5 คน ใช้พื้นที่ประมาณ 4.05 ตร.ม

กิจกรรมที่ต้องการการความสงบ เช่น มุมหนังสือ สามารถนอนไปกับพื้นได้เลย ใช้ประมาณ6-8คน ใช้พื้นที่ประมาณ8.10 ตร.ม.

ภาพที่ 5.6 กิจกรรมที่ต้องการความเงียบ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

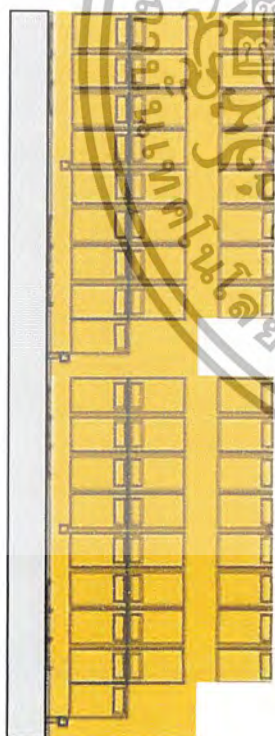

กิจกรรมที่ต้องการการเคลื่อนไหวนไหว เช่น มุมกิจกรรม ใช้ประมาณ 4-5 คน ใช้พื้นที่ประมาณ 4.05 ตร.ม.

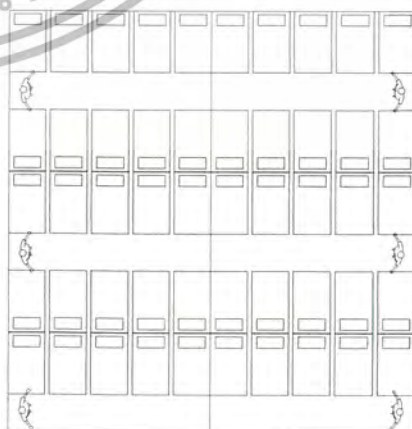
กิจกรรมที่ต้องการการเคลื่อนไหวนไหว เช่น มุมวิทยาศาสตร์ ใช้ประมาณ 2-3 คน ใช้พื้นที่ประมาณ 2.43 ตร.ม.

กิจกรรมที่ต้องการการเคลื่อนไหวนไหว เช่น มุมไม้บล็อก ใช้ประมาณ 4-5 คน ใช้พื้นที่ประมาณ 4.05 ตร.ม.

ภาพที่ 5.7 กิจกรรมที่ต้องการการเคลื่อนไหวนไหว

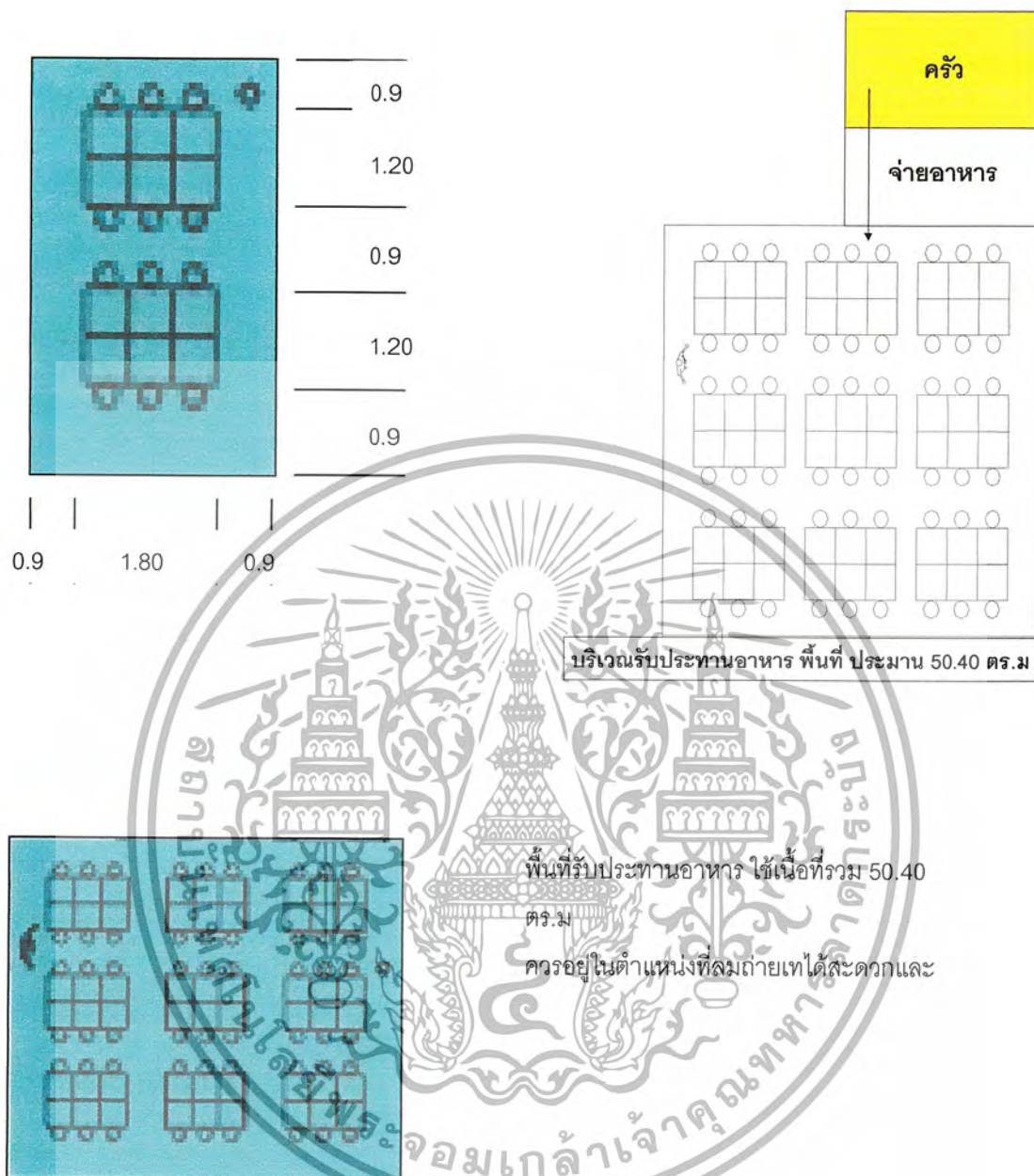
กิจกรรมการนอน ใช้พื้นที่ต่อ 1 คน / 1.9 ตร.ม

ภาพที่ 5.8 การจัดพื้นที่การนอน

พื้นที่ 50 คน = 99.96 ตร.ม.

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ภาพที่ 5.9 การจัดพื้นที่ ส่วนรับประทานอาหาร

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ดังนั้นการวางตำแหน่งห้องน้ำให้อยู่ใกล้ห้องเรียนหรือเป็นส่วนหนึ่งของห้องเรียนจะทำให้เกิดความสะดวกและเด็กเรียนรู้ที่จะช่วยตนเอง
 ห้องน้ำควรอยู่ในที่เข้าถึงง่ายจากบริเวณที่เล่นทั้งภายนอกและภายใน ควรมีทางเข้าออก 2 ทาง ทางหนึ่งเปิดออกสู่ภายนอกอาคารและ
 อีกทางหนึ่งเปิดสู่ห้องเรียน จำนวนห้องน้ำต้องมีให้เพียงพอกับจำนวนเด็ก ถ้าสถานศึกษาที่มีเด็กมากกว่า 35 คน ควรจะจัดให้มีห้องน้ำหลาย ๆ จุด โดยทั่วๆ ไป จะไม่แบ่งห้องน้ำ ชาย-หญิง ในสถานศึกษาปฐมวัย ซึ่งเป็นสิ่งที่จะให้เด็กได้เรียนรู้ความแตกต่างระหว่างเพศและความแตกต่างระหว่างเพศจะไม่ใช่ว่าเรื่องสำคัญสำหรับเด็กในวัยนี้ แต่สำหรับเด็กบางคนซึ่งอาจจะช้ำอายและบางคนก็ไม่ต้องการปิดประตูตอนเข้าห้องน้ำซึ่งอาจแก้ปัญหาโดยกันผนังเตี้ยระหว่างห้องส้วมแต่ละห้องซึ่งเป็นการสะดวกในการดูแล วัสดุภายในห้องน้ำควรจะใช้วัสดุที่ไม่ลื่น มีสีล้นสดใส
 อัตราส่วนของจำนวนเครื่องสุขภัณฑ์ต่อจำนวนเด็กมีดังนี้ 1:8 1:10 1:15 (จำนวนเครื่องสุขภัณฑ์ : จำนวนเด็ก)
 อัตราส่วน 1 : 15 ถือเป็นอัตราส่วนเหมาะสมที่สุดที่ควรเลือกใช้เพราะประหยัดที่สุด (นิคม ทาแดง. 2529 : 179)

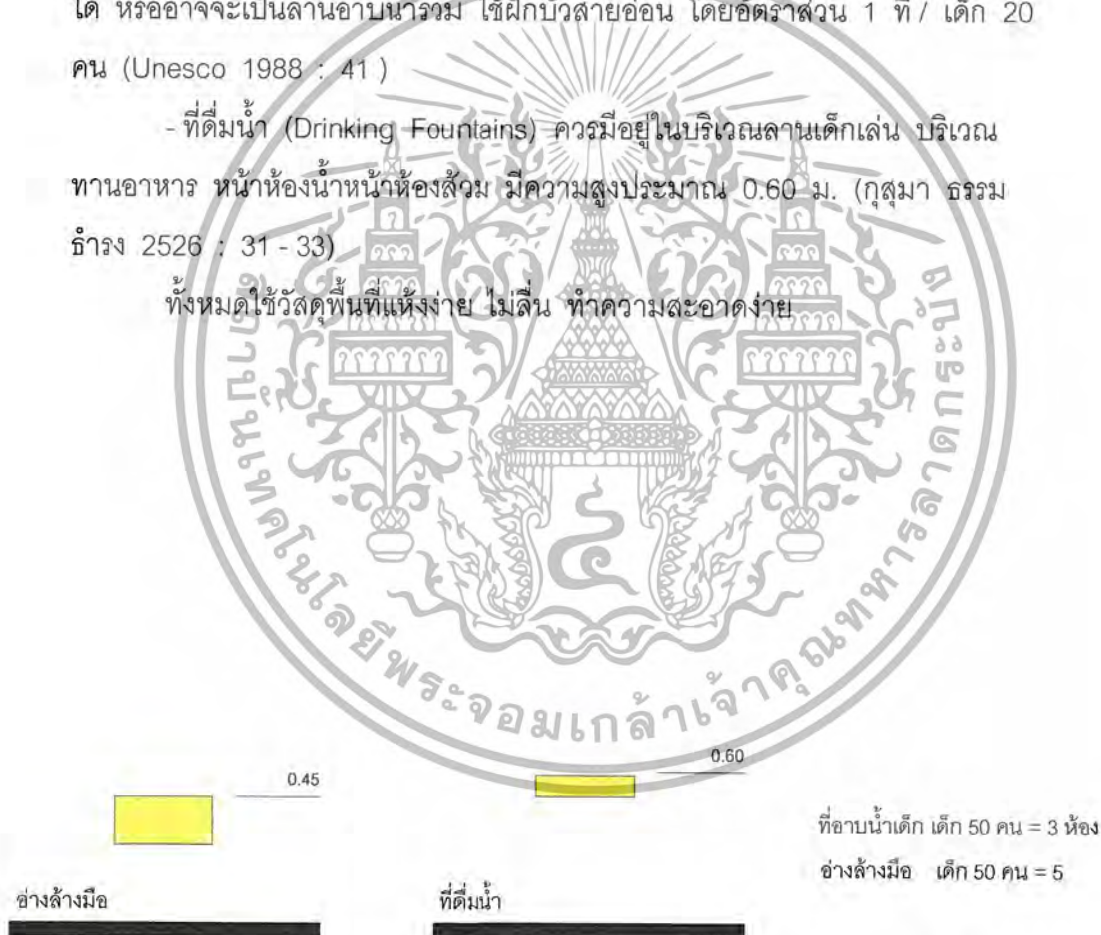
เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
 ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

อ่างล้างมือ (Wash Hand Basin) อยู่ด้านนอกของห้องน้ำห้องส้วม เพื่อให้เด็กที่ออกจากห้องส้วม และเด็กที่เล่นเลอะเทอะได้ใช้ ที่เลี้ยงก็มองเห็นได้ อาจใช้เป็นประเภทอ่างเดี่ยว (Individual sink) หรืออาจรวมที่เป็นรางยาว (group sink) โดยมีอัตราส่วนที่ล้าง 1 ที่ / เด็ก 8 คน (หรือ 5-10 คน) ความสูงที่ขอบอ่างประมาณ 0.45 ม. หรือปรับให้อ่างแต่ละที่มีความสูงแตกต่างกันและเรียงลำดับกันไปก็ได้ ตามสัดส่วนความสูงของเด็กแต่ละคน ใช้ก๊อกที่เปิดง่าย (กุสุมา ธรรมธำรง 2526 : 32)

- ที่อาบน้ำเด็กสำหรับเด็กเล็ก (Child washing) อาจเป็นลานหน้าห้องส้วมก็ได้ หรืออาจจะเป็นลานอาบน้ำรวม ใช้ฝักบัวสายอ่อน โดยอัตราส่วน 1 ที่ / เด็ก 20 คน (Unesco 1988 : 41)

- ที่ดื่มน้ำ (Drinking Fountains) ควรมีอยู่ในบริเวณลานเด็กเล่น บริเวณทานอาหาร หน้าห้องน้ำหน้าห้องส้วม มีความสูงประมาณ 0.60 ม. (กุสุมา ธรรมธำรง 2526 : 31 - 33)

ทั้งหมดใช้วัสดุพื้นที่เหมาะสม ไม่ลื่น ทำความสะอาดง่าย

ภาพที่ 5.10 ขนาดอ่างล้างมือ และ ที่ดื่มน้ำ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

5.2.3 พื้นที่ใช้สอยภายนอกอาคาร

สนามเด็กเล่น

Active play area บริเวณเล่นที่ใช้ร่างกาย

Passive play area บริเวณเล่นที่ใช้พักผ่อน

Nature play area เล่นกับธรรมชาติ

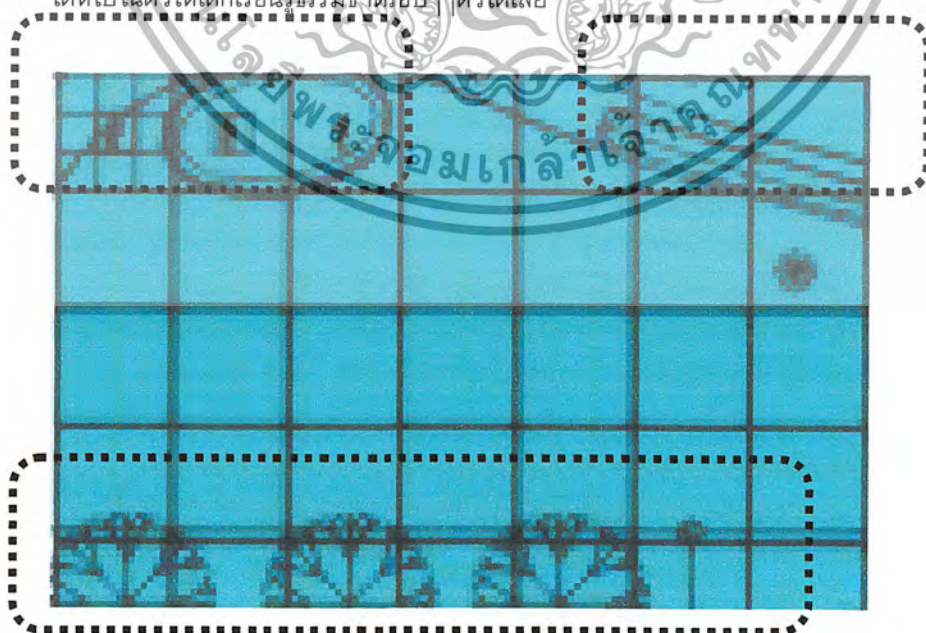
		๒	๔							

พื้นที่การเล่นของเด็ก 1 คน = 9 ตร.ม. 50คน =450 ตร.ม.

ภาพที่ 5.11 แสดงการจัดส่วนสนามเด็กเล่น

ควรออกแบบให้มี จุดพักผ่อน และมุมธรรมชาติศึกษา ควรจะอาศัยเงาจากต้นไม้บริเวณรอบๆเพื่อใช้เป็นเงาและใช้เป็นเครื่องเล่นสำหรับเด็กเดินไปในตัวให้เด็กเรียนรู้ธรรมชาติรอบๆตัวได้เลย

ภาพที่ 5.12 การจัดส่วนสนามเด็กเล่น

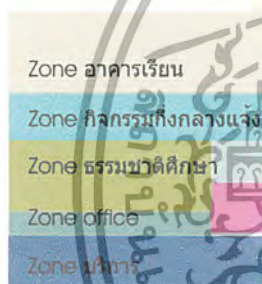
เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

5.2.4 การวางตำแหน่งพื้นที่ใช้สอย

ทำการแบ่ง zone ออกเป็น 2 ส่วน พื้นที่ภายในและพื้นที่ ภายนอก

ภาพที่ 5.13 การจัด zone อาคาร

แบ่งส่วนกิจกรรมออกจากกัน

ภาพที่ 5.14 การจัดแบ่งส่วนกิจกรรมออกจากกัน

Zone อาคารเรียน

Zone กิจกรรมกึ่งกลางแจ้ง

Zone ธรรมชาติศึกษา

Zone office

Zone บริการ

วางตำแหน่งพื้นที่และขนาดแต่ละกิจกรรมที่ใช้

พื้นที่รวม ทั้ง site 1056 ตรม.

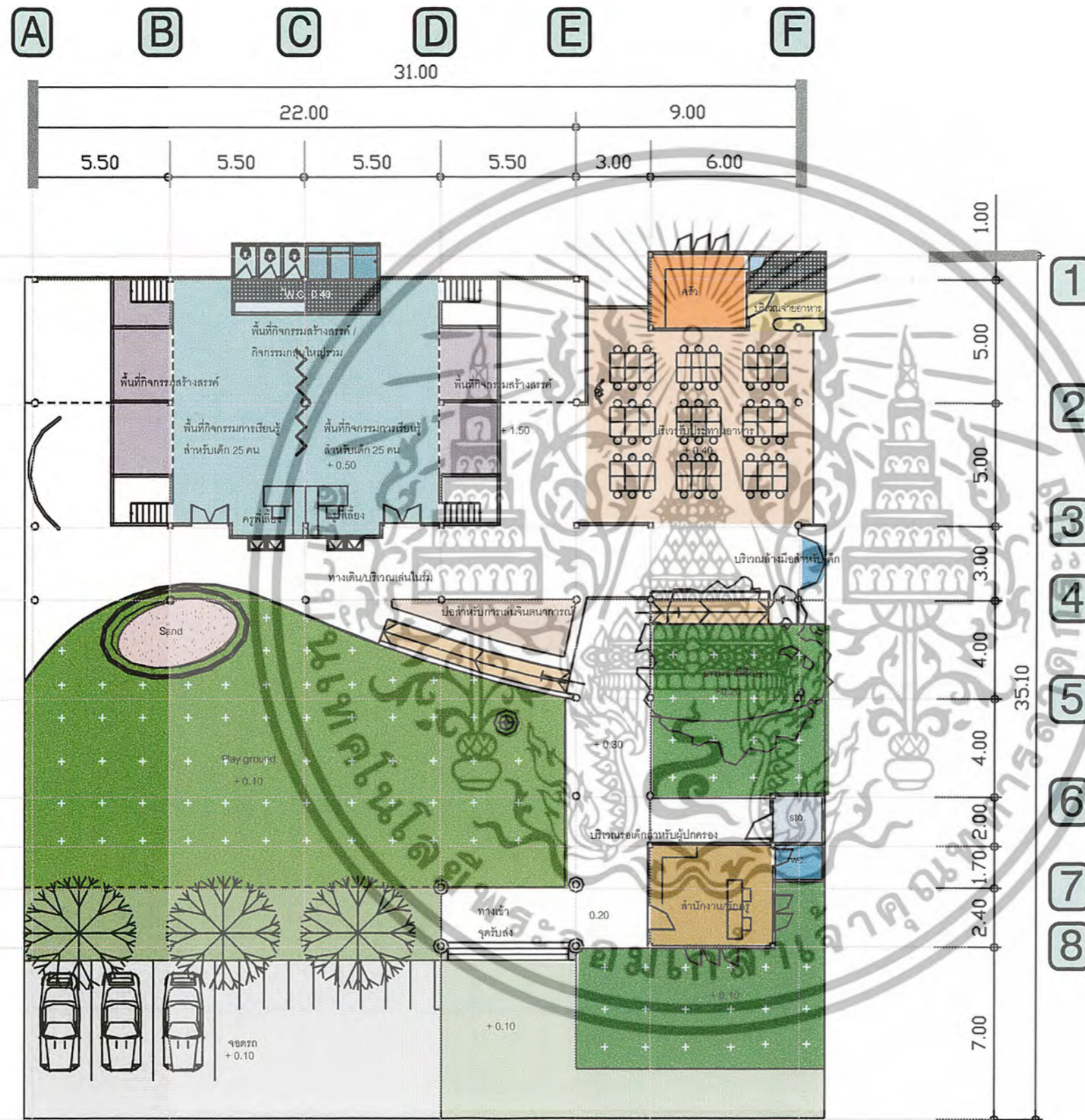
อาคารเรียน 240 ตรม.

ครัว 16

สำนักงาน 12

ภาพที่ 5.15 การจัดวางตำแหน่งพื้นที่และขนาดแต่ละกิจกรรม

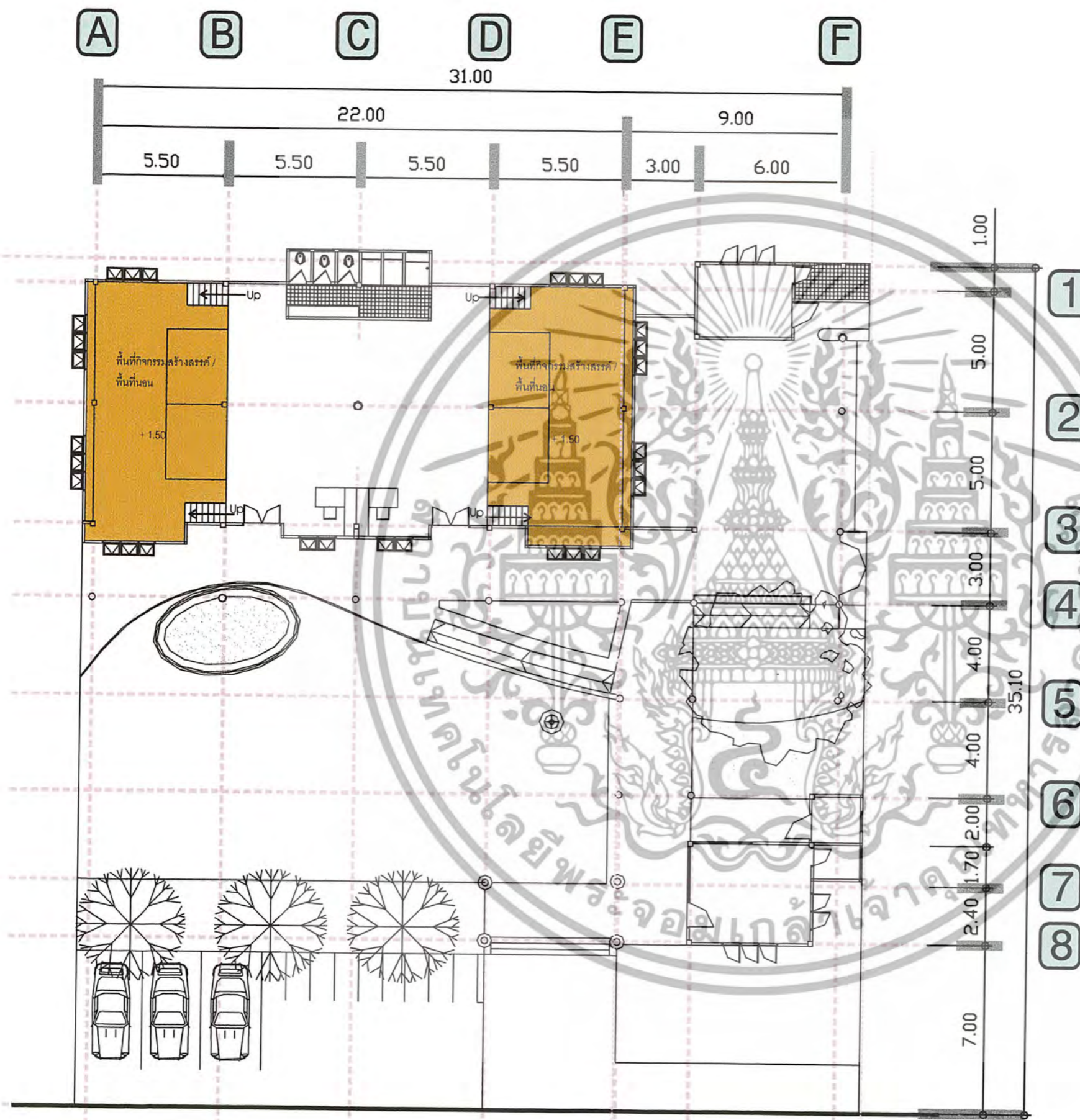
เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

Plan 1 st

Type A

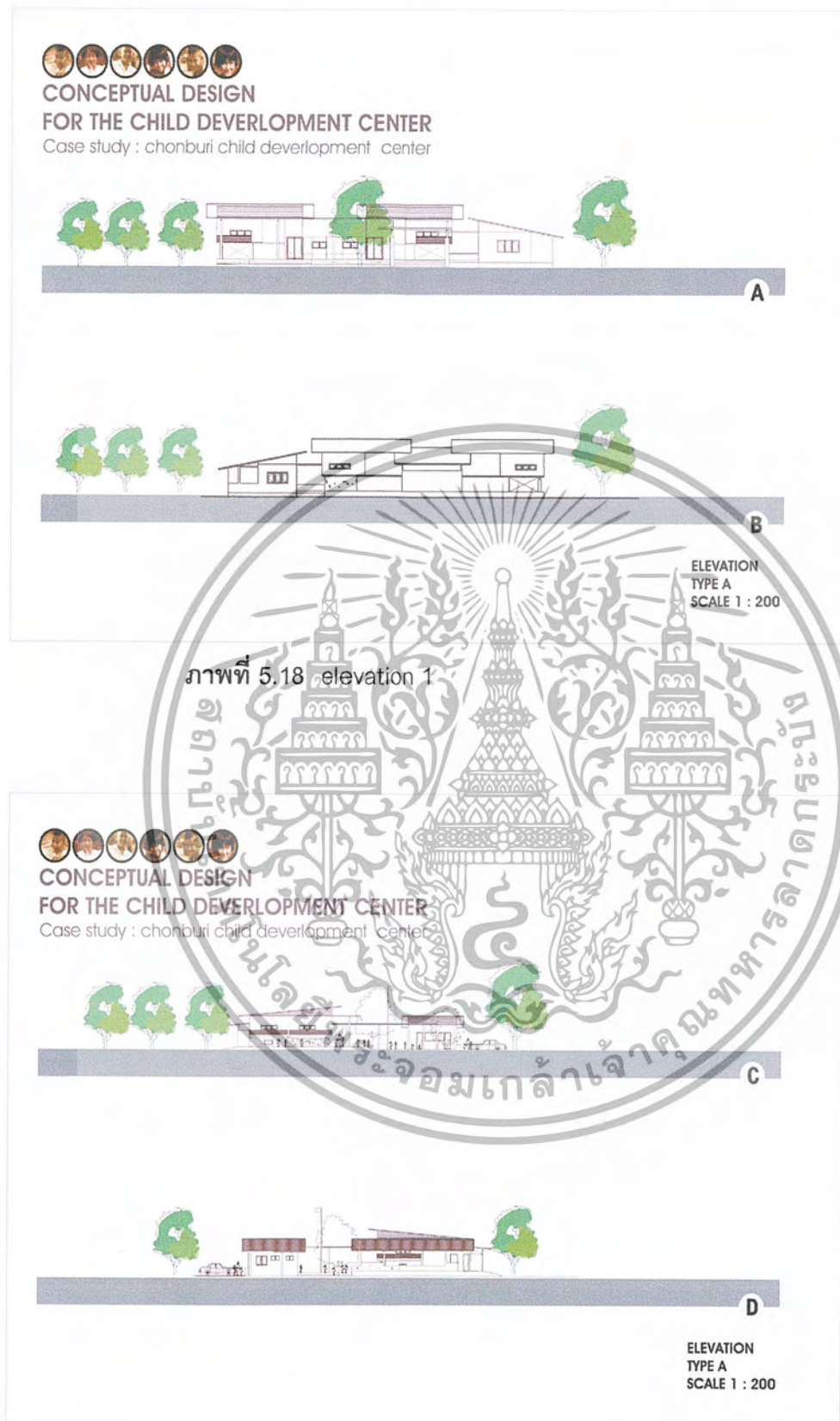
เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

GROUND FLOOR PLAN

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการศึกษา
 ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

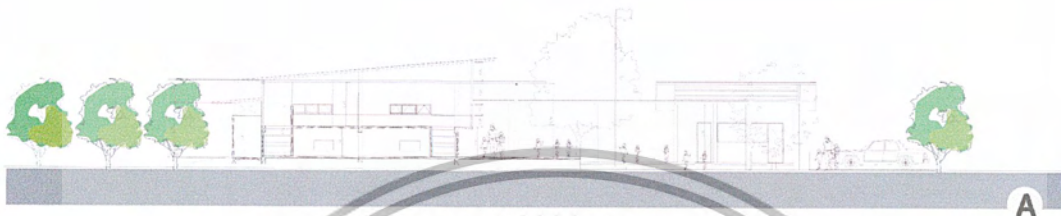
Type A

ภาพที่ 5.19 elevation 2

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

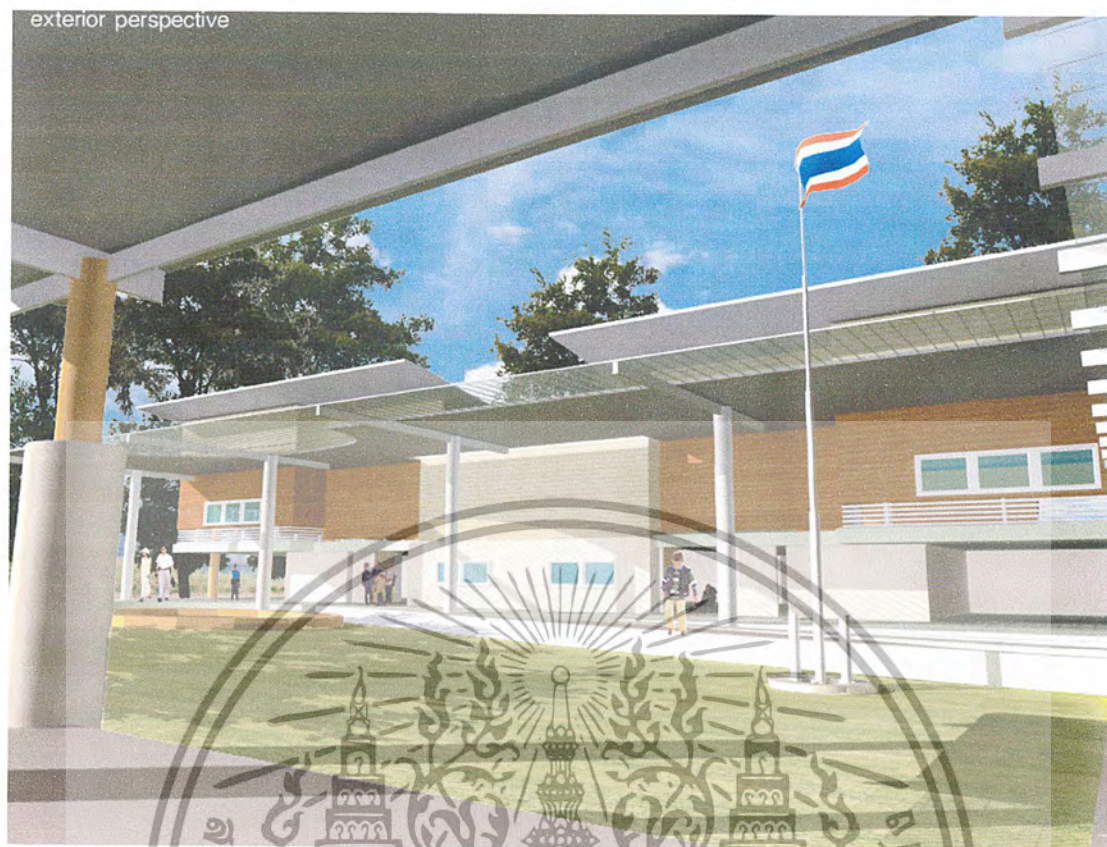
Conceptual design for the child development center

ภาพที่ 5.20 section 1

SECTION A
Type A

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

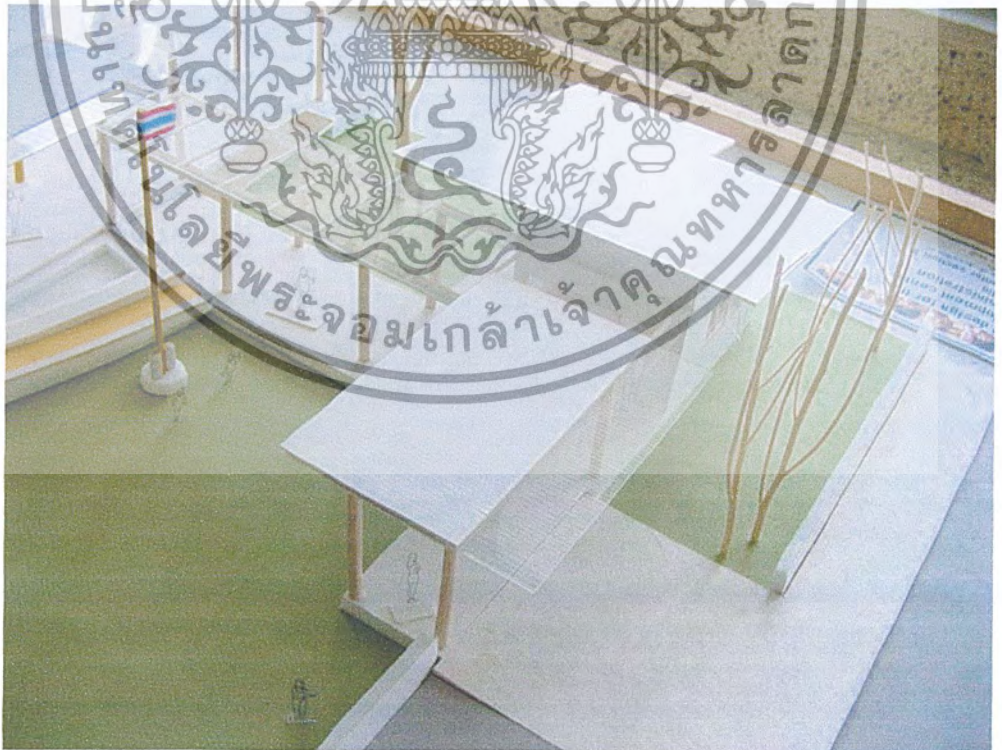

ภาพที่ 5.21 perspective 1

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ภาพที่ 5.22 mass model type A

ภาพที่ 5.23 mass model type A

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนลิขสิทธิ์ไว้เพื่อใช้ในการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

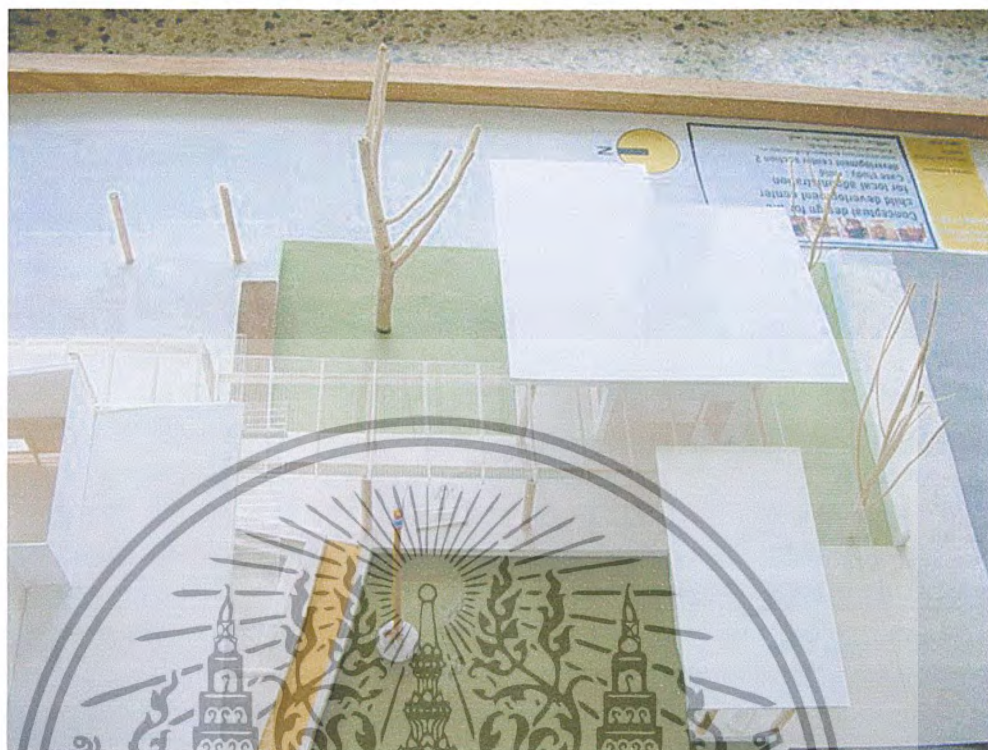

ภาพที่ 5.24 mass model type A

ภาพที่ 5.25 mass model type A

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ภาพที่ 5.26 mass model type B

ภาพที่ 5.27 mass model type B

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

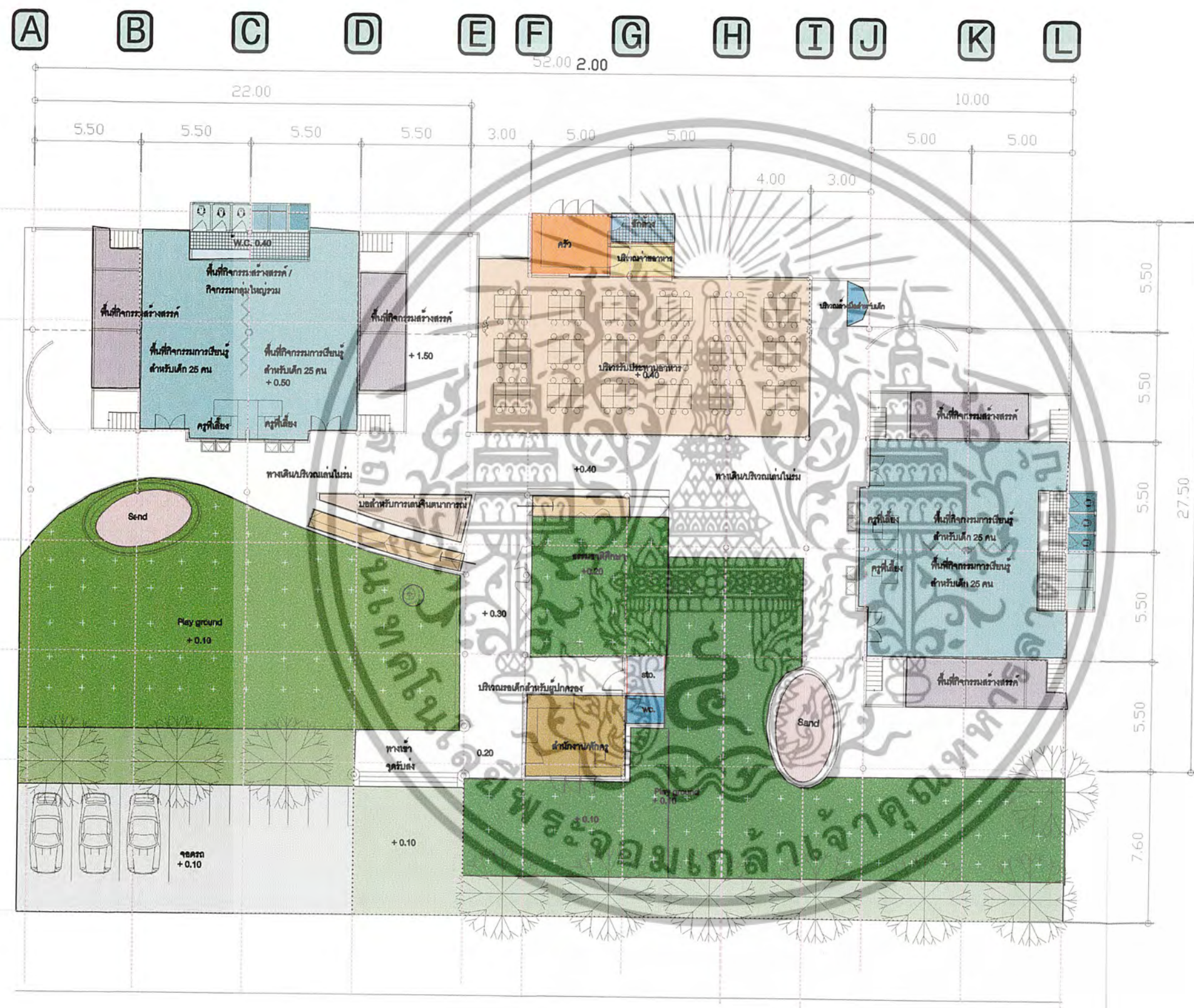

ภาพที่ 5.28 mass model type B

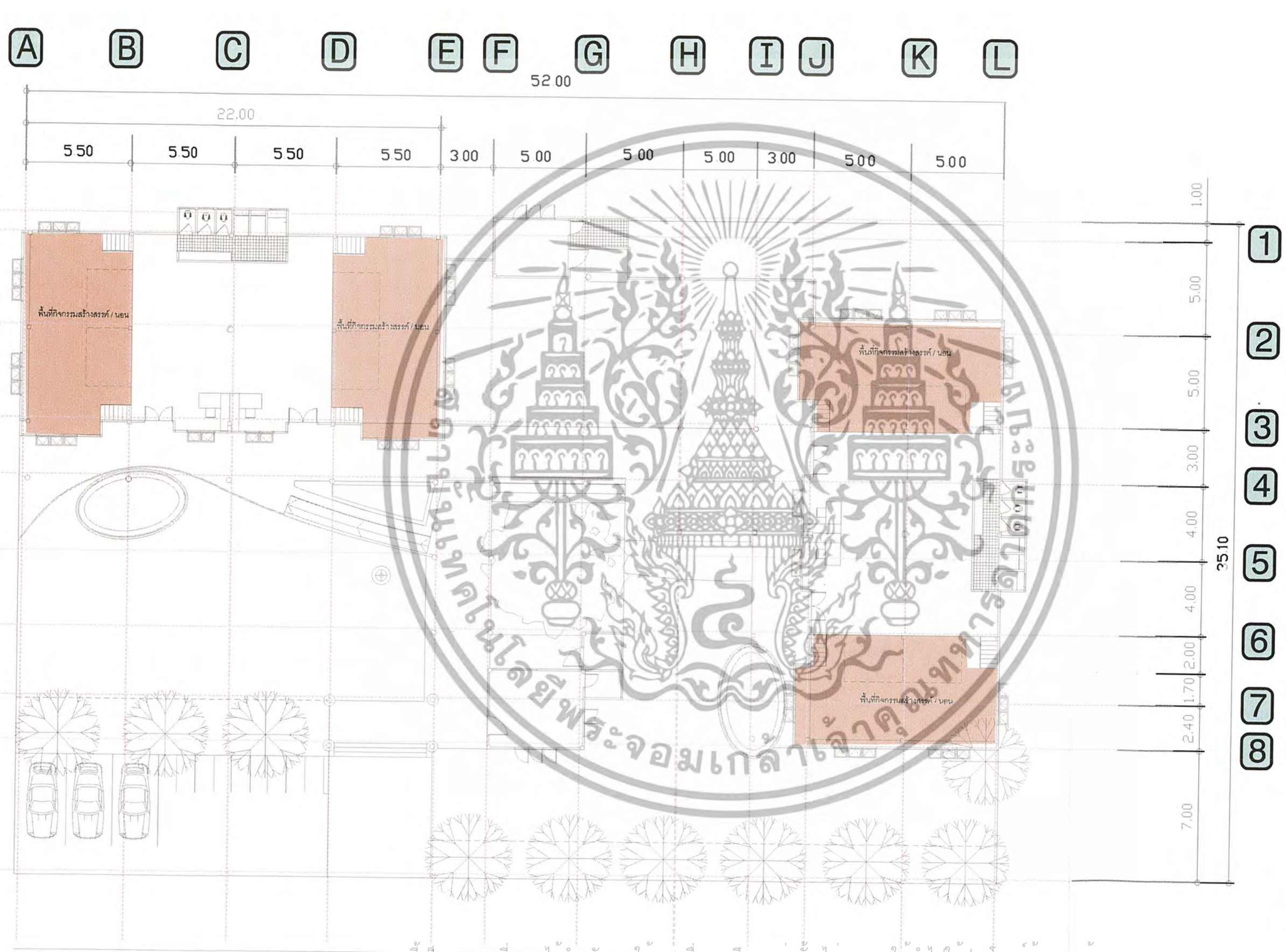
ภาพที่ 5.29 mass model type B

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง ไม่อนุญาตให้นำไปใช้โดยไม่ได้รับอนุญาตจากเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

GROUND FLOOR PLAN
Type B

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

Plan 1 st
Type B

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

**CONCEPTUAL DESIGN
FOR THE CHILD DEVELOPMENT CENTER**

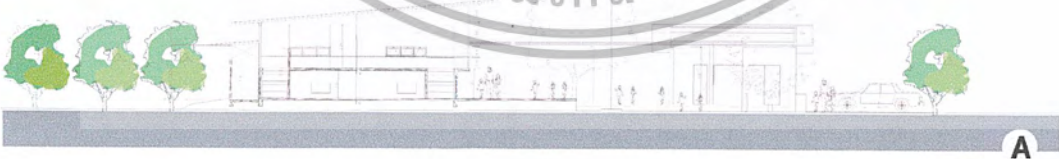
Case study : chonburi child development center

ELEVATION
TYPE B
SCALE 1 : 200

ภาพที่ 5.32 elevation

Conceptual design for the child development center

ภาพที่ 5.33 section

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ภาพที่ 5.34 perspective 1

ภาพที่ 5.35 perspective 2

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ภาพที่ 5.36 mass model type B

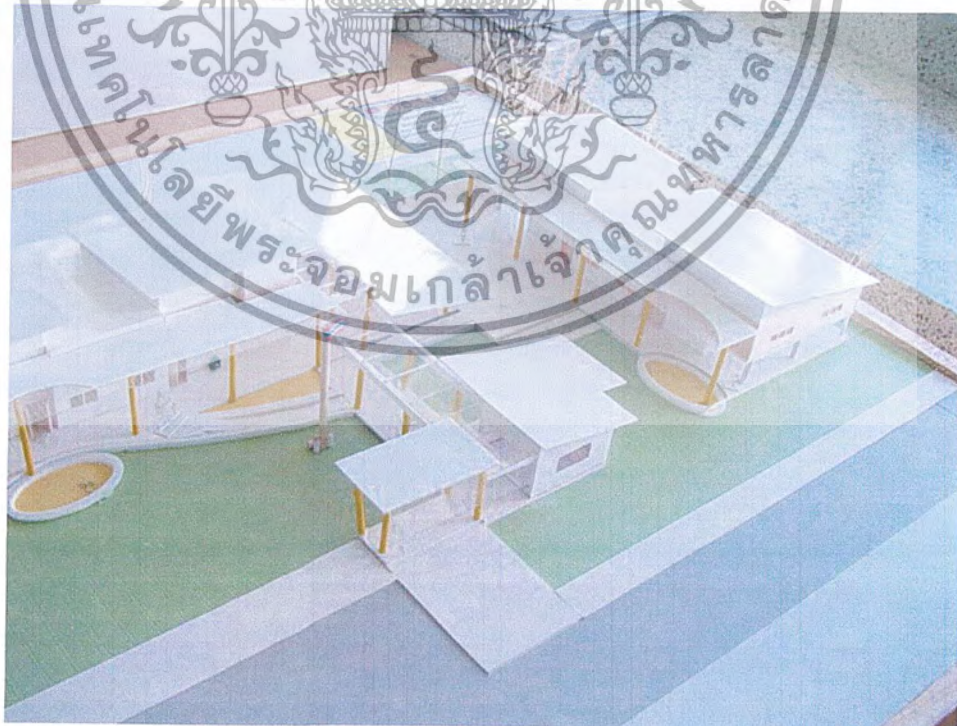

ภาพที่ 5.37 mass model type B

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ภาพที่ 5.38 mass model type B

ภาพที่ 5.39 mass model type B

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

บรรณานุกรม

กิตติวัชร ศิริจันทร์สว่าง. "ต้นแบบของสถานรับเลี้ยงเด็กเอกชนสำหรับเด็กอายุ 2-3 ปี".

วิทยานิพนธ์สถาปัตยกรรมศาสตรมหาบัณฑิต ภาควิชาสถาปัตยกรรม สาขา
สถาปัตยกรรมภายใน. คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์. สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้า
คุณทหารลาดกระบัง, 2541

กรมการพัฒนาชุมชน, กระทรวงมหาดไทย. "แนวทางพัฒนาเด็กนอกศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก".

กรุงเทพฯ : กระทรวงมหาดไทย, 2541

พรอณี สีกิจวัฒนะ. ระเบียบวิธีวิจัย. กรุงเทพฯ : คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม สถาบันเทคโนโลยี

พระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง. ไม่ปรากฏปีที่พิมพ์

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ, กระทรวงศึกษาธิการ. "การศึกษารูปแบบการ
จัดห้องเรียนศูนย์สื่อและเครื่องเล่น ระดับก่อนประถมศึกษา". กรุงเทพฯ : กระทรวงศึกษา
ธิการ, 2541.

สำนักนิเทศและพัฒนามาตรฐานการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ,
กระทรวงศึกษาธิการ. "แนวทางการส่งเสริมพัฒนาการ การเรียนรู้ของเด็กปฐมวัย".

กรุงเทพฯ : กระทรวงศึกษาธิการ, 2543.

สำนักบริหารการศึกษาดำเนิน, กรมการปกครอง. "คู่มือศูนย์พัฒนาเด็กเล็กองค์การปกครอง
ส่วนท้องถิ่น". กรุงเทพฯ : กรมการปกครอง, 2545

วิมลสิทธิ์ ทรายงกูร. พฤติกรรมมนุษย์กับสภาพแวดล้อม. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์-
มหาวิทยาลัย, 2530.

สุชา จันท์อม. จิตวิทยาเด็ก. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิชย์, 2536.

อรุณ ศรีจันทร์. "การศึกษาเกณฑ์เพื่อการออกแบบสภาพแวดล้อมภายในสำหรับสถานรับเลี้ยงเด็ก
ในหน่วยงานราชการ กรณีศึกษากรุงเทพมหานคร". วิทยานิพนธ์สถาปัตยกรรมศาสตร
มหาบัณฑิต ภาควิชาสถาปัตยกรรม สาขาสถาปัตยกรรมภายใน. คณะสถาปัตยกรรม
ศาสตร์. สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง, 2542

Fred linn Osmom. แนวคิดการออกแบบโรงเรียนอนุบาล. แปลโดย กุสุมา ธรรมธำรง.

กรุงเทพฯ : คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาด
กระบัง, 2526

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ภาคผนวก

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

บรรณานุกรม

กิตติวัชร ศรีจันทร์สว่าง. “ต้นแบบของสถานรับเลี้ยงเด็กเอกชนสำหรับเด็กอายุ 2-3 ปี”.

วิทยานิพนธ์สถาปัตยกรรมศาสตร์มหาบัณฑิต ภาควิชาสถาปัตยกรรม สาขา
สถาปัตยกรรมภายใน. คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์. สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้า
คุณทหารลาดกระบัง, 2541

กรมการพัฒนาชุมชน, กระทรวงมหาดไทย. “แนวทางพัฒนาเด็กนอกศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก”.

กรุงเทพฯ : กระทรวงมหาดไทย, 2541

พรณี สীগิจวัฒนะ. ระเบียบวิธีวิจัย. กรุงเทพฯ : คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม สถาบันเทคโนโลยี
พระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง.

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ, กระทรวงศึกษาธิการ. “การศึกษารูปแบบการ
จัดห้องเรียนศูนย์สื่อและเครื่องเล่น ระดับก่อนประถมศึกษา”. กรุงเทพฯ : กระทรวงศึกษา
ธิการ, 2541.

สำนักนิเทศและพัฒนามาตรฐานการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ,
กระทรวงศึกษาธิการ. “แนวทางการส่งเสริมพัฒนาการ การเรียนรู้ของเด็กปฐมวัย”.

กรุงเทพฯ : กระทรวงศึกษาธิการ, 2543.

สำนักบริหารการศึกษาท้องถิ่น, กรมการปกครอง. “คู่มือศูนย์พัฒนาเด็กเล็กองค์การปกครอง
ส่วนท้องถิ่น”. กรุงเทพฯ : กรมการปกครอง, 2545.

วิมลสิทธิ์ ทรายางกูร. พฤติกรรมมนุษย์กับสภาพแวดล้อม. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์-
มหาวิทยาลัย, 2530.

สุชา จันทร์โสม. จิตวิทยาเด็ก. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิชย์, 2536.

อรุณ ศรีจันทร์. “การศึกษาเกณฑ์เพื่อการออกแบบสภาพแวดล้อมภายในสำหรับสถานรับเลี้ยงเด็ก
ในหน่วยงานราชการ กรณีศึกษากรุงเทพมหานคร”. วิทยานิพนธ์สถาปัตยกรรมศาสตร์
มหาบัณฑิต ภาควิชาสถาปัตยกรรม สาขาสถาปัตยกรรมภายใน. คณะสถาปัตยกรรม
ศาสตร์. สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง, 2542

Fred linn Osmom. แนวคิดการออกแบบโรงเรียนอนุบาล. แปลโดย กุสุมา ธรรมธำรง.

กรุงเทพฯ : คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาด
กระบัง, 2526

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ภาคผนวก ก

แบบสอบถามการวิจัย

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

แบบสอบถามประกอบการวิจัย

เรื่อง แนวทางการออกแบบ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขนาด 50 คน สำหรับองค์กรการปกครองส่วนท้องถิ่น
กรณีศึกษา : ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก จังหวัดชลบุรี

ผู้ทำการวิจัย นายธีรวุฒิ ตันตยานนท์

นักศึกษาปริญญาตรี สาขาวิชาสถาปัตยกรรม ภาควิชาครุศาสตร์สถาปัตยกรรม

คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง

วัตถุประสงค์ เพื่อเป็นข้อมูลในการทำวิทยานิพนธ์

ผู้ทำการวิจัยขอแสดงความขอบคุณมา ณ, ที่นี้ด้วย

วัน/เดือน/ปี

ชื่อศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สถานที่ตั้ง

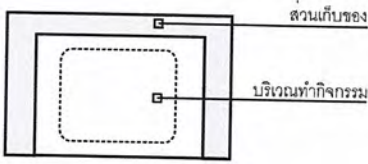
ตอนที่ 1 ข้อมูลผู้ตอบแบบสอบถาม

1. สถานะของผู้ตอบแบบสอบถาม

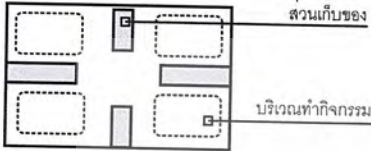
- หัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็ก/ครูพี่เลี้ยงเด็ก
- ครูพี่เลี้ยงเด็ก
- ผู้ช่วยครูพี่เลี้ยงเด็ก
- อื่นๆ โปรดระบุ

ตอนที่ 3 ลักษณะการจัดครุภัณฑ์ในส่วนต่างๆ ที่เหมาะสมกับกิจกรรมและพัฒนาการของเด็ก

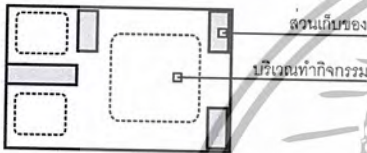
6. ท่านคิดว่าลักษณะการจัดส่วนกิจกรรมการเรียนรู้ภายในห้องเรียนที่เหมาะสมควรเป็นอย่างไร

จัดให้มีชั้นเก็บของล้อมรอบส่วนกิจกรรม

จัดให้มีมุมกิจกรรมต่างๆ โดยใช้ชั้นเตี้ยๆ มาเป็นตัวแบ่ง

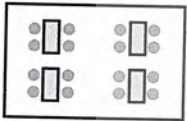

จัดให้มีมุมกิจกรรมต่างๆ โดยใช้ชั้นเตี้ยๆ มาเป็นตัวแบ่งและเปิดส่วนกิจกรรมด้วย

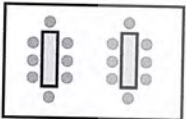

อื่นๆ.....

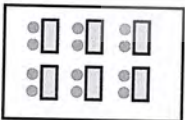
7. ท่านคิดว่าลักษณะการจัดส่วนรับประทานอาหารที่เหมาะสมควรเป็นอย่างไร

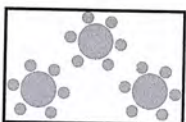
จัดแบบกลุ่มย่อย

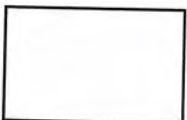
จัดแบบกลุ่มใหญ่

จัดแบบหน้ากระดาน

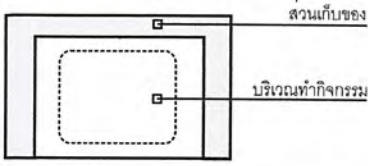
จัดแบบกลุ่มอิสระ

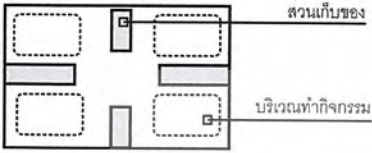
อื่นๆ.....

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

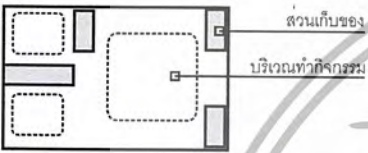
8. ท่านคิดว่าลักษณะการจัดมุมบ้านสมมุติและมุมบลิ๊อกที่เหมาะสมควรเป็นอย่างไร

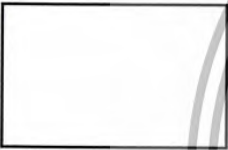
จัดให้มีชั้นเก็บของล้อมรอบส่วนกิจกรรมทำให้เกิดมุมกิจกรรม

จัดให้มีมุมกิจกรรมต่างๆ โดยใช้ชั้นเดี่ยวๆ มาเป็นตัวแบ่งให้เกิดมุมกิจกรรม

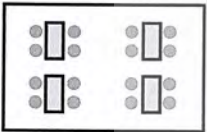

จัดให้มีมุมกิจกรรมต่างๆ โดยใช้ชั้นเดี่ยวๆ มาเป็นตัวแบ่งและเปิดส่วนกิจกรรมด้วย

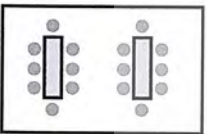

อื่นๆ.....

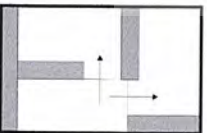
9. ท่านคิดว่าลักษณะการจัดสวนศิลปะและงานสร้างสรรค์ที่เหมาะสมควรเป็นอย่างไร

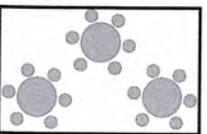
จัดแบบกลุ่มย่อย

จัดแบบกลุ่มใหญ่

จัดแบบหน้ากระดาน

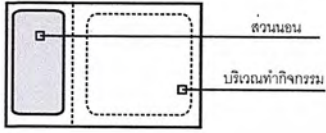

จัดแบบกลุ่มอิสระ

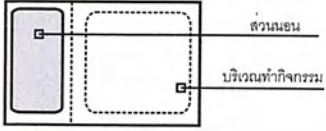

อื่นๆ.....

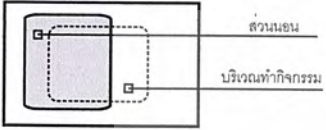
10. ท่านคิดว่าลักษณะการจัดส่วนนอนที่เหมาะสมควรเป็นอย่างไร

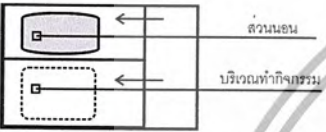
อยู่ภายในห้องเดียวกันแต่แยกส่วนกัน

อยู่ภายในห้องเดียวกันและพื้นที่เดียวกัน

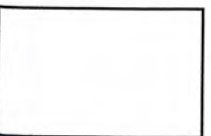
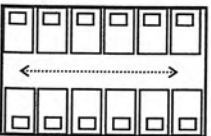
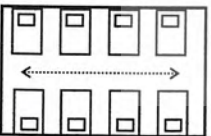
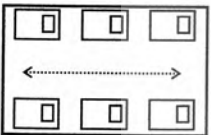
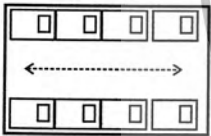
แยกห้องกับส่วนกิจกรรม

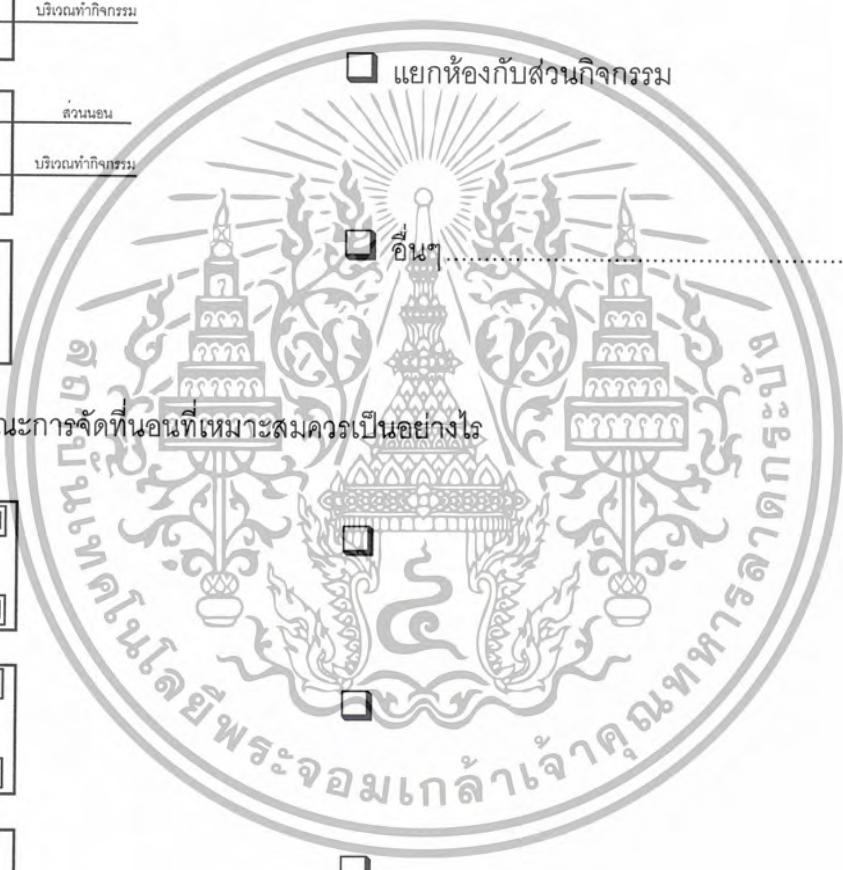
อื่นๆ.....

11. ท่านคิดว่าลักษณะการจัดที่นั่งที่เหมาะสมควรเป็นอย่างไร

อื่นๆ.....

12. ท่านคิดว่ามุกกิจกรรมใดที่เด็กชอบเข้าไปเล่นมากที่สุด

- มุมบ้านสมมุติและบล็อก
- มุมนิทานอ่านหนังสือ
- มุมศิลปะ
- อื่นๆ

13. ท่านคิดว่าในปัจจุบัน ท่านต้องการพื้นที่ใดเพิ่มมากที่สุด

(ให้ระบุเลข จาก 1 มีค่าสำคัญมาก ถึง 6 สำคัญน้อย)

- ส่วนนอน
- ส่วนห้องเรียน
- ส่วนรับประทานอาหาร
- มุกกิจกรรม
- ส่วนสนามเล่น
- ส่วนห้องน้ำและห้องอาบน้ำ
- อื่นๆ

14. กิจกรรมที่จัดให้เด็กปฏิบัติเป็นกลุ่มใหญ่ ควรจัดเด็กกลุ่มละกี่คนจึงเหมาะสม

..... คน

15. กิจกรรมที่จัดให้เด็กปฏิบัติเป็นกลุ่มเล็ก ควรจัดเด็กกลุ่มละกี่คนจึงเหมาะสม

..... คน

16. ท่านคิดว่าตำแหน่งพื้นที่ต่อไปนี้อยู่ภายในห้องเรียน หรืออยู่นอกห้องเรียน

(ให้ท่าน ใส่ เครื่องหมาย ถูก ในตำแหน่งที่เลือก)

ตำแหน่งพื้นที่	อยู่ในห้องเรียน	อยู่นอกห้องเรียน
พื้นที่รับประทานอาหาร		
ส่วนห้องน้ำและห้องอาบน้ำ		
ส่วนนอน		

ตอนที่ 4 ความพึงพอใจต่อขนาดพื้นที่ภายในและภายนอกศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

17. ท่านคิดว่าสวนห้องเรียนมีขนาดเพียงพอต่อจำนวนเด็ก

() กว้างเกินไป () เกือบพอดี () ค่อนข้างแคบเกินไป () แคบเกินไป

เหตุผล

ความต้องการ

18. ท่านคิดว่าพื้นที่สำหรับการนอนมีขนาดเพียงพอต่อจำนวนเด็ก

() กว้างเกินไป () เกือบพอดี () ค่อนข้างแคบเกินไป () แคบเกินไป

เหตุผล

ความต้องการ

19. ท่านคิดว่าพื้นที่ห้องครัวมีขนาด

() กว้างเกินไป () เกือบพอดี () ค่อนข้างแคบเกินไป () แคบเกินไป

เหตุผล

ความต้องการ

20. ท่านคิดว่าพื้นที่ส่วนรับประทานอาหารมีขนาดเพียงพอต่อจำนวนเด็ก

() กว้างเกินไป () เกือบพอดี () ค่อนข้างแคบเกินไป () แคบเกินไป

เหตุผล

ความต้องการ

21. ท่านคิดว่าพื้นที่ห้องส้วมมีขนาด

() กว้างเกินไป () เกือบพอดี () ค่อนข้างแคบเกินไป () แคบเกินไป

เหตุผล

ความต้องการ

22. ท่านคิดว่าพื้นที่ห้องอาบน้ำมีขนาด

() กว้างเกินไป () เกือบพอดี () ค่อนข้างแคบเกินไป () แคบเกินไป

เหตุผล

ความต้องการ

23. ท่านคิดว่าพื้นที่ห้องเก็บของมีขนาด

() กว้างเกินไป () เกือบพอดี () ค่อนข้างแคบเกินไป () แคบเกินไป

เหตุผล

ความต้องการ

24. ท่านคิดว่าพื้นที่สำหรับทำกิจกรรมนอกห้องเรียนมีขนาดเพียงพอต่อจำนวนเด็ก
() กว้างเกินไป () เกือบพอดี () ค่อนข้างแคบเกินไป () แคบเกินไป

เหตุผล

ความต้องการ

25. ท่านคิดว่าพื้นที่สำหรับทำกิจกรรมนอกห้องเรียนมีขนาดเพียงพอต่อจำนวนเด็ก
() กว้างเกินไป () เกือบพอดี () ค่อนข้างแคบเกินไป () แคบเกินไป

เหตุผล

ความต้องการ

26. ท่านคิดว่าพื้นที่ส่วนสนามเด็กเล่นในร่มมีขนาดเพียงพอต่อจำนวนเด็ก
() กว้างเกินไป () เกือบพอดี () ค่อนข้างแคบเกินไป () แคบเกินไป

เหตุผล

ความต้องการ

27. ท่านคิดว่าพื้นที่ส่วนสนามเด็กเล่นกลางแจ้งมีขนาดเพียงพอต่อจำนวนเด็ก
() กว้างเกินไป () เกือบพอดี () ค่อนข้างแคบเกินไป () แคบเกินไป

เหตุผล

ความต้องการ

ตอนที่ 5 ความพึงพอใจต่อตำแหน่งพื้นที่ใช้สอยภายในและภายนอกอาคารศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

28. ท่านคิดว่าตำแหน่งของสวนห้องเรียนอยู่ในตำแหน่งที่เหมาะสมหรือไม่

() เหมาะสมมาก () ไม่เหมาะสม

เหตุผล

ความต้องการ

29. ท่านคิดว่าตำแหน่งของสวนนอนอยู่ในตำแหน่งที่เหมาะสมหรือไม่

() เหมาะสมมาก () ไม่เหมาะสม

เหตุผล

ความต้องการ

30. ท่านคิดว่าตำแหน่งของสวนห้องครัวอยู่ในตำแหน่งที่เหมาะสมหรือไม่

() เหมาะสมมาก () ไม่เหมาะสม

เหตุผล

ความต้องการ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

31. ท่านคิดว่าตำแหน่งของส่วนรับประทานอาหารอยู่ในตำแหน่งที่เหมาะสมหรือไม่

() เหมาะสมมาก () ไม่เหมาะสม

เหตุผล

ความต้องการ

32. ท่านคิดว่าตำแหน่งของห้องส้วมอยู่ในตำแหน่งที่เหมาะสมหรือไม่

() เหมาะสมมาก () ไม่เหมาะสม

เหตุผล

ความต้องการ

33. ท่านคิดว่าตำแหน่งของห้องอาบน้ำอยู่ในตำแหน่งที่เหมาะสมหรือไม่

() เหมาะสมมาก () ไม่เหมาะสม

เหตุผล

ความต้องการ

34. ท่านคิดว่าตำแหน่งของห้องเก็บของอยู่ในตำแหน่งที่เหมาะสมหรือไม่

() เหมาะสมมาก () ไม่เหมาะสม

เหตุผล

ความต้องการ

35. ท่านคิดว่าตำแหน่งสำหรับทำกิจกรรมนอกห้องเรียนอยู่ในตำแหน่งที่เหมาะสมหรือไม่

() เหมาะสมมาก () ไม่เหมาะสม

เหตุผล

ความต้องการ

36. ท่านคิดว่าตำแหน่งสำหรับกิจกรรมนอกห้องเรียนอยู่ในตำแหน่งที่เหมาะสมหรือไม่

() เหมาะสมมาก () ไม่เหมาะสม

เหตุผล

ความต้องการ

37. ท่านคิดว่าตำแหน่งของสนามเด็กเล่นในร่มมีอยู่ในตำแหน่งที่เหมาะสมหรือไม่

() เหมาะสมมาก () ไม่เหมาะสม

เหตุผล

ความต้องการ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

38. ท่านคิดว่าตำแหน่งของสนามเด็กเล่นกลางแจ้งอยู่ในตำแหน่งที่เหมาะสมหรือไม่

() เหมาะสมมาก () ไม่เหมาะสม

เหตุผล

ความต้องการ

39. ความคิดเห็นเพิ่มเติม

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

แบบสัมภาษณ์ประกอบการวิจัย

เรื่อง แนวทางการออกแบบ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขนาด 50 คน สำหรับองค์การปกครองส่วนท้องถิ่น
กรณีศึกษา : ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก จังหวัดชลบุรี

ผู้ทำการวิจัย นายธีรภูมิ ตันตยานนท์
นักศึกษาระดับปริญญาตรี สาขาวิชาสถาปัตยกรรม ภาควิชาครุศาสตร์สถาปัตยกรรม
คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง

วัตถุประสงค์ เพื่อเป็นข้อมูลในการทำวิทยานิพนธ์

ผู้ทำการวิจัยขอแสดงความขอบคุณมา ณ, ที่นี้ด้วย

วัน/เดือน/ปี.....

ชื่อศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สถานที่ตั้ง.....

ตอนที่ 1 ข้อมูลผู้ตอบแบบสอบถาม

40. สถานะของผู้ตอบแบบสอบถาม

- หัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็ก/ครูพี่เลี้ยงเด็ก
- ครูพี่เลี้ยงเด็ก
- ผู้ช่วยครูพี่เลี้ยงเด็ก
- อื่นๆ โปรดระบุ.....

ตอนที่ 5 สภาพปัญหาที่เกิดขึ้น

1. สภาพปัญหาที่เกิดขึ้นกับห้องเรียน

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

2. สภาพปัญหาที่เกิดขึ้นกับส่วนนอน

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

3. สภาพปัญหาที่เกิดขึ้นกับลานกิจกรรมภายนอก

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

4. สภาพปัญหาที่เกิดขึ้นส่วนรับประทานอาหาร

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

5. สภาพปัญหาที่เกิดขึ้นกับห้องครัว

.....

.....

.....

.....

.....

6. สภาพปัญหาที่เกิดขึ้นกับห้องน้ำห้องส้วม

7. สภาพปัญหาที่เกิดขึ้นกับห้องอาบน้ำ

8. สภาพปัญหาที่เกิดขึ้นกับห้องเก็บของ

9. สภาพปัญหาที่เกิดขึ้นกับบริเวณสนามเด็กเล่น

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

10. สภาพอากาศภายในและภายนอกอาคารศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

11. สภาพเสียงที่เกิดขึ้นภายในและภายนอกอาคารศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

12. สภาพแดดที่เกิดภายในและภายนอกอาคารศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

17. สภาพปัญหาที่เกิดจากสภาพสี

.....

.....

.....

.....

18. สภาพปัญหาที่เกิดจากสภาพหลังคา

.....

.....

.....

.....

19. สภาพปัญหาที่เกิดจากสภาพการจัดตำแหน่งครุภัณฑ์

.....

.....

.....

.....

20. สภาพปัญหาจากสภาพแวดล้อมที่เกิดภายในและภายนอกอาคารศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

ภาคผนวก ข

สถิติจำนวนศูนย์พัฒนาเด็กเล็กภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

แบบตรวจสอบข้อมูลศูนย์พัฒนาเด็กเล็กระดับอำเภอ

อำเภอ.....จังหวัด.....ชลบุรี.....

แบบ ศพด.1

ลำดับ ที่	รหัส ศพด.	อำเภอ	องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ที่ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กตั้งอยู่		หมู่ที่	ชื่อ ศพด. บ้าน	จำนวนผู้ดูแลเด็ก			เด็กในศพด.แยกตามช่วงอายุ			จำนวน เด็กรวม	กองทุนศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก (บาท)		วัน เดือน ปี ที่จัดตั้ง ศพด.	สถานที่ ตั้ง ศพด.	เจ้าของงบฯ ก่อสร้าง อาคาร ศพด.
			ประเภท	ชื่อ			ได้รับ	ไม่ได้รับ	รวม	ต่ำกว่า 2ปี 6 เดือน	2ปี 6 เดือน ถึง 3 ปี	3 ปี ถึง 6 ปี		ศพด. ปกติ	ศพด. ซี.ซี.เอฟ			
							ค่าตอบแทน	ค่าตอบแทน	ทั้งหมด	2ปี 6 เดือน	ถึง 3 ปี	6 ปี						
1	2080106	เมืองชลบุรี	อบต.	หนองข่างคอก	5	สวนมะพร้าว	4	-	4	1	20	57	78	200,000	-	17 พ.ค.2538	ม.5 ที่สาธารณชน	สส.พรรคเอกพ
2	2080302	พานทอง	อบต.	หนองหงษ์	1	บ้านโป่งตามูข	2	-	2	-	-	45	45	10,000	-	15 พ.ย.2533	วัดโป่งตามูข	ศพด.
3	2080303	พานทอง	อบต.	บ้านเก่า	7	บ้านลัดตพงษ์	3	-	3	-	-	65	65	8,000	-	มี.ย.2537	ม.7 บ้านลัดต	พช.
4	2080209	พนัสนิคม	อบต.	หนองปรือ	2	ทรงธรรม	4	-	4	8	26	36	69	50,000	-	5 พ.ค.40	วัด	อบจ.
5	2080201	พนัสนิคม	อบต.	หนองปรือ	9	ทรายมูล	3	-	3	-	28	36	64	120,000	-	16 พ.ค.23	วัด	วัด
6	2080211	พนัสนิคม	อบต.	หนองปรือ	8	หนองไถ่เดือน	1	-	1	-	5	26	31	30,000	-	20 มี.ค.43	วัด	กองทุนเพื่อสังคม
7	2080204	พนัสนิคม	อบต.	สระสี่เหลี่ยม	9	บ้านโคก	4	-	4	-	20	55	75	100,000	-	พ.ค.27	โรงเรียน	พช.ประชาชน
8	2080205	พนัสนิคม	อบต.	วัดหลวง	7	ดอนสะแก	4	-	4	-	21	67	88	-	-	พ.ค.27	วัด	วัด
9	2080208	พนัสนิคม	อบต.	วัดโบสถ์	6	วัดโบสถ์	2	-	2	-	6	40	46	100,000	-	6 ส.ค.39	วัด	วัด
10	2080210	พนัสนิคม	อบต.	บ้านช้าง	1	หนองพลับ	2	-	2	-	2	38	40	244,172	-	1 เม.ย.41	สาธารณะ	พช.
11	2080202	พนัสนิคม	อบต.	บ้านเข็ด	8	โพธิ์งาม	4	-	4	5	45	60	110	70,000	-	พ.ค.20	โรงเรียน	ร.ร./พช.
12	2080207	พนัสนิคม	อบต.	โคกทะเลาะ	7	เนินตามาก	1	-	1	-	-	17	17	1,000,000	-	10 เม.ย.34	โรงเรียน	กสช.
13	2080212	พนัสนิคม	อบต.	หนองขยาด	7	หนองขยาด	1	-	1	-	10	15	25	-	-	4 พ.ค.44	ม.7	-
14	2080203	พนัสนิคม	อบต.	นาเว็ก	3	หนองกะพงษ์	3	-	3	4	21	53	78	-	-	พค.17	วัด.	พช., กสช.
15	2080206	พนัสนิคม	อบต.	หมอนนาง	9	หมอนนาง	2	-	2	10	30	28	28	20,000	-	พค.20	วัด	กสช.
16	2080401	บ้านมิ่ง	อบต.	บ้านมิ่ง	3	หนองปลาไหล	3	-	3	-	-	65	65	5,000	-	พค.26	รร.	รร.
17	2080402	บ้านมิ่ง	อบต.	หนองซาก	3	หนองซาก	4	-	4	-	-	110	110	6,500	-	มี.ย.21	รร.	รร.
18	2080403	บ้านมิ่ง	อบต.	หนองซำซาก	1	โป่ง	1	-	1	-	28	28	28	2,000	-	พค.31	รร.	รร.
19	2080405	บ้านมิ่ง	อบต.	หนองไม้แฉว	1	หนองปรือ	3	-	3	-	55	55	55	52,000	-	ธค.37	วัด	กรมฯ
20	2080404	บ้านมิ่ง	เทศบาล	หัวกุญแจ	1	หัวกุญแจ	9	-	9	-	180	180	180	950,000	-	มค.36	วัด	เอกชน
21	2080801	หนองใหญ่	อบต.	ห้างสูง	1	หนองประจักษ์	3	-	3	-	58	68	68	12,534	-	1 มี.ค.38	-	กรมฯ
22	12090202	หนองใหญ่	อบต.	เขาชก	2	เขาชก	1	-	1	-	17	17	17	85,000	-	1 พค.42	-	รร.
23	2080501	ศรีราชา	อบต.	เขาคันทรง	4	เขาคันทรง	7	-	7	-	140	140	140	760,000	-	1 ตค.25	วัด	อบจ.
24	2080502	ศรีราชา	อบต.	หนองขาม	7	เนินแสนสุข	3	-	3	-	49	49	49	41,000	-	1 ตค.37	บริจาค	กรมฯ
25	2080503	ศรีราชา	อบต.	บ่อวิน	6	เขานิน	4	-	4	-	90	90	90	10,000	-	พช.38	ราชพัสดุ	สส.พรรคเอกพ
26	2080504	ศรีราชา	อบต.	บางพระ	11	หนองน้ำ	2	-	2	-	38	38	38	95,000	-	16 เม.ย.39	บริจาค	กรมฯ
27	2080505	ศรีราชา	อบต.	บางพระ	12	โป่งดินดำ	2	-	2	-	45	45	45	100,000	-	กย.39	สาธารณะ	กรมฯ
28	2080601	บางละมุง	อบต.	เขาไม้แก้ว	1	เขาไม้แก้ว	3	-	3	-	74	74	74	30,500	-	2522	รร.	อบจ.
29	2080602	บางละมุง	อบต.	หนองปลาไหล	1	หนองเกตุใหญ่	2	-	2	-	41	41	41	29,750	-	2526	วัด	อบต.
30	2080701	สัตหีบ	อบต.	นาจอมเทียน	5	หนองจับเต่า	2	-	2	-	11	45	56	15,371	-	2525	โรงเรียน	กสช.
31	2080703	สัตหีบ	เทศบาล	บางเสร่	8	บางเสร่	3	-	3	-	12	50	62	-	-	2537	ที่บริจาค	กรมฯ
32	2080702	สัตหีบ	อบต.	แสมสาร	2	แสมสาร	3	-	3	-	33	30	63	-	-	2526	สาธารณะ	ศพด.
33	2081101	เกาะจันทร์	อบต.	ท่าบุญมี	7	หนองงูเหลือม	5	-	5	-	10	97	107	5,000	-	3 พย.35	-	กรมฯ
							100	-	100	28	300	1,849	2,177	4,131,826.98	-			

แบบตรวจสอบข้อมูลศูนย์พัฒนาเด็กเล็กระดับจังหวัด

จังหวัด.....ชลบุรี.....

กองทุนพัฒนาเด็กชนบทจังหวัด.....1,528,283.50.....บาท

แบบ ศพด. 2

ลำดับ ที่	อำเภอ	จำนวน ศพด. (ศูนย์)	จำนวนผู้ดูแลเด็ก			เด็กในศพด.แยกตามช่วงอายุ			จำนวน เด็กรวม (คน)	กองทุนศูนย์ พัฒนาเด็กเล็ก (บาท)	กองทุน โครงการฯ ซี.ซี.เอฟ	หมายเหตุ
			ได้รับค่าตอบแทนจากกรมฯ		รวม ผดด. ทั้งหมด (คน)	ต่ำกว่า 2ปี 6 เดือน	2 ปี 6 เดือน ถึง 3 ปี	3 ปี ถึง 6 ปี				
			ได้รับ	ไม่ได้รับ								
1	เมืองชลบุรี	1	4	-	4	1	20	57	78	200,000.00	-	
2	พนัสนิคม	12	31	-	31	27	214	470	711	1,734,172.00	-	
3	พานทอง	2	5	-	5	-	-	110	110	18,000.00	-	
4	บ้านบึง	5	20	-	20	-	-	438	438	1,015,500.00	-	
5	หนองใหญ่	2	4	-	4	-	-	75	75	77,533.98	-	
6	ศรีราชา	5	18	-	18	-	-	362	362	1,006,000.00	-	
7	บางละมุง	2	5	-	5	-	-	115	115	60,250.00	-	
8	สัตหีบ	3	8	-	8	-	56	125	181	15,371.00	-	
9	กิ่ง อ.เกาะจันทร์	1	5	-	5	-	10	97	107	5,000.00	-	
10												
11												
		33	100	-	100	28	300	1,849	2,177	4,131,826.98	0	

ข้อมูลงวดที่...1..... สํารวจ ณ วันที่...3 เมษายน 2545..